

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Qvæstio LXXXIII. De ritu huius Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

ARTICVLVS V.

Vtrum malus sacerdos Eucharistiam consecrare possit?

Resp. affir. **I**NTELLIGIT, validè. Responsio autem est affirmatiua, de qua supra quaest. 64. in dubijs circa art. 5. dictum est.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Missa mali sacerdotis minus valeat quam Missa sacerdotis boni?

20. **P**RÆMITTIT duo in Missa consideranda, ipsum scilicet Sacramentum, quod conficitur, & orationes, quæ sunt pro viuis, & defunctis, quæ orationes rursum possunt dupliciter considerari, scilicet, & in quantum procedunt ex deuotione particulari sacerdotis, & in quantum ab eodem proferuntur in personâ totius Ecclesiæ. his positis, Respondet tribus conclusionibus.

Resp. Prima, quantum ad ipsum Sacramentum, Missa mali sacerdotis non minus valet, quam boni, quia etiam malus sacerdos potest Eucharistiam consecrare. adde etiam quantum ad fructum prouenientem ex opere operato non minus valere Missam mali sacerdotis, quam boni.

Secunda, si spectentur orationes, quæ in Missa dicuntur in quantum habent efficaciam ex deuotione sacerdotis, non tantum valet Missa mali sacerdotis, quam boni.

Tertia, si verò eadem orationes spectentur, prout proferuntur à sacerdote in personâ Ecclesiæ, æquè utilis est Missa mali sacerdotis, atq; boni; quarum conclusionum doctrina in materia de sacrificio examinabitur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum hæretici, schismatici, & excommunicati possint consecrare?

Resp. affir. **A**FFIRMAT, eo quod in illis character sacerdotalis remaneat, qui, vt supra quaest. 63. est indebilis. de hæreticis etiam idem ostensum est supra, quaest. 64. art. 5. dub. 2. vbi ostendimus ad valorem Sacramenti non requiri fidem in ministro.

Aduerte ex responsione ad 3. quod orationes, quæ sunt in Missa nomine Ecclesiæ non habeant efficaciam factæ ab hæretico, schismatico, excommunicato; cum enim hi sint ab Ecclesia præcisi, non deputantur ab eâ, vt preces illius nomine fundant.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum sacerdos degradatus possit hoc Sacramentum conficere?

Resp. affir. **A**FFIRMAT, cuius est eadem ratio, quæ superioris articuli.

ARTICVLVS IX.

Vtrum liceat ab excommunicatis, vel hæreticis, seu peccatoribus communionem recipere, vel eorum Missas audire?

Resp. **P**RIMA conclusio, non licet communionem recipere ab ijs, qui per sententiam Ecclesiæ sunt præcisi, nec licet eorum Missas audire.

Secunda, licet communionem recipere à peccatoribus non præcisis per sententiam Ecclesiæ, licetque eorum Missas audire: de doctrinâ huius articuli videre licet quaest. 64. art. 6. dub. 2. vbi ostendimus, quibus casibus liceat Sacramenta à ministris malis recipere.

ARTICVLVS X.

An liceat sacerdoti omnino à consecratione Eucharistiae abstinere?

Resp. neg. **N**ECAT, quod etiam intelligit de sacerdote nullam animarum curam habente, de quo exactius in materia de sacrificio.

QUESTIO LXXXIII.

De ritu huius Sacramenti?

EUCHARISTIA non tantum habet rationem Sacramenti communem cum alijs, sed etiam peculiarem habet rationem hostiæ quæ immolatur in Ecclesia, & per quam excellentissimus cultus Deo exhibetur. de priori ratione egit S. Th. præcedentibus quaestionibus, in quibus explicuit naturam Sacramenti Eucharistiæ, materiam ex qua, formam, per quam conficitur, item proprietates, & conditiones, quæ tum ratione specierum, tum ratione corporis, & sanguinis existentis in hoc Sacramento competunt. 3. effectus. denique aliqua necessaria ad dignam huius Sacramenti perceptionem. de posteriori ratione agit breuissimè in presenti quaestione, de qua cum Doctoribus præsertim modernis propter nostri temporis hæreticos paulò fusiùs est agendum.

ARTICVLVS I.

Vtrum in hoc Sacramento Christus immoletur?

Resp. affir. **A**FFIRMAT, quod est de fide, vt in sequentibus fusiùs ostendetur. Probat duabus rationibus; prior est, consecratio seu celebratio huius Sacramenti est representatio sacrificij crucis, igitur Christus in eâ celebratione dici potest immolari, saltem representatiuè, cum signa soleant accipere nomina rerum signatarum. posterior est, quod per consecrationem huius Sacramenti nobis applicetur fructus passionis Christi, scilicet ex opere operato, ergo huiusmodi consecratio est immolatio, & sacrificium, cum fructus passionis ex opere operato solum applicetur per susceptionem Sacramentorum, & per sacrificium; consecratio autem

autem non sit susceptio Sacramenti, quæ ratio est efficacior, quam prior, quia quod per celebrationem & consecrationem Eucharistie, representetur immolatio Christi in cruce, non videtur sufficere, ut dicatur absolute immolari. Res hæc examinanda, & præmittenda sacrificij ratio, & natura, ut inde constet, num celebratio Missæ sit sacrificium. itaque

D V B I V M. I.

Quid sit sacrificium?

BELLARMINVS lib. 1. de Missa, cap. 2. refert Melancthonem, in apologia confessionis Augustanæ definire sacrificium esse ceremoniam, vel opus, quod nos Deo reddimus, ut eum honore afficiamus. quam definitionem non posse convenire sacrificio propriè dicto patet ex eo, quod omnium gentium consensu sacrificium sit peculiaris virtutis actus, qui peculiarem laudem, & honestatem sortitur. iuxta prædictam verò definitionem, exercitium cuiuslibet virtutis dicendum esset verum, & propriè dictum sacrificium, cum quodlibet virtutis opus Deo reddatur, ut honore afficiatur, & ex sua ratione ad illius honorem cedat.

Confir. 1. Scriptura opponit sacrificio actus variorum virtutum, ut cum 1. Regum 15. dicit, *melior est obedientia, quam victimæ*, Osee 6. *misereremur tui, & non sacrificium*, igitur iuxta Scripturam non quodlibet opus virtutis potest dici sacrificium.

Confir. 2. communi iudicio sacrificium est actus religionis, & quidem peculiaris, ita ut ne quidem omnis religionis actus censeatur esse propriè dictum sacrificium, v. g. iuramentum, votum.

2. Prædictam definitionem non esse legitimam patet ex eo quod Scriptura hortetur omnes ratione utentes ad exercitium variorum virtutum, imò omnibus præcipiat exercitium quarundam virtutum, cum tamen non omnes possint sacrificia offerre: nam constat in lege Mosaica solos filios Aaron potuisse offerre sacrificia, & Saullem fuisse regno priuatum, quod sacrificium obtulerit, 1. Regum 13.

3. Ex eo patet definitionem non esse convenientem, quod ex usu Scripturæ, & gentium ad sacrificium requiratur sacerdos; quam conditionem non convenire omnibus, patet eò quod in lege Mosaica soli filij Aaron essent sacerdotes, & Apostolus ad Hebræos 5. dicit, *omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis*, ex quo loco constat non quemlibet esse sacerdotem, sed certos quosdam ad hoc munus assumi. quod

Confir. 1. ex eodem dicente: *nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*.

Confir. ex 2. Paralipomenon cap. 26. vbi Ozia Regi volenti sacrificare restiterunt Azarias, & alij sacerdotes, quia nimirum hoc munus ei non conveniebat, cum non esset sacerdos: ex quo patet ad sacrificium offerendum requiri sacerdotium, & illud non cuiusvis competere.

4. Patet ex eo quod omnium consensu ad sacrificium requiratur victima, quæ non invenitur in omni opere bono: similiter tam ex usu gentium, quam Scripturæ, ad sacrificium requiritur altare, quod non potest dici requiri pro quolibet opere

bono. Adde quod, ut infra ostendetur, vnicum sit legis novæ sacrificium.

5. Communi iudicio sacrificium censeatur esse excellentissimus cultus exterior, quo Deum colimus, eius excellentiam & nostram subiectionem protestantes, ita ut nulli vnquam sacrificium fuerit oblatum, nisi vero, vel putato Deo, ut docet August. lib. 10. de civitate Dei, cap. 4. dicens: *quis verò sacrificandum censuit, nisi, quem Deum aut scivit, aut putavit, aut finxit*: id autem communi iudicio non convenit cuiuslibet operi virtutis etiam extrinsecus relato ad Deum honorandum.

Sententiæ Melancthonis affinis est articulus à duobus Pontificibus damnatus: *sacrificium Missæ non aliâ ratione est sacrificium quam generali illâ, quæ omne opus, quod fit, ut sanctâ societate Deo homo inhaereat*: nam cum author articuli noluerit negare esse in Ecclesiâ sacrificium propriè dictum, illud quæ in Missa offerri, ex eius sententiâ manifestè sequitur omne opus bonum factum ad divinam amicitiam obtinendam esse verum, & propriè dictum sacrificium.

Nec ei suffragatur August. lib. 10. de civitate cap. 6. dicens sacrificium esse omne opus, quod agitur, ut sanctâ societate inhaereamus Deo, relatum ad illum finem bonum, quo veraciter beati esse possumus, quia August. eo loco non vult definire sacrificium propriè dictum, sed solum opponere actus virtutis quoad effectum, victimis, & antiquis sacrificijs, & docere, quod homo Deum verius placet, & honoret per bona opera, quam per immolationem bouum, ovium &c. & quod exercitium virtutis sit Deo gratius, quam huiusmodi sacrificia externa sine affectu interiori, ut etiam dicit Regius Pfalter psal. 50. *holocaustis non delectaberis: sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum, & humiliatum Deus non despicies*, quasi dicat: longe tibi gratius est cor contritum, & humiliatum, quam sint victimæ in sacrificio offerri solitæ. idem psal. 49. *numquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? immola Deo sacrificium laudis, & ibidem: sacrificium laudis honorificabit me*. videri potest August. lib. citato, cap. 5. pro quo

Notandum visibile sacrificium inuisibilis sacrificij esse signum, ut August. cap. 5. citato: nam per visibile sacrificium creatura protestatur interio-rem motum, & affectum animi quo se Deo subiectam agnoscit, quo perpetuo pendet, ut sit & conservetur, atque adeo sacrificium exterius dirigitur ad Deum honorandum & placandum, quod fieri potest per quodlibet virtutis opus, quo sanctâ societate Deo inhaeretur. hinc per relationem ad effectum August. ita descripsit sacrificium, non quod sentiret quodlibet opus virtutis participare propriam sacrificij rationem.

Aduertendum ergo est sacrificium interdum sumi pro hostia, seu pro re, quæ offertur in sacrificio; interdum & quidem sæpius pro ipsâ actione sacrificandi, in qua significatione rursus dupliciter sumitur; vno modo improprie, altero proprie, & utriusque mentionem fieri in Scripturâ: proprii quidem in Levitico, & frequenter alijs locis, de quo intelliguntur Scripturæ, quæ sacrificij meminerunt sine addito, & quæ opponunt sacrificio opera aliarum virtutum; improprie verò meminit Scriptura psal. 49. & 50. citatis, 1. Petri 2. *sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias*, Osee 14. *reddemus vinctulos laborum nostrorum*; & alijs locis quibus sit mentio sacrificij vel hostiæ cum addito.

Calvinus,

Sententiæ affinis definitioni Melancthonis.

Explicatur mens Augustini.

Psal. 50.

Psal. 49.

5.

Sacrificij variè sumitur.

1. Pet. 2. Osee. 14.

Calvini de-
finitio,

Improbatur.

7.

Definitio
vera sacrificij
proprie dicti.Ad sacrificium non
sufficit moralis mutatio
hostiæ.Non fuit
necesse sacerdotem
mactare hostiam.Obiectio
ex Gen. 14.

Calvinus, reiectâ definitione Melanchthonis, lib. 4. institutionum cap. 18. §. 11. ait nos perpetuo Scripturæ usum sacrificium appellari scimus; quod Græci *nunc* dicunt, *nunc* *πρὸς* *τοῦ* *θεοῦ*, *nunc* *τοῦ* *θεοῦ* *ἀντίστοιχον*, quod generaliter acceptum complectitur, quicquid omnino Deo offertur. verum si sacrificium largè sumptum describat, frustra reprehendit Melanchthonem, & eius definitio parum ad rem facit: si verò agat de sacrificio strictè accepto, ex dictis non obscure colligi potest malam esse eius definitionem, cum non requiratur sacerdos, vel altare pro omni eo, quod Deo offertur, & vnicum agnoscat in novâ lege incrementum sacrificium. adde argentum, aurum, & similia in antiquâ lege offerri solita, non dici fuisse per sacrificium oblata. Reiectis his & alijs hæreticorū definitionibus, quæ idcirco ab eis inventæ sunt, ut colligant mysterium Eucharistia non esse magis propriè dictum sacrificium, quàm quælibet alia virtutis opera, & proinde nullos sacerdotes esse necessarios:

Sacrificium propriè dictum hoc vel simili modo potest definiri. Sacrificiū est oblatio, per quam substantia realiter mutatur, in agnitionem divinæ omnipotentia, seu quod Deus sit author vitæ, & mortis, cuius nutu res omnes possunt esse, & destrui. Dicitur oblatio, quia omne sacrificium est oblatio, non tamen omnis oblatio est sacrificium, cum variæ oblationes rationem sacrificij non participant. dicitur, per quam substantia realiter immutatur, quia omnium sensu sacrificium requirit victimam, & aliquam substantiam; quæ offeratur, quam non sufficit quomodocumque Deo præsentari, sed necesse est aliquam realem, & physicam immutationem circa illam intervenire; quod inde potest confirmari, quod alioquin non possit satis constare Deum esse vitæ, & mortis autorem, ad quod significantur offertur sacrificium, per quod protestamur nos ita à Dei nutu pendere, & ab eo posse conservari, vel destrui, si cut res à nobis oblata immutatur. quod sanè non significaretur, si sola moralis mutatio circa rem oblatam interveniret.

Vnde videtur minus probabile quod aliqui censent ad sacrificium sufficere moralem mutationem ipsius hostiæ. Vtrum autem requiratur destructio, ex dicendis colligi poterit. Interim constat in omni sacrificio, quod offert pura creatura, inveniendi destructivam rei mutationem. cum enim creatura non possit pro suo arbitrio quidquam de novo producere in agnitionem supremæ Dei in res omnes potestatis, non potest aliter, quàm per rei destructionem sacrificium illi offerre; & patet ex Levitico rem in sacrificio oblatam fuisse destructâ, nam res animata mactabatur, res inanima liquidâ effusione offerebatur, ut sanguis, oleum, vinum, & ita iuxta suam conditionem destruebatur; res solida etiam immutabatur, & destruebatur, quia panis frangebatur in frusta, simila coquebatur sartagine, clibano, vel craticulâ, sarvrebatur, thus adolebatur, triticum contrebatur, manipulus spicarum torrebatur.

Adverte verisimile esse quod non fuerit necesse ipsummet sacerdotem mactare hostiam, nam videtur sufficere ut hostiam tangeret, manum super illam imponendo, & quod postmodum per ministros inferiores occideret, prout apud ethnicos factum videtur.

Contra potest Obijci, quod in sacrificio Melchisedech Gen. 14. nulla appareat rei oblata destructio.

Resp. quamvis Scriptura nullam huius rei faciat mentionem, cum tamen sciamus in alijs tam legis naturæ quàm scriptæ sacrificijs intervenisse realem immutationem, & destructionem ipsius hostiæ, dubitandum non esse, quin in illo sacrificio interveniret, verius enim est ipsum Melchisedech fregisse panem in Dei honorem, & vinum saltem ex parte effudisse.

Obijci etiam potest, quod in sacrificio panum propositionis Levit. 24. non videatur intercessisse realis mutatio, & destructio.

Resp. neg. quia ex ipso cap. constat similia, ex quâ panes conficiebantur, coctam, & ita realiter immutatam, & suo modo destructam.

Ex dictis constat 1. sacrificium soli Deo offerendum, cum excellentissimum cultum contineat, atque adeo cultum latræ, qui soli Deo debetur; & cum per sacrificium fiat protestatio divinæ omnipotentia, & quod is, cui sacrificium offertur, sit vitæ & mortis Dominus, valens pro suo nutu omnia conservare & destruere.

Confir. ex August. lib. 10. de civitate cap. 4. citato, ex quo constat nullum vnquam sacrificium obtulisse alicui, quem non putarit aut finxerit esse Deum. unde diabolus semper diligentissimè procuravit sibi sacrificia ab hominibus offerri, ut videlicet Deus haberetur; nam, ut idem August. lib. citato cap. 19. *demon* non *cadaveris* *idolus*, sed *divinis* *honoribus* *gaudent*.

Nec refert, quod ethnici interdum sacrificia offerrent Dijs inferioribus, quos non agnoscebant habere supremum in res omnes principatum; cum satis constet illos in gentilitatis tenebris multa parum inter se coherentia fecisse, & admisisse: mirum ergo non est, si cum facillè possent advertere sacrificium soli supremo Numini deberi, illud alijs suâ opinione minoribus obtulerint.

Constat. 2. sacrificium pertinere ad genus signi, quia est signum agnitionis supremæ Dei in res omnes potestatis. & quidem ea ratio omni sacrificio est essentialis, præter quam nulla alia ratio signi requiritur, quamvis nihil obstat, quo minus etiam alia inveniiri possit, ut patet in sacrificijs Moïsaicis, & in sacrificio incremento novæ legis, quæ sunt signa sacrificij cruenti; immò non est improbabile post lapsum Adami omne sacrificium vero Deo oblatum, fuisse signum huius cruenti sacrificij.

Constat 3. quomodo sacrificium sit actus externus religionis, quia finis intrinsecus sacrificij est honor Dei. dum enim protestamur per sacrificium divinam in res omnes omnipotentiam, & summam eius in vitam & mortem potestatem, Deo cultum deferimus, ita ut nullum alium finem intrinsecum habeat.

Confir. externus actus mactandi ovem &c. est aliquid planè indifferens, quod ex se non meretur laudem, sed solum ex affectu Deum honorandi & colendi.

Constat 4. sacrificium nullo modo pendere à peccato, sed etiam naturâ humanâ permanente in statu innocentia illud offerri potuisse, cum eius ratio obiectiva, quod scilicet Deus sit supremus omnium rerum Dominus, vitæ, mortisque habens potestatem, nullo modo pendeat à peccato. Adde iuvumodi cultum esse maxime consentaneum humanæ naturæ.

Pete: 1. vtrum sacrificium sit lege naturæ præceptum: Convenit inter authores quod sacrificium sit consentaneum naturæ hominis, & quodammodo

dammodo ex naturae instinctu; virtutem verò sit stricte de eo præceptum naturae non aequè con- stat: quibusdam negantibus, affirmantibus alijs, quorum sententia videtur probabilior: nam homo citra omne præceptum positum, videtur hoc tributum Deo debere in agnitionem diuinæ om- nipotentiae, & suae subiectionis, quā perpetuò pen- det à Dei nutu, ut conseruetur, vnde licet præcisè spectando virtutem religionis, & infinitam Dei excellentiam, non videretur ex solo lumine naturae colligi, quòd homo teneatur Deum colere per sa- crificium, si tamen consideremus illum, ut autho- rem vitae, & mortis, videtur ex discursu naturali posse aliquo modo colligi hominem debere Deum hoc modo specifico colere, & hoc tribu- tum ei peridere.

Aduerte tamen quòd, quia intra limites ratio- nis naturalis id non est ita clarum, sit verisimile Deum in initio mundi hominibus inspirasse, ut ei sacrificia offerrent, quos et verisimile docuisse suos posteros, ut idem facerent, & ita permanasse ad gentes non omnino barbaras illam persuasio- nem, quòd sacrificium Deo esset offerendum.

Contra hanc resolutionem videtur facere, quòd Adamus non videatur sacrificium obtulisse, qui tamen non videtur præcepta naturae ignorasse, vel neglexisse.

Resp. 1. quamvis Scriptura nullam huius rei mentionem faciat, non videri tamen dubitandum, quin sacrificium obtulerit, quia non est verisimile eum neglexisse, quod fecit Abel.

Resp. 2. non sequi non esse legis naturae ex eo quòd Adam non sacrificauerit, pro quo

Notandum sacrificium non ita esse vel dici le- gis naturae, quòd singuli obligentur lege naturae ad illud offerendum, sed quòd in genere humano debeat esse usus sacrificiorum, ita ut communis obligetur, cui obligationi satisfiat, si aliqui inter- dum sacrificia offerant, per quos reliqui censuan- tur protestari Deum authorem vitae, & mortis, quae res magis patet in lege scripta, in qua certi fuerunt à Deo deputati, qui sacrificia ipsi offer- rent.

Petes 2. utrum ad sacrificium certus minister requiratur? ita videntur aliqui sentire, ponentes in definitione, à legitimo ministro, & ratio suadet: cum enim sacrificium sit excellentissimus exter- nus Dei cultus, consentaneum est eius dignitati, ut solum exhibeatur à quibusdam ad id peculiari- ter deputatis. vnde in lege tam Mosaiçâ, quam euangelicâ, sacrificia non nisi à certis ministris ad id peculiariter deputatis offeruntur: immò & apud Ethnicos constat certos ad hoc munus deputari, in lege etiam naturae hæc potestas reservata fuit primogenitis, qui erant sacerdotes, & in alios ha- bebant potestatem. Agnum Paschalem soli patres familias offerebant.

Confr. Genesis 14. dicitur: *at verò Melchisedech Rex Salem proferens panem, & vinum, erat enim sacerdos Dei altissimi*, ex quo datur intelligi etiam in lege naturae non potuisse promiscuè quoslibet sa- crificium offerre, sed hoc munus fuisse reservatum quibusdam ad id deputatis.

Resp. quamvis ratio initio allata ostendat esse conueniens sacrificia offerri per certos ad id pec- culariter deputatos, nihilominus sistendo in lege naturae id non videtur requiri ad sacrificium, sed eo iure licet vnicuique priuato sacrificium offerre, quia neque ex parte actus, neque ex parte Dei, ne-

que ex parte hominis quidquam adferri potest, quo ostendatur peculiarem illam deputationem esse necessariam, nam vnusquisque sufficienter Deo subiicitur, ut cultu aliquò externo propor- tionato agnoscat, & protestetur illum tanquam vitae & mortis suae authorem. Id ex ipso lumine naturae statim apparet honestum. Dico, *iure natu- rae*, quia iure diuino positum, vel humano, sunt constituti peculiari ministri, ut patet de sacrifi- cijs legis Mosaiçæ, pro quibus iure diuino filij Aaron sunt constituti, similiter pro sacrificio Agni Paschalis constituti sunt patres familias, pro sa- crificio Missæ quidam sunt ordinati, de sacerdotibus legis naturae probabiliter dici potest, quòd humano iure fuerint constituti, præter quos ali- qui diuinâ inspiratione, & concessione sacrificium Deo obtulerunt, ut Abel, Iacob.

Porro posita Dei constitutione non possunt alijs suâ autoritate offerre sacrificia. vnde Rex Ozias grauiter fuit punitus 2. Paralipomenon 26. quòd cum non esset sacerdos, voluerit sacrificia offerre: ratio est quòd quemadmodum potest Deus præscri- bere modum, & ritum quo colatur, ita ut nullus alius censeatur legitimus, ita possit præscribere ministrum legitimum cultus sibi deferendi. vbi nihil à Deo præscriptum fuerit, potest respublica deputare peculiari ministros, qui soli legitimè sacrificium offerre possint: nam potestas singulo- rum, quâ possunt licitè offerre sacrificium, subor- dinatur potestati Dei, vel reipublicæ, & potest per hanc impediri, quo minus priuatus possit sa- crificia offerre.

Simili ratione quamvis iure naturae materia sa- crificiorum non sit determinata, tamen per Dei constitutionem potest determinari, & reipsa fuit determinata respectu populi Iudaici, ut patet ex Leuitico, ita ut ille populus non posset aliud of- ferre in sacrificium, quam quòd à Deo fuit præ- scriptum. quod suadet ratio, cum enim sacrificium cedat ad Dei cultum, & honorem, maxime con- uenit, ut is possit signa instituere, quibus solis velit honorari. si nihil à Deo sit determinatum, deter- minatio fieri potest per rempublicam, cui sub Deo competit potestas certa signa instituendi, quibus ille colatur.

Ex his patet quid dicendum ad ea, quæ initio sunt proposita. aliqua enim solum ostendunt fuisse conuenientius deputari certos ministros sacrifi- cii, alia docent ita factum esse, nulla verò ostendunt, sepositâ determinatione posituâ, ex lege naturae priuatos non potuisse sacrificia offerre, vel eorum materiam instituere.

Dices, sacrificium & sacerdos sunt correlatiua, cum ergo non omnes iure naturae sint sacerdotes, sequitur eo iure non posse omnes sacrificium of- ferre: ad antecedens

Resp. ita esse, posita Dei vel reipublicæ insti- tutione, sacrificium tamen ex rei naturâ non re- quirit sacerdotem ministrum potestate publicâ constitutum, cui hoc munus ita competat, ut illo iure alijs negetur. vnde eo sensu nego antecedens, quemadmodum nego iure naturae sacrificium re- quirere altare, seu certum locum legitimum, ex- tra quem ex rei naturâ nequeant sacrificia offerri, quamvis ex usu Scripturæ, & gentium requiri so- leat, atque adeo iam sint correlatiua sacrificium, sacerdos, altare.

Contra id quod dictum est etiam apud ethnici- cos, sacerdotes à communitate deputatos, qui sa- crificia offerrent:

Obijci

Materia sa-
crificiorum
fuit à Deo
determina-
ta.

Obiectio.

Resp.

Obijci potest, quod idem passim curarent Christianos idolis sacrificare.

Resp. id solum ostendere, quod in eo minus conformiter legibus à se statutis procederent.

Martyres moriendo non proprie sacrificant.

Mors tamen Christi fuit perfectum sacrificium.

Ex dictis patet quod martyres seipsos morti offerentes in eo non obtulerint Deo sacrificium strictè sumptum, quia non fuerunt ad id deputati sacerdotes, neque mors illorum habuit Dei honorem pro fine intrinseco particulari, sed redditionem testimonij veritatis &c. mors tamen Christi fuit perfectum, & proprie dictum sacrificium, ad quod offerendum Christus vnctus est sacerdos; quamvis enim physice non se occiderit, mortem tamen voluntarie subiit ad Deum honorandum, ita ut vitam suam aeterno Patri ad illius honorem obtulerit: quamvis etiam ex alijs varijs motibus extrinsecis mortem appetierit.

D V B I V M II.

Utrum in noua lege sit verum, & proprie dictum sacrificium?

IO.

Conclus. Cathol. affir. contra hæreticos. definitur in Trident.

NEGANT huius temporis hæretici.

Sed contrarium est de fide, patet ex can. 1. sess. 22. Concil. Trident. & ex dubio sequenti, ubi contra eosdem ostendemus, in quo illud sacrificium consistat: iam enim solum intendimus in genere ostendere in Ecclesiâ esse verum, & proprie dictum sacrificium. quod probatur 1. ex Scripturâ, psal. 109. de Christo dicitur: *tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*, igitur Christus per se, vel per suos ministros offert sacrificium, cum omnis Pontifex &c. pro hominibus constituitur ut offerat dona & sacrificia, ut ait Apostolus ad Hebræos 5.

Confir. tum ex eo quod idem Apostolus cap. 8. ex sacerdotio inferat necesse esse Christum habere aliquid, quod offerat; tum ex eo quod sacrificium, & sacerdotium vsu Scripturæ & gentium sint correlatiua. ex quo sequitur quod cum dicatur sacerdos in æternum, tandiu debeat per suos ministros offerre, quamdiu non repugnat statui hominis offerri sacrificium, cum non deceat Christi sacerdotium esse otiosum, ex quibus conficitur debere vsque ad mundi finem in Ecclesiâ esse verum, & proprie dictum sacrificium.

II.

Obiectio.

Obijciens Christum dici posse sacerdotem in æternum, quod fructus sacrificij cruenti maneat in æternum, vel quod in æternum pro nobis interpellet, vel 3. quod in æternum viuat.

Resp.

has explicationes nullo modo conuenire scopo Psalmiste, qui loco citato voluit aliquid singulare significare de Christi sacerdotio, cum tamen iuxta prædictas explicationes nihil singulare de eo diceretur. 1. quia non tantum fructus sacrificij crucis manet in æternum, sed etiam aliorum, ut sacrificij Noë, cum mundus non sit amplius per diluuium periturus, adde quod iuxta hanc rationem non deberet potius dici secundum ordinem Melchisedech, quam Noë, vel Aarō, nam iuxta hanc explicationem in quoniam sacrificium crucis magis representatur per sacrificium Melchisedech, quam per sacrificium Noë, Aaronicum &c. 2. Secunda etiam explicatio non satisfacit, cum constet orationem non soli sacerdoti conuenire, sed etiam multis alijs. unde ex eo quod pro nobis supponatur orare in cælo, minus aptè dicitur sacerdos, & quamvis diceretur, non deberet potius dici secundum ordinem Melchisedech, quam Aa-

Improbatur prima explicatio.

Improbatur etiam secunda.

ron. 3. neque congruit tertia explicatio, quia viuere in æternum non conuenit soli Christo homini Deo, sed & omnibus sacerdotibus sanctis, Abel, Noë, Abraham, qui post communem resurrectionem viuunt in æternum, quemadmodum Christus post suam resurrectionem viuunt in æternum. 2. propter illam rationem Christus omnino impertinenter diceretur sacerdos secundum ordinem Melchisedech, maneat ergo Christum non aliter dici sacerdotem in æternum secundum ordinem Melchisedech, quam quia obtulit sacrificium peculiariter representatum per sacrificium Melchisedech, quod sacrificium in æternum, id est vsque ad mundi finem in Ecclesiâ est repetendum, & proinde in Ecclesiâ esse verum, & proprie dictum sacrificium.

Probatur 2. ex cap. 1. Malachiæ, ubi postquam Deus reprehendisset sacerdotes, quod panem pollutum super altare offerrent, quodque offerrent cæcum, claudum, languidum, ait: *non est mihi voluntas in vobis, & minus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus*. quo loco Propheta prædicit, reprobatis sacrificijs legis veteris, successurum aliud, quod nullâ sacerdotum improbitate pollui poterit, & quod ab ortu solis vsque ad occasum offerretur; id autem nullo modo verum est, si nullum sit in Ecclesiâ sacrificium proprie dictum, ergo in eâ dandum est sacrificium verè, & proprie dictum. Minor probatur 1. ut constet antithesis Prophetæ, sacrificium successurum sacrificijs veteribus debet esse verum, & proprie dictum.

Confir. alioquin non posset dici: *in omni loco offertur nomini meo oblatio munda*, ad sensum Scripturæ, cum opera virtutum varijs modis possint inquinari, immò iuxta hæreticos nostra opera, quamvis videantur pura, & bona, sint coinquata, & tamen Deus dicat sibi offerendam hostiam, quæ nullâ offerentis malitiâ infici, vel pollui possit. eadem minor probatur 2. si nullum sacrificium proprie dictum sit in Ecclesiâ, non potest dici sacrificium aliud succedere sacrificijs veteribus, cum etiam ante sacrificia legis Moisaicæ esset exercitium variarum virtutum, atque adeo sacrificium improprie dictum. 3. Scriptura agit de sacrificio aliquo publico, per quod Deus publice honoretur, quemadmodum inhonorabatur publice in sacrificijs sacerdotum Aaronicorum, id autem nullo modo potest constare, si nullum in Ecclesiâ sit sacrificium proprie dictum.

Probatur 3. ex cap. 10. ad Cor. ubi dicit Apostolus: *non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ Dæmoniorum*, ubi per mensam intelligi altare, patet ex eo quod Apostolus Corinthios recenter conuersos vellet reuocare à sacrificijs gentium, quæ dicit offerri Dæmonibus, & non Deo; velic, inquam, reuocare, eo quod sint participes mensæ Domini. Similiter ad Hebræos 13. *habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt*. Ex quibus locis constat in Ecclesiâ esse altare & quidem aliud præter altare crucis, & per consequens ex Scripturâ constare debet in eadem Ecclesiâ esse sacrificium proprie dictum præter sacrificium crucis, cum vsu Scripturæ, immò & gentium, altare, & sacrificium sint correlatiua, & altare sit propter sacrificium.

Eadem conclusio probatur 2. ex Patribus: Irenæo lib. 4. contra hæreses cap. 34. *non genus obla-*

Improbatur & secunda.

Probatur 1. Malachiæ.

Probatur 1. Cor. 10.

Hebr. 13.

Probatur 2. Irenæo.

tionem reprobatur. est. oblationes enim & illic oblationes autem & hic sacrificia in populo sacrificia & in Ecclesia, sed species immutata est tantum. ubi aperte docet sacrificium propriè dictum inveniri in Ecclesia, in quod vetera fuerint à Deo mutata. plures infici citabuntur.

Probat 3. sacrificium decet genus humanum pro statu huius vitæ, nec ullam dicit imperfectionem repugnantem legi evangelicæ, igitur non est ipsi negandum. antecedens patet pro priori parte, eo quod sit excellentissimus Dei cultus, per quem protestemur supremam eius in res omnes potentiam, qui futurus fuisset etiam in statu innocentie. idem antecedens pro altera parte ostenditur, non repugnat legi evangelicæ, quod homo Deum honoret cultu externo. Confir. homo in lege evangelicâ sanctificatur per signa sensibilia, scilicet Sacramenta, nec ea dicunt imperfectionem isti legi repugnantem, ergo nulla est imperfectio, quod homo in eâ lege Deum colat per sacrificium præsertim purissimum. consequentia verò argumenti probatur, non est Ecclesiæ negandus cultus excellentissimus in omni lege inuentus. Confir. 1. Deus non minus diligit Ecclesiam, quam olim dilexerit Synagogam, ergo fuit congruum, ut illi prænderet de sacrificio, per quod usque ad finem mundi ab eadem coleretur. Confir. 2. Danielis 9. recensetur tanquam gravissima pœna populi Iudaici, quod sacrificium, & oblatio in eâ sint cessatura, ergo dici nequit Ecclesiam iam à sui ortu omni caruisse sacrificio.

Dices habuisse sacrificium crucis.

Resp. id non satisfacere argumento, cum Ecclesia non possit dici Deum per illud tamdiu colere, quamdiu ipsa durabit, ratio autem concludat debuisse provideri Ecclesiæ de sacrificio, per quod Deum colat, quamdiu ipsa in terris durabit, alioquin eam cessurâ statui legis naturæ, vel Mosaicæ.

2. Sacrificium tacito sensu omnium gentium præcipuum est in omni religione, nec vlla gens, quæ alicuius Numinis veri vel putati habuit perisationem eo caruit, ergo non est dicendum Ecclesiam, in quâ viget notitia veri Numinis, illo carere. Confir. ex eo quod August. lib. 19. contra Faustum cap. 11. scribat: in nullum nomen religionis seu verum, seu falsum coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilibus conspectu colligantur. quod præcipue fieri per sacrificia, constat.

Contra resolutionem Obijciunt 1. Ioan. 4. venit hora, & nunc est quando veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu, & veritate, quibus verbis insinuat in novâ lege nullum externum sacrificium futurum, sed solum internum.

Resp. potius contrarium insinuari, quod ut ostendatur,

Supponendum adorationem, cuius eo loco fit mentio, esse solemnem, & publicam per sacrificiû, cum eo loco agatur de adoratione, de qua inter Iudæos, & Samaritanos erat quæstio: quæstio autem inter illos non erat de quolibet genere adorationis (cum constet olim licuisse Deum simplici adoratione quovis loco honorare) sed de adoratione per sacrificium, disceptantibus inter se Iudæis, & Samaritanis, quoniam loco illud offerri deberet, & Iudæis asserentibus offerendum in templo Hierosolymitano, Samaritanis verò contendentibus offerendum in monte Garizin, cuius quæstionis resolutionem Samaritana prædicto cap. à Christo petijt. hoc supposito

Probat 1. prædicto loco Ioan. Christum docere futurum in novâ lege sacrificium; Samaritana in sua quæstione agit de vero, & propriè dicto sacrificio: ergo nisi dicamus in Christi responsione magnam esse æquiuocationem, illa debet de vero sacrificio intelligi, ita ut Christus respondeat locum sacrificij non restringendum ad templum Hierosolymitanum, vel ad montem Garizin, sed iuxta prophetiam Malachiæ ab ortu solis usque ad occasum offerendum, id est, per totum orbem, ad quam prophetiam Christum alludere docet plurimi Patres. Confir. ex eo quod Samaritana ne quidem tenuiter dubitaverit de sensu verborum Christi, nec Evangelista vilo modo indicet eam malè prædicta verba intellexisse, cum tamen in similibus occasionibus id solet annotare.

Ex quibus licet colligere Christum prædictâ sententiâ voluisse significare futurum in Ecclesiâ purum sacrificium per antiqua figuratum, hoc sensu: mulier mihi crede, venit hora (id est, instat tempus) quando neque in monte hoc (scilicet Garizin, in quo vos Samaritani censetis sacrificium offerendum) neque in Hierosolymis (ut faciunt Iudæi) adorabitis Patrem (scilicet per sacrificium) id est, instat tempus, quando locus sacrificij non ardebitur hoc monte, vel templo Hierosolymitano, sed per totum orbem offeretur Deo sacrificium à veris adoratoribus, scilicet Christianis verum Deum legitime colentibus, & quidem in spiritu, id est, non modo carnali, & cruento, occisione animalis & sanguinis effusione, sed magis spiritali, quod fit per verbalem consecrationem, per quâ Christi corpus & sanguis latenter ponitur sub speciebus, & veritate, id est, non amplius in figurâ, ut olim, sed in veritate. ex quibus patet per hæc verba, in spiritu & veritate, adorationem de qua ibi est sermo, non opponi vero, & reali sacrificio, sed solum opponi sacrificium novæ legis carnali, & typico Iudæorum, & falso Samaritanorum.

Obijciunt 2. quod Apostolus ad Hæbros 7. doceat sacerdotiû Aaronicum, & eius sacrificiû propter infirmitatem & inutilitatem reprobât fuisse, ubi vult docere sacrificijs veteribus debuisse aliud succedere, eo quod fuerint infirma, seu hominum peccata non potuerint delere: cum ergo sacrificium crucis fuerit ad id sufficientissimum, non debet aliud illi succedere, & proinde non datur in Ecclesiâ propriè dictum sacrificium.

Resp. neg. consequentiam quia nostrum sacrificium non est institutum propter infirmitatem sacrificij crucis, sed eius ut fructum nobis applicaret. pro quo

Notandum, quod licet sacrificium crucis fuerit infiniti valoris, per illud tamē non sit immediate facta applicatio meritorum Christi, sed solum fuerit comparatum pretium, quia per illud tanquā per terminū meritorum suorum Christus consummavit nostrā redemptionem, & comparavit pretiū, cuius applicatione iustificemur: quemadmodum ergo nō iustificamur immediate per passionem Christi, sed requiritur applicatio eius, quod nobis per eam Christus est promeritus, quæ applicatio fit per Sacramenta, vel pia opera, ita fructum sacrificij crucis non percipimus immediate per illud ipsum sacrificium, sed per applicationem, quæ fit per aliud sacrificium quod in Ecclesiâ perseverat.

Vnde patet nostrum sacrificium non arguere insufficientiam sacrificij crucis, neque propter eam esse institutum. 2. patet non esse superfluum. 3. patet discrimen inter sacrificium crucis, &

V v

nostrum

Explicatur
locus
Ioan. 4.

Obiectio 2.
ex Hæb. 6.

Resp.
Sacrificium
nostrū est
institutū
ut nobis
applicet
fructū sa-
crificij cru-
cis.

nostrum ex una parte, & idem sacrificium crucis & antiqua ex alia, quod nostrum cõferat aliquem fructum sacrificij crucis ex opere operato, & non tam substituatur illi inutuli, quàm ut maximam eius virtutem hominibus applicet, sacrificium vero crucis successerit antiquis propter eorum infirmitatem, cum ea neque pretium compararent, neque illud ex opere operato conferrent, & proinde nihil ad perfectum adducerent. Unde necesse fuit aliud succedere, quod esset vtile, & ex se, vel pretium compararet, vel illud applicaret.

Dices eodem cap. de Christo dicitur, *ed quod in æternum vivat, sempiternum habet sacerdotium*, & proinde non videntur esse alij sacerdotes, per quos in novâ lege sacrificium offeratur.

Resp. neg. consequentiam, quia solum sequitur, quod non habeat successores, cum quo optime potest consistere, quod habeat ministros, per quos sacrificium in Ecclesiâ offeratur.

D V B I V M III.

Utrum sacrificium novæ legis perficiatur in Eucharistiâ?

Christus non habet successores sed ministros.

16.

Hæretico-rum error.

Conclus. Cathol. In Missâ celebrari verum sacrificium. Trident. Prob. 1. ex Gen. 14.

HÆRETICI negant in Missâ verum & propriè dictum sacrificium offerri, videri possunt apud Bell. lib. 1. de Missâ, cap. 5.

Catholici contra constanter asserunt verum & propriè dictum legis novæ sacrificium in Missâ celebrari, & in Eucharistiâ perfici, quod est de fide, definitum in Trid. sess. 22. can. 1. & 2. quod etiam patet ex liturgiis, S. Jacobi, Marci, & Ethiopum.

Probatur 1. ex cap. 14. Genesim, at verò Melchisedech Rex Salem proferens panem & vinum, erat enim sacerdos Dei altissimi, benedixit ei, & ait, benedixit Abram Deo excelsso, ex quo habemus Melchisedech fuisse sacerdotem, & obtulisse sacrificium panis, & vini, cum ergo Christus psal. 109. dicatur sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, debet habere sacrificium aliquo modo representatum per sacrificium Melchisedech, quod dici nequit, si non offeratur in Missâ verum sacrificium.

Dicunt hæretici, ex prædicto loco non haberi Melchisedech fuisse sacerdotem, cum Hebræum כהן Cohen, etiam significet principem, ut patet ex 2. Regum 8. vbi dicitur: *filij autem David sacerdot ex erant*; Hebræum כהנים Cohanim non significat sacerdotes, prout vñ communi sumitur, sed principem, nam Scriptura vult dicere filios David fuisse primarios aut principes, quod patet, cum David fuerit ex tribu Iuda, de qua nullus altari præstis fuit, ut ait Apostolus ad Hebræos 7. Vnde cum dicitur Melchisedech proferens panem & vinum, non est intelligendus id fecisse in sacrificio, sed in epulum victoriæ, & ad milites Abrahæ reficiendos.

Hebr. 7.

2. Quamvis fuisset sacerdos non aptè ex hoc colligitur obtulisse sacrificium panis, & vini, 1. quia in hebræo nō est particula enim, sed copulativa, & ipse sacerdos כהן כהן Vehon Cohen. 2. quia id optime potest referri ad subsequentiâ hoc sensu: *et cum ipse esset sacerdos Dei altissimi, benedixit Abram* quasi dicat Scriptura: Melchisedech protulit panem & vinum in Abrahæ & militum eius refecionem, & cum esset sacerdos Dei altissimi, eidem benedixit.

Verum omnes Catholici ex hoc loco constan-

ter asserunt Melchisedech & fuisse sacerdotem, & sacrificium obtulisse, quod fuerit figura sacrificij incruenti, quod in Missâ celebratur, quæ tria à nobis sunt ostendenda.

Resp. 1. Melchisedech fuisse sacerdotem.

Dicendum ergo 1. Melchisedech fuisse sacerdotem, idque haberi ex loco citato.

Probatur 1. vox hebræa propriè, & communiter significat sacerdotem propriè dictum, principem non nisi raro, & abusivè, nihil autem in præfenti cogit vertere principem. 2. quia additur, *Dei altissimi*, quod minus rectè additur principi, aptissime verò sacerdoti, dicendo: *est sacerdos Dei altissimi*.

Psal. 109.

Probatur 2. ex eo quod psalmista psal. 109. doceat Christum esse sacerdotem in æternum secundum ordinem Melchisedech, vbi iudicat Melchisedech fuisse sacerdotem, quia si non fuisset sacerdos, Christus non posset dici sacerdos secundum ordinem Melchisedech, 2. Apostolus ad Hebræos 7. apertè illum vocat sacerdotem dicens: *hic enim Melchisedech Rex Salem sacerdos Dei summi*. vbi Græcè habetur, *legens*, quod significat sacerdotem, prout communiter accipitur. ex quo loco habemus & Melchisedech fuisse sacerdotem, & id ipsum haberi in Genesi, cum Apostolus loco citato respiciat ad caput 14. Genesios.

Clem. Alex.

3. Idem docent Patres, Clemens Alexandrinus lib. 4. Stromatum versus finem, Melchisedech Rex Salem sacerdos Dei altissimi, qui vinum & panem sacrificium dedit nutrimentum in typum Eucharistia. Cyprian. lib. 2. epist. 3. ad Cæciliam: *qui ordo vniuersus hic est de sacrificio illo veniens, & inde descendens, quod Melchisedech sacerdos Dei summi fuit, quod panem, & vinum obtulit, quod Abraham benedixit: nam quis magis sacerdos Dei summi quàm Dominus noster Iesus Christus, qui sacrificium Deo Patri obtulit hoc idem, quod Melchisedech obtulerat, id est, panem & vinum, fuit corpus & sanguinem*. Chrysost. homilia 36. in Gen. postquam ait: *Melchisedech Rex Salem panem, & vinum attulit* (erat enim sacerdos Dei altissimi) *ab illis accepit oblata*. Leo 11. ferm. 2. de sua assumptione: *tuus sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, hoc est, non secundum ordinem Aaron, cuius sacerdotum per propagationem sui seminis evitens temporalis ministerij fuit, & cum veteris testamenti lege cessavit, sed secundum ordinem Melchisedech, in quo æterni Pontificis forma præcessit*. Damasc. lib. 4. de fide cap. 14. *illa mensa Melchisedech mysticam hanc adumbrabat, quemadmodum & sacerdos ille veri Pontificis Christi figuram, & imaginem præseferbat*: plures vide apud Bell. lib. 1. de Missâ cap. 6. quibus adde canonem Missæ, in quo id disertè ponitur, ex quibus patet Melchisedech fuisse sacerdotem.

Chrysost.

Leo.

Damasc.

Anacletus ostendit non esse contrarium.

Neque repugnat Anacletus epist. 2. dicens: *initium sacerdotij fuit Aaron, licet Melchisedech prius sacrificium obtulerit, & post hunc Abraham, Isaac, & Jacob, sed his spontanea voluntate, non sacerdotali auctoritate ipse fecerunt*, quia non vult negare Melchisedech fuisse sacerdotem, sed solum non fuisse cum vñctione, quod genus sacerdotij ab Aaron sumit exordium.

Resp. 4.

Dicendum 2. Melchisedech loco citato obtulisse sacrificium, ita communiter Patres Clemens Alexandrinus, Cyprian. Chrysost. Damasc. citati, quibus accedit Ambros. lib. 5. de Sacramentis cap. 1. *dicimus quod in altari constituitur calix, & panis, in calicem mittitur vinum, & quid aliud aqua sed in nobis dicitur: quomodo ergo Melchisedech panem & vinum obtulit*. Hieron. epist. 17. ad Marcellam: *recurre ad Genesim, & Melchisedech*

Melchisedech loco cit. obtulit sacrificium.

Ambros.

Hieron.

Christi.

Chisdech, Regem Salem huius principem inuenies ciuitatis, qui iam tunc in typo Christi panem & uinum obtulit, & mysterium Christianum in saluatoris sanguine & corpore dedicauit. August. lib. 16. de ciuitate Dei cap. 22. loquens de oblatione Melchisedech dicit: *id est primum apparuit sacrificium quod nunc a Christianis offertur Deo toto orbe terrarum. ex quibus & alijs patet Melchisedech obtulisse panem, & uinum non ad refectorem militum Abraham, sed in sacrificium; quod etiam patet ex Scriptura, quia milites cibo non indigebant, ut patet ex cap. citato versu 24. ubi ex praedictis hostibus erepta, in qua erant cibi (ut patet ex versu 11.) abunde fuerunt refecti. 2. quia idcirco dicitur: erat enim sacerdos Dei altissimi, ut doceamur eam oblationem panis, & uini fuisse mysticam, & sacerdoti propriam; nam particulam copulatiuam non solum noster interpretes, sed & 70. per causalem reddunt, & illa uerba: erat enim sacerdos Dei altissimi, cum praecedentibus coniungunt, non autem cum consequentibus. Confit. non erat necesse ipsum esse sacerdotem ut benediceret Abraham, cum David, & Salomon, qui non fuerunt sacerdotes, populo benedixerint. 3. cum Scriptura celebrem mentionem faciat sacerdotij Melchisedech, mirum esset, si nullquam sacrificij meminisset, atqui nusquam meminit, nisi hoc loco Genesis, ergo.*

Dicendum 3. illud sacrificium fuisse typum, & figuram sacrificij inuenti, quod in Misa peragitur. patet ex Clemente, Cyprian. Ambr. Hieron. August. Damasc. citatis, & pluribus alijs. praeterea Christus dicitur sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, ergo debet habere sacrificium aliquo modo representatum per sacrificium Melchisedech: nullum autem aliud esse potest praeter sacrificium, quod in Eucharistia peragitur, ergo, prior consequentia probatur, cum sacerdotium & sacrificium sint correlatiua, ut sit similitudo inter duo sacerdotia, debet similitudo inueniri inter sacrificia ipsorum correspondentia; cum aliae conditiones, quae in quibusdam possent considerari, impertinenter se habeant ad sacerdotium: sacrificium uero respiciatur ab illo tanquam proprius terminus. minor uero argumenti probatur, ea similitudo non potest cerni inter sacrificium Melchisedech, & sacrificium cruentum Christi in cruce, ergo, vel nullum sacrificium in noua lege responderet sacrificio Melchisedech, vel responderet sacrificium in Misa celebrari solitum.

Aduerte sacrificium quod in Misa offertur, non ea ratione dici figurari per sacrificium Melchisedech, quod solum panis, & uinum offeratur, sicut obtulit Melchisedech: sed quod in se offeratur Christus inueniens sub specie panis & uini, quae fuerint materia sacrificij Melchisedech.

Dices, Apostolus ad Hebraeos 7. accurate explicans ea, ratione quorum Melchisedech fuit figura Christi, non meminit huius sacrificij.

Resp. Apostolum ea parte epistolae potissimum intendisse, explicare necessitatem sacrificij cruenti propter infirmitatem sacrificiorum Aaronicorum, ad quod necesse non erat quidquam dicere de sacrificio inueniente, uel eius typo. 2. intendisse ex prerogatiua Melchisedech supra Aaronicos sacerdotes ostendere prerogatiua in Christi supra eosdem, ad quod nullo modo deferuebat, quod Melchisedech panem obtulerit, quia non uidetur excellentius offerre panem, quam uinum. Adde

Apostolum potuisse iudicare satis esse, non facere mentionem huius sacrificij propter magnitudinem mysterij Eucharistiae.

Probatur 2. propositio ex Malachia 1. ubi praedicti futurum sacrificium proprie dictum in Ecclesia, ostendimus dubio superiori, nullum autem aliud esse potest praeter Eucharistiam.

Minor probatur, hoc uaticinium non potest intelligi de sacrificio crucis, 1. quia illud non est oblatum a gentibus, neque ratione illius peculiariter dici potest: *magnum est nomen meum in gentibus*. 2. non potest dici oblatum in omni loco. 3. Propheta agit de sacrificio repetendo seu saepius offerendo, tum quia dicit: *in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo*, tum quia agit de cultu aliquo diuturno, quem opponit sacrificijs ueteribus, de quibus dicit: *non est mihi uoluntas in uobis & carnis non suscipiam de manu uestra*; non potest autem intelligi de alio sacrificio, quam Eucharistiae.

Confir. prophetia intelligitur de sacrificio gentium conuersarum ad Christum, seu de sacrificio Ecclesiae, quia aliis non posset dici: *ab ortu solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus*; & *in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo*.

2. Non posset dici offerri oblatio munda, quae scilicet malitia offerentium pollui non possit. Ex his ergo conficitur Malachiam praedicere futurum in Ecclesia sacrificium, quod ab ortu solis usque ad occasum sit offerendum, & quidem tale, quod nullam offerentium malitiam pollui possit, quod de nullo alio dici potest, quam de celebratione Eucharistiae in qua corpus Christi & sanguis Deo offertur, res tam sancta & munda & Deo grata, ut nulla sacerdotum peruersitas possit impedire quo minus illa summe Deo placeat.

Quae explicatio confir. ex Patribus praedictum locum intelligentibus de sacrificio Eucharistiae. Chrysost. in psal. 95. postquam uerba Malachiae citata protulisset, ait: *uide quam luculenter quamque dilucide mysticam interpretatus est. mensam, quae est inuenta hostia*, August. lib. 18. de ciuitate cap. 35. *hoc sacrificium per sacerdotem secundum ordinem Melchisedech, cum in omni loco a solis ortu usque ad occasum Deo iam uideamus offerri sacrificium autem Iudaeorum de quibus dictum est: non est mihi uoluntas in uobis &c. cessasse, negare non possunt. consimilia docent alii Patres. uide Damasc. lib. 4. de fide cap. 14.*

Obiici potest Tertullianus, qui lib. contra Iudaeos c. 5. dicit locutum esse de sacrificijs spiritualibus, non de terrenis, ergo iuxta Tertul. Malachias per sacrificium, quod dicit succellurum sacrificijs Iudaeorum, non intelligit sacrificium proprie dictum, sed improprium.

Resp. neg. consequentiam 1. quia opera pia non possunt dici succedere sacrificijs Moisaicis, cum exercitium illorum operum fuerit ante sacrificia Moisaica. 2. & magis ad rem, quia Tert. eo loco non opponit sacrificium spirituale sacrificio proprie dicto, sed solum sacrificijs Moisaicis, in quibus uictima modo carnali mactabatur. nam Tert. nihil aliud uult, quam sacrificium, quod per prophetam dicitur offerendum ab ortu solis usque ad occasum, non futurum carnale, & terrenum, in quo offeratur hostia mactanda gladio, & cuius sanguis modo sensibili effundatur, sed futurum spirituale, in quo hostia spiri-

Malach. 1.

Chrysost.

August.

19.

Obiicitur. Tertull.

Resp.

Explicatur Tertull.

Explican-
tur quidam
modi lo-
quendi co-
munes.

20.

Prob. 3. co-
clusio.

21.

Prob. 4.
1. Cor. 10.

tualiori, & puriori modo offeratur per verbalem consecrationem. Nec obstat, quod adducat in exemplum sacrificium cordis contriti, quia non idcirco vult apud Malachiam solam agi de sacrificio largè sumpto. Simili modo intelligendum cum dicimus corpus Christi in Eucharistia spiritualiter manducari, quia loquendi formam nolumus significare corpus Christi non manducari reipsa, & reipsa non esse in Eucharistiae Sacramento, sed solum volumus designare non existere modo sensibili, quo homines existere solent, neque modo vulgari manducari, eius carnem dilaniando &c. Simili ratione potest explicari, quod dicitur cultum spiritualem successisse cultui carnali Iudeorum: nam per hoc non designatur sacrificium propriè dictum cessasse in noua lege, sed sacrificio carnali Iudeorum successisse aliud magis spirituale, modo explicato.

Contra videtur facere, quod idem Tert. lib. 4. contra Marcionem censet simplicem orationem de conscientia puram esse sacrificium, de quo Malachias.

Resp. neg. assumptum, quia non exponit sacrificium per orationem, sed incensum, pro quo

Notandum in Hebræo & Græco haberi apud Malachiam: *incensum offertur nomini meo*, & sacrificium mandum. Tert. verò vocem, quæ Hebræicè & Græcè significat incensum, explicat per orationem non autem vocem, sacrificium.

Probatur 3. conclusio ex institutione Sacramenti Eucharistiae Matt. 26. Marci 14. Lucae 22. 1. ad Cor. 11. ex quibus locis constat Christum consecrasse corpus, & sanguinem suum sub specie panis & vini, idque in sacrificium æterno Patri obtulisse.

Dices solum inflatissimum Sacramentum.

Resp. neg. assumptum, simul enim Deo Patri obtulit in sacrificium, & ipsum instituit in cibum animarum nostrarum, neque due illa rationes respectu Eucharistiae repugnant. hinc habemus Christum in ultimam cenam sacrificium obtulisse: præcepit verò, ut illud idem in posterum offerret sacerdotes per illa verba: *hoc facite in meam commemorationem*, de quo Conc. Trid. sess. 22. cap. 1. ait: *Domini nostri &c. in cenam non solum, quia non de necessitate, ut dicitur & sponsa sua Ecclesia visibile, sicut natura hominum exigit, vel in quædam sacrificium, quo crucientum illud semel in cruce peragendum representaretur, cuiusque memoria in finem usque sæculi permaneret, itaque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo Patri obtulit, ac sub eandem rerum symbolis Apostolus, quos tunc noui testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent manducaret, & eisdem eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba: *hoc facite in meam commemorationem*, ut semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.*

Confir. nisi dicamus Christum in ultimam cenam corpus, & sanguinem suum obtulisse in sacrificium, non habemus unde asseramus eum sacrificium peculiariter representatum per sacrificium Melchisedech obtulisse, cuius ratione dicatur sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

Probatur 4. ex Apostolo, qui 1. ad Cor. 10. supponit Christianos habere altare, & sacrificium corporis, & sanguinis Domini, cum ait: *non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ Demoniorum*, nam ostendit Christianos non posse communicare sanguini Domini, si bibant calicem Demoniorum, & sint participes mensæ eorum. Confir. quia ex plurimis Patribus constat esse in Ecclesia altare ad Eucharistiae celebrationem, ergo necesse est eam esse

sacrificium, nisi dicamus Ecclesiam iam à sui ortu semper idolatriæ commisisse, & versatam fuisse in errore intolerabili. Eadè veritas alijs Scripturæ testimonijs ex figuris, & vaticinijs Prophetarum doctè à quibusdam probatur, sed hæc testimonia sufficiunt.

Probatur 2. ex Patribus qui plurimi omni ætate pro eadem veritate possunt adferri, & quidè plures quos citauimus, eam apertè tradunt, quibus accedit S. Andreas, qui, ut scribunt presbyteri Achaie in eius passione, ait: *ego agnum immaculatum in altari offero, cuius carnes postea quam omnis populus credentium manducauerit, agnus qui manducatus est, integer persenerat, & vivus*. Amb. in psal. 3. longè post mediæ ætatis: *Christus non videatur offerri, tamen ipse offertur in terris quando Christi corpus offertur*. Aug. lib. 4. de Trinitate, cap. 14. *quid tam grædè offerri aut suscipi possit, quam caro sacrificij nostri corpus effectum sacerdotis nostri* lib. 9. confess. cap. 13. agens de matre sua defuncta ita scribit: *ætummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desiderauit, &c. unde sciret dispensari victimam sanctam, quæ delictum est chirographum, quod erat contrarium nobis*. Ansel. in cap. 5. ad Hebræos, tu es sacerdos, id est, sacra dans, per te, & per tuos in æternum, id est, quamdiu durabit hoc sæculum, quia non transiit sacerdotium Christi, ut aliud succedat, sicut transiit Leuiticum, sacerdos es, & hoc secundum ordinem Melchisedech.

Probatur 3. ex eo quod non magis debeat Ecclesia carere sacrificio, per quod Deum colat, quam lex naturalis Mosaica, carebit autem, si in Eucharistia non celebretur sacrificium, maior superpetiori dubio est probata, & confir. ex eo quod lex, sacerdotium, & sacrificium se comitentur, ergo sacrificium in lege noua debet inueniri, minor autem probatur, quia nullum potest assignari præter hoc, & sacrificium crucis, quod in Ecclesia repeti non potest, & non magis ad eam pertinet, quam ad alios statum, neque à Christo est institutum, ut Deus per illius repetitionem usque ad finem mundi colatur.

Ex 22. Lucae, cap. 1. sess. 22. Trident. & varijs Patribus patet hoc sacrificium fuisse à Christo institutum, & quidem conuenienter perfectioni legis nouæ, quemadmodum enim deuenit Ecclesiam habere à Christo Domino Sacramenta, quæ sunt instrumenta sanctificationis, ita decuit eandem habere præcipuum suæ religionis cultum. Quod si Christus Eucharistiam in sacrificium non instituit, nec tamen prohibuisset eam offerri in sacrificium, non est improbabile quod Ecclesia potuisset illam in sacrificium Deo offerendum constituere, cum nihil repugnet ex parte rei, quo minus id institui possit in sacrificium offerri, neque desit Ecclesie potestas ad constituendam legitimam sacrificij materiam, quando id non est et specialiter à Deo prohibitum, ut patet ex superiori dubio, idque docet Ruardus art. 16. 1. parte art. pagina 381.

Contra resolutionem varia opponunt hæretici, sed plerique parui sunt momenti, & ex dictis facile solui possunt, ut quod Eucharistia sit Sacramentum, ostendimus enim ratione Sacramenti, & sacrificij posse diuersa ratione in eandem rem conuenire. Item quod Christus in ultimam cenam testamentum condiderit, quia non repugnat vnum, & idem quod relictum est ad nostram spirituales utilitatem, simul etiam relinquere, ut Deum per illud honoremus & colamus, quod factum esse adueremus, si hoc nostrum testamentum conferamus cum sanctione fœderis Exodi 24. quia olim victima fuit immolata, antequam populus Israël eius sanguine aspergeretur, ergo

tur, ergo fuit conueniens in noua lege immolari hostiam, priusquam corda Apostolorum eius sanguine aspergerentur.

Obijciunt praeerea 1. quod nostra actio sit representatio sacrificij crucis.

Resp. nihil repugnare aliquid esse verum & propriè dictum sacrificium, & esse alterius representationem, ut patet in sacrificijs antiqui testamenti, quae erant vera & propriè dicta sacrificia, & nihilominus erant figura sacrificij crucis.

Obijciunt 2. post Christi mortem non posse esse altare, & sacrificium abque iniuriâ sacrificij crucis.

Resp. superiori dubio ostensum est id non esse verum: nam licet sacrificium crucis sit valoris infiniti, quia tamen non est Deo oblatum, ut Christi meritum per illud nobis immediatè applicetur, nulla ei sit iniuria, si virtus illius applicetur per aliquod sacrificium quod in Ecclesiâ repetitur: quemadmodum sine eiusdem sacrificij crucis iniuriâ sunt instituta Sacramenta, quorum usu sanctificamur.

Nec obstat quod ait Apostolus ad Hebraeos 10. *una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatio*: quia non vult per ipsum sacrificium crucis immediatè factam applicationem, sed quod nostram redemptionem sit promeritus: ex quo patet impostura haereticorum traducetium Catholicos, quasi velint per sacrificium Missae nouum pretiū comparari, & nouam fieri redemptionem; cum Catholici id constanter negent, docentes totum pretium comparatum per sacrificium crucis, & per hoc sacrificium solum applicari: vnde per Missae sacrificium non deletur memoria sacrificij crucis, cum nostrum sit illius commemoratiuum, & vim suam ab illo habeat.

Obijciunt 3. quod nullus sit sacerdos legitimè vocatus in noua lege ad sacrificium offerendum.

Resp. neg. assumptum, quia omnes legitimè ab Episcopis ordinati sacerdotes legitimè vocantur; Christus enim Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus praecepit, ut sacrificarent, his verbis: *hoc facite in meam commemorationem*: sacerdotes autem in Ecclesiâ nihil derogant sacerdotio Christi, neque illi succedunt, sed sunt eius vicarii.

Obijci potest 4. quod Patres interdu in infirmis Christum in Missa solum mysticè immolari.

Resp. eos nolle negare offerri realiter in sacrificium, sed solum, quod non occidatur, sicut in cruce ipsa fuit occisus: solum enim volunt docere Christum non mactari reipsâ in sacrificio incruento, sicut in cruce, sed solum mysticè iuxta modum infra explicandum.

DVBIUM IV.

Utrum hoc tempore possit aliquid aliud in sacrificium offerri?

Hoc dubium de variis hominum generibus potest intelligi, scilicet de Christianis, de Iudeis, vel de alijs, qui per baptismi susceptionem in Ecclesiam non intrant.

Dico 1. non licet Christianis quidquam aliud in sacrificium offerre, cum vnicum sit in Ecclesiâ Eucharistiae sacrificium.

Probat 1. ex Patribus, Chrys. in psal. 95. *magis erat & modo carens numerus sacrificiorum in lege, quâ omnia noua gratia superueniens vno completitur sacrificio, vnam ac veram statuens hostiam.* quo loco agi

de sacrificio incruento, patet ex eo quod Chrys. respiciat ad Malachiam cap. 1. & agat de sacrificio in Ecclesiâ frequentando. Aug. lib. 8. de ciuitate cap. ultimo agens de epulis quae super sepulchra martyrum à quibusdam ponebantur, dicit: *ea non esse sacrificia martyrum noui, qui noui vnum, quod Deo offerretur sacrificium Christianorum.* Leone term. 8. de passione, *omnes differentias hostiarum vno corporis & sanguinis tuum impler oblatio.*

Nec refert quod Chrys. & Leo solum videantur opponere hoc vnu sacrificium sacrificijs legis antiquae, ex quo solum videatur sequi hoc sensu vnum esse in noua lege sacrificiū, quod non liceat in Ecclesiâ offerre sacrificia legis Mosaeicae, cum quo optimè potest consistere, quod iam liceat offerre sacrificia legis naturae: id inquam non refert, 1. quia constat ex Aug. citato, ita vnu esse in Ecclesiâ sacrificium, ut non solum excludatur Mosaeica, sed & quaelibet alia. 2. quia non licebat Iudeis offerre alia praeter ea, quae Deo illis erant praescripta, cū igitur Chrys. & Leo censeant, sacrificiū Eucharistiae illis antiquis successisse, existimant ita successisse, ut nullum aliud in Ecclesiâ sit sacrificium, quod

Probat 2. sacerdotes noui testamenti sunt constituti in ordine ad illud vnum sacrificium, ut patet ex Luca 22. *hoc facite in meam commemorationem.* quibus verbis Apostoli eorumque in sacerdotio successores solum acceperunt potestatem corpus, & sanguinem Christi offerendi in sacrificium, ut sentit Ecclesia, vnde sequitur illos Christi institutione non habere potestatem aliud sacrificium offerendi, Ecclesia autem alios sacerdotes non agnoscit, cum ergo nullus possit offerre sacrificium, qui non sit sacerdos, sequitur nullum aliud in Ecclesiâ esse sacrificium.

Probat 3. excellentia legis gratiae exigit, ut sacerdotium, hostia, & sacrificii modum à Christo eiusdem legis auctore accipiat; ille autem hoc vnum Ecclesiae suae reliquit sacrificium.

Ex quo patet incensum thuris in Ecclesiâ non esse sacrificium. adde non esse proprium munus sacerdotis, cum etiam fieri possit per non sacerdotes, sitque institutum ab Ecclesia ad excitandam fidelium deuotionem.

Quamuis autem haec solum videantur probare vnicum reipsâ esse sacrificium, communiter tamē Doctores censent Ecclesiam non posse aliud institui, & Patres aetati innuunt institutione huius sacrificij sublatam Ecclesiae potestatem aliud instituendi, quod & ipsa Ecclesia tacitè videtur agnoscere, quae nunquam aliud instituit, nec agnoscit potestatem instituendi alios sacerdotes praeter institutos à Christo: non agnoscit etiam potestatem eosdem instituendi in ordine ad aliud sacrificium, quemadmodum ergo Deus in lege antiquâ instituendo varia sacrificia, Iudeis ademit potestatem alia adiungendi, ita in noua lege, institutione sacrificij Eucharistiae censetur ademisse Ecclesiae potestatem aliud adiungendi, spectatq; ad dignitatem & excellentiam nouae legis ita accipere à Deo praecipuum nostrae religionis cultum, ut potestas Ecclesiastica nullum aliud sacrificij genus possit superaddere.

Dico 2. non potest hoc tempore Iudeus sacrificia legis Mosaeicae offerre. 1. quia sacerdotium Aaronicum est sublatum, ut patet ex Apostolo ad Hebraeos 7. ergo & sacrificium. 2. Sacramenta illius legis reddita sunt mortifera, ergo & sacrificia, cū nō sit potior ratio sacrificiorum, quàm Sacramento- rum. 3. illa antiqua sacrificia non solum respectu

V v 3

Ecclesiae

August.

Leoni.

Prob. 1. conclus.

Prob. 3.

Incensum thuris in Ecclesiâ non est sacrificium.

Ecclesia non agnoscit in se potestatem instituendi aliud sacrificium.

16.

Conclus. 2. Iudei non possunt offerre sacrificia legis Mosaeicae

Ecclesiæ sunt sublata, sed secundum se, quia erant figura Christi venturi, & futuri sacrificij crucis.

Nec solum sacrificia legis Mosaicæ iam sunt illicita & abrogata, sed etiam immolatio Agni Paschalis Iudeis præscripta, ante legem acceptam.

27.

Difficultas de ijs, qui in Ecclesia non intrarunt.

Affirmatiua suadet.

De alijs maior est difficultas, cum Christus instituendo sacrificium Eucharistiæ solum videatur abrogasse sacrificia Iudaica, & ita vnum pro Ecclesia instituisse, ut ademerit quidem illi potestatem aliud adiungendi, non tamen impediuerit, ne hi, qui in Ecclesiam nondum intrarunt, habent tamen aliquam Numinis notitiam, possint eidem sacrificare. cum ergo non possint Eucharistiæ sacrificium offerre, utpote ad id non ordinati, sequitur quod possint aliter illi sacrificare.

Confir. 1. tempore legis Mosaicæ, ij qui non erant de populo Iudaico, nec eius legem susceperant, poterat liberè alia in sacrificium Deo offerre, quam quæ à Deo in eâ lege prescribebantur. Confir. 2. nō est verisimile nationē quæ vnius Numinis habeat notitiam, non posse illud ritu externo colere protestando per sacrificium supremam eius in res omnes potestatem.

August.

2. Aug. epist. 49. quæst. 3. videtur favere dicens: qui Christianas litteras & ritusque testamenti sciunt, non hoc culpant in sacrilegis ritibus paganorum quod construant templa, & instituant sacerdotia, & faciant sacrificia, sed quod hæc idola & Dæmonij exhibeant. atque ita censent aliqui respectu eorum, qui Christi legem ignorant: verum ipsa additio videtur minus conformis quæstioni, pro quo

Notandum non posse meritò reuocari in dubium, vtrum Ethnicus inuincibiliter Christi legē ignorans, & habens vnius Numinis notitiam, cognoscensque honestum esse eidem Numini sacrificium offerre, peccet si offerat; cum constet in tali circumstantiâ nullo modo peccare, sed inde non sequitur id per se esse illicitum. quæstio ergo est quid, per se loquendo, sit dicendum, etiam positâ notitiâ legis Christi & sacrificij per eum instituti? v. g. si aliquis habet notitiam veri Dei, & baptismum inculpatè differens, ouem vel bouem in sacrificium offerat.

28.

Conclus. 3. negatiua.

Dico 3. per se loquendo, non videri villo modo licitum ei, qui nondum intrauit in Ecclesiam, bouem, vel ouem, vel aliquid simile immolare. ratio est, quod Christus instituendo sacrificium Eucharistiæ non tantum videatur abrogasse Mosaica, sed & quæcumque alia.

Trident.

Confir. 1. ex eo quod tradit Trident. sess. 22. cap. 1. in fine, ubi agens de Eucharistia ait: hæc denique illa est quæ per varias sacrificiorum naturas & legis tempore similitudines figurabatur, utpote quæ omnia per illa significata velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur. quibus verbis censet nostrum sacrificium non modò sacrificij legis Mosaicæ substitutum, sed & sacrificij legis naturæ, & proinde quemadmodum illa iam sunt illicita, ita & hæc.

Confir. 2. Christus ita fundavit Ecclesiam ut iusserit vnumquemque in eam ingredi, ergo videtur ita sacrificium vnum instituisse in Ecclesia, ut reliqua abrogauit.

29.

Satisfit argumentis sententiæ affirm.

Ad prius argumentum in contrarium allatum Resp. neg. assumptum, ad priorem confirmationem dico differentiam esse inter Ecclesiam & synagoga: Deus enim solos Iudeos adstrinxit lege Mosaicâ, & eos, qui se illis sponte adiunxerunt, ita ut Gentiles neque immediatè legibus

Iudaicis adstringerentur, neque mediatè, quatenus populo Iudaico deberent aggregari, poterant ergo alia sacra habere, & alios ritus, quibus verum Numen adorarent. Ecclesiam verò ita fundavit, ut simul voluerit vnumquemque in illam intrare, ergo Gentiles tempore legis gratiæ nullo modo aliud sacrificium Deo offerre possunt, ex quo patet ad 2. confirmationem. Dico enim gentiles antequam baptismum susceperint, non posse Deum per sacrificium colere.

Ad posterius Resp. Aug. nolle, per se loquendo, licere ethnicis ouem offerre, sed solum, quod in eo non reprehendantur, verum reprehendantur in eo, quod Dæmoni, & idolis sacrificent, quia scilicet in hoc posteriori possunt manifestè conuinci de superstitione, quod honorem vni Deo debitum Dæmoni tribuant, potestque clarè ostendi, quod peccent contra lumen naturæ: in eo verò quod immolent ouem, non ita possunt facili conuinci malè facere.

DUBIVM V.

Quanam sit materia nostri sacrificij?

RVARIVS ART. 16. 1. parte art. pagina 380. in fine, & 381. initio, insinuat duplex in Ecclesia esse sacrificium, vnum panis, & vini, alterum corporis & sanguinis Domini, & illius quidem materiam esse panem & vinum, huius verò corpus, & sanguinem Domini. Verum illa doctrina de pluralitate sacrificiorum non obscure repugnat Patribus dub. superiori citatis, similiter Trident. sess. 22. quod tum in præmio tum cap. 1. semper agit de nostro sacrificio, tanquam vno, neque solido nititur fundamento; ex eo vnum quod in nostro sacrificio inueniantur panis, & vinum, item corpus, & sanguis Christi, non efficitur duo esse sacrificia; cum nihil repugnet illa suo modo ad vnum sacrificium concurrere, panem quidem & vinum, tanquam materiam ex qua, & per modum termini à quo, qui in nostro sacrificio destruitur, corpus verò & sanguinem tanquam terminum ad quem, qui in eodem sacrificio ponitur; quemadmodum in sacrificio antiquo, quo sacrificabatur ouis, ouis viua differebat à mortuâ, propter quam tamen diuersitatem non dicebantur duo sacrificia, sed vnum & idem, cuius materia, ex qua, erat animal viuum, terminus verò, ad quem, erat idem animal mortuum, reiectâ itaque eâ sententiâ tanquam improbabili.

Respondeo tam panem & vinum quam corpus & sanguinem Christi esse nostri sacrificij materiam. Quoad corpus & sanguinem patet ex pluribus Patribus citatis dub. 3. Cypr. lib. 2. epist. 3. Ambros. in psal. 38. August. lib. 4. de Trinitate cap. 14. patet etiam ex Trident. sess. 22. cap. 1. ubi docet Christum corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulisse, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, & eorum sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepisse, & can. 2. definit Christum instituisse ut sacerdotes offerrent corpus, & sanguinem suum.

Quoad panem & vinum, patet ex multis can. de consecratione dist. 2. & ex ipso vsu Ecclesiæ: nam in Missâ in offertorio super panem dicitur: *suscipe sancte Pater hæc immaculatam hostiam*. ratio est quod panis & vinum sint materia ex qua conficitur Sacramentum Eucharistiæ, igitur tanquam terminus à quo, & transmutandus per hoc sacrificium

cum aliquo modo pertinent ad eius materiam. Ut verò indicat Trid. cap. 1. citato, corpus, & sanguis sunt materia huius sacrificij per ordinem ad species sensibiles, per quas redduntur sensibilia.

Nec solum corpus, prout præcisè à persona Verbi spectatum, est hostia huius sacrificij, sed ipsemet Christus; quod docent sanctus Andreas, cum ait: *ego Agnum immaculatum in altari offero*. Ambros. loco citato dicens: *ipse offertur in terris*. Trid. sess. 22. cap. 1. dicens, Christum instituisse nouum Pascha, seipsum ab Ecclesiâ per sacerdotes sub signis sensibilibus immolandum, quod etiam docet cap. 2. Ratio est quòd sit eadem hostia in nostro sacrificio incruento, cum eâ, quæ fuit in sacrificio cruento crucis, vt Trid. cap. 2. citato: ibi autem idem fuit hostia, qui sacerdos.

Confir. hostia nostri sacrificij est infinitè digna, & Deo grata, ergo non solum dicit corpus & sanguinem, sed etiam ipsam personam diuinam.

Notandum conferendo corpus Christi cum pane, qui etiam dicitur materia, differentiam esse inter nostrum sacrificium & antiqua cruenta, quòd in illis materia actioni supposita esset præcipua, terminus verò ad quem, qui per actionem sacrificandi ponebatur, esset materia minùs digna: nam materia actioni presupposita erat animal viuum, terminus verò ad quem, erat quid mortuum: in nostro vero sacrificio contrarium accidit, nam corpus, quod est terminus ad quem, est materia præcipua, panis autem minùs præcipua.

D V B I V M VI.

Vtrum ratio nostri sacrificij inueniatur in verbalis oblatione, vel in fractione, vel in distributione, quæ sit populo?

INVESTIGATVR id, in quo ratio nostri sacrificij consistat, ab his quæ minorem videntur habere difficultatem ordiamur.

Notandum enim varias in Missa inueniri actiones, in quibus ratio huius sacrificij videri possit consistere. 1. inuenitur verbalis oblatio ante consecrationem. 2. consecratio. 3. rursum verbalis oblatio post consecrationem, quando sacerdos dicit: *offerimus præclare maiestati tuæ de tuis donis ac datis hostiam puram, hostiam sanctam, &c.* 4. fractio hostiæ, & mixtio eiusdem cum sanguine. 5. communio sacerdotis. 6. distributio facta populo.

Scotus in 4. dist. 13. quæst. 2. §. *ad quæstionem* verus finem, cõf. rationem sacrificij inueniri in verbalis oblatione dicens: *offeritur enim hostia non consecrata, & tunc est sacrificium, non sacramentum*. quæ sententia est omnino improbabilis, itaque

Dico 1. prima illa verbalis oblatio nullo modo pertinet ad rationem sacrificij, pro quo

Suppono non esse dicendum duplex in Ecclesiâ esse sacrificium, vt ex dictis superioribus dubijs facile patet, & ex sensu ipsius Ecclesiæ, hoc supposito

Probatur 1. conclusio, Trid. sess. 22. cap. 1. docet Christum corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulisse, & cap. 2. docet Christum in nostro sacrificio incruentè immolari. can. 2. definit sacerdotes offerre corpus, & sanguinem Christi, idemque tradunt Patres superiori dubio citati, igitur nostrum sacrificium, seu actio sacrificandi versatur circa corpus, & sanguinem

Christi, circa quæ nullo modo versatur prima verbalis oblatio.

2. Hæc oblatio est cæremonia instituta ab Ecclesiâ, quæ, saluâ sacrificij substantiâ, potest omitti, & communi sensu sacerdos, qui eam omisit, verè sacrificat, si cætera peragat.

Confir. si ad essentiâ sacrificij pertineret, quantumque etiam inculpatè omitteretur, deberet suppleri etiam per non ieiunium in defectum alterius; item etiam si sacerdos communicasset, sacrum denudè esset inchoandum, saltem ab illâ oblatione, & rursum consecrandum, quia aliquid sacrificio essentialè esset omisum: hæc autem sunt aliena à communi iudicio & praxi.

3. Christus Dominus non videtur huiusmodi verbalem oblationem adhibuisse, cum de eo neque ex vllâ traditione, neque simili aliquo principio appareat, immò ea non videatur semper fuisse appolita.

4. Verbalis oblatio non est de ratione sacrificij in genere, nec ex vllò capite probari potest fuisse institutum à Christo, tanquam pertinentem ad rationem nostri sacrificij.

Canus lib. 12. de locis, cap. 13. §. *quantum verò*, censet ad rationem nostri sacrificij pertinere fractionem de quâ supra, cum Christus eam adhibuerit, cui suffragatur Estius dist. 10. §. 12. versu 4. *antem*, sed nec illud videtur probabile. vnde

Dico 2. hæc fractio nullo modo pertinet ad rationem sacrificij.

Probatur 1. ex eo quòd, si fortè hostia post consecrationem decidat in sanguinem, non sit extrahenda, vt frangatur, quod tamen faciendum esset, si pertineret ad essentiâ, immò vel ad integritatem sacrificij.

2. Christus non videtur eam adhibuisse, cum fractio, quam adhibuit, videatur facta ante consecrationem. adde quòd ea non fuerit mystica, vt est ea, quæ in nostro sacrificio adhibetur. ex quo soluitur id, quod in confirmationem sententiæ Cani est allatum.

Cui non patrocinatur, quod habet Apostolus 1. ad Cor. 11. vbi pro eo, quod habemus, *hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur*, in Græco habetur, *τοῦ σώματος*, frangitur; quia Apostolus non vult fractionem, quæ adhibetur ab Ecclesiâ, esse de ratione nostri sacrificij, sed alludens ad sacrificia cruenta ita loquitur: *ne aliud vult, quàm, hoc est corpus meum, quod pro vobis offertur, non intendens id fieri per realem specierum fractionem*.

Confir. vt supra diximus, nostra sacrificialis actio versari debet circa corpus Christi, circa quod propriè non versatur hæc actio, cum fractis speciebus propriè non frangatur.

Dico 3. neque distributio Eucharistiæ quæ fit laicis, pertinet ad rationem nostri sacrificij, vel ad eiusdem integritatem.

Probatur 1. ex eo quòd sess. 22. Concil. Trid. can. 8. definitur Missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, esse licitas: inde enim sequitur communionem populi nec esse de essentiâ nostri sacrificij, nec pertinere ad eius integritatem, cum sit grave sacrilegium omittere in sacrificio, quod alterutro modo respectu illius se habet.

Confir. communio potest præberi ex præconsecratis, quæ proinde non potest pertinere ad sacrificium, in quo hostiæ sunt consecratæ.

2. Communio præberi interdum potest per diaconum, cum tamen id, quod ad rationem, vel integritatem sacrificij pertinet, debeat à sacerdote peragi.

36.
Ruard.
Eftius.
Azor.
Indicant
cofistere in
verbali o-
blatione
post confe-
crationem.
Alij eam
effe partē,
vt Can. Sor.
Henriq.
effe partē
effentialem.
Bellarm.
integrale.
Alanus.
Suarez.
Lefſ.
Vafq. Nul-
lo modo
pertinere.
Concluſ. 4.
Nullo mo-
do pertine-
re.

De verbali oblatione, quæ subsequitur confe-
crationē, maior est inter authores diſſenſio. Ruar-
dus art. 16. 1. parte pagina 373. & pagina 379. indi-
cat in ea rationem ſacrificij noſtri conſiſtere. ſi-
militer Eſtius §. citato in fine. Azor 1. parte inſti-
tutionum moralium lib. 10. cap. 19. §. quare proba-
bilior. Alij cenſent eam eſſe partem ſacrificij, non
explicantes an ſit pars eſſentialis, an ſolum inte-
gralis. Canus cap. citato ſuprà, Sotus diſt. 13. quæſt.
2. art. 1. §. ſed rogas. Henriquez autem lib. de Miſ-
ſa, cap. 9. num. 1. cenſet eſſe partem eſſentialem.
Bellarm. verò lib. 1. de Miſſa cap. vlt. propoſi-
tione 5. tenet eſſe integram.

Plures cenſent nullo modo ad rationem ſacri-
cij pertinere, aut eſſe eius partem integram. ita
Alanus lib. 2. de Euchariftia cap. 16. Suarez diſp.
75. ſect. 3. §. ſecundo dicendum, Leſſius lib. 2. de iu-
ſtitia, cap. 38. dub. 2. num. 16. Vafquez diſp. 222.
cap. 1. quæ ſententia eſt longè probabilior: ita-
que

Dico 4. oblatio verbalis poſt confe-
crationem nullo modo pertinet ad rationem ſacrificij. & qui-
dem quòd non ſit tota eius ratio, & eſſentia, pate-
bit ex dicendis dubio ſequenti, quod autem non
ſit etiam pars vllò modo,

Probat 1. ex eo quòd neque Chriſtus, neque
Apoſtoli, qui non poſſunt dici imperfectè ſacri-
ficaffe, eam adhibuerint: nam Apoſtoli initio dicun-
tur præter confe-
crationem ſolum recitaſſe ora-
tionem Domini-
cam in ſacrificio, & hoſtiam ſum-
pliſſe.

2. Verbalis oblatio non pertinet ad rationem
ſacrificij in genere, neque ſolido fundamento dici
poſſet ex peculiari ratione ad noſtram requiri.

3. Per hanc oblationem nullo modo mutatur
hoſtia, ergo ea nullo modo ad rationem ſacrificij
pertinet.

DUBIUM VII.

*Vtrum confe-
cratio vel ſumptio ſit de eſſen-
tia ſacrificij?*

38. **C**VM nulla, reſtet actio, in quā probabiliter
conſtituatur ratio ſacrificij, facile conſtat in
alterutrā iſtarum actionum, vel in utrāque eam eſ-
ſe conſtituendam.

Tres ſunt de præſenti quæſtione ſententia.

Prima cenſet totam rationem huius ſacrificij
conſiſtere in conſumptione hoſtiæ factā per ſa-
cerdotem communicantem, non more laico, ita
Ledema paſſim citatus, qui cenſet confe-
cratio-
nem ſolum ſe habere per modum præparationis
materiæ.

Secunda tenet tum confe-
crationem, tum hoſ-
tiæ ſumptionem factā a ſacerdote confe-
crante vel alio eius vices ſupplente ad eſſentiam noſtri
ſacrificij pertinere. tenent Canus, Sotus, Bellarm.
Henriquez, Azor. dubio præcedenti citati.

Tertia ſententia aſſerit totam noſtri ſacrificij
rationem in confe-
cratione conſiſtere, ita Alanus
lib. citato dub. ſuperiori cap. 15. & 17. Suarez diſp.
citata ſect. 5. propoſitione 3. Leſſius ſuprà, Val-
quez diſp. citata cap. 5. Iacobus Baius lib. 3. de
Euchariftia cap. 15. & alij.

Dico 1. confe-
cratio eſt de eſſentia huius ſacri-
cij. docet Sanctus Th. quæſt. 82. art. 4. ad 1. di-
cens: *conſecratio chriſmatis aut cuiuſcumque materiæ
non eſt ſacrificium, ſicut confe-
cratio Euchariftia.* & qu.

Concluſ. 1.

præſenti, cum argumento tertio propoſuiſſet in
celebratione huius Sacramenti non eſſe eundem
ſacerdotem & hoſtiam.

Reſpondet eſſe, quia ſacerdos in perſonā, & vir-
tute Chriſti pronuntiat verba ad confe-
crandum, & ita eundem eſſe ſacerdotem, & hoſtiam, quæ
ſcilicet immoletur, id enim in illo art. & argu-
mento quæritur, & proinde tacitè ſentit hoſtiam
immolari per confe-
crationem, atque adeò confe-
crationem pertinere ad rationem ſacrificij cruen-
ti. Quod etiam docent Patres, Irenæus lib. 4. de
hæreſibus c. 32. aſſerens Chriſtum docuiſſe obla-
tionem noui teſtamenti, quam Eccleſia pro vni-
uerſo mundo offert Deo: ſecundum Irenæum au-
tem, vt patet ex præcedentibus eodem capite do-
cuit offerre in illis verbis: *hoc eſt corpus meum.* Au-
thor ſermonis de conā Domini dicens per verba
Domini: *hoc eſt corpus meum, hic eſt ſanguis meus,* pa-
nem ad totius hominis vitam, & ſalutem profe-
re, exiſtentem ſimul medicamentum, & holocau-
ſtum. Ambr. in pſal 38. *vidimus Principem ſacerdo-
tum ad nos venientem, vidimus & audimus offeren-
tem pro nobis ſanguinem ſuum &c.* & inſit: *ipſe offerre
manifeſtatur in nobis, cuius ſermo ſanctificat ſacrificium,
quod offertur.* non audimus autem, nec eſt alius ſer-
mo, quàm verba confe-
crationis, igitur iuxta bea-
tum Amb. ſacrificium noſtrum per confe-
cratio-
nem ſanctificatur, ſeu ad rationem noſtri ſacri-
cij pertinet confe-
cratio. Gregorius lib. 4. dialo-
gorum cap. 58. *quis fidelium habere dubium poſſit in
ipſa immolationis horā ad ſacerdotis vocem celos ape-
riri, in Ieſu Chriſti myſterio angelorum choros adſe-
re &c.* hanc autem vocem conſtat eſſe confe-
cratio-
nem.

Probat 1. Trident. ſeſſ. 22. cap. 1. & can. 2.
tradit Chriſtum illis verbis: *hoc facite in meam com-
memorationem,* Apoſtoli, eorumque in ſacerdotio
ſucceſſoribus dediffe poteſtatem ſacrificium offe-
rendi, igitur aliquis actus, ad quem ea verba refe-
runtur, & quem reſpiciunt, debet eſſe actus ſacri-
ficandi, atqui nullus actus ex enumeratis à S. Luca,
vel alijs Euangelis-
tis eſt actus ſacrificandi, ſi confe-
cratio ipſa non ſit de ratione ſacrificij, cum E-
uangelis-
ta ſolum meminerint gratiarum actionis,
fractionis, confe-
crationis, diſtributionis, factæ
diſcipulis. ex quibus conſtat gratiarum actionem,
ſi diſtinguatur à confe-
cratione, non eſſe actum ſa-
crificandi, quod etiam dubio ſuperiori de frac-
tione & diſtributione oſtendimus, reſtat igitur vt
confe-
cratio, cuius in illis verbis, *hoc facite,* ſit men-
tio, ſit actus ſacrificandi, vel ſaltem ad rationem
ſacrificij pertineat: niſi dicamus nihil Apoſtoliſ
fuiſſe explicatum eius, in quo conſiſtit ſacrificium,
quando poteſtas, & præceptum offerendi illis da-
ta ſunt, vel Euangelis-
tas, etiam datā commodiſſi-
mā occasione, & cum res poſtulare, retinuiſſe
præcipuum noſtræ religionis ritum, quod non vi-
detur dicendum.

Probat 2. præcipuus actus ſacerdotis eſt ſa-
crificium, præcipuus actus eiufdem eſt confe-
cratio, igitur confe-
cratio eſt ſacrificium, vel ad ratio-
nem ſacrificij pertinet. Maior probatur, ſacerdos
conſtituitur in his quæ ſunt ad Deum, vt offerat
dona, & ſacrificia.

Conſir. ſacrificium eſt præcipuus noſtræ reli-
gionis actus, atque adeò ſacerdos ad eum pecu-
liariter conſtituitur. Minor verò probatur, ſacer-
dotalis character potiffimum datur ad confe-
crationem, eamque potiffimum reſpicit, cum con-
ſecratio ſit actio maximè ſupernaturalis, ad quam
reſerui

Conſecratio
eſt de ef-
ſentia.
D. 78.

irm.

Ambr.

Greg.

Prob.

Trident.

referri debet potestas maxime supernaturalis. 3. constat sacerdotes ministros Chgisti in eius persona sacrificium offerre, nihil autem est in Missa, quod ita videatur fieri in persona Christi, sicut consecratio. 4. si consecratio ad rationem sacrificij non pertineat, aliquis, qui non consecrat, poterit sacrificare, atque adeo sacerdos more laico communicans poterit dici sacrificare, si intentionem illo referat.

Confir. ad rationem & validitatem actus non est necesse, ut materia prepararetur ab eo, qui illa vitur, patet in extrema unctione, cuius materia disponitur ab Episcopo, cum tamen simplex sacerdos possit hoc Sacramentum ministrare, quamvis ergo ad sacrificium praequeretur consecratio tanquam preparatio materiae, nihil obstat, quo minus aliquis hostiam non consecrans dici posset sacrificare, quod non videtur solidum. adde si consecratio sit tantum preparatio materiae, sequi posset aliquem consecrare, qui non sacrificet, cum in alijs preparatio materiae licite possit separari ab usu eiusdem, hic autem non appareat, cur id nequeat fieri.

Petes quomodo consecratio possit pertinere ad rationem sacrificij, cum res offerenda debeat supponi ipsi actui oblationis, corpus autem Christi non supponatur consecrationi?

Resp. neg. vniuersaliter rem offerendam per sacrificium debere illi necessitate praesupponi, nam licet pura creatura non possit aliquid propria auctoritate in sacrificium offerre, nisi illud praesupponatur, cum non possit potestate sibi commensurata externo ritu ad sacrificium sufficiente potestate supremum Dei in res omnes dominium, & supremam eius in vitam, & mortem potestatem, nisi rem in eius honore destruat, cum non possit quidquam in illum finem libere ponere & producere; nihil tamen repugnat, quo minus per rei positionem Deus possit agnoscere auctoritatem vitae & mortis, atque adeo, quo minus actio, quae res in Dei honorem ponitur, sit sacrificium, & proinde non requiratur quod res ipsa quae dicitur offerri, per sacrificium, praesupponatur actui sacrificandi, sed sufficit si saltem sit in termino actionis sacrificandi.

Confir. Deus non minus potest coli positione rei excellentissimae, quam alicuius rei destructione. unde dicitur ad hunc, quia supernaturali potestate à Deo accepta ponitur Christi corpus & sanguis in honorem Dei, esse sacrificium, & ynam eandemque actionem esse consecrationem & sacrificium: immo in ea non prius ponitur corpus & sanguinem, quam offerri, quia ipsa positione offertur, seu ipsa positio ad Dei honorem, modo explicato, est oblatio, & sacrificium.

Dices in omni sacrificio debet inueniri mutatio circa hostiam. Respondent aliqui mutationem hic inueniri circa hostiam minus principalem, ipsum videlicet panem, & vinum, quae destruntur per consecrationem: verum, si requireretur realis mutatio per destructionem realem hostiae, destructio panis & vini non videretur sufficere, cum horum destructio per se non assumatur ad Dei honorem, & protestationem supremam eius in res omnes potestatis, sed solum quatenus necessaria est, ut sub eorum speciebus ponatur Christi corpus, & sanguis, tanquam designabile per species sensibiles, quamvis enim ex ratione speciali nostri sacrificij requiratur destructio panis, & vini, cum haec sint materia ex qua nostri sacrificij, nihilominus existimo ad rationem generalem sacrificij non requiri

destructionem vilius termini, sed sufficere positionem termini ad Dei honorem: ut si Deus instituisset, ut in recognitionem supremam eius potentiae, virtute supernaturali ab eo accepta Christi corpus poneretur sub accidentibus, quae antea omni subiecto caruissent: tunc enim videretur inueniri verum sacrificium sine cuiusquam rei destructione. hoc igitur praetermissio,

Resp. sufficientem hic inueniri mutationem etiam realem, non quidem destructiuam, sed positionem, pro quo

Notandum quod licet communius mutatio tribuatur materiae, vel subiecto, quod aliter se habet postquam ante, ita ut remaneat sub utroque termino id, quod dicitur mutari, id tamen non requiratur ad rationem mutationis, sed id etiam dici possit mutari, quod per modum termini aliter se habet postquam ante, siue simul aliud denominetur mutari per modum subiecti, siue non: cum ergo corpus Christi secundum certam replicationem non habuerit esse ante consecrationem, & illud acquirat per consecrationem, potest dici mutari secundum hanc replicationem, secundum quam transit de non esse ad esse, qua ratione anima, quae in tempore creatur, potest dici mutari, quatenus ex nihilo transit ad esse.

Dices 2. quod nostrum sacrificium sit representationem sacrificij crucis, quod non videtur competere consecrationi.

Resp. 1. inde ut summum sequi, in consecratione non consistere totam rationem nostri sacrificij, non verò quod ea ad illud non pertineat.

Resp. tamen 2. sacrificium nostrum per consecrationem optime representare sacrificium crucis, nam quemadmodum sanguis in cruce fuit à corpore separatus, ita per consecrationem haec à se inuicem mystice separantur, & hostia exhibetur sub speciebus inanimatis, tanquam occisa, quamvis propter concomitantiam haec à se inuicem non separantur. unde etiam ex eo capite consecratio non censetur inepta, ut ratio sacrificij in ea constitutur. vbi

Notandum 1. aliquos censere consecrationem ex eo capite ad rationem sacrificij pertinere, quod sufficiens mactatio in ea reperitur, quia quantum est ex vi verborum corpus, & sanguis ponuntur separata, quamvis ratione concomitantiae inueniantur unita: verum ad rationem sacrificij requiratur destructio & propria mactatio rei animatae, id non videtur commodè dici, quia hostia non potest dici interim, eo quod vi verborum corpus, & sanguis separatim ponantur: nam verè in re ipsa non separantur. unde iuxta suppositionem re ipsa non inuenitur mactatio. 2. quamvis seorsim ponerentur, hostia non idcirco dici posset interim seu mactari, cum id solum verè dicatur mactari, cui tollitur vita, quod fit dum viuens occiditur, per consecrationem autem etiam eam, quae corpus & sanguis seorsim ponerentur, non posset dici viuens occidi, cum, ut suppono, Christus homo non occidatur secundum esse, quod habet in statu naturali, neque etiam occidatur secundum replicationem, quae ponitur per consecrationem, secundum quam, ut supponitur, nunquam habuit vitam, aliud enim est poni modo mortuo, aliud occidi, prius non supponitur fuisse aliquando inter se unitas, quod supponit posterius. Commodius ergo dicitur ad sacrificium non requiri veram mactationem, mysticam autem, quae possit exigi, ut sit representationem sacrificij crucis, abunde inueniri per consecrationem.

destructio
vilius ter-
mini.

Respons.
Auctoris.

41.

42.

Obiectio 2.

Resp.

Aliud est
poni modo
mortuo, a-
liud occidi.

Ad sacrifici-
um non
requiritur
vera macta-
tio.

s. Thom.

cratorem, ut D. Th. quaest. 80. art. 12. ad 3. dicens quod representatio Dominicae passionis agitur in ipsa consecratione huius Sacramenti. pro quo

Notandum 2. quod licet ratio sacrificij possit consistere in consecratione, ibi sistendo, ratio tamen nostri sacrificij in eo non sistat, sed inuoluet mysticam actionem, per quam nostrum sacrificium redditur representationem sacrificij crucis, dum corpus constituitur, quasi mortuum sub speciebus inanimatis, & sanguis, quantum est ex parte specierum, representatur tanquam separatus à corpore, & ita insinuat D. Th. art. 12. citato, tenet Valquez disp. citata cap. 7. qui plures Patres citat, Malderus de iustitia tract. 10. cap. 3. dub. 1. §. v. *igitur in argumento.*

Valg. Malder.

43. Obiectio 3.

Dices 3. in Trid. sess. 23. cap. 1. & can. 1. dicitur dari sacerdotibus potestas consecrandi, & offerendi, igitur consecratio non est de ratione sacrificij.

Confir. cap. 1. non minus videtur distingui consecratio ab oblatione, quam consecratio, vel oblatio ab administratione corporis, & sanguinis Domini.

Resp.

Resp. neg. consequentiam, & dico Concilium nullo modo velle determinare illas actiones distinguere, cum, ut supra ostendimus, ex ipsomet Concilio possit manifestè colligi consecrationem pertinere ad rationem sacrificij, sed solum velle sacerdotibus novi testamenti competere potestatem verum Christi corpus consuecendi, illudque Deo Patri offerendi, siue illa inter se re differant, siue non. adde quod licet in re non differant, distinguantur tamen aliquo modo, nec sint planè synonyma: nam consecratio ex sua ratione non dicit oblationem rei, cum varia possint consecrari, quae non dicuntur offerri, ut calices, templa &c. & proinde Concil. prudenter posuit consecrandi, offerendi, ut denotaret potestatem, quae datur sacerdotibus circa corpus Christi verum, non esse ad illud consecrandum quomodocumque, seu ad illud quomodocumque ponendum, sed ad ponendum offerendo Deo in eius honorem, ita ut verè Deo per positionem offeratur, quod Confir. ex forma ordinationis sacerdotis, in qua dicitur: *accipe potestatem offerre sacrificium Deo; Missaeque celebrare, tam pro viuis quam pro defunctis, in nomine Domini.* quae aperte ostendit consecrationem pertinere ad rationem sacrificij, alioquin in ordinatione non daretur potestas consecrandi, quod nullo modo dici potest, videri potest S. Th. quaest. praecedenti art. 10. ad 2. ad Confirmationem Resp. neg. hec non minus à se invicem distinguere, quam ab administratione, quod licet non colligatur ex textu, deduci tamen potest ex alijs principijs, ut ostendimus.

44.

Dubium in
ciens.

Ex dictis hac obiectione patet consecrationem pertinere ad rationem sacrificij quatenus est oblatio dubitari vix potest, num ad rationem nostri sacrificij sit necesse consecrando intendere offerre in Dei honorem.

Suppono non esse necesse id expresse intendere, quia si quis intendat consecrare eo modo, quo alij passim faciunt, sacrificium offeret. hoc supposito

Quaeritur num ita sit necesse intendere oblationem, ut si quis velit consecrare, & nolit offerre, sit quidem consecraturus, non tamen sacrificaturus. Affirmant aliqui dicentes sacerdotem Lutherum legitime ordinatum volentem consecrare, & non offerre in Dei honorem, consecrare quidem, nullo modo sacrificare. quod potest confirmari ex

eo quod sacerdos in antiquo testamento potuerit ovem mactare non sacrificando, sed ea sententia nullo modo videtur probanda. unde

Dico, ut sacerdos verè offerat sacrificium non tantum non requiritur actualis intentio offerendi distincta ab intentione consecrandi, sed futurum verum sacrificium si ponatur efficax intentio consecrandi, ita ut ex illa verè ponatur Christi corpus, & sanguis per legitimam formam, quantumvis ad sit voluntas, quia nolit aliquis sacrificare. non dico posteriorem intentionem nunquam posse elidere priorem, sed solum assero, quod si prior non elidatur, ita ut, accedente voluntate non sacrificandi, prior nihilominus sit efficax, & per illam verè ponatur corpus Christi sub speciebus (quod debet supponi ut quaestio locum habeat) verè futurum sacrificium; quod insinuat Malderus dub. citato §. ad 4. *velè Tridentinum*, & docuit Lessius 3. parte in materia de sacrificio.

Probat, in forma consecrationis sacerdotis solum dicitur, quod datur potestas sacrificium offerendi, ubi tacite insinuat potestatem consecrandi esse potestatem offerendi, ergo consecratio corporis est oblatio: sicut enim se habet potestas ad potestatem, ita actus ad actum. ex quo sequitur nullum legitimum sacerdotem consecrare, qui non sacrificet, & non esse situm in eius voluntate velle efficaciter consecrare, atque adeo re ipsa consecrare, & non sacrificare. ratio est, quod ex divina institutione consecratio, per quam hostia saltem mystice ponitur occisa, & est representativa suspensus, ut cruentè in cruce oblata, cedat re ipsa in Dei honorem, quod nullà alia accedente voluntate potest infici, aut destrui.

Confir. non est situm in voluntate ministri, ut per positionem corporis, & sanguinis sub speciebus, modo explicato, Christus non consecratur se per illum ministrum aeterno Patri offerre.

Ex quo patet discrimen inter sacerdotem legis Moisaicae & novae legis ponentem actionem quae possit esse sacrificium, quod scilicet cum occisione &c. ex se sit actio indifferens, non possit dici sacrificium, nisi confuso saltem modo Dei honor per illam intendatur; positio verò corporis, & sanguinis Christi independentè ab ulteriori intentione cedat in Dei honorem, & mystice representet sacrificium eruentum, quod nullà intentione superveniente tolli potest. unde necessariò est sacrificium, quamvis aliquis per eam nolit sacrificare.

Ex dictis colligo feria 6. parasceutes non offerit verum sacrificium, quia eo die non fit consecratio, aliqui existimantes consecrationem ad rationem sacrificij pertinere, censent nihilominus eo die offerri sacrificium, scilicet per ordinem ad praecedentem, sed id videtur parum solidum. non potest dici sacrificium illius diei esse idem cum sacrificio praecedentis diei, cum officium illius diei possit etiam sine ulla necessitate celebrari ab alio, quam ab eo, qui officium feria quinta praecedentis peregit, vult autem Ecclesia unum & idem sacrificium non potest sine maxima necessitate in casu rarissimo à duobus celebrari. 2. sacrificium feria quinta integrè est perfectum, cum non sit minus perfectum, quam sint passim alia sacrificia per annum.

Confir. impertinens est ad aliud sacrificium quod in eo fiat consecratio hostiae pro die insequenti, ut non propterea dici debeat illud sacrificium quodammodo suspendi in diem sequentem.

Non potest etià dici dinerium, cum etiam iuxta

Docto-

45.

Erit verum
sacrificium
si quis in-
tendat con-
secrare, &
consecratio
sufficit.

Obiectio

Resp.

Confir.
sacrificium
non potest
esse nisi in
honore Dei.

Discrimen
inter sacer-
dotes legi-
s Moisaicae,
& novae.

Positio cor-
poris &
sanguinis
Christi in-
dependentè
ab ulterio-
ri intentione
cedit in
honore Dei.

46.
Confir.
Feria 6. per-
parasceutes
offerit sa-
crificium.

Impertinens
est ad aliud
sacrificium

Doctores, cum quibus agimus, ad rationem sacrificij requiratur consecratio, igitur ad diversum sacrificium consecratio distincta, quae in hoc casu non inuenitur.

Probat 3. eo die non offerri sacrificium, quia unica species à sacerdote sumitur, constat autem de facto in Ecclesia non posse in unica specie sacrificium offerri per totum orbem. videri potest eanon, fabato, de consecratione, dist. 3. ubi insinuat sacrificium in die parasceues non offerri, & tenet S. Th. art. sequenti ad 2. & plures, quos citat & sequitur Suarez disp. 75, sect. 4. §. in confirmationem, similiter Bell. in lib. recognitionum pagina 85.

Obiectio. Dices in officio illius diei dicitur: *hic facit sacrificium nostrum.*

Resp. sacrificium ibi sumi latius pro actionibus in communi sacrificio usurari solitis, quamvis desit actio essentialis sacrificio propriè dicto.

Contra; eodem modo profertur in officio illius diei, quo in alijs diebus, quibus offertur verum sacrificium, & quibus proinde accipitur pro vero sacrificio, ergo nisi valde æquiuocè sumatur, debet sumi pro vero sacrificio.

Resp. concedendo primam partem antecedentis, ad secundam dico nomen sacrificij duobus modis sumi posse; uno pro vero, & strictè sumpto sacrificio, altero pro sacrificio latius accepto, & reipsa ita sumi, quia pro utroque in similibus officijs potest verificari: in officio autem Parasceues solum sumi posteriori modo, neque eà in re est æquiuocatio, sed tantum non accipitur in omni eà acceptione, quā aliàs sumitur, quod ex subiectis actionibus sine magnā difficultate potest perspicui; adde in quibusdam orationibus sacrificium sumi pro reipsa oblata.

Dico 2. probabilis videtur quod sumptio, prout fit à sacerdote celebrante, non pertineat ad rationem sacrificij iuxta auctores tertie sententiae, quod indicat Malderus dicto §. ad 4. *recl. Tridentinum*, immo sanctus Thom. quaest. praecedenti art. 10. docens sacerdotem non tantum per comparationem ad populum, sed etiam per comparationem ad Deum debere aliquando consecrare, cui consecratione huius Sacramenti sacrificium offertur.

Probat 1. constat ex Trid. citato, per illa verba: *hoc facite in meam commemorationem*, datam sacerdotibus potestatem sacrificij offerendi, & proinde particula, *hoc*, debet referre actionem praecedentem, vel actiones praecedentes, in quibus ratio nostri sacrificij consistat, & quarum aliqua mentio facta sit ab Evangelistis, non potest autem referre summptionem sacerdotis celebrantis, cuius nulla ante facta fuerat mentio.

Confer. non est verisimile sanctum Lucam inuoluisse silentio partem essentiali sacrificij, de qua neque ex rei naturā, neque ex ipso sensu Ecclesiae constet.

2. Id videtur conformius dictis sanctorum Patrum, quos praecedenti conclusione citauimus, ita enim asserunt Christum per verba consecrationis immolari, offerri, ut nihil aliud videatur exigere, & Cypri. citatus censet per consecrationem fieri holocaustum.

Nec obstat Gregorius loco citato dicens: *pro nobis immolatur in hoc mysterio immolatur*; (scilicet Christus) eius quippe corpus sumitur; quia vult solum deolari à posteriori, Christum immolari, cum enim sumptio praesupponat immolationem, optime à posteriori potest Gregorius docere Christum im-

molari ex eo quod eius corpus sumatur, & quidem discursu non necessario concludente, sed aliquo modo suadente ex ijs, quae fieri constat.

Probat 3. sacerdotalis character, quatenus refertur ad corpus Christi verum, solum videtur respicere consecrationem, quae sola videtur fieri in personā Christi, & sola videtur requirere potestatem supernaturalem.

4. Neque ex rei naturā, neque ex sensu Ecclesiae, neque ex Patribus habemus summptionem hostiae factam à sacerdote esse de essentiali huius sacrificij: ex altera autem parte non repugnat totam essentiali nostri sacrificij consistere in consecratione; & eam esse aptissimam, & sufficientem ad rationem sacrificij representationi sacrificij cruenti crucis, cum per eam corpus, & sanguis mysticè separantur, & hostia mysticè representetur occisa, ergo probabilis est summptionem non esse de essentiali nostri sacrificij, sed eam solā consecratione compleri, per quam corpus dici possit frangi modo immolatio, & sanguis effundi.

Obijciatur 1. ex dictis sequi nos solum habere verbale sacrificium, & improprium.

Confer. quia in superioribus diximus formam consecrationis non concurrere physicè ad positionem corporis Christi, sed solum per modum causae moralis.

Resp. neg. sequelam, quia verba possunt diuinā virtute assumi ad aliquid ponendum vel destruendum in Dei honorem, & si ita assumantur, nihil deerit ad perfectam rationem sacrificij, ut si Deus instituisset, ut per hanc formam, *hoc non est panis*, destrueretur substantia panis sub accidentibus, idque in protestationem supremā eius potestatis in res omnes, posset per eam verum sacrificium offerri, nec esset dicendum verbale, prout contra verum, & propriè dictum distinguitur, sed solum, prout distinguitur ab actione, quae non profuit à verbis ratione significationis. ad confirmationem. Resp. non debere censeri minus esse in potestate sacerdotis illud ponere, & quidem modo mortuo, quantum est ex vi verborum, & ex parte speciei, quam si verba physicè concurrerent, cum Deus non minus se adstrinxerit ad ponendum Christi corpus sub speciebus, quam si verba physicè illud producerent, & proinde sacerdos moraliter causando potest Deum honorare.

Obijciatur 2. quod ex doctrinā variorum Patrum videatur sequi summptionem factam à sacerdote celebrante esse de ratione nostri sacrificij; cum, ut supra vidimus, varij doceant Christum corpus suum sumpsisse.

Resp. neg. id sequi, quia non sumpsit, quod institueret summptionem partem essentiali huius sacrificij (id enim ex nullo capite potest colligi) sed primò, quod instrueret conuiuium, in quo decet ut inuitans comedat; secundo, ne Apostoli horrerent eius corpus sumere; tertio, ut exemplo doceret sacrificantem debere participare de hostia.

Obijciatur 3. sumptio hostiae strictissimo iure praecipitur sacrificanti, & quidem, ut videtur, diuino, propter quod seruandum potest in necessitate omitti confessio & ieiunium, huius autem non videtur alia ratio posse commode adferri, quam quod sumptio hostiae facta à celebrante sit de ratione sacrificij, atque adeo sacrificans necessariò debeat hostiam sumere, cum non possit sacrificium imperfectum relinquere.

Resp. neg. subsumptum, pro quo.

Notandum

48.

Obiectio 1.

Resp.

Obiectio 2.

Resp.

Rationes
cur Christi
corpus
sumptum.

Obiectio 3.

Resp.

Notandum Eucharistiam institutam esse, tum tanquam hostiam sacrificij ad Deum honorandum, tum tanquam Sacramentum ad spirituale animarum nostrarum cibum: ex utroque capite sacerdos sacrificans tenetur hostiam sumere, non quod sumptio sit de essentia sacrificij, sed quod Deus velit, ut publicus minister sit primò participes sacrificij iuxta Apostolum 1. ad Cor. 10. & ut fideles saltem per sumptionem sacerdotis declarant se consentire sacrificio. Ea est causa, cur tanta cura adhibeatur, ut hostia oblata sumatur etiam per alium sacerdotem, si fortè celebrans ante communionem deficiat: similiter Deus vult sacerdotem primùm sumere Sacramentum quodcumque celebrat, ut participet de cibo spirituali, quem conficit. videri potest sanctus Thom. quæst. 82. art. 4.

Certè ne quidem in lege antiqua participatio, quā sacerdos comedebat de hostia, videtur fuisse pars sacrificij, cum nec necessariò fieret in altari, nec in actu sacrificandi.

Petes, an ergo sumptio nullo modo pertineat ad perfectionem nostri sacrificij?

Petitio.

Resp. non pertinere ad perfectionem intrinsecam, sed solum extrinsecam.

Resp.

Sumptio

pertinet ad

perfectionem

extrinsecam

sacrificij.

50.

Coroll.

Aduerte, cum Eucharistia etiam conficiatur in cibum spirituale futurum fidelium, non esse necesse omnes hostias in eodem sacrificio consumere.

Ex dictis facile patet, quid dicendum ad id, quod quæri potest, utrum scilicet sacerdos renouans Sacramentum possit sumere aliam hostiam, non sumendo eam quam in eo sacro consecrauit, sed reponendo, & substituendo loco alterius. Henriquez cap. citato num. 2. videtur sentire id esse licitum, & in Commentario, littera A. dicit: *sic faciunt interdum quidam parochi.* verum id nullo modo videtur probabile; vnde

Contra

Henriquez.

Non est

probabile,

sacerdotem

Sacramen-

tum renou-

antem posse

non sumere

hostiam con-

secratam in

illo sacrificio.

Dico sacerdotem celebrantem necessariò debere sumere hostiam, quam in eo sacro consecrauit, siue etiam aliamumat, siue non, quia sola sumptione hostiæ in eo sacro consecrata ostendit se illi sacrificio consentire, nullo verò modo sumendo hostiam preconsecratam, quæ impertinenter se habet ad hoc sacrificium. adde quod, cum iuxta illud sumptio sit pars essentialis sacrificij, talis nullo modo dici possit sacrificare, quia, ut dictum est, nō cuiusvis hostiæ sumptio pertinet ad quodlibet sacrificium, sed sumptio hostiæ in eodem sacro consecrata; hæc enim sola ab illo sacrificio respicitur, ad id quod dicit de quorundam pastorum praxi, dico inde non posse sumi argumentum, cum procedat ex ignorantia, sitque omnino corrigenda. vnde, si quando pastores velint renouare hostiam, quæ est in remonstratiâ, debent duas hostias consecrare, & vnâ illarum sumere, similiter sanguinem, deinde sumere antiquam ante ablutionem.

Praxis quo-

runda con-

traria pro-

cedit ex

ignorantiâ

Aduerte, quod licet sacerdos debeat sumere hostiam in eodem sacro à se consecratam, possit nihilominus, aliâ hostiâ deficiente, illius partem præbere volenti communicare, ita *Silu. verbo Eucharistia 2. quæst. 10. §. 7.* Sa verbo *Eucharistia* num. 15. & alij.

51.

Obiectio 4.

Obijciatur 4. quod nostrum sacrificium sit holocaustum, & proinde in eo hostia consumi debeat, sicut fiebat in antiquo testamento, ergo ad illud requiritur sumptio.

Resp.

In sacrificio

crucis

hostia non

Resp. neg. requiritur consumptionem, prout illa distinguitur à mactatione, patet in sacrificio crucis, quod fuit perfectum holocaustum, in quo tamen

hostia non fuit aliter consumpta, quam per mactationem. vnde in hoc sacrificio commemoratio sacrificij crucis sufficit mystica mactatio, modo aliquoties explicato. adde quod, cum ad holocaustum sufficiat tota hostia in Dei honorem consecrari, & constitui, quod abunde fieri potest per consecrationem, nullo modo requiratur ad rationem holocausti consumptio ipsius hostiæ: nec refert quod in holocaustis antiqui testamenti id fieret, quia non arguit ex rei naturâ huiusmodi consumptionem necessariam esse ad rationem holocausti, sed solum ex diuinâ institutione in illâ lege inuentam fuisse in holocausto.

Contrâ, saltem per sumptionem aptè significatur passio, in quâ Christus mortuus est, & suâ morte se Patri obtulit.

Resp. id ipsum prius, & sufficienter significari per consecrationem, ut patet ex dictis; immò, cum Christi corpus non desinat secundum eam replicationem quâ est sub speciebus, in ipsâ sumptione, sed demum cum species ita alterantur, ut præiacēs substantia sub illis non perseueraret, sequitur ipsam sumptionem non sufficere ad destructionem repræsentatiuam sacrificij crucis.

Quamuis, quæ in 2. cōclusionē diximus, videantur probabiliora, dubitari tamen potest num sumptio facta à sacerdote ita sit extrinseca rationi sacrificij, ut sacrificium in eâ nequeat consistere: ita videtur sentire Vasquez disp. citatâ cap. 4. qui tum eo capite, tum alijs id probat ex eo quod laicus possit sacrificium offerre; sed

Dico nihil repugnare, quò minùs sumptio Eucharistiæ facta à sacerdote rationem sacrificij possit constituere, quia talis sumptio, per quam corpus Christi definit esse sub speciebus, potest institui à Deo ad protestandum supremam eius in res omnes potestatem, & quod sit author vitæ, & mortis, nec inde sequitur quemlibet laicum Eucharistiam summentem posse sacrificare; licet enim non repugnet ex se quemlibet sacrificiū offerre, Deus tamen potest eius ministrum ad certum genus hominū restringere, ita ut alij, & illicitè & inualidè censentur sacrificare. Confir. non aliâ de causâ mors martyrum non potest esse sacrificium, quàm quia ij non sunt ad id sacerdotis ordinati, quantumvis vitam vellent offerre ad protestandam supremam Dei in res omnes potestatem. similiter quamuis, sepositâ diuinâ constitutione, occisio cuiusvis animalis sit apta ad sacrificium, iam tamē non est sacrificiū. ratio est quod cum sacrificiū sit in genere signi, Deus possit designare aliqua signa, quibus velit sibi honorem exhiberi; similiter potest & ministros designare, per quos huiusmodi actiones exerceantur, aliàs non sortitur rationem honorationis: potest igitur sumptionem Eucharistiæ ita instituere in sacrificium, ut tamen illam rationem non sortiatur, nisi fiat à certis ad id peculiariter deputatis.

D V B I V M V I I I.

Vtrum consecratio vtriusque speciei pertineat ad rationem nostri sacrificij?

D V P L X est hac de re sententia.

Prior negat. ita Alanus lib. citato cap. 20. Bell. lib. 4. de Eucharistia cap. 24. circa finem, & plures alij, sequiturque apertè ex sententiâ eorum, qui censent solo iure humano præceptum esse, ut Eucharistia consecratur sub duplici specie, quâ tenet Adrian. in 4. quæst. 6. de Eucharistia.

quæ incipit, *visio de impedimento*, §. *pro responsione* circa finem, ubi refert Alexandrum. tenet etiam Maior dist. 9. quæst. 3. §. *tertio arguitur*, & alij. quamvis autem varij ex citatis censent ad rationem nostri sacrificij non pertinere consecrationem vtriusque speciei, censent tamen eam pertinere ad sacrificij integritatem.

Posterior asserit consecrationem vtriusque speciei esse de essentia nostri sacrificij, ita varij infra citandi. Resp. &

Dico 1. consecratio vtriusque speciei non est solius iuris ecclesiastici, sed est etiam diuini. indicat D. Th. quæst. 80. art. 12. ad 3. ubi idem sentit Caiet. quæst. 1. ad 3. argumentum. Azor 1. parte moralium lib. 10. cap. 19. quæst. 2. §. *sciendum est*, quamvis in superioribus censent sententiam Maioris esse probabilem, & plures alij. sequiturque aperte ex sententiâ eorum, qui censent consecrationem vtriusque speciei requiri ad essentiam nostri sacrificij.

Probatur ex Trident. sess. 22. cap. 1. quod postquam tradidisset Christum Dominum sacerdotem secundum ordinem Melchisedech corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulisse, addit: *ac sub eadem rerum symbolis Apostolis, quos tunc non testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, & eisdem eorumque in sacerdotio successores, ut offerrent præcepit per hæc verba, hoc facite in meam commemorationem.* ex quo patet Concilium docere, quod Christus præcepit, ut sacerdotes in sacrificio corpus eius, & sanguinem offerrent sub specie panis, & vini, cum præcepit, ut offerrent sub eorum rerum speciebus, sub quibus ille obtulit. unde dici nequit Concil. solum velle docere, quod Christus tantum præcepit sacerdotibus sacrificium offerre, non autem modum; quo illud offerrent; neque etiam dici potest, quod præcepit, ut offerrent sub earum rerum symbolis non coniunctum, sed indeterminatè, siue sub specie panis, siue sub specie vini, siue sub vtraque, ita ut determinationem saltem reliquerit arbitrio Ecclesiæ, id, inquam, dici non potest, quia ipse sub vtraque specie consecrauit, & sub vtraque specie Apostolis distribuit; igitur præcepit, ut sacrificium sub vtraque specie offerrent, cum verba Concilii hunc sensum aperte reddant.

Probatur 2. si tantum si iuris ecclesiastici, illo seposito liceret unicuique sacerdoti consecrare in vnicâ specie, & quidem in vtrauis, quod tamen nullo modo videtur concedendum: videtur enim per se incredibile, quod sacerdos propriâ auctoritate posset licitè sacrificare, solum panem, vel solum vinum consecrando.

Dices S. Lucas illa verba, *hoc facite in meam commemorationem*, ponit immediatè post consecrationem panis, igitur non refert ad vtriusque speciei consecrationem.

Resp. vel id dictum à Domino post consecrationem vtriusque speciei, quamvis à Luca referatur ante consecrationem calicis, vel bis dictum, id est, post consecrationem singularum specierum, quod docet Apostolus 1. ad Cor. 11. quamvis id non repetierit Evangelista.

Dico 2. verius est ad rationem nostri sacrificij requiri consecrationem vtriusque speciei. tenet Suarez disp. 75. sect. 6. conclus. 2. Vasquez disp. 123. cap. 4. & plures alij.

Probatur 1. ex facto Christi, qui consecrauit sub duplici specie, & præcepit, ut sacerdotes eum in hoc imitarentur, unde videtur voluisse, ut nostrum

sacrificium solâ vtriusque speciei consecratione perficeretur.

Probatur 2. Christus instituit nostrum sacrificium, ut per illud sacrificium cruentum, in quo sanguis est à corpore separatus, expressè representaretur, scilicet per expressam mysticam separationem, quod solum fit per consecrationem vtriusque speciei, per quam fit, ut corpus mysticè ponatur exanime sub specie panis, & sanguis separatus sub specie vini, quod indicat S. Thom. quæst. 80. art. 12. ad 3. dicens: *quod representatio Domini & passionis peragitur in ipsâ consecratione huius Sacramenti, in qua non debet corpus sine sanguine consecrari.* quibus verbis videtur indicare, quod consecratio non debeat fieri in vnicâ specie, quia per nostrum sacrificium representatur sacrificium cruentum passionis, quod non sufficenter representatur consecratione vnius speciei.

Non enim videntur satisfacere, qui dicunt consecrationem vnius speciei sufficenter representare sacrificium cruentum, quatenus corpus vi verborum ponitur tanquam exanguis sub specie rei exanguis, similiter & sanguis ponitur tanquam effusus, & separatus à corpore, non, inquam, videntur satisfacere, quia illa representatio est nimis confusa, & imperfecta, & quæ potius colligatur per consequentiam, quam ex vi vnius consecrationis significetur: nam licet nobis constet ex vi verborum, *hoc est corpus meum*, poni corpus, quia tamen illud potest esse tam viuum, quam mortuum, non advertimus poni mysticè tanquam mortuum, nisi accedat consecratio altera, per quam representatur corpus sub vna specie, & sanguis sub aliâ.

Probatur 3. si ad essentiam nostri sacrificij sufficeret consecratio vnius speciei, per quam sacrificium cruentum sufficenter representaretur, duplex esset sacrificium.

Probatur, nostrum sacrificium perficitur sufficienti representatione sacrificij cruenti, sed iuxta alios sufficiens est representatio in consecratione singularum specierum, ergo in consecratione singularum specierum nostrum sacrificium perficitur, ergo, quando duplex est consecratio, duplex erit sacrificium. nec dici potest quod hæc consecrationes coniungantur. quia coniunctio quoad tempus non sufficit, ut quæ sunt diuersa ratione & naturâ, reddantur eadem: si ergo sint duæ consecrationes diuersæ, duplex erit sacrificium, nec etiam dici potest quod concurrant ad vnum sacrificium per intentionem celebrantis, quia intentio ministri non potest facere, ut ea quæ sunt planè distincta, & ex se participant rationem duorum sacrificiorum, intrinsecè concurrant ad vnum constituendum.

Hinc deduco 1. Ecclesiam non posse villo modo dispensare, ut nostrum sacrificium in vna specie perficiatur, quia constat Ecclesiam non posse mutare essentialia Sacramentorum, adde & sacrificij, cum eadem sit illius ratio: ratio verò est quod Sacramenta, & sacrificium nostrum sint ex diuinâ institutione, & tum demum censentur legitima, seu legitime posita, si habeant ea, quæ à Deo sunt ad eorum rationem præscripta. contrarium censet Sanchez lib. 8. de matrimonio numero 6. & plures alij.

Dices Ecclesia videtur reisâ dispensasse, ut passim referunt, authores ex Volaterano.

Resp. neg. assumptum, ita enim habet Volateranus lib. 7. geographiæ cap. de Saxonibus pag. 80.

Eualio
quorundam
præcluditur.

Coniunctio
quoad
tempus
non sufficit,
ut
quæ sunt
naturæ
diuersæ
reddantur
eadem.

Item nec
sufficit ad
hoc
intentionem
ministri.

Coroll. 1.
Contrarius
est
Sachet.

Noruegia Innocentij octauī Pontificis concessio-
ne permissum sine vino calicem consecrare, quod
ob immensa frigora vinū in eā regione importatū
acescat. ex quo patet eum non referre Pontificem
concessisse, vt sacrificium posset in alterā specie
perficī, qui est casus præsens quæstionis, sed vt
calix sine vino consecraretur, seu loco vini alius
liquor consecraretur, vbi obiter

Notandum 1. hanc narrationem omni prorsus
probabilitate carere, cum apertam hæresim conti-
neat. nam de fide est vinum de vite esse materiam
consecrationis calicis, vt patet ex Florent. decreto
de Sacramentis, §. 3. cuius Concilij doctrinam nul-
lo modo potuit ignorare Innocentius octauus.

Notandum 2. licet Volateranus vellet id quod
alij authores censent, nihilominus eius narratio-
nem etiam omni fide carituram, cum causa, quæ
dicitur subfuisse tempore Innocentij octauī sem-
per subfuerit, nec fuerit ignota, si ergo vinum po-
tuerit anterioribus temporibus sufficienter asser-
uari, & consecrari, nulla subfuit necessitas talis
dispensationis. neque est vllō modo credibile fa-
ctam huiusmodi dispensationem, & non esse ma-
gis celebrem famam vsus illius: si enim facta fuis-
set propter necessitatem, de quā Volateranus,
dubium non est quin vsus frequens fuisset illius
dispensationis, cum adhuc in eā regione vigeret
Catholica religio, cuius tamen vsus nulla extat
memoria.

56.

Coroll. 2.

Arguitur
Maior.

Deduco 2. nullo modo licere consecrare solum
panem sine vino, vt periculosè laboranti Eucharis-
tia præbeatur. est contra Maiorem supra §. quin-
to arguitur, cum non liceat vllō modo velle sacrifi-
cium imperfectum offerre. adde quod licet con-
secratio vini solum esset præcepti ecclesiastici, id
nullo modo fieri posset, cum saltem sit strictissi-
mum ecclesiasticum præceptum non consecrandi
panem sine vino. nec refert quod eo casu æger te-
neatur ex diuino præcepto communicare, quia ex-
cusatur à transgressione præcepti propter defe-
ctum Sacramenti.

Preceptum
etiam ec-
clesiasticū
consecrādi
vtramque
speciem stri-
ctius obli-
gat, quam
audiendi sa-
cri, vel cō-
munionis
annuæ.
Casus præ-
stans.

Ex eodem principio multò magis rejicitur illa
eiusdem doctrina §. tertio arguitur, quod liceat in
solo pane rem diuinam facere deficiente vino, vt
populus præcepto de audiendo sacro satisfiat,
vel præcepto cōmunionis annuæ quia etiam præ-
ceptum ecclesiasticum consecrandi vtramque spe-
ciem longè strictius obligat, quā præceptum au-
diendi sacrum, vel cōmunionis annuæ.

Ex quo patet resolutio dubij, quod potest con-
tingere. interdum contingit sacerdoti in altari
constituto offerri paruas hostias consecrandas pro
communicandis fidelibus, circa quas nullam pla-
nè exercet intentionem vel antè, vel cum hostiam
principalem consecrat, statim verò post consecra-
tionem vel panis vel etiam vini. recordatur illas
non esse consecratas; peti potest, num possit illas
consecrare?

Resolutio.

Non licet
consecrare
non sacrifi-
cando.

Resp. id nullo modo licere, quia nullo modo li-
cet consecrare non sacrificando, vt patet ex dictis,
non licet sacrificare solā vnius speciei consecratio-
ne, vt etiam ex dictis patet, nec licet sacrificare, ni-
si sacerdos in eo sacrificio communicet, vt simili-
ter patet ex dictis, ex quo deducitur quod sacerdos
sales hostias consecrans deberet etiam vinum
consecrare & communicare.

Dices ita fieri, cum sumat hostiam principalem
antea consecratam, & sanguinem ante vel post il-
las hostias consecratum, sed argumentum aliud
vrget. pro quo

Notandum si forma consecrationis cum legi-
timā intentione proferatur super duplici mate-
riā, vel duplex esse sacrificium, vel saltem duplex
inchoari, vtrumvis dicatur debet subsequi iterata
calicis consecratio, & duplex cōmuniō, cum in
vtrouque sacrificio sit ponendum id, quod iure di-
uino vel saltem strictissimo ecclesiastico requiri-
tur.

Dices si consecratio vtriusque speciei solum
sit præcepti ecclesiastici, poterit dici illud cessa-
re in eā circumstantiā grauis perturbationis po-
puli.

Resp. id nullo modo dici posse, cum illa per-
turbatio sedari possit, si dicatur secundarias ho-
stias ex naturali inaduertentiā non esse consecra-
tas.

Deduco 3. minùs probandum, quod dicit idem
Maior §. tertio arguitur, & Adrian. supra, si sacer-
dos per errorem solum panem consecraret, qui
vinum sine magnā offensione adstantis populi
consecrare nequeat, vt quia mittendus est per me-
diam plebem aliquis, qui vinum ferat, posset
in sacrificio pergere sine vini consecratione, quod
etiam censet probabile Azor, cap. citato §. Maior,
sed nullo modo videtur admittendum, cum facile
possit occurrī illi offensioni, si populus de verita-
te doceatur, quā præsens monitione si perseue-
ret offensio, potest censeri scandalum acceptum,
non datum. adde quod si huiusmodi licentia con-
cedatur, sacerdos plurimis euentibus poterit iu-
dicare se posse consecrare panem sine vino, quod
cedet in grauem huius Sacramenti irreuerentiam:
sacerdos tamen excusabitur à peccato, si propter
inconsiderationem naturalem vel perturbationem
sacrificium in simili euentu non perficiat: quod
& de similibus euentibus dicendum. videri potest
Nauarr. cap. 25. num. 91. Suarez disp. 85. lect. 1.
§. ad primam confirmationem; quod est diligenter
notandum, quia huiusmodi perturbatio etiam vi-
ris doctis accidit, qui non statim accusandi sunt
peccati mortalis, si sumptā hostiā aduerterint vi-
num non fuisse in calice, neque tamen vino acce-
pto de nouo consecrant.

Petes 1. an iuxta sententiam quam sequimur,
inueniatur ratio sacrificij, si prius consecratur vi-
num, deinde panis? suppono graue committi sacri-
legium, si consecratio hoc modo fiat.

Resp. tamen eo casu sacrificium videri perfe-
ctum, quia nostrum sacrificium inuentum solum
requirit, vt mysticè representetur victima sine
sanguine, seu, vt representetur corpus, & sangui-
nem separari, quod fit in fine totius consecratio-
nis, quæcumque partialis consecratio prior po-
natur.

Petes 2. vtrum, si post consecratum panem sa-
cerdoti immineret vitæ periculum, teneretur vi-
num consecrare?

Resp. casum ægre poni posse, quia vini conse-
cratio citissimè potest perfici, & citissimè species
consecratæ sumi possunt: si tamen casus ponatur,
probabile est non teneri, neque eo casu tam conse-
cabitur voluntariè offerre imperfectum sacrifi-
cium, quā relinquare inchoatum imperfectum,
quod ob apertum vitæ discrimen videtur licitum:
nam in eā circumstantiā nulla censetur Deo iro-
gari iniuria à sacerdote. Nec obstat, quod sa-
crificium remaneat imperfectum, quia sacer-
dos ad illam imperfectionem solum permissus se
habet.

Obiter

Obiter Notandum in hoc, vel similibus casibus, si possit haberi sacerdos alius qui possit perficere, eum necessario debere perficere; quod si haberi nequeat, sacrificans debet speciem consecratam sumere, vt participet de sacrificio, quamuis imperfecto.

Contra secundam conclusionem Obijciunt 1. quod singulae consecrationes sint ab altera independentes.

Resp. esse quidem independentes, vt corpus, vel sanguis ponatur sub specie consecrata, non verò, vt perficiatur sacrificium: unde dico si panis consecratur & non vinum, vel è contra, sacrificium futurum essentialiter imperfectum, quod potest ostendi in ordinatione sacerdotis: prior enim ordinationo potest physicè poni sine secunda, & habere aliquem effectum, non tamen habet suum essentialem perfectionem donec secunda accedat.

Obijciunt 2. quod Christus non videatur eo modo sacrificium instituisse, vt multæ orbis partes eo carent, eæ scilicet apud quas vinum non crecit, neque facile potest conservari, si ad eas deferatur.

Resp. humanâ diligentia vinum posse importari & conservari in quâlibet regione, vnde propter vini defectum nulla natio necessariò caret hoc sacrificio.

Obijciunt 3. quod Christus post resurrectionem solum consecravit panem, in superioribus enim cunctis censuimus eum præbuisse Eucharistiam discipulis eucibus in Emmaus, vt autem videtur colligi ex cap. ultimo Lucæ, vinum non consecravit.

Resp. si sola panis species fuit consecrata (vt ex prædicto cap. videtur colligi) id factum ex peculiari ratione ab ipso Christo auctore sacrificij, qui potuit eo modo sacrificare, quo volebat, ex quo non sequitur nostrum sacrificium ex eiusdem institutione non requirere utramque speciem.

D. V B I V M. IX.

De comparatione nostri sacrificij cum sacrificio quod Christus in vltimâ cenâ, vel in cruce obtulit.

Dico 1. in nostro sacrificio est eadem hostia, quæ fuit in sacrificio cenæ, vel etiam crucis, prior pars patet ex Trid. sess. 22. cap. 1. docente Christum corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulisse, & præcepisse Apostolis, eorūq; in sacerdotio successoribus, vt sub eadem rem symbolis offerret. posterior etiam patet ex eodem Concilio sess. citatâ, cap. 2. docente, quod in Missæ sacrificio idem ille Christus continetur, & incruentè immolatur, qui in arâ crucis seipsum cruentè obtulit, & infra: *una enim, eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, solâ offerendi ratione diversâ.*

Nec obstat, quod in sacrificio incruento corpus Christi sit sub speciebus, quia non idcirco species sunt id, quod offertur, etiâ tâquam pars rei oblatæ, sed solum dicunt modum, & conditionem, sub quâ offertur corpus, seu Christus: id enim quod offertur est Christus, quamuis sub speciebus, ita vt species non ingredientur rationem termini qui immolatur, sed tantum fortiantur rationem modi sub quo immolatur: quemadmodum in sacrificio crucis status naturalis, quem habebat Christus non erat pars materiæ immolatæ, sed conditio, in quâ,

& sub quâ Christus immolabatur: quemadmodum etiam non inducitur differentia hostiæ nostri sacrificij incruenti, & vltimæ cenæ, quod Christus in vltimâ cenâ obtulerit corpus suum passibile, iam verò offeratur impassibile, quia sub vtroque est vnum idem corpus.

Dico 2. sacrificium nostrum, prout dicit actionem sacrificandi, est planè eiusdem rationis cum sacrificio, quod Christus obtulit in vltimâ cenâ. Probatur, idem est ritus essentialis, & eadem planè actio sacrificandi Christi, & nostra, vt patet ex Trid. cap. 1. citato, ergo non differunt specie, sed solum numero, vt potest actiones numero diversæ.

Differunt etiam variè accidentaliter. 1. quod Christus in vltimâ cenâ immediatè per se sacrificauerit, iam verò per ministros. 2. quod obtulerit corpus passibile, iam offeratur impassibile. 3. quod sacrificiū in vltimâ cenâ esset figura sacrificij crucis futuri, nostrum verò repræsentet præteritum. 4. quod nostrū sit etiam figura sacrificij incruenti, quod Christus Dominus obtulit. 5. quod Christus sacrificando in vltimâ cenâ meruerit, & satisfecerit, pretiumque nostræ redemptionis comparauerit, quemadmodum est promeritus per alias suas actiones, per nostrum verò sacrificium non comparatur pretiū redemptionis, sed applicetur iam comparatum, hæc & similes differentie, quæ fortè plures possunt inueniri, sūt accidentales, vt facile potest colligi.

Quod enim aliquis per se, vel per ministrū offerat, non inducit discrimen essentialē, si res oblata sit similis, & similis actio, neq; etiâ illud discrimen inducitur ex eo quod per vtrumq; diversimodè repræsentetur aliquod tertium, quia id non oritur ex ipsis actionibus in se consideratis, sed ex diverso statu rei repræsentatæ; quia scilicet sacrificiū crucis nondum erat oblatum, quando offerebatur sacrificium in vltimâ cenâ, iam verò reipsa sit peractum. præterea cum inter ea, quæ sunt eiusdem rationis, vñ possit esse imago alterius, nihil obstat, quo minùs nostrum sacrificium sit eiusdē rationis cum sacrificio incruento Christi quamuis illius sit repræsentatiuum. denique quod per sacrificium in vltimâ cenâ Christus sit promeritum, nō verò mereatur per nostrum, non obstat, quia ratio meriti non necessariò inducit diversitatē specificā in aliquâ actione respectu alterius non meritorie, cum ratio meritorij, vel non meritorij ex aliis capitibus peti possit, scilicet ex statu, libertate &c.

Dico 3. nostrum sacrificium differt à sacrificio cruento, patet ex Trid. cap. citato docente differre ratione offerendi. Dubitari verò potest num differat specie, cum in omni sacrificio sit eadem ratio specifica, scilicet supremæ religionis cultus, quo protestamur supremam in res omnes potestatem, saltē diversitas non possit peti ex parte materiæ, cum in lege antiquâ oblatio ouis in sacrificium & oblatio bouis non videantur fuisse specie diversæ, nec etiam peti possit, ex parte actionis? quamuis enim actio physice differret, id nullo modo videtur sufficere, cum actio quæ peragitur sacrificium, valdè materialiter ad illud se habeat.

Quamuis hæc ostendant fortè nō esse improbabile quod omnia sacrificia quatenus in eo sistunt, quod sunt cultus Dei, conueniant specie essentiali, probabilius tamen videtur posse differre, & nostrum differre specie à sacrificio crucis cruento, pro quo

Notandum actionem non ita materialiter solum se habere ad rationem sacrificij vt non possit inducere

Conclus. 2.
Actio sacrificandi non est eiusdem rationis cum sacrificio in vltimâ cenâ.

Trident.
Differunt tamen accidentaliter.

Quod quis per se, vel ministrum offerat, nō inducit discrimen essentialē.

62.

Conclus. 3.
Nostrum differt à sacrificio cruento.

Et vt videtur, essentialiter.

Non solus affectus internus sed etiam actio externa videretur spectanda ad speciem constitutionem.

Conciliatur qui videntur sentire contrarium.

63.

Diuisio sacrificij ex parte finis.

64.

Conclusio. 1. Nostrum est propitiatorium, Trid.

Prob. ex PP. Hieron.

August.

Leon.

inducere diuersitatem specificam, quando ratione illius planè diuerso modo versatur circa hostiam: nam cum sacrificium sit signum sensibile, quo Deum colimus, non solus internus affectus videtur spectandus ad speciem constitutionem, sed etiam actio externa, quæ proinde, si planè distinguatur quoad modum circa rem, quæ dicitur offerri, ipsum sacrificium potest dici specie differre, cum ergo planè sit diuersus modus, quo res offertur per realem sui destructionem, & quo offertur per mysticam solum maculationem, non improbabiler dici potest nostrum sacrificium specie differre à sacrificio crucis, quod tenent varij Doctores.

Illud certius est, quod magis differat, quam ab inierento in vltimam eternam peractio, cum nostrum, & illud peractum in eternam, omnino conueniant in ratione offerendi, in qua differunt à sacrificio crucis, vt patet ex Trid.

Quod si qui dicant nostrum sacrificium idè esse cum sacrificio crucis, sunt intelligendi quoad hostiam, quæ in vtroque sacrificio est eadem, non verò quoad ipsam rationem sacrificandi.

D V B I V M X.

Quale sit nostrum sacrificium?

NOTANDUM in lege Mosàicà varia fuisse sacrificiorum genera, vt patet ex pluribus capitulis Leuiticis, vt omittam diuisiones sacrificij petitas ex parte materiae, item ex parte forme, seu ritus, quo sacrificia in lege antiqua offerebantur, ex parte finis variè diuidebatur, scilicet in illud, quod merè offerebatur in Dei honorem, & dicebatur holocaustum, in illud quod offerebatur in gratiarum actionem pro beneficio accepto, vel ad impetrandum beneficium, & dicebatur hostia pacifica, & in illud, quod offerebatur pro peccato, dicebaturque propitiatorium. ad quam diuisionem potest reuocari illa, quæ sacrificium diuiditur in propitiatorium, impetratorium, Eucharisticum, latreuticum, hoc prænotato.

Quæstio in eo versatur, vtrum nostrum sacrificium sit solum holocaustum, an verò etiam alias rationes participet: nam hæretici huius temporis, quamuis vniuersim negent esse in Ecclesià sacrificium propriè dictum, potissimum tamen intendunt negare nos habere sacrificium propitiatorium, vel impetratorium, vt patet ex Caluino lib. 4. institutionum cap. 18. §. 13. & sequentibus, & alijs, quos citat Bell. lib. 2. de Misà cap. 1.

Dico 1. sacrificium nouæ legis est propitiatorium pro peccatis. est de fide definitum in Trid. sess. 22. can. 3. idem docetur cap. 1. eiusdem sessionis, vbi dicitur nostrum sacrificium complecti omnia bona, quæ per sacrificia legis naturæ, vel Mosàicæ fuerunt significata, & cap. 2. docetur esse verè propitiatorium. Probatur 1. ex liturgijs sancti Iacobi, Basilij, Chrysostomi.

Probatur 2. ex Patribus, Hieron. in cap. 1. epist. ad Titum in illa verba, sed hospitalem, &c. dicente: si laicis imperatur vt propter orationem abstineant se ab uxore contra, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis, populi que peccatis illibatas Deo oblaturus est? Aug. quæst. 57. in Leuit. illis sacrificijs (scilicet legis Mosàicæ) vnum hoc nostrum sacrificium significabatur, in quo vera sit remissio peccatorum. Leone term. 8. de passione: carnalium sacrificiorum varietate cessante omnes differentias hostiarum vna corporis, & sanguinis tui implet oblatio. vbi obiter

Notandum sacrificium non tantum implere omnes differentias antiquorum sacrificiorum, eò quod vnicum in noua lege existens illis succedat, sed etiam, quod omnes effectus quos obtinebant antiqua sacrificia, longè excellentius sortiatur. nam Deus longè melius, & excellentius per nostrum sacrificium à nobis colitur, & agnoscitur tanquam omnium Dominus, quam per antiqua holocausta. 2. per idem sacrificium longè perfectius gratias Deo agimus pro beneficijs acceptis. 3. longè efficacius per illud idem à Deo beneficia impetramus. 4. per hoc sacrificium peccata etiam ingentia dimittuntur, vt Trid. sess. 22. cap. 2. quod quæ ratione sit verum, in sequentibus dicitur.

Gregor. lib. 4. dialogorum cap. 8. hæc salutariter videtur ab æterno mentis animam saluare: accedit Alexander 1. epist. ad omnes Orthodoxos, cap. 4. qui agens de nostro sacrificio ait: crimina atque peccata oblati his Domino sacrificijs deleri, talibusque hostijs placari Deum, & crimina dimitti ingentia. Iulius 1. refertur de consecratione distinct. 2. can. cum omne, crimen & peccatum sacrificijs Deo oblati delentur.

Probatur 2. in lege Mosàicà fuerunt sacrificia propitiatoria, vt constat ex Leuit. ergo dicendum etiam in noua lege esse sacrificium propitiatorium, cum id neque naturæ sacrificij, neque perfectioni nouæ legis, neque virtuti sacrificij cruenti repugnet: nam, vt in superioribus dictum, nostrum sacrificium non est institutum, vt pretium per illud comparetur, sed vt applicetur iam ante comparatum per sacrificium crucis.

Caluinus §. 13. citato dicit, sacrificia antiqua dicta propitiatoria non quod peccata per illa expiantur, sed quod essent figura singularis sacrificij cruenti, per quod omnia peccata erant delenda, & purgata. verum id scripturæ repugnat, cum Leuitici 4. dicatur rogabitque pro eo sacerdos, & pro peccato eius, & dimittetur ei.

Probatur 3. in nouo testamento est sacerdotium propriè dictum, atqui iuxta Apostolum ad Hebræos 5. omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccato, igitur etiam nostri sacerdotes possunt offerre pro peccato, & per consequens nostrum sacrificium est propitiatorium.

Dico 2. nostrum sacrificium etiam est impetratorium. docet idem Trid. cap. 1. citato, & 2. vbi docet hoc sacrificium offerri non solum pro fidelium vitiorum peccatis, penis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus &c. quibus vltimis verbis declaratur non solum esse propitiatorium, sed etiam impetratorium, quod ipsum habetur ex can. 3. & 5. sess. citare. idem docent liturgiæ citatæ, & tradunt plures Patres, Leo loco citato, Aug. lib. 22. de ciuitate cap. 8. vbi refert hoc sacrificium fuisse oblatum ad purgandam domum à demonum vexatione. consimilia docent alij Patres, & scriptores, qui referunt varia beneficia per hoc sacrificium à Deo obtenta.

Probatur conclusio, non est inconueniens, vt ea vis nostro sacrificio tribuatur, cum olim sapius offerri soleret sacrificium ad obtinenda beneficia, ex autem noua non excludat varias afflictiones, & necessitates, à quibus per hoc sacrificium possumus liberari.

Contra conclusiones Obijcit 1. quod Christus non fecerit mentionem istorum effectuum, sed solum iusserit offerri in sui commemorationem.

Resp. 1. vt asseramus nostrum sacrificium esse propitiatorium.

Nostrum sacrificium dicitur implere omnes effectus antiquorum sacrificiorum.

Gregor.

Alexand. 1.

Iulius 1. Cap. cum omne.

Calu.

Scripturæ repugnat.

Hebr. 5.

65.

Conclusio. 2. Est etiam impetratorium.

Leo.

Aug.

66.

Obijcit.

Resp.

propitiatorium, vel impetratorium, non esse necesse, ut Christus illud dixerit, cum nihilominus habeamus sufficientia ad id asserendum argumenta, ut ex dictis patet.

Resp. tamen 2. quod sufficienter id insinuat illis verbis, *hoc facite*, quia non iussit offerri sacrificium solum in commemorationem sacrificij in cruce in vltima cena, sed quod eiusdem esset virtutis cum illo, illud autem non solum fuit honorarium, & gratiarum actionis, sed etiam impetratorium, & propitiatorium. cum sanguis in eo mystice effusus sit in remissionem peccatorum.

Obijciatur 2. nostrum sacrificium esse honorarium, seu lauteuticum, ergo non est propitiatorium.

Resp. neg. consequentiam, quia licet haec rationes vni, & eidem sacrificio competere, pro quo

Notandum, quod holocaustum sit sacrificium, quod totum offertur ad Dei laudem & honorem, & in signum supremæ eius in res omnes potestatis, & nostræ seruitutis agnitionem, ita vt, ibi sistendo, ratio holocausti inueniatur, id tamen non excludit secundariam aliquam rationem, seu, non obstat quo minus saltem secundario possit ad aliquem finem particularem referri, v.g. ad agendas gratias pro beneficio obtento, ad beneficia obtinenda, ad impetrandam peccatorum remissionem.

D V B I V M X I.

De offerentibus hoc sacrificium.

Q V AESTIO hæc de tribus hominum generibus potest institui, de Christo, de sacerdotibus, & de alijs fidelibus.

Et quidem Christum offerre hoc sacrificium est indubitatum, cum Trid. sess. 22. cap. 2. dicat: *idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit.* & Flor. decreto de Sacramentis §. 3. *tertius dicitur: sacerdotes in personâ Christi loquens hoc confitentur Sacramentum*, cum enim confectio Eucharistiae sit sacrificatio, patet ex Concilio sacerdotem in personâ Christi sacrificare, atque adeo Christum offerre, accedit Cyr. lib. 2. epist. 3. seu 63. dicens: *sacerdos in altari vice Christi fungitur*, &c. & sacrificium verum, ac plenum Deo Patri offert. Ambr. in Psal. 8. *ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium, quod offertur.* Ex quibus, & pluribus alijs patet Christum aliquo tandem modo dici, & esse offerentem in nostro sacrificio, immo esse principalem offerentem, cum sacerdos dicatur eius vice fungi, in personâ ipsius sacrificium conficere, &c. Controversia verò est, num dicatur offerens, quod iam præbeat immediatum actuale concursus in nostrum sacrificium? ita censent aliqui, alijs verò magis placet quod eatenus dicatur offerre quod hoc sacrificium instituerit suo nomine, & in suâ personâ peragendum, quæ sententia videtur probabilior, quod insinuat Flor. & Cyr. suprà. Non dico solum, quia hoc sacrificium instituit, id enim non sufficit, ut dicatur offerre, & satis constat Christum aliter dici offerentem in nostro sacrificio, quam baptizantem, dum ministri Ecclesiae baptizant, non dicitur etiam ex eo solo capite offerre, quod nostrum sacrificium virtutem habeat ex eius meritis, cum id etiam conueniat Sacramentis, sed dicitur offerens & quidè principalis, quod instituerit hoc sacrificium suo nomine, & in suâ personâ æterno Patri offerri voluerit, in quâ voluntate perseverat: quod enim à ministris

peragitur in eius personâ, censetur morali modo operari, eique tanquam causa principali in suo ordine tribuitur. hac ratione dicitur sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, quia vsque ad finem mundi sacrificium offert per suos ministros. ex eo etiam capite sacrificium inuentum pollui non potest sacerdotum malitiâ, eò quod non offerant suo nomine, sed in personâ alterius, quæ Patri æterno displicere non potest, & sacerdotes solum præsent ministerium.

Est etiam indubitatum sacerdotem posse hoc sacrificium offerre, patet ex formâ ordinationis eiusdem, item ex Trid. sess. 22. cap. 11. & can. 2. & sess. 23. cap. 1. cum autem potestas offerendi sacrificium competat sacerdotibus ratione characteris sacerdotalis indelebilis, constat non esse audiendos aliquos Scholasticos, qui post Magistrum dist. 13. cap. 1. censent non omnes sacerdotes posse sacrificium reipsâ offerre, ut hæreticos, excommunicatos. Nec refert quod excommunicatus non videatur posse dicere: offerimus, cum sacrificium non consistat in oblatione verbali, sed in reali supra explicatâ. 2. etiam si in ea consisteret, sacerdos excommunicatus, posset in personâ Christi dicere: offerimus.

De alijs fidelibus merito potest dubitari, cum non possint Christi corpus, & sanguinem consecrare, in quâ consecratione rationem sacrificij sitam esse ostendimus. 2. cum sacrificium, & sacerdotium sint correlatiua, ut patet ex Trid. sess. 23. cap. 1. sit autem de fide non omnes fideles esse sacerdotes.

Nihilominus dicendum fideles suo modo etiam dici posse sacrificium offerre, quod patet ex pluribus partibus canonis Missæ; nam ante consecrationem post Memento, sacerdos dicit: *Et omnium circumstantium, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt: item, hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed & cunctæ familiæ tuæ, quasumus ut placatus accipias.* & post consecrationem dicit: *Unde & memores, Domine, nos servi tui, sed & plebs tua sancta &c. offerimus præclara maiestati tuæ de tuis donis ac dotis hostiam puram &c.* idem patet ex Leone epist. 81. cap. 2. *neceffe est autem ut quodam pars populi suâ deuotione priuatur, si unus tantum dissimile more seruato sacrificium offerre non possint, nisi primâ diei parte conuenerint.* vbi S. Leo partim supponit, partim indicat fideles suo modo sacrificium offerre.

Dico ergo, quod licet solis sacerdotibus sit concessa potestas consecrandi, & his solis competat sacrificium offerre tanquam peculiaribus ministris, alij tamen dici possint suo modo sacrificium offerre, quatenus aliquo modo concurrunt, vel ministrando sacro, vel assistendo & affectu se coniungendo sacerdoti primario ministro sacrificij, vel elemosynam eidem in hunc finem præbendo.

D V B I V M X I I.

Pro quibusnam hoc sacrificium offerri possit?

D V B I V M hoc intelligitur tam de viujs, quam de defunctis, quoad priores

Dico 1. sacrificium Missæ potest offerri pro omnibus fidelibus non excommunicatis, indicat Trid. sess. 22. cap. 2. in fine, & can. 3. & patet ex can. Missæ, vbi dicitur: *Et orthodoxis.*

Probatur, licitum est ex rei naturâ pro omnibus fidelibus orare, hic verò modus orandi pro

X x 3

fidelibus

69.

Sacerdos etiam offert. Trident.

Scholastici quidam reselluntur.

70.

Fideles suo modo sacrificium etiam offerunt.

Leo.

71.

Conclus. 1. potest offerri pro omnibus fidelibus non excommunicatis. Trident.

fideliſibus non excommunicatis nullâ lege eſt prohibitus. Conſir. ſacrificium eſt bonum aliquod ipſi Eccleſiæ relictum, cuius fructus poſſit per legitimos miniſtros applicari membris eiſdem, atqui fideles, qui per realem ſulceptionem baptiſmi in Eccleſiam intrarunt, ſunt eiſdem Eccleſiæ membra, igitur ſunt capaces fructus huius ſacrificij, ergo pro illis offerri poteſt, cum id non ſit prohibitum. hinc licet ſacrificium offerre pro fideliſibus peccatoribus, quantumvis induratis, quia hi ſunt capaces alicuius effectus huius ſacrificij, ut ex dicendis patebit.

In concluſione dixi, non excommunicatis, de quo paulo poſt.

72. De non baptizatis v. g. catechumenis, controuertunt Doctores; alijs affirmantibus licere pro ijs ſacrificium offerre, alijs negantibus. pro ſolutione

Notandum 1. ſacrificium duobus modis ſpectari poſſe: vno prout eſt actus virtutis, & quatenus ex intentione particulari offerentis procedit, ſicut procedunt cætera virtutum opera, quod proinde, ſi fiat cum debitis circumſtantijs ab homine iuſto, eſt meritum ex opere operantis, ſicut alia iuſtorum opera ſupernaturalia: eſt etiam impetratorium, & ſatisfactorium. altero modo prout cenſetur offerri in perſonâ Chriſti, ex cuius meritis habet vim quandam independentem à conditione offerentis, v. g. deuotione, probitate, atque adeo poteſt aliquos effectus ex opere operato conferre.

Notandum 2. varias in ſacro coniungi preces, quæ cenſentur fieri à miniſtro nomine Eccleſiæ, & in quibus ſacerdos ſe gerit, tanquam publicus Eccleſiæ miniſter. his prænotatis

73. Dico 2. ſi ſacrificium ſpectetur, ut eſt opus Chriſti, in cuius perſonâ offertur à publicis miniſtris, & quâ ratione illi reſpondet fructus ex opere operato, non licet illud offerre pro catechumeno, quia ſacrificium ita ſpectatum eſt bonum quoddam Eccleſiæ relictum pro eius membris, ſeu ijs, qui per baptiſmum in illam intrarunt. hoc modo intelligitur Chryſoſt. homilia 3. ad Philippenſes, in parte morali dicens: *catechumenos de ſcriptis ſacrificij ſalutem non dignamur, ſed omni humiliter deſideramus ſunt auxilio.*

74. Dico 3. ſi ſpectetur ut eſt opus virtutis procedens à miniſtro, licet illud applicare catechumeno quoad vim impetratoriam, & ſatisfactoriam, quia neque ex rei naturâ, neque ex Eccleſiæ prohibitione id eſt illicitum. Conſir. olim apud Iudeos oblata fuerunt ſacrificia pro ſalute Darij, & filiorum eius. 1. Eſdræ 6. item pro ſalute Heliodori, 2. Machab. 3.

75. Dico 4. non videtur illicitum orationes, quæ ſunt in ſacro nomine Eccleſiæ, offerre pro Catechumenis, quia neque præcepto eccleſiaſtico, neque eccleſiaſtica conſuetudine vetatur, & de cætero ex varijs Patribus videtur patere id fuiſſe olim factitatum. Conſir. Apoſtolum 1. ad Timotheum 2. dicit: *obſecro igitur primum omnium fieri obſecrationes &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus &c.* quod communiter intelligitur de obſecrationibus in ſacrificio fieri ſolitis, tunc enim Reges erant ethnici. neque obſtat Aug. lib. 1. de origine animæ cap. 9. dicens: *quis offert corpus Chriſti, niſi pro ijs qui ſunt membra Chriſti?* quia loquitur de ijs, qui nullo modo ſunt membra Chriſti, quaſi dicat: nullo modo ſacrificium offerri poteſt pro damnatis, quia agit de parvulis ſine baptiſmo deſcedentibus, pro quibus cenſet nullo modo offerendum ſacrificium, & me-

rito, cum ijs nullo modo prodeſſe poſſit.

Dico 5. non tam licet offerre pro Catechumenis quoad fructum provenientem ex opere operato, ſed etiam quoad fructum qui obtinetur per modum impetrationis, de quo infra dub. 15. quia per modum impetrationis poteſt prodeſſe omnibus, qui aliquo modo ſunt in viâ. Conſir. poteſt pro ijs omnibus offerri, ut aliquid impetretur, pro quibus oratio fieri poteſt, hæc autem fieri poteſt pro Catechumenis.

Ex his patet quâ ratione liceat ſacrificium offerre pro ethnicis & paganis, & quomodo poſſit intelligi quod offeratur ſacrificium pro conſervatione infidelium. 1. enim ipſum ſacrificium offerri poteſt, ut Deus gratias largiatur concionatoribus, quibus poſſint permovere ethnicoſ ad fidei doctrinâ audiendam &c. 2. ipſum opus pium ſacrificij poteſt dirigi ad impetrandas gratias præuenientes infidelibus, quibus moueantur ad audiendam fidei myſteriam, & ad præbendum eis aſſenſum.

Difficultas eſt de excommunicatis, num ſcilicet liceat pro eis ſacrificium offerre? ubi

Notandum 1. excommunicatos excommunicatione maiori (de quâ hic eſt ſermo) alios eſſe toleratos, alios non toleratos; item in ſacro varias fundi preces nomine Eccleſiæ à ſacerdote tanquam publico Eccleſiæ miniſtro.

Notandum 2. tam orationes publicas, quàm ſacrificium dupliciter poſſe pro excommunicatis offerri: vno modo indirectè, offerendo ſcilicet ſacrificium pro bono Eccleſiæ, alio modo directè, applicando ipſis orationes Eccleſiæ vel ſacrificium, ut ſi quis offerat ſacrificium pro Petro hæretico, ut Deus illum conuertat. aliqui cenſent ſacrificium poſſe offerri pro excommunicatis, & quidem, ut videntur inſinuare, directè. ita Eſtius diſt. 12. §. 15. verſu *idem abunde teſtantur*, qui loquuntur indiſtinctè. Verum communior ſententia eſt contraria.

Dico 6. non licet ſacerdoti tanquam publico miniſtro Eccleſiæ preces ab eadem adiunctas applicare excommunicatis. patet ex cap. à nobis. 2. de ſententiâ excommunicationis, Eccleſiâ eos priuante communibus ſuffragijs.

Aduerte 1. id non videri intelligendum de illo, cuius excommunicatio nititur falſâ præſumptione, de quâ apertè conſtat, quia ſententia eo caſu eſt nulla, & ſolùm obligat, in quantum neceſſe eſt, ut euitetur ſcandalum, & ut poteſtas eccleſiaſtica non cenſeatur contemni.

Aduerte 2. probabile eſſe licere applicare orationes Eccleſiæ illi, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi moriatur in gratiâ. ita Suarez tomo 3. diſp. 7. ſect. 1. §. *veruntamen*, in fine, quia eo caſu Eccleſia non videtur velle priuare hominem communibus ſuffragijs.

Dico 7. non licet offerre ſacrificium pro nominatim excommunicato, offerendo ſcilicet fructum, qui conceditur ratione publici miniſterij. ita communiter Doctores. ratio eſt, quod Eccleſia, quæ ſufficientem ad id habet authoritatem, videatur prohibuiſſe, cap. à nobis, citato.

Sed quæri poteſt 1. num ſi preces reipſâ offerantur pro excommunicato ſint illi profuturæ? 2. num ſit profuturum ſacrificium?

Quoad prius Reſp. negatiuè, quod intelligo, ſiue excommunicatus ſit toleratus, ſiue non ſit toleratus: nam quamvis poſt Concil. Conſtantiënſis fideles poſſint verſari cum excommunicatis, quos vocamus toleratos, qui ſcilicet non ſunt nominatim denun-

Sacrificij
duobus
modis ſpe-
ctari poteſt

Concluſ. 2.
Spectatum
ut opus
Chriſti, non
licet offerre
pro Catechu-
meno.
Chryſoſt.
explicatur.

Concluſ. 3.
Spectatum
ut opus vir-
tutis, poteſt
applicari
Catechu-
meno.

Concluſ. 4.
Oratio-
nes, quæ
ſunt nomi-
ne Ec-
cleſiæ, poſ-
ſunt offerri
pro Catechu-
meno.
1. Tim. 2.

Auguſt.
explicatur.

Concluſ. 3.
Etiam quoad
fructum qui
obtinetur
per modum
impetrationis.

Cenſur.
Quomodo
dicatur ſa-
crificium
pro obſe-
cratione
dicendum.

Concluſ. 6.
Non licet
ſacerdoti
applicare
excommuni-
catis preces
ab Eccleſiâ
adiunctas.

Concluſ. 7.
Non licet
pro nomi-
natim ex-
communicato
offerre ſa-
crificium.

Concluſ. 8.
Non licet
offerre pro
excommuni-
catis preces
reipſâ
offerantur.

denuntiati, vel publici percussores clericorum, Ecclesia tamen non intendit excommunicatis vlti fauorem prestare, & proinde non vult eis applicari preces à se institutas, cum ergo illae preces, quatenus sunt à publico ministro nomine Ecclesiae, non possint vlti prodesse contra eisdem Ecclesiae voluntatem à qua sunt institutae, & cuius nomine sunt, sequitur eas excommunicato etiam tolerato non profuturas, quantumuis minister eas intendat applicare. sequitur insuper quod sacerdos non possit licite tanquam publicus minister eas applicare excommunicato.

Quoad posterius Resp. sacrificium offerri posse pro excommunicato tolerato. ratio est, quod minister Ecclesiae non peccet in genere loquendo, conuersando cum huiusmodi excommunicato, vt patet extraneagante. Ad eundem, non peccet etiam ex eo quod fructus sacrificij non possit peruenire ad excommunicatum, quia reipsa peruenire potest: nam sacrificium ita relictum est à Christo Ecclesiae, vt tamē efficax applicatio fiat per ministrum in personā Christi offerentem: vnde si sacerdos alicui applicet fructum sacrificij, & ex parte illius, cui applicatur non sit impedimentum, ille fructum percipiet, etiam si Ecclesia id prohibeat.

Ex quo sequitur quod si sacerdos sacrificium offerat pro nominatim excommunicato, qui, quantum est ex parte sua sit capax fructus sacrificij, is reipsa sacrificij fructum recipiet. videri potest Auila de censuris parte 2. cap. 6. disp. 4. dub. 4. Henriquez lib. 13. cap. 11. num. 2. Suarez tomo 5. disp. 9. sect. 4. num. 3.

Ex his patet 1. quod non liceat preces ab Ecclesia institutas applicare haereticis, schismaticis, quantumuis censentur tolerati: nec refert quod Ecclesia Latina Missam instituerit pro sedando schismate, quia in illa non orat directē pro schismaticis, sed petit à Deo, vt in Ecclesia gratiam unionis infundat, atque adeo solum indirectē orat pro schismaticis. quā ratione sunt intelligendae preces quae videntur fieri pro haereticis: sunt, inquam intelligendae, vt per illas directē petamus à Deo, vt dignetur Euangelium, & Ecclesiam conseruare, vel propagare in regionibus haereticorum.

Patet 2. quod ipsum sacrificium offerri possit pro illis, quamdiu non sunt nominatim excommunicati.

Patet 3. de quibus Ecclesia suffragijs videatur vera sententia Nauar. in summā cap. 27. num. 36. asserentis communia Ecclesiae suffragia offerri posse pro excommunicato tolerato.

Dixi aliquoties, publico ministro &c. quia fructus, qui potest prouenire per modum impetrationis, vel satisfactionis ex opere operantis, potest à ministro tanquam personā priuatā applicari etiam nominatim excommunicato, quia id nullo iure prohibetur, & hoc modo licet orare in Memento pro haereticis, etiam nominatim excommunicatis. videri potest Suarez disp. 78. sect. 2. in fine, Vafquez disp. 227. cap. 4. in fine, Henriquez lib. 9. cap. 13. qui litterā R. varios citat. potest similiter applicare preces ab Ecclesia institutas, quatenus sunt ex priuatā eius intentione.

Nunc dicendum de defunctis. itaque

Dico 8. non licet sacrificium offerre pro damnatis, eo quod sunt incapaces fructus sacrificij. videri potest August. lib. 1. de origine animae, cap. 9. citato.

Neque obstat quod lib. Enchiridii cap. 110. dicat in quibusdam valere hoc sacrificium, vt eis plena

sit remissio, alijs, vt tolerabilior fiat damnatio; quia eā sententiā solum vult aliquos, qui sunt in purgatorio plenē liberari à pœnis per sacrificium, pœnas verò aliorum mitigari seu accelerari; atque adeo damnatio eo loco non designat pœnas inferni, sed solum in genere punitionem, qualis etiam reperitur in purgatorio.

Dico 9. non licet etiam sacrificium offerre pro sanctis in cœlo regnantibus, vt fructus aliquis ex opere operato illis applicetur, cum nullā opus habeant satisfactione, & sint extra statum merendi.

Dico 10. possunt tamen in sacrificio nominari. patet ex antiquis liturgiis, in quibus fit mentio variorum sanctorum, partim ad illorum honorem, partim vt inuocentur: neque enim quidquam indecens continet, quod sanctos, quos honorare, & inuocare possumus, honoremus, & inuocemus in sacro Missae sacrificio, neque ideo censendi sumus illis sacrificare, cum aliud sit sacrificium alicui offerre, aliud eundem in sacrificio nominare; sacrificare alicui est ipsum actum externum ad eum dirigere in testimonium supremae potestatis ipsius, & nostrā submissionis, & proinde sicut ceteri adūs latræ soli Deo exhibentur, ita & sacrificium: possumus verò aliquem variis alijs de causis nominare. nominamus itaque sanctos in sacrificio, vt eos tanquam Dei amicos honoremus vel inuocemus, adde quod etiam sacrificium offerri possit in gratiarum actionem pro gloriā sanctis concessa, vel vt Deus eorum honorem apud homines & gloriā accidentalem augere velit. videri potest Trident. sess. 22. cap. 3. Aug. cap. citato Enchiridii, Bell. lib. 2. de Missa cap. 8.

Dico 11. licet offerre sacrificium pro defunctis in purgatorio existentibus. est de fide definita in Trid. sess. citatā can. 3. traditurque cap. 2. eiusdem sess. patet ex formā ordinationis sacerdotis, in quā datur potestas offerendi pro viuis & defunctis. patet etiam ex liturgiis, & ex communi vsu Ecclesiae.

Probatur etiam ex Patribus: Cypr. lib. 1. epist. 9. Episcopi antecessores nostri religiosē considerantes & salubriter providentes censuerunt ne quis frater excedens Cyprian. ad euelem, vel curiam clericum nominaret, ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione eius celebraretur. Cyrill. Hierosolymitano catech. 5. mystagogicā: maximum esse credentes animarum inuocem, pro quibus offertur obsecratio sancti illius & tremendi, quod in altari positum est, sacrificij. videri potest Aug. cap. cit. Enchiridii & lib. 9. confessionum cap. 13. Chrysost. homiliā 3. ad Philipenses citatā. Probatur etiam ex eo quod animae in purgatorio existentes sint capaces fructus sacrificij, possumus ergo pro illis sacrificium offerre vt à pœnis soluantur.

Quæri verò potest num offerre liceat pro animabus eorum, qui baptismum nunquam suscepunt?

Resp. negat. quoad fructum, qui ex opere operato prouenit. sequitur ex dictis supra de catechumenis, & de ijs expressē loquitur Chrysost. supra; quia tales nunquam intrant in Ecclesiam militantem per realem baptismi susceptionem, & proinde non videtur posse illis applicari bonum commune relictum Ecclesiae applicandum eiusdem Ecclesiae membris, quatenus tamen est opus bonum ministri spectati per modum priuatā personae, potest illis applicari, vt cetera pia opera priuatorum.

Conclus. 9. Non etiā pro regnātibz in cœlo.

Conclus. 10. Possunt tamē in Missa nominari.

Quid sacrificare alicui.

Conclus. 11. Licet pro existentibus in purg.

Prob. ex PP.

August. Chrysost.

78.

Non licet tamen pro animabus eorum, qui nunquam baptizati sunt.

D V B I V M XIII.

Utrum sacrificium immediate remittat culpam ex opere operato, vel saltem gratiam sanctificantem conferat?

79. **N**OTANDUM sacrificium ex suo genere esse opus virtutis, & proinde si fiat cum debitis circumstantiis ab homine iusto, ex opere operantis esse meritum augmenti gratiae, praeterea promereri varias gratias praevinentes, sicut alia pia opera, esse etiam impetratorium, & satisfactorium. praeter hunc modum communem sacrificio cum alijs pijs operibus, & maxime cum oratione, quidam alius modus communiter assignatur à Doctoribus sacrificio peculiaris, qui etiam insinuat à Trid. sess. 22. cap. 1. quod videlicet independentem à bonitate, & deuotione ministris, aliquos effectus, conferat ratione operis externi per se Deo grati: quemadmodum sacrificia legis Moisaica conferrebant munditiam quandam legalem independentem à deuotione ministris.

Sacrificiū independentē a deuotione ministris aliquos effectus habet ratione operis externi per se Deo grati.

Opinio multorum.

Quos autē effectus habeat ex opere operato, cōtrouertitur à Doctoribus, & in praesenti quaestione.

Varij censent per hoc sacrificium remitti culpā mortalem immediate ex opere operato. quod duobus modis potest intelligi: 1. directe, & per se, quē admodum illa remittitur per baptismū, & Sacramentum penitentiae, & ita tenent aliqui, quod videlicet peccatori attrito, pro quo sacrificium offertur, Deus remittat culpam mortalem virtute sacrificij ad id instituti. 2. indirecte & per accidens, eo modo quo Sacramenta viuorum interdum conferunt primam gratiam sanctificantem, quando scilicet homo attritus accedit ad illa, bonā fide existimans se contritum.

Secunda opinio.

Henric.

Sotus. Pet. Sot. Tolet.

Tertia.

80.

Conclus. 1. Non delet immediate peccatum mortale ex opere operato. D. Thom. Cant. Dur. Ruard. Prob. 1. ex Trident.

Alij censent ratione sacrificij iusto conferri gratiae augmentum, quorum aliqui existimant sacrificium id solum operari in offerentibus, non verò in alijs, qui nihil operantur. ita Henriquez lib. 9. c. 13. num. 4. Alij verò loquuntur indistincte, qui proinde possunt intelligi non solum de offerentibus, sed etiam de ijs, pro quibus sacrificium offertur, quamuis nullo modo ad ipsum concurrant, Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. §. isti ergo omnes, Petrus Soto lib. de institutione sacerdotum de Sacramento Eucharistiae lect. 7. §. primum non est, Toletus lib. 2. cap. 6. & alij.

Alij tenent sacrificium ex opere operato neque remittere peccatum mortale immediate, neque conferre gratiae augmentum, quae sententia videtur omnino verior, itaque

Resp. & dico 1. sacrificium Eucharistiae non delet immediate peccatum mortale ex opere operato. est S. Th. in 4. dist. 12. quaest. 2. art. 2. quaestiuicula 2. ad 4. Dur. eadem dist. 4. Cani lib. 12. de locis cap. 13. §. harum trium sententiarum, Ruard. 2. 16. manifesta est ex superioribus, & plurimorum aliorum tam antiquorum quam recentium. vide Azor 1. parte institutionum moralium cap. 20. §. postremo.

Probatur 1. ex Trid. sess. 7. in proemio docente per Sacramenta omnem veram iustitiam vel incipere, vel ceptam augeri, vel amissam reparari, scilicet ex opere operato; igitur prima gratia non acquiritur ex opere operato per sacrificium, & per consequens non remittitur per illud immediate peccatum mortale, quod sine infusione gratiae saltem de lege ordinariā nequit remitti, prior conse-

quentia probatur, Concilium dicendo, per Sacramenta omnem veram iustitiam incipere, excludit seu negat omne aliud medium, per quod peccator iustificetur ex opere operato. Confr. Christus Dominus non videtur instituisse duo media ordinaria ad eundem finem, cum ergo Sacramenta sint per se instituta ad obtinendam iustitiam & peccatorum remissionem, sacrificium non est per se ad hunc finem institutum.

Probatur 2. ex eodem Concil. sess. 22. cap. 2. dicente: huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam & donum penitentiae concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit. quo loco aperte indicat sacrificium non tollere immediate peccatum mortale, sed ratione illius concedi auxilia, quibus excitetur ad veram contritionem & penitentiam peccatorum, quā mediante consequamur eorundem peccatorum, quantumuis grauium remissionem.

Dices 1. Concil. ait gratiam concedens. Resp. gratiam ibi non sumi pro gratia habituali, & formaliter iustificante, sed pro gratia actuali, seu praeviniente, per quam excitetur ad penitentiam, & detestationem peccatorum. nam aliquoquin Concilium fuisset minus commodē locutum, & minus apte post gratiam addidisset: & donum penitentiae concedens, vt quid enim conceditur donum penitentiae ad obtinendam veniam peccatorum, si per ipsum sacrificium conferatur immediate prima gratia habitualis, per quam fit peccatorum remissio?

Dices 2. Concil. ibidem docet, per ipsum, scilicet sacrificium fieri vt, si cum vero corde & recta fide, cum metu & reuerentia contriti ac penitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

Resp. hinc non efficit mortale delictum immediate per sacrificium, nam Concilium satis explicat, quomodo gratia per sacrificium inueniamus in auxilio oportuno, quatenus scilicet Deus hac oblatione placatus gratiam, & donum penitentiae concedit.

Probatur 3. conclusio, si sacrificium per se, & immediate dimittit peccata, Sacramentum penitentiae non esset necessarium lapsis in mortale post Baptismum, quia quando duo media sunt per se ad eundem finem instituta, neutrum eorum determinate est necessarium ad finem; neq; villo probabili fundamento dici potest confessionem sacramentalem esse necessariā ei, cui repulsus est peccatu per aliud medium in eundem finem à Christo per se institutu.

Probatur 4. ex opposita sententia sequitur, quod aliquis, qui solum attritionem de peccatis elicerit, sit cōsecutus peccatorum remissionē, si alius pro eo sacrificium offerat; immò quod similem remissionē sint consecuturi centum, pro quibus vnicui offeratur sacrificium, eandem sint consecuturi centū, immò nulle, qui sacrificio intererunt, haec autem videntur parum solida, & ex ijs plura incommoda sequuntur. 1. quod is qui ita sacrum audiuerit, vel pro quo sacrificium fuerit oblatum, possit recipere confirmationem vel extremam unctionem non intendendo elicere perfectam contritionem, quamuis nosset se tantum fuisse attritionem. 2. quod quo casu potest aliquis communicare sine prauiā confessione, non teneretur conari elicere contritionem, si sacrum audiuiisset cum attritione vel eidem ministrasset. &c. quod etiam de sacerdote sacrificante dicendum. 3. quod sacerdos aduertens se eliciisse attritionem, dum sacrum audiret, possit sine ulteriori conatu contritionis ministrare Sacramenta etiam ex officio.

Probatur 5. ex opposita sententia etiam sequitur sacerdos-

Prob. 2.

Trident.

Prob. 3.

Prob. 4.

Prob. 5.

sacerdotem scientem se solum attritum posse offerre sacrificium consecrando, cum per attritionem iuxta illam sententiam sit legitime dispositus ad effectum sacrificii, legitime autem dispositus ad huiusmodi effectum nullam committat irreuerentiam, non procurando ulteriorem dispositionem.

Dices id non sequi, nam cum sit necesse omnem sacerdotem sacrificantem communicare, necesse est, ut perfecte conetur ad dignè sumendum Sacramentum, si non detur copia confessarii.

Resp. cum iuxta oppositam sententiam per attritionem sit optime dispositus ad effectum sacrificii recipiendum, iustificabitur antequam communi- & proinde in casu posito non requiratur contritio ad dignè communicandum, cum ea solum requiratur, ut homo sit in gratia, & iustus accedat ad communionem.

Dico 2. verius est per sacrificium non conferri iusto augmentum gratiae ex opere operato, ita variis Doctores.

Probatur 1. ex Trid. sess. 7. in proemio, docente omnem veram iustitiam per Sacramenta conceptam augeri. 2. hic effectus per se datur per aliqua Sacramenta ad varios fines Sacramentorum, preter quos non videtur commode alius assignari pro quo datur per sacrificium ex opere operato, ergo non videtur conferri augmentum gratiae per sacrificium ex opere operato, cum ex recepta Theologorum sententia Deus non videatur instituisse plura media conferendi gratiam ad eundem finem particularem, si augmentum gratiae conferretur ex opere operato per sacrificium, aliquis sine interiori motu posset recipere augmentum gratiae, & reddi iustior & capax maioris beatitudinis, cum sacrificium non requiratur motus voluntatis, ut alicui conferat suum effectum, possitque sacrificium offerri pro dormiente, vel ignorante, qui nullum pium motum eliceret, hoc autem videtur minus solidum, ex hac ratione sequitur, quod sacrificium non augeat immediate gratiam per modum impetrationis.

Dico 3. non videtur etiam sacrificium immediate delecte veniale absque pio motu liberi arbitrij. est contra Canum supra §. errant deinde, Henric. cap. citato num. 2. sed nobiscum sentiunt varij. Ratio huius conclusionis petenda est ex infra dicendis in materia de poenitentia, & ex eo quod veniale non videatur reipsa deleri sine infusione gratiae, cuius augmentum non videtur conferri per sacrificium ex opere operato, ut ostendimus precedenti conclusionem.

Contra primam conclusionem possunt Obijci varij Patres, qui videntur indicare deleri mortalia ratione huius sacrificij. Alexand. 1. epist. 8. decretali. cap. 4. crimina atque peccata oblati his Domino sacrificij delentur. Martialis epist. ad Burdegaleses cap. 3. quod Iudei per invidiam immolauerunt, putantes se nomen eius a terra abolere, nos causa salutis nostrae in ara sacrificata proponimus, scientes hoc solo remedio vitam nobis praestandam & mortem effugandam. Damasc. lib. 4. de fide cap. 14. hac est pura scilicet hostia & incruentum & omnis nocuentis est reparatio, sordis purgatio, con- similia habent plures Patres passim citati a Doctores. vide plures dub. 10. Quod ipsum confir. ex forma consecrationis calicis, in qua dicitur: qui pro nobis, & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum, quod, sententia variorum Doctorum, & interpretum intelligitur de mystica effusione in sacrificio, designaturque in hoc sacrificio sanguine fundi mystice, seu offerri in remissionem peccatorum. Ex his deducitur argumentum: peccata dicuntur

per hoc sacrificium deleri, quod verificari non potest, nisi ipsa culpa mortalis remittatur, cum Patres agant de peccato, quod adfert mortem.

Confir. si poena solum remitteretur, non nisi valde impropre diceretur peccatum deleri.

Resp. neg. ex his & similibus locutionibus haberi peccatum mortale deleri immediate per sacrificium, nam licet bene ostendant non remitti solum poenam, quae non nisi impropre dicitur peccatum, & quae non potest dici mors animae quam Martialis dicit effugari per hoc sacrificium, possunt tamen intelligi quod per sacrificium culpa mediate deleatur, vita praestetur, mors effugatur, anima a sordibus purgetur, quatenus ratione sacrificij dantur varia auxilia, & gratiae praeuenientes, quibus excitetur in nobis spiritus contritionis, & poenitentiae, per quem obtineamus remissionem peccatorum, quo sensu dixit Trid. cap. 2. citato per sacrificium crimina & peccata etiam ingentia dimitti, & eodem cap. docuit hoc sacrificium offerri pro fidelium viuorum peccatis. ex his ergo oritur

DVBIVM XIV.

Utrum ratione huius sacrificij conferantur ex opere operato gratiae praeuenientes, & deleantur poenae ex peccatis relictæ?

QVAMVIS Doctores consentiant, quod ratione nostri sacrificij concedantur gratiae praeuenientes, inter eos tamen non convenit, utrum, concedantur lege infallibili.

Negat Durand. dist. 12. quaest. 4. & quidam alij. Varij tenent huiusmodi gratias infallibili lege & ex opere operato concedi. Toletus lib. 2. cap. 6. Henriquez lib. 9. cap. 15. num. 1. & sequitur ex his, quae tradit Alanus lib. 2. de Eucharistia cap. 33. cum censet hoc sacrificium per se valere pro peccatis purgandis. obiter etiam insinuat Bell. lib. 2. de Missa, cap. 5. in responsione tertiae obiectionis, tenet etiam Azor 1. parte institutionum moralium cap. 21. quaest. 4. quae sententia videtur omnino verior, itaque

Dico, verius est, quod ratione huius sacrificij conferantur gratiae praeuenientes ad concipiendum dolorem & poenitentiam de peccatis.

Probatur ex Trid. sess. 22. cap. 2. docente hoc sacrificium offerri non tantum pro poenis, sed etiam pro peccatis, ergo debet habere aliquem effectum non tantum respectu poenarum, sed etiam respectu culpae, superiore autem dubio ostendimus non habere immediatum immediate ipsas culpas delendo, ergo dicendum est habere saltem medietatem, nimirum infallibili lege, & ex opere operato conferendo gratias praeuenientes.

Confir. ex eo quod idem Concil. citato antea dixit: huius quoque oblatione placatus Dominus gratiam & donum poenitentiae concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit. quibus verbis omnino videtur sentire per hoc sacrificium lege infallibili conferri gratiam praeuenientem ad obtinendam peccatorum remissionem, si videlicet ei cooperemur. ubi

Aduerte authores huius sententiae non velle per sacrificium conferri lege infallibili gratiam efficacem; in quo sensu Vasquez disp. 228. cap. 3. num. 21. videtur eos intelligere, & eorum sententiam bene refutat: sed solum velle in genere, quod per sacrificium conferatur gratia praeueniens,

Resp.

Patres explicantur.

83.

Negat Durand. Affirmat Tolet. Henric. Azor. Bellar.

84.

Affirm. se- quitur Auditor.

Prob. ex Trid.

Vasq.

85.
Per sacrifici-
um remitti-
tuntur pœ-
næ.
Trident.

niens ex opere operato, quæ saltem sit sufficiens.
Quoad posteriorem partem constans est Ca-
tholicorum sententia per sacrificium remitti pœ-
nas post peccatorum remissionem debitas: ita enim
trahit Trid. sess. 22. cap. 2. dicens: *quæ non solum*
pro fidelium vivorum peccatis, penis, satisfactoribus, &
alijs necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo non-
dum ad plenum purgatis vire iuxta Apostolorum tradi-
tionem offertur. quod ipsum definit can. 3. eiusdem
sess. & sess. 25. decreto de purgatorio, docet ani-
mas in purgatorio detentas fidelium suffragijs, po-
tissimum verò acceptabili altaris sacrificio iuvari,
constat autem animas in purgatorio non posse ali-
ter iuvari, quàm remissione pœnæ.

Coroll.

Ex quo illud elicitur, quod pœnæ aliter di-
cantur remitti per hoc sacrificium, quàm culpæ,
quia videlicet immediatè remittuntur, quod

Confir. ex cap. 2. citato: ubi cum Concil. dixit:
set: *huius quippe oblatione placatus Dominus gra-*
tiam, & donum penitentiae concedens, crimina & pec-
catæ etiam ingentia dimittit, quæ loquendi formâ de-
clarat culpam non deleri immediatè per sacrifici-
um, de pœnis verò nihil simile insinuat.

Hæc cum ita sint, controuertitur, vtrum certâ
lege huiusmodi pœnæ tollantur per sacrificium?
nam Sorus distinct. 13. quæst. 2. art. 1. & Ca-
nus capit. 13. citato §. *qui verò solum,* censent qui-
dem sacrificium respectu vivorum infallibiliter
operari pœnarum remissionem, non verò respec-
tu defunctorum, quod etiam videtur insinuare
Toletus lib. 2. cap. 6. sed Doctores communius
idem de vtriusque sentiunt. unde

86.

Sacrificiū
viviis & de-
functis o-
peratur in-
fallibiliter
remissionē
pœnæ.

Dico 2. sacrificium tam viviis, quàm defunctis
operatur infallibiliter ex opere operato remissio-
nem pœnæ ex peccato relicta. quod in genere lo-
quendo, pœnam infallibili lege delect, videtur
omnino certum, cum sacrificio sit tribuendus ali-
quis effectus, quem lege infallibili conferat, atqui
nullus alius certiùs tribuitur, ergo. Maior est cō-
munis Theologorum: minor autem patet, quod
remissio pœnæ non sit proprius effectus vilius Sa-
cramenti, ad quem ipsum Sacramentum per se
ordinetur tanquam ad peculiarem effectum, ergo
commodius statuitur effectus sacrificij, quàm vi-
lus alius, cum sacrificium videatur institutum ad
conferendum eum effectum, ad quem tanquam
ad peculiarem effectum non ordinantur Sacra-
menta. Quod autem eam vim habeat etiam respec-
tu defunctorum probatur, quia fuit indifferen-
ter institutum pro viviis, & defunctis.

D V B I U M X V.

*Vtrum sacrificium habeat alios effectus,
& quâ ratione illos conferat?*

87.

Affirmati-
ua commu-
nis.
Trident.

RATIONE sacrificij varios nobis effectus con-
ferri præter enumeratos, vt sanitatē corporis,
aëris serenitatem, pacem, principum concordiam,
reipublicæ tranquillitatem, & innumera
alia, patet ex Trident. sess. 22. cap. 2. in fine di-
cente, hoc sacrificium offerri non solum pro pec-
catis, penis, & satisfactionibus, sed etiam pro alijs
necessitatibus, item docente eruentē oblationis
fructus per hanc oblationem vberimè percipi;
quod intelligendum est hoc sensu, vt ratione huius
oblationis possimus omne illud bonum obti-
nere quod Christus per crucis sacrificium nobis
est promeritus, non autem solum est promeritus

bona spiritualia, sed etiam temporalia quatenus ad
spiritualia conducunt.

Confir. huiusmodi bona obtineri poterant per
antiqua sacrificia, ergo & per nostrum. adde quod
oratio sese possit extendere ad illa omnia bona
obtinenda, quatenus conducunt ad spiritualia, sa-
cificium autem sit præstantissima quædam ora-
tio, quæ tum ratione principalis offerentis, tum
ratione rei oblatae, potentissimè mouere potest
æternum Patrem ad qualibet bona concedenda,
idque confirmat vsus Ecclesiæ tam Latine, quàm
Græcæ, in quâ offeruntur sacrificia pro salute Re-
gum, tranquillitate reipublicæ, pro auertendâ pe-
ste &c.

Quâ vero ratione hæc bona per sacrificium ob-
tineantur controuertitur inter Doctores: aliqui
censent conferri ex opere operato, indicat Gabr.
in can. Missæ lect. 26. litterâ G, tenet Vasquez
disp. 229. cap. 2. versus finem, & alij.

Alij negant hoc modo conferri censentque con-
ferri per modum impetrationis: Suarez disp. 79.
sect. 7. videri etiam potest sect. 2.

Sed fortè controuersia esse potest de nomine
dum alij plura, alij verò pauciora requirunt, vt
effectus censetur ex opere operato conferri.

Notandum enim 1. conuenire inter Doctores
bona, quæ diximus, & similia non solum conferri,
quando minister est iustus, deuotus, sed etiam in-
dependentè ab eius bonitate, & deuotione pro-
pter ipsum sacrificium in se.

Notandum 2. conuenire etiam, hos effectus
non semper, & infallibili lege conferri ratione sa-
cificij, quod docet experientia, cum non semper
sanetur is, pro quo sacrificium offertur, &c. sed
conferri interdum ex Dei misericordia.

Doctores prioris sententiæ propter priorem
considerationem censent sacrificium hæc bona
conferre ex opere operato, & dicunt non repugna-
re illi modo, quod effectus non conferatur infalli-
biliter, sed sufficere, quod cōferatur intuitu operis
externi sine necessario respectu ad deuotionem, &
probitatem ministri. quod videtur posse confir-
mari ex Sacramento extremæ vnctionis, cuius etiâ
effectus ex Christi institutione est sanitas corporis,
quam proinde possumus dicere conferre ex opere
operato, vt etiâ docet Suarez disp. citatâ sect. 7. &
tamen constat illam non semper obtineri ratione
Sacramenti, sed, vt Trid. sess. 14. cap. 2. de extremâ
vnctione, interdum, ubi salutari impetuerit.

Confir. Christus Dominus non solum videtur
instituisse nostrum sacrificium ad obtinendam pec-
catorum remissionem modo explicato, & condona-
tionem pœnarum, sed etiam ad obtinenda quælibet
bona quatenus ad salutem conducunt, quamuis
non lege infallibili, vt patet ex Trid. sess. 22. cap. 2.
citato, igitur hæc sunt dicenda conferri ex opere
operato ratione sacrificij. quod enim conuenit ali-
cui actui externo independentè à deuotione mi-
nistri & eius probitate, conuenit ex opere operato.

Alii verò Doctores in suam sententiam indu-
cuntur ex eo quod hi effectus non obtineantur ra-
tione sacrificij, nisi peculiariter petantur à mini-
stro, quod non videtur requirere effectus, qui da-
tur ex opere operato. 2. bona enumerata possunt
peti per sacrificium, & obtineri pro iis, quibus ef-
fectus ex opere operato proueniens non potest ap-
plicari, v. g. pro ethnicis, Catechumenis, nam
etiam Vasquez disp. 227. cap. 4. in fine fatetur sa-
cificium non posse prodesse Catechumenis, quan-
tum ad fructum proueniens ex opere operato.

Ex his

Ex his patet controuersiam aliquo modo esse de nomine, in qua posterior sententia sequitur commodam loquendi rationem. pro cuius explanatione

Notandum, licet cuilibet pio operi, si fiat à iusto, non tantum insit vis merendi, sed etiam vis impetrandi, peculiari tamen ratione haec conueniat orationi, & ijs quae orationi coniunguntur: cum enim oratio directè tendat ad flectendum alterius affectum ad aliquid concedendum, vel amouendum, peculiari quadam ratione nata est impetrare, & quod excellentior est oratio, & à persona digniori procedit, eò ceteris paribus est magis impetratoria. cum ergo hoc sacrificium sit excellentissima oratio, & quatenus censetur à Christo offerri per ministros, offerens sit summæ dignitatis, excellentis, & summè Deo gratus, cui etiam infinitè grata est hostia quae offertur, sequitur nostro sacrificio inesse vim maximam ad impetrandum etiam independentem à deuotione & probitate ministri: quod adeo verum est, ut etiam si Christus non instituisset peculiariter hoc sacrificium ad uantà à Deo impetranda, nihilominus haec vis nostro sacrificio conueniret, nā ipsa principalis offerentis & hostiae dignitas à nullā ulteriori institutione dependet, ut moueat & inclinet aeternum Patrem ad qualibet bona ex suo beneplacito conferenda, sed ipsa est potentissima flectere.

Ex quo patet 1. hunc modum conferendi effectum per modum impetrationis non incongruè statui aliquo modo distinctum à modo conferendi ex opere operato, & à modo conferendi ex opere operantis, eumque conuenire sacrificio non tam expositiua Christi institutione (quamuis sit verius etiam hanc interuenisse) quam propter dignitatē ipsius principalis offerentis & hostiae, ex quibus oritur, ut hoc sacrificium mundissimum nullā ministri dignitate, vel malitiā possit inquinari, & nullo modo secundum se possit displicere.

Patet 2. nostrum sacrificium esse efficacissimum ad impetrandum, & proinde esse saluberrimum hoc sacrificium offerre in suis & suorū tam spiritualibus, quam corporalibus necessitatibus.

Patet 3. modum illum consequendi effectū per sacrificium esse vniuersalissimū, eò quod per alias orationes possimus obtinere bona cuiusvis generis, ergo etiam per sacrificium, & quidem longè efficacius, nec tantum est vniuersalissimum quoad bona quae possunt obtineri, sed etiam quoad personas, quia sacrificium per modum impetrationis potest prodesse non baptizatis, etiam defunctis, qui sine baptismo in gratiā decellerunt.

Ex quo fit, ut gratias praeuenientes & remissionē peccati possimus per sacrificium obtinere non tantum ex opere operato, ut dubio superiori diximus, sed etiam per modum impetrationis: quā ratione possimus etiam obtinere praeseruationem à tentationibus, vel conseruationem in gratiā &c.

Dices pena non deletur immediate, per impetrationem sed satisfactionem.

Resp. quidquid sit de veritate assumpti, orationem, ut impetratoriam, applicare Christi satisfactionem pro condonatione peccati, atque ita hinc inueniri satisfactionem.

Aduerte, ut effectus ratione sacrificij concedatur per modum impetrationis, requiri ut intendatur, seu ut offerens dirigat intentionem ad aliquid obtinendum, saltem confusè, quod sufficit, ut cum quis celebrat ad intentionem alterius.

Quamuis effectus, qui per modum impetrationis

nis iuxta supra dicta conceditur, non pendeat necessariò à sanctitate ministri, eiusque deuotione, illa tamen plurimum possunt conducere ad citius, & plenius impetrandum id, quod per hoc sacrificium petitur, quemadmodum in humanis, quamuis petitio principis plurimum valere soleat apud aliū principem, etiam si legatus sit ignotus, si tamen ipsemet legatus per se sit carus ei, apud quem legatione fungitur, facilius & melius impetrat id, quod requirit nomine principis, à quo mittitur.

Ex quo patet quod saltem ex hoc capite Missa boni, & deuoti sacerdotis longè sit utilior, quam mali, & quod mali sacerdotes etiam quoad fructum sacrificij non ita profint Ecclesiae, & priuatis, quatenus priuant magno incremento, quod per modum impetrationis possit ex eorum deuotione & sanctitate accedere: nam praeterquam quod sacrificium ut est eorum opus, neque profit illis per modum meriti, neque illis vel alijs per modum satisfactionis, vis impetrandi quae reperitur in sacrificio, & iuari potest ex sanctitate & deuotione ministri, nullum ex hoc capite sumit incrementum quando sacerdos malus & indeuotus celebrat.

Idem proportionem dicendum de orationibus quae sunt nomine Ecclesiae, tum in sacrificio, tum extra illud, quod scilicet tantò sint efficaciores ad impetrandum, quantò minister est sanctior, & magis deuotus, quamuis propter eiusdem improbitatem & indeuotionem non priuentur omni sua efficacità, cum Ecclesia, in cuius nomine fiunt, remaneat Deo grata, cuius sanctitati priuata improbitas ministri non potest ita nocere, ut propter eam oratio Ecclesiae reddatur omnino inefficax ad impetrandum.

Obiter aduerte effectum, qui datur eò quod sacrificium censetur offerri nomine Ecclesiae, à varijs vocari ex opere operantis. vide Alanum lib. 2. de Eucharistia cap. 34. Suarez disp. citatā sect. 11. conclus. 3. Vasquez disp. 229. cap. 2. num. 9.

D. V. B. I. V. M. XVI.

Utrum nostrum sacrificium sit valoris infiniti?

DVPLEX est hac de re sententia.

Prior negat. tenet Durand. distinct. 45. quaest. 3. ad 3. Angelus verbo Missa num. 52. Sotus lib. 9. de iustitiā quaest. 2. art. 2. conclusionem 2. & plures alij.

Posterior asserit: Caiet. tomo 2. opusculorum tract. 3. quaest. 2. Siluest. verbo Missa quaest. 9. Canus lib. 12. de locis cap. 13. §. decimum. Ruardus art. 16. §. certum est, versus finem & plures alij.

Hac sententia est longè verior. ratio est, quod Christus, qui est infinitae dignitatis, sit principalis offerens, ut patet ex Trid. sess. 22. cap. 2. ergo nostrum sacrificium infiniti est valoris. ubi

Aduerte me nō dicere quod Christus immediate offerat, sed solum, quod sit principalis offerens, quod sufficit ut valor infinitus nostro sacrificio competat, cum valor actionis non tam sit spectandus ex conditione ministri, quam ex conditione eius, qui per eum censetur operari, & cui actio tribuitur.

Notandum verò nostrum sacrificium non tantum esse infiniti valoris, hoc sensu, quod sit infinitè dignum,

Sanctitas
ministri
plurimum
potest con-
ducere ad
citius im-
petrandum.

91.

Prior neg.
Dur.
Angel.
Sot.

Posterior
asserit.
Caiet.
Can.
Silu.
Ruard.

Affirm. ve-
rior.

Valor a-
ctionis nō
tam specta-
ndus ex con-
ditione mi-
nistri, quā
principalis
offerentis.

dignum, tanquam Christi actio, sed etiam quod vim quandam infinitam habeat tum ad conferendum effectum ex opere operato, tum per modum impetrationis. nam Christus instituens hoc sacrificium quandam infinitatem, seu vim infinitam ex suis meritis illi tribuit, & ex ipso Christo offerente & hostia oblatâ obiectivè movet Patrem ad quælibet bona, & quibuslibet personis impetranda, neque ita sistit in determinato aliquo gradu, ut perfectiorem effectum habere non possit. v. g. vni sacrificio non est ita promissa remissio certæ & determinatæ pœnæ, ut virtute sacrificij maioris pœnæ remissio obtineri nequeat, neque ita promissa est determinatis personis, ut pluribus nequeat conferri huiusmodi effectus. similiter effectus, qui per modum impetrationis obtinetur per sacrificium, non ita determinatur, ut perfectior, vel etiam alij non possint impetrari, sed possunt in infinitum plures, & perfectiores impetrari iuxta infra dicenda. vide S. Th. quæst. 79. art. 5. in fine corporis, qui hanc sententiam subindicat.

92.

petitio, num
habeat ef-
fectum in-
finitum.
Resp. neg.
Sot.

Nauarr.
Alan.
Bellar.
Toler.
Suar.

Ratio.

Petes vtrum ergo sacrificium habeat effectum infinitum? seu vtrum vel ex opere operato, vel per modum impetrationis applicet Christi merita ad aliquem effectum infinitum obtinendum?

Resp. negativè: ita varij Doctores, Sotus dist. 13. quæst. 2. art. 1. §. ad hoc opus præsumitur; Nauarr. cap. 25. num. 111. Alanus lib. citato, cap. 35. Bellar. lib. 2. de Missa, cap. 4. propositione 4. Toletus lib. 2. cap. 6. Suarez disp. 79. sect. 11. & alij. Omnis rationibus, quæ à varijs afferuntur, ratio videtur petenda ex Christi voluntate consentanea divinæ providentiæ: quantum enim potest colligi ex ijs, quæ in Ecclesiâ sunt, quantum Christus effectum sacrificij non determinaverit hoc sensu, ut maior, & maior esse non possit, si concursus offerentis, & devotio atigeatur vel multiplicetur, ita tamen determinavit, ut iuxta huiusmodi concursum certum & determinatum esse voluerit. quod nobis à posteriori innoscitur; nam videmus in Ecclesiâ pro vno & eodem defuncto sacrificium sæpius offerri, & sicut Ecclesiâ id probante, ut patet ex Missis, quæ pro defunctis ponuntur in missali, ergo Ecclesiâ sentit non semper vno sacrificio deleri omnes pœnæ ex peccato relictas, & quod inde sequitur, sacrificium non habere effectum infinitum, sed vnumquodque habere certum iuxta proportionem concursus offerentis.

Potest id non solum verum esse de remissione pœnæ, quæ ratione sacrificij confertur ex opere operato, sed etiam de eâ, quæ conceditur per modum impetrationis, quod patet ex discursu allato. id autem videtur à Christo ita institutum iuxta sapientissimam Patris voluntatem, ne forte in rebus religionis, & pietatis tepidiores essemus.

Quamvis autem id clarius in remissione pœnæ cernatur, idem tamen dicendum est de alijs, quæ ratione huius sacrificij conceduntur vel ex opere operato, vel per modum impetrationis.

1. Quia non suppetit solidius fundamentum asserendi vnum effectum potius esse infinitum, quam alium. 2. quia ex communi sententia Theologorum gratia tam sanctificans, quam præveniens concessa ratione Sacramentorum est certæ & determinatæ intensiōis, ergo non est quoddā dicamus effectum gratiæ prævenientis, qui conceditur ratione sacrificij esse intensiū infinitum. 3. siue tale infinitum dari possit, siue non, nullo tamen modo videtur dari de facto, sed sicut Deus creat naturalia in certâ mensurâ, & perfectione, ita vide-

tur supernaturalia dona in determinatâ mensurâ largiri.

De alijs verò, quæ ratione huius sacrificij conceduntur, idem etiam patet ex eo quod pro eodem beneficio obtinendo repetatur sacrificium, & quod alioquin sequeretur nos posse res infinitas obtinere per vnum sacrificium, quod nullo modo videtur concedendum.

Ex his patet idem dicendum de effectu, qui consequitur sacrificium per modum impetrationis, eod quod censeatur offerri ab Ecclesiâ per sacerdotem ad id deputatum. idem similiter dicendum de effectu, qui cōceditur propter adiunctas preces Ecclesiæ; quia sanctitas Ecclesiæ, cuius nomine sunt, est finita: ex quo aliqui probabiliter deducunt, quo plures sunt sancti in Ecclesiâ, sacrificium plus prodesse per modum impetrationis, quantum censeatur offerri ex parte Ecclesiæ. similiter preces, quæ sunt in sacrificio habere maiorem vim impetrandi. Ex his oritur

DUBIUM XVII.

Vtrum sacrificium pluribus applicatum, minus profuit singulis?

SUPPONO, ex dicendis fructum aliquem sacrificij posse provenire ijs, pro quibus sacrificium offertur, quamvis aliâ ratione ad illud non concurrant, quod patet ex sensu Ecclesiæ, quæ sibi persuadet sacrificium prodesse animabus in purgatorio detentis; quamvis nihil in vitâ pro sacrificio contulerint, hoc supposito

Ratio dubitandi est quoddā limitatio effectus quoad intentionem non necessarîo arguat limitationem eiusdem quoad extensionem & multiplicationem, ut patet in igne, qui licet habeat vim limitatam quoad perfectionem intensivam effectus, quem potest naturaliter producere, non tamen ita habet determinationem quoad multiplicationem effectuum, quin etiam eodem tempore posset suum effectum producere in quantumlibet multis subiectis, si ea simul debite applicarentur, & quidem in singulis æquè perfectum, ergo nihil repugnat effectum sacrificij esse finitum intensivè, extensivè tamen suo modo syncategorematicè infinitum, ita ut non restringatur ad certum numerum personarum, sed pluribus, & pluribus possit applicari, & quidem eâ perfectione, ut intensiva perfectio effectus in vno non impediatur eod quod idem sacrificium pluribus alijs applicetur. Quæ ratio ostendit quidem ita fieri potuisse, non tamen ostendit ita reipsâ factum esse, addendum igitur quod Christus videatur eam vim sacrificij tribuisse conformiter naturæ illius, cum sacrificium ex suâ conditione natum sit pro plurius offerri tanquam publicus cultus, & non debeat in aliquo recipi ad hoc ut illi profuit, sed remaneat planè extrinsecum, atque adeo vim suam possit exercere in pluribus, quos etiam extrinsecè respicit, & ita conformiter naturæ suæ videtur institutum ut singuli nihil minus habeant eod quoddā etiam pro alijs offeratur.

Plures sunt hac de re sententiæ.

Prima asserit hoc sacrificium pluribus applicatum non minus prodesse singulis quam si pro paucioribus offerretur, ita varij citati dubio superiori, qui censent sacrificium esse valoris infiniti. Caiet. quæst. 2. secundum quid id tenet, Ruardus

Valquez

Vasquez disp. 231. cap. 3. Lessius lib. 12. de perfectionibus diuinis cap. 14. num. 100. & alij.

Secunda negat. Dur. dist. 45. quaest. 3. Rich. eadem dist. art. 2. quaest. 3. Nau. cap. 25. num. 92. & multi alij tam antiqui, quam recentiores, quod plerique intelligunt de iis, pro quibus sacrificium offertur, non verò de offerentibus. vide Canum lib. 12. de locis cap. 13. §. *unde quod de veritate*.

Tertia sententia mediā quādam viā incedit: notant enim aliqui fructum sacrificij posse dupliciter fidelibus prouenire: vno modo ex generali applicatione, seu oblatione sacrificij, alio verò ex peculiari intentione, & voluntate sacerdotis. fructum priori modo applicatum censent non minui in singulis, eò quòd pluribus applicetur, & ita quamuis in infinitum multiplicarentur ij, pro quibus sacrificium offertur, nihil singulis detrahendum; fructum verò qui applicatur ex speciali intentione, eò in singulis esse minorem, quòd sunt plures, quibus applicatur: ita Scotus quodlibeto 20. §. *de primo est*, & §. *de secundo articulo*, Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. §. *quare & id*.

Alij contrario modo explicant, censent enim fructum prouenientem ex peculiari intentione non diuidi, sed esse aequè perfectum in singulis, siue applicetur pluribus, siue paucioribus; fructum verò prouenientem ex generali intentione, minui. ita Syluest. verbo *Missa* quaest. 9. Alij aliter distinguunt.

Notandum quaestionem non esse de offerentibus, de quibus infra videbimus, sed de iis pro quibus sacrificium offertur, & quibus illius fructus ex intentione ministri applicatur. de quibus videtur

Dicendum fructum eo in singulis esse minorem quo plures sunt pro quibus offertur sacrificium.

Probat talis fructus esse finitus, vt patet ex superiori dubio, ergo, quòd plures sunt qui illum participant, eò minor est in singulis. Confirm. antecedens, si sacrificium pro vno offerretur, is finitum fructum perciperet, igitur signum est fructum sacrificij esse finitum.

Nec repugnat quòd dixerimus valorem nostri sacrificij esse infinitum, quia eo non obstat solum finitè applicat fructum passionis, quòd si fructus sit finitus & determinatus bene sequitur, eò in singulis esse minorem quòd in plures diuiditur, nisi ex parte ipsorum aliqua subiecti ratio, quare vni non noceat, quòd plures cum illo participant, quod in praesenti non cernitur, cum ij pro quibus offertur hoc sacrificium, spectati praecise secundum illam considerationem non concurrant ad illud tanquam suo modo sacrificantes, igitur non possunt efficere, vt effectus augeatur. Confirm. sacrificium prodest animabus purgatorij praecise ratione oblationis, in quibus proinde non inuenitur peculiaris ratio, cur vni non noceat quòd plures participant.

Dices si vnum idemque Sacramentum pluribus posset applicari, nihil noceret singulis, quòd alij illud reciperent, sed singuli iuxta suam dispositionem tantum gratia reciperent, quantum si soli reciperent Sacramentum; igitur similiter dicendum, sacrificium pro pluribus oblatum tantum prodesse singulis, quantum si pro illis solis offerretur.

Resp. neg. consequentiam, ratio discriminis est, quòd Sacramentum recipiatur in eo, in quo operatur gratiam, cum sit instrumentum gratiae in eo, in quo recipitur, ergo conformiter naturis reum confert suum effectum per proportionem quandam ad dispositionem recipientis, siue alij illud idem recipiant, siue non; & proinde non debe-

ret minui gratia per Sacramentum conferenda ex eo quòd alij idem Sacramentum recipiant, vt verò sacrificium conferat suum effectum, non debet realiter applicari, sed manens omnino extrinsecum per solam directionem sacrificantis pro tali vel tali personā potest prodesse, & proinde non prodest iuxta proportionem dispositionis, sed iuxta intentionem offerentis, qui si offerat pro vno, totum fructum sacrificij censetur velle illi conferre, si offerat pro pluribus, censetur singulis aliquam partem applicare.

Confirm. sacrificium est quādam realis oratio, atque oratio iuxta naturalem suam conditionem non tantum prodest singulis si fiat pro pluribus, quantum vni prodesset, si pro eo solo funderetur.

Ex his deduco fructum prouenientem ex opere operato eò in singulis esse minorem, quòd pluribus applicatur, atque adeo si quis pro duabus animabus purgatorij offerat sacrificium, singulis minorem poenam condonari, quam si pro vna offerretur, similiter si sacrificium offeratur pro pluribus viuus, singulis pauciores gratias praeuenientes concedi, quam si pro vno offerretur.

Idem est iudicium de effectu, qui conceditur per modum impetrationis, quia sacrificium etiam finitè applicat meritum passionis ad impetrandum, & quòd pluribus applicatur oratio, eò minus solet esse efficax pro singulis ad impetrandum.

Illud verò intelligo vniuersaliter non admitendo distinctionem Soti, vel Siluestri: si enim concedamus effectum sacrificij finitè applicari, quācumque intentione pluribus applicetur, non tantum proderit singulis, quā si pro illis solis applicetur; neque videtur solidè dari discrimen inter applicationem generalem & specialem, vel inter applicationem Ecclesiae & ministri. adde Ecclesiam non applicare immediatè fructum sacrificij, sed ministrum.

Ex quo infero videri probabile, quòd quòd plures ponuntur in *Memento*, eò minus singulis concedatur. Nec refert quod affectus repetatur, quia illa repetitio affectus bene potest facere, vt sit maior fructus sacrificij iuxta dicta superiori dubio, non tamen videtur efficere, vt tantum prodest singulis, quantum si eorum solum fieret mentio, quia huiusmodi repetitio non facit vt duplo maiorem fructum vnum, & idem sacrificium conferat.

Confirm. cum pro multis oratur, non solent homines tam facile vel tam multum pro singulis obtinere. Aliqui tamen existimant, quòd quando plures ponuntur in *Memento*, fructus in singulis non minuatur.

Ex quibus deduco idem potiori iure dicendum de fructu, qui conceditur per modum impetrationis propter orationes Ecclesiae adiunctas sacrificio, quamuis enim orationes, vt sunt Ecclesiae, sint maximi valoris, & sint valde efficaces coniunctae sacrificio, sunt tamen valoris finiti, & proinde quo pluribus applicantur, minus prodest singulis.

Denique ex his patet non licere fructum sacrificij vni debitum, alteri applicare, vel stipendium ab alio accipere; immo quidquid sit de probabilitate sententiarum in hoc dubio relatarum, id minime licet. 1. quia si fortè sententia affirmans sacrificium multis applicatum non minorem fructum singulis conferre, sit falsa, is, pro quo sacrificium offerri debet, fraudabitur magno fructu sibi debito. 2. fit contra iustam intentionem dantium stipendium, qui enim tribuit stipendium, cupit, seposita sententiarum varietate, certò sibi applicari, quidquid potest

97.

Coroll.

Ecclesia non applicat immediatè fructum sacrificij, sed minister.

Quo plures ponuntur in *Memento*, eò minus singulis conceditur.

Y y illi

Resp ad
argumenta
allata pro
contraria
sententia.

illi applicari saltē ex opere operato, & insuper petit sibi applicari orationes Ecclesiæ, earumque impetrationem, quæ minus profunt singulis, quando pluribus applicantur, cum sint finiti valoris.

Ex his patet responsio ad ea quæ sunt initio allata, & quidem, quod adductum est de causis naturalibus, aliquo modo ostendit ita potuisse institui, non tamen suadet ita factum esse, tum quia in iis, quæ pendent à libera alterius voluntate, non ducitur solidum argumentum ab uno ad aliud, tum quia potest inueniri dissimilitudo inter sacrificium, & causas naturales, quod ex ea naturæ determinatione suum effectum producant iuxta dispositionem recipientis, & ita concomitantia subiectorum applicatorum non obstat, quo minus unumquodque iuxta suam dispositionem effectum recipiat perfectiorem, vel minus perfectum, sacrificium verò conducatur ad aliquid obtinendum per modum cuiusdam cultus etiam illi, cui physicè non applicatur, atque ita conformiter naturæ illius videtur constitutum, ut possit conferre certum effectum, siue multi sint, pro quibus offertur, siue sint pauci. Ex quo patet responsio ad id quod in argumenti confirmationem addebatur.

D V B I V M X V I I I.

Utrum sacrificium conferat aliquem effectum ex opere operato ijs, pro quibus offertur?

98. SACRIFICIUM spectari potest vel tanquam opus virtutis habens eosdem effectus, quos cetera pietatis officia, & exercitia virtutum solent sortiri ex opere operantis, quæ consideratione requirit eas condiciones, quas necesse est in aliis operibus inueniri ut possint prodesse, de quibus 1. in materiâ de merito tractatur, vel 2. potest spectari ut est aliquid à Christo relictum, habens effectum independentem à sanctitate & deuotione ministri, cui variae orationes nomine Ecclesiæ adiunguntur.

De quatuor hominum generibus potest esse questio.

De sacrificio spectato posteriori modo inquiri potest quibusnam effectum ex opere operato conferat, & de quatuor hominum generibus potest dubitari. 1. de sacerdote offerente, 2. de aliis specialiter ad sacrificium concurrentibus, audiendo sacrum, eidem ministrando, &c. 3. de iis, pro quibus sacrificium offertur. 4. denique de omnibus fidelibus & membris Ecclesiæ, qui nullo speciali actu concurrunt, sed censentur eatenus habitu concurrere, quod sint membra Ecclesiæ, quæ censetur per sacerdotem publicum ministrum sacrificij illud offerre. de aliis dicitur dubiis sequentibus, præsens dubium instituitur de iis, pro quibus offertur, quamuis nullâ aliâ ratione concurrant ad sacrificium.

99.

Resp. affir.

Suppono autem fructum provenire ex sacrificio, eò quod offeratur in personâ Christi, cum potissimum conferat suum effectum eò quod sit oblatio, his præmissis ad questionem

Resp. affirmatiue est communis Doctorum, videturque insinuare S. Tho. qu. 79. art. 5. in corpore.

Probatur, aliquis fructus responderet sacrificio ex opere operato relictus tanquam commune aliquod bonum Ecclesiæ pro leuamine fidelium, nec tamen à Christo est certis personis applicatus, non potest autem aptius applicari, quam oblatione ipsius sacrificij pro alio, igitur eo modo applicatur, & per consequens is, pro quo sacrificium offertur, percipit fructum ex opere operato. Confirm. quemadmodum Christus instituens Sacramenta seipso non determinauit, vel applicuit certis personis eorum effectum, sed reliquit applicationem ministris ad id à se deputatis, ita ut ij reciperent effectum Sacramenti, quibus ipsum Sacramentum reipsum ministraretur, ita institutus sacrificium, eique adnectens aliquem fructum ex opere operato, illum non applicuit se solo immediate certis personis, sed eius applicationem reliquit ministro, quod fit oblatione sacrificij pro alio. nam cum, ut supra dictum est, sacrificium sit quidam cultus, & prodesse possit per modum realis orationis, quæ ut prosit alicui, non necessarii debet ab eo fieri vel illi inesse, ad hoc ut sacrificium censeatur alteri applicari, non requiritur ut ab eo offeratur, vel in eo physicè subiectetur, sed sufficit ut illum extrinsecè respiciat per alterius directionem & voluntatem, quæ desiderat orationem tali, vel tali prodesse.

Probatur 2. ex formâ ordinationis sacerdotis, in quâ datur potestas sacrificium offerendi pro viuis, & defunctis, ergo signum est quod is, pro quo sacrificium offertur, fructum percipiat, & quidem eum, & eo modo quo à Christo annexus est sacrificio. Confirm. non videtur aliâ de causâ data potestas à Christo pro aliis offerendi, quam ut sacrificium alijs prodesse posset eo modo, quo vim ab eodem Christo Domino sortitur, igitur oblatum pro alio potest ei prodesse ex opere operato. 3. constat hoc sacrificium offerri pro defunctis, qui nullum influxum in illud præbent, ergo potest prodesse defunctis eo solo titulo, quod pro illis offertur. videtur autem illis conferre fructum ex opere operato, cum iuxta communem Doctorum sententiam videatur in illis habere effectum infallibilem.

Difficultas est quisnam possit hunc fructum applicare, & de tribus potest esse ratio dubitandi, scilicet de ipso sacerdote publico ministro, de Ecclesiâ, de priuatis concurrentibus ad sacrificium.

Resp. potestatem applicandi soli sacerdoti competere, ita ut ille solus efficaciter applicet, siue in eo peccet faciendo contra intentionem, & prohibitionem Ecclesiæ, vel Superioris, vel alicuius, cui sit adstrictus, siue non peccet. ratio est, quod potestas applicandi fundetur in potestate offerendi, quam solus habet sacerdos.

Confirm. 1. illi soli dicitur, accipe potestatem offerre pro viuis, & defunctis. 2. fructus sacrificij, qui datur ex institutione Christi, & per oblationem factam in eius personâ, consentaneè naturis rerum non debet ab alio applicari, quam ab eo, qui offert in personâ Christi, is autem est solus sacerdos.

Confirm. 2. is solus est publicus minister à Deo deputatus, publicum autem bonum debet per publicum ministrum applicari, igitur soli sacerdoti competit, non autem priuatis concurrentibus, est autem minister Christi habens ab eo immediate potestatem consecrandi, & offerendi, igitur sub illo solus potest applicare non autem ecclesia.

Dices est etiam minister ecclesiæ. Resp. neg. præcisè loquendo, nam in actu sacrificandi non se gerit tanquam inferior cum ecclesiâ, sed tanquam sacerdos cum populo, nec sacerdos est instrumentum ecclesiæ ab ea institutum, sed est instrumentum Dei, ut in ecclesiâ offerat pro populo, itaque quemadmodum à Deo est constitutus publicus minister sacrificij, solus ab illo habens potestatem offerendi publicâ autoritate, ita solus sub Deo potest fructum sacrificij efficaciter applicare, & ita quidem, ut nullâ Ecclesiæ autoritate possit efficaciter impediri, quo

quo minus illum validè applicet, quantumvis forte in eo peccaret aliquando applicans contra Ecclesie prohibitionem.

Contra. Ex quo patet quod supra diximus sacerdotem validè applicare fructum sacrificij etiam nominatim excommunicato contra prohibitionem Ecclesie, & si ex parte excommunicati non sit impedimentum, ut si sit in gratia, posse illum percipere fructum. idem dico de eo, qui contra præceptum superioris alicui applicat fructum sacrificij, qui fructus applicabitur quamvis sacerdos applicans sit malus, indeotus, ut ex dictis patet.

Ex dictis etiam colligo pertinere ad eundem sacerdotem applicare fructum, qui potest obtineri ex sacrificio per modum impetrationis, tanquam publicum bonum.

Petes 1. utrum is, qui in defectum alterius perficit sacrificium, possit eius fructum applicare: videtur enim non posse, cum tantum suppleat alterius defectum. Conf. si prior applicuisset alicui fructum, qui curasset pro se offerri sacrificium, videretur huic gravis fieri iniuria. Quæri potest utrum validè possit applicare siue licitè faciat siue non? 2. an licitè possit facere? & quidem ratio dubitandi, ut summum probat illicitè fieri. itaque

Resp. 1. quando sacrificium essentialiter est imperfectum, is qui perficit, potest validè, & efficaciter fructum applicare, v. g. si post consecrationem panis deficiat sacerdos, alter supplet defectum, & consecrans calicem, validè applicat fructum sacrificij.

Probatur, ille fructus non applicatur antequam sacrificium sit essentialiter perfectum, ergo qui complet essentialiter, potest illum applicare. consequentia probatur, ille non minus concurret ad sacrificium, quam prior, qui verò concurret tanquam publicus ministrus potest fructum applicare, ergo etiam secundus potest fructum applicare, ergo cum ante eius concursum nihil sit applicatum, sequitur quod possit efficaciter fructum applicare.

Dices id deberi priori, qui sacrificium inchoavit, & cuius nomine perficitur.

Resp. id ut summum arguere, quod illicitè applicet, non verò quod inualidè.

Dices, prior non minus concurret ad sacrificium quam posterior, ergo posterior non poterit validè applicare, si prior applicauerit.

Resp. neg. consequentiam. pro quo

Notandum fructum sacrificij non videri dari diuinitus post singulas consecrationes, sed totum simul post consecrationem vtriusque speciei singulis partialiter tantum concurrentibus partialitate causæ, non verò partialitate effectus, quia effectus seu fructus datur ratione sacrificij, quod, ut supra dictum est, requirit consecrationem vtriusque speciei; cum ergo posita priori consecratione nondum sit datus vltus fructus sacrificij, sed sit adhuc suspensus, is, qui ponit posteriorem consecrationem, efficaciter illum potest applicare. Conf. si secundus sacerdos in casu proposito non posset validè fructum sacrificij applicare, neque posset sacerdos, qui consecrat vtramque speciem mutata voluntate illam alicui applicare post primam consecrationem, quod non videtur dicendum. sequela probatur, quod sacerdos supplet, & perficiens secundam consecrationem non possit applicare, oritur ex eo quod per consecrationem fructus iam sit aliquo modo alicui debitus, quamvis nondum datus, & ita debitus ut per nouam voluntatem nulli alteri possit applicari, hinc autem sequitur ne quidem posse ab vno, & eodem de nouo applicari post priorem consecrationem,

immo ex eodem principio sequitur, quod sacerdos, qui nulli fructum sacrificij applicauerit ante primam consecrationem, & ea peracta recorderetur se nulli applicuisse, non possit illum alicui applicare ante secundam consecrationem, quod videtur parum solidum.

Resp. 2. consulendum est, ut talis sacerdos intentionem suam conformet intentioni prioris sacerdotis, cuius supplet defectum, vel saltem applicet sub conditione, si prior nulli applicauerit: ego huic vel illi applico, si applicauerit, applico eidem &c.

Resp. 3. si tamen alicui applicet, non videtur saltem grauiter peccare. ita Suarez disp. 79. sect. 12. § sed tunc occurrit, quia videtur iure suo, cum ut ostensum est, possit efficaciter applicare, nec vllam habeat obligationem applicandi illi, cui prior voluerat applicare; vnde nec vllam iniuriam irrogat illi, cui prior obligabatur, cum illa obligatio fuerit personalis, immo verius est non peccare etiam venialiter, ut Valquez disp. 231. cap. 6. versus finem.

Petes 2. utrum quando duo simul sacrificiant consecrantes eandem numero materiam possint uterque fructum sacrificij applicare?

Resp. videri posse, nam supposito, quod vterque verè sacrificet, duplex est sacrificium, cum sacrificium vnius non dependeat à sacrificio alterius, ergo singuli possunt fructum sui sacrificij applicare. id videre licet in consecratione Episcopi, in qua simul celebrant Episcopus consecrans, & Episcopus consecratus, & eandem numero hostiam, & eundem numero calicem consecrant. Nec refert quod circa eandem numero materiam versentur, quia nihilominus sunt distinctæ numero consecrationes, & independentes à se inuicem, & proinde plura sacrificia.

Petes 3. utrum sacerdos, qui nulli applicuit fructum sacrificij, possit postmodum eum alicui applicare?

Resp. non posse, nam fructus sacrificij non pendet immediatè secundum se à voluntate sacerdotis, ita ut pro nudâ illius voluntate alicui applicetur, sed pendet, mediante sacrificio, tanquam causa, quando ergo causa non est amplius in potestate sacerdotis, fructus, seu effectus sacrificij non est in eiusdem potestate, & proinde non potest illum pro arbitrio applicare. Confir. sancti non possunt suas satisfactiones immediatè applicare, quando sunt operati, prout communi iudicio videtur receptum, quod etiam ostenditur à posteriori, si sancti possent eas applicare, beati in celo regnantes possent applicare animabus purgatorij, quod non videtur solidum: similiter non esset verum, quod dicitur communiter, satisfactiones sanctorum, quibus non indiguerunt, remanere in thesauro Ecclesie, si eas nullis applicuerint, cum operarentur. 2. potestas applicandi fructum sacrificij fundatur in potestate offerendi, igitur actualis applicatio in actuali oblatione, & proinde is, in cuius potestate non est amplius oblatio, non habet in suâ potestate fructum eiusdem applicare.

Ex quo sequitur, quod sacerdos, qui nulli applicuit fructum sacrificij cum celebraret, non possit sustentationem accipere illum fructum applicando ei, qui dat stipendium ut sacrum fiat ad suam intentionem. id est perniciosum & coniunctum cum iniuriâ eorum, qui sacrum pro se fieri petunt, ut quisque facillè potest perspicere, & proinde si qui sacerdotes ita se gerant, eorum abusus per superiores esset omnino corrigendus: nam, ut contrarium eius, quod sentimus, esset aliquo modo speculatiuè probabile (quod tamen non censeo) practicè tamen non debet censei probabile, quod

Resp. 1. Supplet intentionem suam conformet intentioni prioris sacerdotis.
Resp. 3.

102.

Petio 2.

Resp.

Licet Episcopus consecrans, & consecratus eandem hostiam consecrent, sunt nihilominus duo sacrificia.

Petio 3.
Resp.

103.

Coroll.

fit licitum modo tam dubio certæ obligationi erga proximum satisfacere, videri potest Suarez disp. 79. sect. 9. §. *tertio inquiri potest*, qui dicit esse inauditum in Ecclesiâ, & valde absurdum, quod aliquis accipiat stipendium, & satisfaciât ei applicando sacrum prius oblatum.

Quæres cuiam ergo eo casu proderit sacrificium? Resp. sacrificanti, si ex eius parte non sit impedimentum, nam quando celebrat, nec ulli alteri fructum applicat, censetur implicite sibi ipsi applicare, quod si non sit capax fructus ille nulli applicatur.

Aduerte sacerdotem etiam obligatum pro aliquo celebrare optime facturum, si applicationem aliquo modo multiplicet v. g. celebrat aliquis pro defuncto, consultum est intendere, vt sacrificium proficit alteri, si prior non sit capax, vel non indigeat, & vt proficit tertio, si nec indigeat secundus. & cum defuncti solum possint indigere relaxatione pœnæ, sacrificium quoad gratias præuenientes obtinendas, & alia bona potest sine eorum dispendio aliis applicari, & proinde consultum est applicare. idem proportionem dicendum quando celebratur pro viuus, scilicet posse fructum remissionis pœnæ alteri sub conditione applicari, si is, pro quo celebratur, nullam habeat pœnam persoluentem, vel si forte non sit dispositus, vt consequatur eius remissionem. simili ratione si quis celebret pro amente vt rationis vsum possit recipere, consulendum est, vt fructum quoad gratias præuenientes alteri applicet.

Ex dictis patet, quid censendum de praxi quorundam sacerdotum, qui cum non habeant stipendium pro sacro faciendo, celebrant sine applicatione, applicaturi fructum illi, qui dato stipendio sacrum ad suam intentionem fieri curabit, quæ praxis nullo modo est licita, quia applicatio, quæ non fit, dum ipsum sacrificium offertur, sed postea futura est, non potest alteri prodesse, vt ex dictis patet.

Sed quid si sacerdos non suspendat applicationem, verum in ipso sacrificio vel ante applicet fructum pro iis, qui postmodum sunt petitori sacrum fieri ad suam intentionem, eritne efficax & valida talis applicatio? & ratione illius potestne sacerdos stipendium postmodum recipere? Hoc etiam dicitur esse in praxi, cum tamen, nisi sacerdos attentè procedat, sit fraudi iis, qui sacra fieri petunt, nam aliqui sacerdotes non habentes stipendium sacrorum celebrant in genere pro iis, qui sacra sunt petitori, existimantes se satisfecisse ei, à quo postmodum stipendium accipiunt, cum sæpe non satisfaciunt, & proinde ex eo modo procedendi, magno periculo peccandi se exponant.

Vt ergo securè procedatur, distinctione opus est, vel enim fructus sacrificij potest alteri applicari dum sacerdos celebrat, vel non potest; si possit applicari, sacerdos potest applicare, & postmodum stipendium recipere, v. g. si celebret pro defuncto, pro quo aliquis postmodum sacrum ab eo fieri curabit, isque sit defunctus, dum celebrat, potest stipendium recipere, quia sacrificium non minus potuit tali prodesse, quam si iam antea petitum fuisset, & eo casu effectus sacrificij non suspenditur in futurum, si verò persona, pro qua sacrificium postea petetur, non sit mortua, cum sacerdos celebrat, non potest stipendium postea oblatum recipere perinde ac si iam antè satisfecisset, cum sacrificium quoad remissionem pœnæ in purgatorio, nec sit profuturum tali personæ, nec prodesse possit, quod tamen intendit is, qui postmodum sacrum est pro-

curaturus, quod probatur, non prodest cum celebratur, cum nondum sit defunctus, non etiam prodest postmodum, cum fructus non suspendatur, sed statim concedatur posito sacrificio, nec sit in potestate sacerdotis illum postmodum validè applicare, quemadmodum non est in potestate ministri sacramentorum posito Sacramento eiusdem effectum suspendere, & hæc de defunctis dicta sint.

Quod si celebret pro viuus, & postmodum aliquis petat in genere sacrum pro se celebrari, cum talis petat totum effectum, qui potest obuenire iis, pro quibus offertur sacrificium, fieri autem possit, quod cum sacrum fieret non indigeret satisfactione, indigeat autem postmodum quando petet, sacerdos, qui præcedens sacrum illi applicabit, fraudulenter cum eo se geret, cum iuxta supra dicta non possit obtinere remissionem pœnæ postmodum debite virtute talis sacrificij. Quoad gratias præuenientes quamuis ex non statim dentur, sed certis temporibus iuxta diuinæ sapientiæ ordinem, cum tamen non possit vllâ humanâ industria cognosci, quandoam dentur illæ, quæ conceduntur ex opere operato, an valde diu post sacrificium, an non, si quis petat sacrum pro se celebrari, vt libere- tur à tentatione, quam patitur, vel vt præseruetur ab aliquo peccato, sacerdos non potest per sacrum antea in illum finem celebratum satisfacere, cum planè sit incertum, an ratione talis sacrificij is, pro quo est oblatum, postmodum sit recepturus ex opere operato gratias præuenientes, & præsertim quando iustum temporis intervallum præterit. vnde ex tali modo procedendi exponitur aperto periculo priuandi alterum fructu, quem ex sacrificio potest percipere, & iuste requirere ab illo, cui in hunc finem tribuit stipendium.

Quod si agatur de sacro, quod procuratur ad aliquod aliud bonum obtinendum v. g. sanitatem, baptismum &c. ad quæ sacrificium valet per modum imperationis, verius est sacrificium antea celebratum ad huiusmodi fines profuturum, cum oratio sit utilis ad impetrandam eâ, quibus in futurum indigebimus, nam possumus vtiliter orare, vt Deus nos præseruet in aliquo itinere ineundo, vt Deus alicui facinoræ grauidæ felicem partum concedat, vt scetum etiam nondum natum perducat ad baptismum, vt prolem Regi tribuat, & proinde si sacerdos dum celebrat, sacrum applicet ad huiusmodi fines, potest postmodum stipendium recipere ab eo qui ob similes fines sacrum petet, quantum est ex eo capite, verum quia intentio fidelium non videtur sistere in illis finibus, sed quamuis inde præcipue moueantur ad sacrum procurandum, supposito tamen, quod sacrum fieri petant, videntur petere totum illius fructum, cuius sunt capaces, etiam illo euentu subest periculum fraudandi fideles parte fructus, si sacrum antea applicetur pro eo, qui postmodum sacrum fieri curabit. Et multò magis est periculosum censere satisfieri per præcedens sacrificium petenti postmodum in genere, vt sacrum fiat ad suam intentionem.

Ex quibus omnibus patet, quàm sit improbanda praxis supra relata, cum ij, qui applicant sacrificium pro illis, qui postmodum postulabunt, non procedant distinctè aliquo modo ex recensitis, sed valde confusè, & accipiant stipendium, quodumque ratione sacrum ab illis petatur, frequenter non valentes discernere intentionem petentis, vt aduertant, num sacrificium iam peractum illis prodesse possit.

Celebrans, qui nulli alteri applicat fructum, censetur si biipsi applicare.

104. Consultum est multiplicare applicationem fructus.

Applicatio, quæ non fit, dum sacrificium offertur, non potest alteri prodesse.

105.

Casu.

106.

Resolutio sub distinctione.

Si persona, pro qua postea petetur sacrificium, non sit mortua dum celebratur nequit accipi stipendium post oblatum.

D V B I V M XIX.

Vtrum sacrificium conferat aliquem fructum ex opere operato omnibus membris Ecclesiae?

ITA sentiant varij; Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. §. illi autem, Nauar. cap. 25. num. 111. Alanus lib. 2. de Eucharistia, cap. 35. Toletus lib. 2. cap. 71. Vasquez disp. 231. cap. 6. num. 35. & 36. indicat Lessius lib. 12. de perfectionibus diuinis, cap. 14. num. 103.

Alij negant existimantes non provenire aliquem fructum ex opere operato iustis, qui sunt in Ecclesia, eo quod in genere pro omnibus orthodoxis offeratur, sed solum aliquem per modum impetrationis, qui non est infallibilis, ita Suarez disp. 79. sect. 8. §. secundo de Ecclesia, Henricus lib. 9. cap. 40. num. 7. quae sententia videtur probabilior.

Suppono vero sacrificium ex intentione Ecclesiae aliquo modo offerri pro omnibus eiusdem membris, ita ut si sacerdos suam intentionem conformet intentioni Ecclesiae, offerat pro omnibus illius membris, patet ex oblatione verbali ante consecrationem, in qua dicitur: *Offerimus &c. & omnibus fidelibus Christianis vivis, & defunctis*: & in canone dicitur: *Imprimis quia tibi offerimus pro Ecclesia tua &c.* hoc supposito.

Resp. videri verius, quod non propterea respondent in singulis fructus aliquis ex opere operato, sed solum aliquem per modum impetrationis, quia non videtur mens Ecclesiae ut offerens intendat singulis de Ecclesia applicare fructum ex opere operato, cum ex oblatione non necessario colligatur per fructum sacrificij ex opere operato, sed ut aliquo tandem modo proficiat, & quando dicitur, *pro Ecclesia*, &c. addatur: *quam pacificam &c. & adiuuare dignam*, quibus Ecclesia satis significat se per sacerdotem a Deo petere, ut sacrificium proficiat fidelibus, quatenus proficiat corpori Ecclesiae ad pacem &c. impetrandam, igitur ex illis capitibus non est necesse ratione sacrificij respondere fructum in singulis, qui sunt de Ecclesia, praesertim cum argere possit aliquis, quid respondeat, pro quo.

Recolendum, quod supra diximus, sacrificium, licet infinitivaloris, finitè applicare meritum passionis, ergo fructus, qui ex opere operato ratione sacrificij conceditur, est finitus, & determinatus, qui non crescit ex multitudine eorum, pro quibus offertur, si nullum influxum praebent, ut verè non praebent tum animae in purgatorio, tum innumeris fideles, qui de sacrificio nihil cogitant, dum illud offertur, fructus autem finitus, quod in plures dividitur, eo minor est in singulis, ex quo verisimile non est singulis accedere huiusmodi fructum ex opere operato, cum talis fructus in vnum collectus deberet esse immensus, quod non videtur dicendum.

Confer. nullus fructus ex opere operato videtur provenire ratione publici ministerij per sacrificium, quem sacerdos non possit efficaciter applicare etiam contra Ecclesiae voluntatem, ut etiam sentiant varij, qui sunt contrariae sententiae, quod possit applicare totum fructum, qui possit aliquem singulis membris Ecclesiae provenire, ille obtinebit remissionem immensae poenae, ut patet, quod tamen non videtur dicendum.

Eandem conclusio. 2. ostenditur a posteriori, ex

eo quod ex opposita sententia sequatur vix vllum absurdum vniquam remanere debitorem poenae, item opposita, vix vllas animas baptizatorum remanere in purgatorio, quia singuli propter maximum numerum sacrificiorum consequuntur quolibet die ex opere operato remissionem maximae poenae.

Dices, generalis intentio non est tam efficax, quam particularis.

Resp. id non obstat, quia si ratione oblationis facta in genere pro tota Ecclesia vel omnibus orthodoxis, singulis aliquid accedat ex opere operato, illud in singulis est certum, & ratione alterius oblationis rursus aliquid certi accedit, ergo necesse est ratione innumerorum sacrificiorum, quae singulis diebus fiunt, obtineri remissionem immensae poenae, & per consequens vix vllum iustum remanere debitorem poenae, & vix vllas animas baptizatorum remanere in purgatorio.

Dices, ex dictis sequitur, quod minister sacrificij possit fructum eiusdem dividere, & applicare vni fructum ex opere operato provenientem, alteri vero applicare provenientem per modum impetrationis, quod videtur falsum, nam quemadmodum minister sacramentorum non potest dividere eorum sacramentorum effectus, ita neque minister sacrificij potest eiusdem fructum dividere.

Resp. id bene sequi, neque esse vllum absurdum, ad probationem dico disparitatem esse, fructus Sacramenti oritur in aliquo media receptione eiusdem Sacramenti, tanquam causae necessariae, ergo ille necessario recipit fructum Sacramenti, qui dispotus Sacramentum suscipit, nec minister Sacramenti potest eiusdem fructum pro suo arbitrio concedere, sed solum quatenus ministrat Sacramentum: fructus vero sacrificij non ita participatur, sed media directione alterius, sicut participatur fructus orationis sine reali applicatione ipsius orationis ad eum, pro quo funditur: conditio vero orationis permittit, ut vni vel pluribus possimus applicare fructum ex ea provenientem per modum satisfactionis, & alij vel aliis fructum, qui proveniunt ex eadem per modum impetrationis, ergo similiter dicendum de sacrificio, scilicet nos posse fructum remissionis poenae, vel gratiarum provenientium, ex opere operato provenientem alicui applicare, & alteri eum, qui conceditur per modum impetrationis ratione eiusdem sacrificij, atque adeo Ecclesiam optimè posse intendere, ut totus fructus proveniens ex opere operato applicetur per sacerdotem iis, pro quibus specialiter offert sacrificium, aliis vero de Ecclesia accedat aliquis fructus per modum impetrationis, vel singulis, vel corpori Ecclesiae, §. g. pax, vni membrorum eiusdem.

D V B I V M XX.

Vtrum offerentibus sacrificium aliquis fructus ex opere operato proveniat?

INTELLIGITUR independentè ab applicatione ministerij, seu etiam si sacerdos, cuius est fructum huius sacrificij applicare, nihil applicet concurrentibus ad idem sacrificium.

Aliqui negant: Vasquez disp. 231. cap. 3. Plures affirmant Caiet. tomo 2. opusculorum, tract. 3. quaest. 2. Siluest. verbo Missa, quaest. 9. Canus lib. 12. de locis cap. 13. §. alterum argumentum, Nauar. cap. 25. num. 111. & alij, videturque trid. S. Th. care S. Th. quaest. 79. art. 5. vbi censet sacrificium

non solum prodesse ei, pro quo offertur, sed etiam offerenti, videturque intelligere, quod eodem modo proficit, scilicet ex opere operato.

Confir. ex oppositione, quam instituit inter Eucharistiam, ut est Sacramentum, & eam, ut est sacrificium, quod effectum Sacramenti habeat in eo, qui sumit, effectum vero sacrificij in eo, qui offert, vel in iis, pro quibus offertur: quæ antithesis non constaret, si solum vellet sacrificium prodesse offerenti ex opere operantis, quia ipsa distributio Sacramenti hoc modo prodesse potest distribuenti, ut pote actio honesta, & religiosa.

112.

Pro neutra
sententia
rationes
euiuncunt.

Ratio Vas-
ques euen-
tatur.

Rationes
aliorum
etiam infir-
mantur.

Sacrificiū
non habet
ex sua con-
ditione natu-
rali quod
alicui con-
ferat fru-
ctum ex
opere ope-
rato.

Posteriori
sententia
videtur fa-
uere D.
Thom.

In hac sen-
tentia ma-
iorem fru-
ctum reci-
pit, qui pre-
stantius, &
proximius
cooperatur.

In hac sen-
tentia ma-
iorem fru-
ctum reci-
pit, qui pre-
stantius, &
proximius
cooperatur.

Pro neutra sententia afferuntur rationes, quæ videantur alicuius momenti. nam, quod Vasquez in confirmationem suæ sententiæ dicit: ut sacrificium alicui possit prodesse ex opere operato, debet prodesse tanquam sacrificium, ut autem hac ratione proficit, necesse est pro illo offerri, non vrgere, id enim est, quod controuertitur, nec satis ab eo probatur: quod enim dicit passionem Christi nihil ei profuisse per modum sacrificij, quia pro se illam non obtulit, non videtur verum: quia non propter illam rationem non profuit, sed effectum sacrificij non indigebat.

Aliorum etiam rationes parum vrgent, quia quod dicitur in *Memento*: & omnium circumstantium &c. qui tibi offerunt, non arguit offerentes, in quantum tales percipere fructum ex opere operato, sed sacrificium posse illis prodesse ex intentione & applicatione sacerdotis. neque etiam vrgere quod oblatio sit fructuosa ex opere operato, sitque cōsentaneum, ut hoc modo proficit omnibus, qui ad illam aliquo modo concurrunt. pro quo.

Notandum sacrificium non habere ex sua conditione naturali, quod alicui conferat fructum ex opere operato, sed solum, quod sit cultus exterior in Dei honorem exhibitus, qui proficit ex opere operantis offerenti, si in eo reperiat necessarias conditiones, igitur non debemus asserere prodesse eidem ex opere operato, nisi ex institutione sacrificij nostri id colligamus, vel ex sensu Ecclesiæ, vel certe vrgenti aliquā ratione Theologica, quorum nullū hic suppetit. Confir. in ordinatione sacerdotis dicitur: *Accipe potestatem offerendi pro viuis & defunctis*, quibus verbis videtur insinuari, quod totus fructus sacrificij proveniens ex opere operato conferatur iis, pro quibus offert sacerdos.

Propter hæc & similia censeo non posse satis solide quidquam in alterutram partem statui: fateor tamen posteriori sententiæ videri fauere S. Tho. & ex eo capite probabilitatem recipere.

Ex qua sequitur audientem sacrum eidem ministrantem, similiter eum, qui curat sacrum fieri, recipere fructum ex opere operato, præter eum, quem ex opere operantis percipit: & singulos eo maiorem, quo pluribus modis, vel præstantioribus concurrunt: unde cæteris paribus is, qui sacro ministrat, maiorem fructum recipit, quam is, qui solum audit, quia præstantius, & proximius cooperatur, item plus consequitur, qui dat eleemosynam ad sacrum faciendum, & eidem inseruit, quam qui solum inseruit, idem dicendum de aliis, qui variè possunt inter se comparari, quos iuxta secundam sententiam verisimile est eo ampliorem fructum percipere ex sacrificio, quo præstantius vel pluribus modis ad illud concurrunt, videri potest Henriquez lib. 9. cap. 20. num. 2. Dixi, cæteris paribus, nam iuxta prædictam sententiam verisimile est deuotionem multum conducere ad fructum ampliorem etiam ex opere operato percipiendum, unde fieri potest

ut is, qui modo minus præstanti concurret ad sacrificium, propter maiorem deuotionem percipiat maiorem fructum, quam is, qui præstantius cooperatur. vide Henriquez supra.

Aduerte 1. fructum non minui in singulis propter aliorum concursum, unde iuxta illam sententiam non nocet alicui, quod plures cum illo sacro assistant, ratio est, quod nullo modo inde minuaturs eius concursus ad sacrificium, ratione cuius consequitur fructum ex opere operato, tenent varij, Canus cap. citato, §. *sanè quod de utilitate*, Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. conclus. 1. Toletus lib. 2. cap. 7. Confir. quando plures concurrunt, multiplicatur concursus, & moraliter censetur perfectior, ergo fructus ex eo capite potest augeri, ergo propter numerum concurrentium non minuitur fructus singulis concurrentibus proveniens.

Aduerte 2. fructum hunc, qui singulis provenit præcisè ratione concursus, non videri posse aliis applicari, quia talis fructus videtur præcisè dari priuati concurrenti, non vero ratione publici ministerij exhibiti in personâ Christi. Contrarium censet Sotus supra §. *quare*.

Vnde sit verisimile, quod sacerdos non possit applicare alteri fructum, quem recipit ut priuata persona, quia ille iam est determinatus ad offerentem. porro sacerdotem iuxta secundam sententiam posse percipere fructum, eo quod, ut priuata persona, concurrat ad sacrificium, non minus videtur asserendum, quam de aliis, quia, quod in sacrificio gerat personam Christi, & sit publicus minister, non impedit, quod minus etiam ut priuatus ad illud concurrat.

DVBIVM XXI.

De conditione requisita ad hoc, ut sacrificium alicui suum effectum conferat.

QUAMVIS in superioribus dixerimus nostrum sacrificium variis hominum generibus posse prodesse, quia tamen videtur certas condiciones exigere in subiecto, ut actu proficit, paucis de huiusmodi conditione, præsentī dubio dicemus.

Dico itaque 1. ut sacrificium alicui proficit ex opere operato, requiritur in eo baptismus; cum enim sacrificium sit aliquod bonum Ecclesiæ relictum, eius fructus ex opere operato proveniens videtur solis eiusdem Ecclesiæ membris distribui, seu iis, qui per externam baptismi susceptionem ad eam pertinent.

Confir. ex eo quod baptismus sit ianua sacramentorum, ergo videtur etiam esse ianua ad fructum sacrificij ex opere operato recipiendum.

Confir. 2. ex eo quod S. Chrysostomus homil. 3. ad Philippenfes scribat: *Catechumenis defunctis sacrificij solatio non dignamur, sed omni huiusmodi defuncti sunt auxilio*. Nec dici potest Chrysost. intelligendum de Catechumenis, qui propter neglectum baptismum sint damnati, quia agit de iis, quos paulo post censet eleemosynis refrigerari, ergo agit de catechumenis defunctis in purgatorio existentibus, quos saltem censet non iuari ex opere operato per sacrificium.

Dico 2. requiritur etiam ut is nondum plane sit in termino, scilicet inferno, vel calo, nam cum sacrificium sit bonum Ecclesiæ relictum, ut fideles per eius fructum possint ad salutem promoueri, conficitur his, qui iam sunt in termino constituti, nec.

nec possunt ulterius iuari ad salutem, sacrificium non posse prodesse ex opere operato, quod ulterius declarari potest, si enim posset prodesse damnatis, id fieret vel remittendo poenam, vel causando gratias praevinentes, quibus moueretur ad poenitentiam; neutrum autem dici potest, cum illorum poena sit aeterna, & sine fundamento diceretur diminui per sacrificium: si enim diminueretur, possent tam multa sacrificia offerri pro damnato, ut tandem omnino tolleretur. gratia etiam praevinientis ad concipiendam poenitentiam peccatorum non conceduntur ijs, qui sunt extra statum poenitentiae, & reconciliationis. Similis discursus de beatis fieri potest, quod scilicet ij neque indigeant remissione poenae, quae nulla in illis restat, neque vlla actuali gratia praeviniente ad vitandum peccatum, vel ad perseverandum in gratia.

Dico 3. ut gratia praevinientis ratione sacrificij obtineatur ex opere operato, supposito rationis usu, solus baptismus sufficit cum statu viae.

Probat, gratia praevinientis conferenda per sacrificium non fundatur in gratia sanctificante, igitur, ut ea obtineatur, nihil aliud in subiecto requiritur, quam baptismus, & status viae, antecedens probatur, quia huiusmodi gratia conceduntur per sacrificium ad concipiendam poenitentiam de peccatis.

Confr. Patres dicunt per sacrificium peccata etiam ingentia dimitti &c. similiter & Trid. sess. 22. cap. 2. quod saltem est intelligendum de remissione, quae fiat mediante gratia praeviniente, cui si homo cooperetur, concipiet perfectam peccatorum contritionem, per quam consequetur eorundem remissionem, ergo ad recipiendam huiusmodi gratiam praevinientem non est opus statu iustitiae. Probat etiam ex eo quod peccator huiusmodi gratias iuxta legem Dei ordinariam possit recipere, & reipsa recipiat, nec vilo solido fundamento dici potest in praesenti requiri statum iustitiae, ut quis eas recipiat ex opere operato. Aliiter confendum de gratia praevinienti, quae confertur per Sacramenta; haec enim requirit statum iustitiae in subiecto, ut ex virtute Sacramenti illi debeat, ratio est, quod gratia praevinientes censentur debite virtute Sacramenti, & dentur, ut is, qui Sacramentum suscepit, possit conservare gratiam habitalem in illo receptam, & rite obire munia, ad quae deputatur per Sacramentum. unde illa fundantur in gratia habituali, neque ratione Sacramenti debentur alicui carenti gratia habituali, gratia vero praevinientis per sacrificium potius conceditur, tanquam praeparans ad habitalem.

Vtrum similiter sufficiat baptismus cum statu viae ad remissionem poenae, commodius dicitur in materia de satisfactione, ubi quari solet, an ad remissionem poenae, status gratia sit necessarius. Id in praesenti certum est, homini iusto remitti aliquid poenae ex peccato condonato relicto, quamvis non aliter se disponat, immo licet venialiter peccet, cum remissio poenae per se nullam requirat inoperationem vel retractationem voluntatis, & constet satisfactionem etiam pro dormiente, & ignorante posse offerri.

Vtrum vero huiusmodi remissio crescat ex devotione, & meliori dispositione eius, pro quo offertur sacrificium, controuertunt Doctores, affirmantibus quibusdam, alijs negantibus; quorum sententia videtur probabilior, quia haec remissio non fit per actualem applicationem causae, quae iuxta dispositionem recipientis conferat effectum

perfectiorem, vel minus perfectum, sed per modum cuiusdam extrinsecae donationis ex intentione alterius, talis autem donatio extrinseca non fit iuxta dispositionem eius, qui recipit, sed iuxta intentionem donantis, supposito quod in alio non sit impedimentum.

Confirm. satisfactio alterius ab eo alicui applicata non videtur crescere ex affectu eius, cui applicatur, sed solum pendere ex intentione, & deuotione applicantis; ergo idem dici potest de satisfactione applicata per sacrificium. videtur ergo verius statum gratiae solum requiri, ut remotius prohibens, ut pro sit donatio alterius, quo posito, quantitas satisfactionis non pendeat ex dispositione recipientis, sed ex donante, seu intentione sacerdotis tantum vel tantum applicantis, intra limites fructus, quem Christus praefixit pro ijs, pro quibus sacrificium offertur.

Aduerte 1. nos praecise loqui de aliquo, quatenus sacrificium pro eo offertur, non vero quatenus suo modo est offerens, sacrum audiendo, ei ministrando &c. nam iuxta hanc considerationem poterit maiorem vel minorem fructum recipere, si verum sit, quod offerenti, ut tali, fructus aliquis ex opere operato proueniat.

Aduerte 2. quod si sacrificium offeratur pro aliquo, qui nullam habeat poenam persoluendam, sacrificium quoad huiusmodi remissionem non profuturum, ut patet ex dictis, neque profuturum in futurum, si existenti in mortali non conferat remissionem poenae, quia huius reuiuiscenae nullum habemus solidum fundamentum.

Ex dictis satis patet animas baptizatorum in purgatorio existentes, per sacrificium pro illis oblatum, ex opere operato acquirere remissionem poenae, cum sint capaces huius effectus, & suo modo pertineant ad Ecclesiam, nec sint in termino.

Dico 4. ad obtinendum effectum per modum impetrationis ratione sacrificij non requiritur baptismus; cum satis constet hoc sacrificium posse aliquo modo offerri pro non baptizatis, etiam ad aliquem effectum spirituales consequendum.

Reuiuiscenae remissionis poenae non habemus solidum fundamentum.

Conclus. 4. ad obtinendum per modum impetrationis non requiritur baptismus.

D V B I V M XXII.

De stipendio, quod licet accipere pro sacro faciendo?

119.

APUD Catholicos extra controuersiam est, sacerdotem posse pro sacro faciendo stipendium accipere, cum, ut ait Christus Luca 10. dignus sit operarius mercede sua, & ut Apostolus 1. ad Cor. 9. qui altari deseruiunt, de altari participant, ipsaque ratio naturalis dicitur eum, qui aliquid in alterius gratiam facit, mercedem ab eo mereri, atque adeo alterum, qui operam requirit, ipsius iure naturae debere illi sustentationem, nisi hic suo iure cedat.

Constat posse accipi stipendium. Luc. 16.

Ex quo sequitur 1. non solos pauperes sacerdotes, sed etiam diuites posse stipendium accipere pro sacro faciendo, cum in illis sub sit eadem ratio, quod scilicet in aliorum gratiam occupentur in sacro ministerio, & proinde non minus sint digni mercede sua, quam alij, qui egent, quibus stipendium non datur titulo eleemosynae ad subleuandam eorum paupertatem, sed titulo iustae sustentationis propter opus in alterius gratiam factum. Confirm. per accidens est quod sacerdos sacra ministeria obiens in alterius gratiam aliunde habeat

Coroll. 1.

vnde alatur, quia non ideo minus ei debetur sustentatio ab eo, à quo occupatur. & ita communius tenent Doctores, videri potest Sotus lib. 9. de iustitiâ quaest. 6. art. 1. ante solutionem argumentorum.

Neque illud solum verum est in eo, qui diues est ex patrimonio, sed etiam in eo, qui ex beneficio non habente obligationem Missas celebrandi ad certam intentionem, quia bona aliunde prouenientia, & propter alia ministeria non adimunt ius petendi sustentationem propter sacrum in alterius gratiam celebratum.

Coroll. 2.
Possit stipendium deduci in pactum, & exigi.

Sequitur 2. non solum posse oblatum stipendium accipi, vel quomodocumque peti, sed posse exigi, & deduci in pactum primo, quia nullam iniustitiam continet deducere in pactum id quod alter iure naturae tenetur prestare, ergo si alius, pro quo celebratur sacrum, ex ipso iure naturae teneatur sustentationem praebere, nulla fit iniuria, si ex pacto ad id obligetur.

Confir. 1. sacerdos non tenetur gratis sacrum ministerium in alterius gratiam prestare, ergo potest aliquid etiam ex pacto citra ullam iniustitiam exigere.

Confirm. 2. pactum adueniens, per se loquendo, non inducit inaequalitatem, ergo si antea non suberat iniustitia, ea per pactum superueniens non inducitur. Secundo, in tali pacto non cernitur simonia, cum stipendium non exigatur, tanquam pretium rei, vel ministerij sacri, sed per modum sustentationis debita, ex eo quod spiritualia alteri ministrantur, quamuis autem esset simoniacum mercari sacrum pro pretio temporali, nullo tamen modo est simoniacum aliquid temporale exigere per modum sustentationis sub onere praestandi spirituale, vel praestare spiritualia sub onere ut alter praestet sustentationem, & hanc partem sequuntur plures Doctores, Sotus supra, & alij.

Non est simoniacum, temporale exigere per modum sustentationis sub onere praestandi spirituale.

Nec S. Thomas 2. 2. quaest. 100. art. 2. & 3. ad 2. sentit contrarium: nam utroque loco aperte docet posse aliquid accipi pro sustentatione solumque vult esse simoniacum pacisci de aliquo stipendio per modum pretij pro sacro spectato per modum rei vendibilis, ut patet ex art. 3. quod sine dubio est illicitum contra reuerentiam rebus sacris debitam: pacisci vero de stipendio per modum sustentationis non est illicitum, vel contra reuerentiam rerum spiritualium. Confir. seposito pracepto superioris, & liberali promissione, vix vllus potest obligari ad sacrum pro alio faciendum, nisi saltem implicitum pactum intercedat.

D. Thom.

Petes, quodnam censendum sit iustum stipendium.

Resp. quod vel est taxatum auctoritate legitima superioris, v. g. Episcopi, vel communi praedictum iudicio censetur conueniens, & peti & dari solet à timoratis. nam quamvis hoc stipendium propriè non sit pretium rei, eius tamen iustitia non potest aptius constitui, quam ex proportionem ad iustitiam pretij.

Quod censeri debeat iustum stipendium.

Vnde illud est habendum iustum stipendium Missae quod Episcopus taxauit, nisi aperte constet maius, vel minus esse, quam ratio postulat, quod non est praesumendum. ex quo facile patet errare pastores pro suo arbitrio recedentes à stipendio taxato per Episcopum pro exequijs, anniuersarijs, & similibus, cum parua fidelium edificatione longè amplius exigentes, ex quorum, ut ita dicam, quasi profano meratu sit, ut status Ecclesiasticus apud seculares male audiat, & res sacrae contemptui habeantur, quasi venales habeantur à sacerdotibus.

Error pastorum quorundam.

beantur, quasi venales habeantur à sacerdotibus, huiusmodi sordes Episcopi deberent impedire, & coercere talium cupiditatem, praesertim respectu pauperum, cum quibus interdum iniquius agitur.

Nec pastores iuvat quod dicant statuta Episcoporum non esse in usu, quia non possunt dici vim amississe nisi passim scientibus Episcopis illa neglegantur, quod non facile poterunt persuadere, cum id vnum caueant, ne Episcopis innotescat quod aliquid exigant à fidelibus ultra eorum taxationem. Nec refert quod plerique amplius dent, quia liberalis aliquorum donatio non facit, ut censetur recedi à stipendio per Episcopum constituto, & ut alius possit adigi addandum amplius, quam auctoritate Episcopi sit taxatum.

Querunt aliqui num Episcopus ita possit taxare stipendium, ut quemadmodum sacerdotes non potest amplius capere, ita non possit minus recipere: sed res haec non videtur habere moralem difficultatem, cum sacerdotes non possint impediri, quominus aliquam stipendij partem remittant, quemadmodum enim potest se obligare ad offerendum pro aliquo sacrificium nullo accepto stipendio, ita potest se obligare recepta solum parte stipendij, remissa aliqua.

Quamuis stipendium superioris auctoritate taxatum ita sit indiuisibile, ut maius exigi nequeat, id tamen dici nequit de taxato prudentum iudicio, vnde ubi nihil lege est taxatum, potest plus accipi vel minus dari absque iniustitia intra terminos receptae consuetudinis: sacerdotes tamen semper meminerint adificationis non leuigiose exigendo summum stipendium, quia id natum est parere scandalum, & contemptum rerum spiritualium, cum seculares vident eas tanquam venales tractari à sacerdotibus.

Vbi nihil est lege taxatum, potest plus vel minus intra terminos consuetudinis.

Aduerse ad iustum stipendium alterutro modo constituendum non debere spectari, quam multis indigeat sacerdos ad decentem sustentationem, ut stipendium sacri ad illam integre sufficiat, sed debere ita constitui, ut pertingat ad honestam sustentationis partem. Probat, cum sacerdos ex suo gradu ad multa alia ministeria spiritualia deputetur, quamuis sacrificium sit praecipuum, ratio non videtur permittere, ut integra sustentatio illius exigi possit pro sacro faciendo. Confir. vltus Ecclesiae habet, ut cum celebrantur exequiae, aliquid detur ratione sacri, aliquid vero ratione alterius officij defunctorum, ergo Ecclesia sentit non debere alicui integram sustentationem ratione sacri, & ita sentiunt varij, quamuis aliqui contrarium teneant.

Debet potius accipi ad honestam sustentationem partis.

Peti potest an pastor, qui ab aliquo pecuniam recipit, ut pro eodem sacrum faciat, vel fieri curet, possit curare celebrari per alium, ei minus dando, quā accepit: negat Nau. c. 25. nu. 91. & alij. Afferunt vero Sa. verbo Missa num. 45. Suarez disp. 86. sect. 3. in fine & alij. quod est longe verius, nisi ex circumstantiis colligatur alium velle, ut totum tribuatur Missam celebranti. ratio est, quod talis sit factus dominus pecuniae sibi data sub onere celebrandi ad intentionem dantis, per se vel per alium, ergo non facit iniuriam alteri celebraturo, si det illi iustum stipendium, vel lege taxatum, vel receptum consuetudine, quamuis det minimum, non facit etiam iniuriam ei, qui dedit stipendium. Est tamen sordidum ita se gerere, & merito improbandum, prout, post haec scripta improbauit, & prohibuit sacra congregatio Concilij, decreto auctoritate

III.

Datum in

Relatiu

III.

III.

III.

ritate S. D. N. Urbani 8. edito, anno 1625. 21. Iunij in hac verba: *Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam sub certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.*

Ex dictis sequitur accepto iusto stipendio, pro sacro ad alicuius intentionem faciendo, non posse aliud stipendium pro eodem sacro recipi, siue ab illo, qui prius stipendium dedit, siue ab alio, quia dato iusto stipendio totum ministerium, & fructus saltem ex opere operato proueniens debetur ei, qui tale stipendium dedit, & hic intendit totum sibi applicari, & recipiens tacite ad id se obligat, ergo grauem iniuriam illi facit si eo non consentiente aliud stipendium accipiat. Confir. quemadmodum qui curat pro se sacrum fieri, debet sacerdoti totum iustum stipendium, ita sacerdos accepto iusto stipendio debet alteri totum ministerium.

Dices, debere quoad fructum, qui eidem potest tribui, non verò quoad id, quod sine eius detrimento potest alijs accedere, cum ergo valor sacrificij sit infinitus, & quantumuis multis applicetur, tantum profit singulis ex opere operato, quantum si offerretur pro illis solis, sequitur plura stipendia etiam iusta posse accipi. ita Vigerius institutionum Theologicarum cap. 16. versu 16. qui tamen addit id esse minus tutum. Nec dici potest non posse accipi quia iam datum est stipendium sustentationis, quamuis enim propter idem ministerium spectatum sub eadem obligatione vnicui sustentationis stipendium possit recipi, quando tamen praestatur sub diuersa obligatione, plura recipi possunt: nam, vt passim fatentur, sacerdos, qui obligatur sacrum certo die, vel loco celebrare, potest accipere stipendium pro illa obligatione, & tamen potest nouum stipendium recipere sacrum pro altero applicando.

Resp. non posse sacrum pluribus applicari, cum, vt supra dictum est, minus accedat singulis, pro quibus offertur, & proinde, cum singuli largientes iustum stipendium iuste cupiant, & intendunt, & tacite paciscantur, vt sibi totum id applicetur, quod ex opere operato potest accedere ijs, pro quibus sacrificium offertur, non possunt sine aliqua iniuria eius parte priuari, & vt supra diximus, vnusquisque petens sacrum pro se fieri, cupit abstrahendo à consideratione speculatiue probabilij ita sacrum pro se celebrari, vt quantum est ex parte offerentis, totum certo illi accedat, quod potest accedere. vnde id quod per modum replicae adfertur, vim non habet. ad id quod in illa additur, Resp. non esse simile, nam huiusmodi obligationes sunt planè distinctae, & respiciunt terminos distinctos: vnde mirum non est, si possint recipi plura stipendia etiam iusta, obligatio sacrum celebrandi certo loco &c. respicit præcisè illud, vt aliqui certo loco, die, vel hora sacrum audire possint, cui obligationi satisficit, quamuis fructus sacrificij eis non applicetur; obligatio verò celebrandi ad alicuius intentionem respicit fructum alteri applicandum, ergo sunt planè disparatae obligationes, pro quibus distincta stipendia possunt recipi, & vnum independentè ab altero. Nostra resolutio est communior Doctorum.

Ex hoc ultimo patet eos, qui interdum ex fundatione Capellaniae tenentur sacrum facere, posse illud offerre pro aliquo, à quo iustum stipendium accipiant, nisi ex litteris fundationis appareat quòd teneantur ad certam intentionem celebrare. Idem

dicendum de ijs, qui interdum accipiunt stipendium, vt celebrent apud Moniales, vel in aliquo Collegio, quando non exigitur, vt pro certà re sacrum faciant. Idem dici potest de pastore, nisi enim de aliquo in particulari constet quòd teneatur subditis fructum sacrificij applicare, potest pro applicatione stipendium accipere. nam quamuis pastor debeat pro grege suo orare, officium tamen pastorale non includit intrinsecè obligationem pro illis offerendi, neque communia stipendia dantur sub onere fructum sacrificij subditis applicandi, sed propter alia ministeria, & obligationes, v.g. concionandi, celebrandi vt sacrum audiant &c. ergo possunt fructum sacrificij applicare & pro eo stipendium accipere.

Confir. constat pastores accipere stipendium pro exequijs, ergo possunt fructum illarum particularibus applicare, & proinde non tenentur sua sacra applicare subditis, alijs enim essent in communitatem iniurij fructum illi debitum applicando vni particulari. & hanc partem tenet Vasquez disp. 234. cap. 6. §. vera tamen sententia, citans Nauarrum.

Ex dictis patet eum, qui recipit plura stipendia iusta pro pluribus sacris faciendis, non posse numerum sacrorum minuerè, eò quòd sint infima quia, vt supponitur, nihilominus sunt iusta pro numero sacrorum, quae petuntur: quod si omnibus spectatis sint infra infimum iustum stipendium ex rei naturà reduci possint ad iustum, minuendo numerum sacrorum. Dico ex rei naturà, quia per decretum citatum id grauissimè prohibetur cum obligatione restitutionis.

Ex his patet quid dicendum de antiquis foundationibus Capellaniarum, anniuersariorum &c. dicendum enim, quòd, si omnibus spectatis, stipendium remaneat iustum, numerus sacrorum, qui in fundatione praescribitur, minui non possit, quamuis censeatur minus, quàm cum huiusmodi fundationes fierent, eò quòd rerum pretia creuerint: si verò minus sit, numerus sacrorum potest minui, vel plura anniuersaria coniungenda, donec habeatur iustum stipendium. vbi obiter

Notandum consilium esse, vt id fiat autoritate publicà, scilicet Episcopi, vel Capituli, vel Religionis, non verò arbitrio cuiusque sacerdotis, qui hac in parte sibi potest indulgere.

Episcopus autem & alij videntur ita posse reducere, vt pro singulis sacris aliquantò amplius habeatur, quàm detur ordinariè non habentibus beneficium &c. quia passim videmus in foundationibus perpetuis maiora stipendia assignari, quàm detur pro sacris, quae priuati ex occasione procurant, vnde videtur tacitus consensus fidelium, vt quando reducuntur similes fundationes plus assignetur pro singulis sacris, quàm communiter assignari soleat.

Vt Episcopus reducat anniuersaria ad minorem numerum, indiget consilio Synodi Diocesanae, vbi Trid. receptum est, vt videre licet sess. 25. cap. 4. de reformatione, cum quo non solum potest reducere ea, pro quibus stipendium nimis tenue est assignatum, sed etiam quando tantus est numerus, vt illis satisfieri nequeat pro singulis diebus assignatis à testatoribus, ita tamen, vt fiat commemoratio defunctorum, qui huiusmodi fundationes reliquerunt. similis facultas competit Abbatibus & Generalibus Ordinum ex consilio Capituli. & sane eà ratione consilium praei fundationibus, quantum moraliter fieri potest, satius enim est fideles

percipere

Officium pastorale non includit intrinsecè obligationem pro grege suo offerendi sacrificiū.

Vasq. Nauarr.

Coroll. alterum notabile.

Reductio fiat auctoritate publicà.

123.

Vbi Trid.
non est re-
ceptum, vi-
detur posse
fieri redu-
ctio pro-
pria aucto-
ritate.

Coroll.

Can.
Sot.

Quod suf-
ficat ad me-
diocrem
victum, ta-
tum cen-
setur suffi-
cere ad hone-
stam suste-
ntationis
partem.

Iustitia sti-
pendij spe-
ctanda est
ex commu-
ni statu sa-
cerdotum
non ex co-
nditione per-
sonæ in
particulari.

percipere partem fructus sacrificij, quam omni priuari, dum non potest integrè singulis satisfacere.

Dixi, *consultum*, quia vbi Trid. non est receptum, in rigore loquendo, Capellanus, cui non competit iustum stipendium pro celebrandis tot sacris, quot præscribuntur ex litteris foundationis, videtur posse suâ auctoritate reducere ad numerum competentem: nam acceptando beneficium non censetur se velle obligare ad plura onera, quam iustum stipendium requirat. vbi tamen Trid. receptum est, non videntur priuati id posse facere, vt colligi potest ex c. 4. citato. Dicta de reductione intelligitur, seposito decreto Cõgregationis citato: nam per illud prohibetur Episcopis & Generalibus reducere onera Missarum celebrandarum, præscribiturque vt pro reducendis, moderandis, commutandis ad sedem Apostolicam recurratur, & aliter facta decernuntur nulla, & inania.

Denique ex hæcenus dictis facillè colligi potest, quid dicendum de paupere sacerdote, num scilicet ei liceat plura stipendia accipere pro vno sacro faciendo. Canus lib. 12. de locis Theologicis cap. 13. ad 10. §. *alterum argumentum*, & Sotus lib. 9. de iustitiâ, quæst. 3. art. 1. §. *subsequitur ergo*, censent sacerdotem posse accipere tot stipendia, quot sunt necessaria ad vitam vno die sobriè sustentandam, immò aliqui eis tribuunt, quòd censeant tantum posse accipi, quantum requiritur ad statum, scilicet ad vestitum, alimentum &c. quod tamen non videntur sentire, vt patet ex locis citatis, & ex Soto dist. 13. quæst. 2. art. 1. §. *quocirca*.

Sed absolutè dicendum non posse vnumquemque tantum accipere, quantum is priuati iudicat necessarium etiam ad victum, sed quantum lege, vel communi æstimatione censetur requiri ad iustum stipendium, quod non debet constitui ex indigentia vnius vel alterius, sed ex eo quòd censetur tali loco, vel tempore necessarium ad honestam saltem partem sustentationis sacerdotum. Dico, partem, quia, vt supra, ad hoc vt stipendium sacri censetur iustum, non debet esse sufficiens pro integrà sustentatione, cum sacerdos possit etiam sustentari ex pluribus alijs ministerijs suo gradui conuenientibus, & ita videantur Episcopi iudicare in stipendio sacri constituendo. Vnde sententia Cani & Soti intellecta de necessarijs ad victum, & quidem iuxta communem æstimationem, non videtur improbanda, vt etiam aduertit Lessius in hunc art. dub. vltimo, cum id quod sufficit ad mediocrem victum solum censetur sufficere ad honestam sustentationis partem. nam sustentatio hominis plura alia requirit, quam victum, atque ita qui ex aliquo stipendio non tantum habet, quantum eo loco communiter censetur requiri ad victum moderatum vnius diei, quantum est ex rei naturâ potest alterum stipendium accipere pro eadem Missâ, quia prius non fuit iustum, quod etiam locum habet in sacerdote diuitie, quamuis de eo non nihil hæreat Sotus loco de iustitiâ citato, quia quòd aliundè habeat, vnde alatur, non obstat quò minus iustum stipendium ei debeatur ab ijs, qui sacrum procurant, quodque iuste alijs dari solet, & debet, quod addo, quia ex eo quòd fortè pluribus indigeat, quam pauper, non potest plus exigere, quam id quod communiter censetur iustum stipendium, cuius iustitia spectanda est ex communi statu sacerdotum, non verò ex conditione vnius personæ in particulari. Sententia Soti aliter intellecta videtur planè improbabilis, & in praxi parum secuta. Neque etiam recipienda

est sententia, quæ dicit stipendium posse accipi pro soluendis debitis, libris comparandis, alendis fratribus &c. quia contra commune iudicium stipendium nimis extendit.

ARTICVLVS II.

Vtrum conuenienter sit determinatum tempus celebrationis?

NOTANDVM, quantum ex discursu S. Tho. colligitur, titulum intelligi de determinatione quoad diem, & quoad horam diei, & quoad vtrumque.

Responsio est affirmatiua, cum enim quotidie indigeamus fructu Dominicæ passionis, sacrificium Missæ conuenienter quotidie offertur: quia verò Dominus passus est ab horâ 3. vsque ad nonam, aptè regulariter illâ diei parte sacrificium in Ecclesiâ celebratur.

DVBIUM I.

Vtrum sacerdos possit omnino cessare à celebratione?

DVPIEX in genere hac de re est sententia.

Prior negat sacerdotem villo præcepto per se loquendo, obligari ad interdum celebrandum. citatur Alensis 4. parte quæst. 51. art. 2. membr. 2. qui tamen solum docet quod postmodum docuit Caiet. infra citandus, citatur etiam Bonau. in 4. dist. 12. parte 2. art. 2. quæst. 2. in corpore, & ad 3. & ad vltimum, qui tamen propriè non agit de nostro casu, vt legenti patere potest.

Posterior sententia tenet, etiam omnibus alijs sepositis, sacerdotem teneri aliquando celebrare. ita S. Thom. quæst. 82. art. 10. Dur. dist. 13. qu. 2. Rich. eadem dist. art. 2. qu. 2. Sotus qu. 1. art. 10. §. *at verò*, Nau. cap. 25. num. 88. & innumeri alij, tam antiqui, quam recentiores passim citati.

Hæc sententia est omnino verior. Probatur ex Trid. sess. 22. cap. 1. vbi, postquam dixisset Christum corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri in cenâ obtulisse, subdit: *Ac sub eorumdem rerum symbolis Apostolis, quos tunc non Testamenti sacerdotes constituebat, vt sumerent tradidit, & eisdem eorumque in sacerdotio successoribus, vt offerrent præcepit per hæc verba: hoc facite in meam commemorationem.* ex quibus verbis Concilii varia videntur aptè colligi. 1. singulos sacerdotes, per se loquendo, obligari sacrificium aliquando offerre. 2. ad id obligari ex præcepto diuino. 3. præceptum hoc illis verbis contineri: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Probatur, Concilium colligit præceptum ex illis verbis, ergo dicendum per illa non tantum dari potestatem offerendi, sed etiam præceptum imponi ijs, quibus datur potestas, & non tantum Ecclesiæ, & illius pastoribus, quia Concilium censet illis verbis imponi præceptum successoribus Apostolorum in sacerdotio, per quos intelliguntur omnes, & singuli sacerdotes legitime ordinati.

Confir. Christus præcepit singulis Apostolis, vt offerrent, antequam essent pastores reipsâ constituti, cum ad hunc gradum euecti sint solum post resurrectionem, igitur illis, vt sacerdotibus, præceptum

ceptum est impositum. quod confirmant illa verba Concilij, *Apostolis, quos tunc noui Testamenti sacerdotes constituebant, ut offerrent, præcepit.*

Cum Doctores in eo conueniant, discrepant tamen inter se de grauitate culpæ. Aliqui censent esse veniale, Caiet. in art. 10. citatum, S. Thom. Vult. in summa num. 94. quorum sententiam probabilem censet Suarez disp. 80. sect. 1. §. *hæc res dubia*, Henriquez lib. 9. cap. 23. num. 2. & alij. Alij verò censent esse mortale, Sotus, Nau. suprà. Sylu. verbo *Missa* 1. quæst. 7. §. *quantum*, Angelus eodem verbo num. 44. quam etiam magis probat Suarez suprà, & tanquam magis piam & securam censet consulendam.

Quæ sententia est omnino verior, & supposito præcepto interdum celebrandi, non apparet quomodo, per se loquendo, solum sit veniale illud transgredi: cum materia sit grauis, ergo cum non constet legislatorem nolle obligare iuxta exigentiam materiæ, dicendum transgressionem præcepti esse mortalem, atque adeo sacerdotem nunquam celebrantem mortaliter peccare, non solum propter causas extrinsecas, v. g. propter scandalum, quod alijs præbetur, sed præcisè ratione præcepti grauius obligantis.

Difficultas est quandonam illud præceptum obliget, seu quam frequenter teneatur sacerdos celebrare, ut diuino præcepto satisficiat.

Resp. non tam posse præcisè assignari tempus, quo vrgeat præceptum, quam quo non vrgeat, & imprimis omnino est improbabilis sententia eorum, qui censent sacerdotem teneri singulis diebus celebrare, quia nullo firmo nititur fundamento, & repugnat praxi etiam timoratorum & prudentum. reiectâ hæc sententiâ.

Aliqui censent sacerdotem teneri celebrare præcipuis anni festiuitatibus, quibus fideles consueuerunt communicare. videri potest S. Tho. art. 10. citato. Alij propter capitulum, *Volentes*, de celebratione Missarum, censent teneri celebrare ter, vel quater in anno, sed, ut dixi, non videtur facile posse tempus determinari, & sacerdos videtur huic præcepto satisfacere si semel in anno celebrat. vbi obiter

Aduerte 1. quod si non celebret tempore Paschali, teneatur eo tempore saltem modo laico communicare; quemadmodum enim non excusantur fideles à communione Paschali quod alio tempore communicauerint, ita nec sacerdos excusatur, quod alio tempore celebrarit, & diuinum præceptum de sacrificio offerendo impleuerit.

Aduerte 2. quod licet per se non sit præceptum, ut sacerdotes sæpius in anno celebrent, omnino tamen sit consulendum, ut frequenter id faciant, cum sint mediatores inter Deum, & populum, pro quo sacrificia offerant. hinc Concilium Trid. sess. 23. cap. 14. de reformatione grauius monet Episcopos, ut curent sacerdotes celebrare saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus. Et hæc quidem dicta sint de sacerdotibus non aliunde adstrictis ad celebrandum.

Quod si aliunde obligentur, debent per se, vel per alios iuxta modum obligationis sacra celebrare, unde beneficiarius, qui ratione beneficij debet aliquoties in septimanâ celebrare, debet saltem curare celebrari loco, & tempore præfixis in litteris foundationis. quod si non possit quoad circumstantias, vt v. g. quia locus est dirutus, vastatus &c. debet nihilominus ipsa sacra persolvere. Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 4. in fine, censet Episcopum

posse dispensare cum studio in Academiâ extincti, ut alio loco, tempore, celebret quam in loco beneficij, similiter ex quauis aliâ causâ iustâ.

Idem proportionem dicendum de pastore, quod scilicet teneatur ex officio per se, vel per alium procurare sacra celebrari diebus Dominicis, & festis, ut populus eius rem diuinam audiat, & præcepto satisficiat, immò teneatur etiam alijs diebus, ita ut non possit saltem frequenter sacrum omitti in parochia; nam quamuis fideles non teneantur singulis diebus sacro interesse, quia tamen officium pastoris eum ad longè plura obligat respectu sui populi, quam ad ea, ad quæ præcisè populus obligetur, scilicet ad vtilitatem gregis sui, & bonum spirituale procurandum per media communia, efficitur, quod debitum officij eum obliget ad procurandum, ut fideles non fraudentur sacrificio instituto à Christo ad Ecclesiæ & fidelium vtilitatem, unde in maioribus parochiis pastor videtur debere procurare ut sacrum singulis diebus celebretur, quia moraliter loquendo in similibus locis plures desiderant rei diuinæ interesse, in minoribus non videtur tam stricta obligatio inducenda: unde si in aliquo pago vix vlli intersint sacro diebus feriatis, pastor non videtur teneri sacrum singulis diebus procurare: nam spectatis moribus illius populi esset ei nimis graue, nec facile obligandus est sub graui peccato ad sacrum per se, vel per alium celebrandum quamuis aliquot sacrum audire cupiant, nisi, moraliter loquendo, sint plures, nam licet teneatur procurare spirituales vtilitates subditorum, etiam quo tempore ij nullo præcepto adstringuntur, id tamen moraliter est intelligendum, & ita ut non censetur propterea nimium grauari: esset autem nimium onus pastoris, si quo tempore alij non tenentur sacrum audire, ille teneretur quotidie celebrare, eò quod pauci quotidie sacrum audire cupiant. res hæc ergo moraliter est perpendenda, spectatâ populi frequentia, & provisione multorum ad sacrum audiendum. Pastorem non teneri singulis diebus sacrum celebrare ratione officij in genere loquendo insinuat Trid. sess. 23. cap. 14. citato.

Aliqui existimant quod in Ecclesiâ Cathedrali, vel Collegiata & numeroso monasterio, debeat singulis diebus sacrum celebrari.

D V B I V M II.

Utrum liceat sacerdoti singulis diebus celebrare?

Resp. licere non legitime impedito. ita communiter Doctores, & colligitur ex cap. *Consulisti*, de celebratione Missarum.

Peculiaris est difficultas de tribus diebus, scilicet de Feriâ 5. & Sabbatho hebdomadæ sanctæ. aliqui sentiunt iis diebus non posse Missæ sacrificium offerri, in Feriâ 6. absolute, alijs verò, excepto sacro solemnibus. verum

Dico 1. non est illicitum Feriâ 5. hebdomadæ sanctæ præter sacrum solemne alia celebrare. ita plures Doctores, Nau. cap. 25. num. 88. & alij.

Probatur, nulla lex vel consuetudo obligat, ut eo die plura sacra non fiant: nam quod pauci celebrent, non arguit eos non posse, vel consuetudinem id prohibere, cum, remanente potestate celebrandi, id variis de causis possit contingere, ut quia sacerdotes impediuntur exicipiendis con-

fessionibus,

127.

Pastor teneatur per se vel per alium procurare celebrari in sua Parochia etiam diebus non festis.

In maioribus Parochiis pastor teneatur procurare sacrum singulis diebus.

Conclusi. licet celebrare Feriâ 5. hebdomadæ sanctæ. Cur multi non celebrent illâ Feriâ 5.

fessionibus, quia denudantur altaria, vel quia ad imitationem Apostolorum cupiunt communicare ex manu Praepositi, vel Rectoris Ecclesiae. Confir. ex praxi, in plerisque enim templis praeter solemne sacrum aliqua alia solent celebrari, Episcopis non repugnantibus.

Non est verò necessitatis, ut ea sacra celebrentur ante solemne, quamvis id sit decentius.

Petes, an ad sacrum eo die faciendum opus sit licentiâ superioris? ita indicat Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 2. §. *hic primum*, sed probabilis est hanc licentiam per se non requiri, quia id nullo sufficienti fundamento ostenditur.

Dico 2. non licet Feriâ 6. maioris hebdomadae Missam celebrare, habetur can. *Sabbato*, de consecratione, dist. 3. & passim tenent Doctores.

Confirm. quia nulla Missa pro eo die ab Ecclesiâ est instituta; signum ergo est, quod nolit sacrum eo die celebrari, cuius congruentiam adfert D. Thom. hic ad 2. *Nostrium sacrificium est figura, & exemplum Domine passionis, & ideo in die, quo ipsa passio Domini recolitur prout realiter est gesta, non celebratur consecratio Sacramenti.*

Porro, ut patet ex conditione materiae, transgressio huius praeccepti est mortalis, ut Nau. suprà, & Sotus loco citato, §. *hic primum* annotato, & plures alij. unde sacerdos eo die consecrans peccat mortaliter, cum non possit fieri consecratio, nisi offeratur sacrificium, & Missa celebretur.

Solum eo die unus sacerdos sumit hostiam pridie consecratam sine sanguine. falsum enim est per immixtionem particulae hostiae in vinum in calice positum vinum in sanguinem conuertere, cum hac conuersio fiat per sola verba formae à Christo institutae. unde reiicienda sententia, quae ab Amalario lib. 1. de Ecclesiastico officio, cap. 15. refertur scripta in ordine Romano, quod scilicet in Parasceue calix consecratur permixtione particulae hostiae cum vino.

Difficultas est, num eo die liceat modo laico communicare? quidam negant, quia can. *Sabbato*, citato, qui refertur ex Innocentio 1. epist. ad Decentium cap. 4. dicitur. *Sacramenta penitus non celebrari isto biduo*, scilicet Feriâ 6. & sabbato maioris hebdomadae. adferuntur & quaedam alia, quae tamen nullam vim iuris, vel consuetudinis obligantis obtinent: quamvis ergo fideles non soleant eo die communicare, nullâ tamen lege vel consuetudine vetantur etiam sub veniali: celebratio enim Sacramentorum, de qua can. citato, non significat communionem, seu Sacramenti administrationem, sed Missae sacrificium, & Sacramenti consecrationem.

Ex occasione quaeritur quid sit facturus pastor habens duas parochias, si Feriâ 5. maioris hebdomadae consecravit hostiam in monumento reponendam, an scilicet possit in die Parasceues in utraque parochia communicare, & officium illius diei in utraque parochia celebrare? ratio dubitandi est, quod sacerdos immittat partem hostiae in vinum non consecratum. Aliqui celsuerunt id posse, etiam sumpto vino; verum id merito passim reiicitur, quia neque ius, neque autoritas ostendit licere, non seruato ieiunio, eo die communicare. itaque videtur

Dicendum 1. pastorem debere substituere alium pro alterutra parochia, si facile id possit.

Dicendum 2. si non possit procurare alium, pridie in alterutro loco non consecraret hostiam reponendam in monumento si parochiae sint vicinae.

Dicendum 3. quod si parochiae ita distent à se inuicem, ut populus vnius non possit ad Ecclesiam alterius conuenire, vel quacumque alia de causa id non possit commodè fieri, ita ut videatur in utroque loco debere celebrare officium Parasceues, in priori non ponatur vinum, & aqua in calice, ut solum hostiae partem sine ablutione fumere possit, & ieiunus possit celebrare in secundo loco. quod si vinum vel ablutionem sumperit, non potest secundo celebrare, sed eo casu debet hostiam pridie consecratam in secundo loco decenter in sacristia &c. reponere.

Dices, sacerdos non potest celebrare, nisi seruat ritibus Missalis, quos non potest seruare in primo loco, si velit in secundo celebrare.

Resp. id quidem ostendere, quod secundo loco diximus, scilicet esse magis consultum ut eo die solum in vno loco officium celebretur, non videri tamen concludere nullo vnquam euentu aliter fieri posse.

Dico ergo sacerdotem graui de causa posse celebrare, etiam si forte ritus non ita grauis seruari non posset, quod in nostro casu contingit, nam ritus mittendi vinum in calicem, & mittendi particulam hostiae in vinum, non videtur ita grauis, ut si seruari nequeat, frequens aliqua parochia debeat carere officio illius diei, praefertim accedente consuetudine Episcopis & superioribus ecclesiasticis satis perspectâ.

Maiores est difficultas de sabbato, in quo constat ex can. citato non licuisse olim Missam celebrare, nunc autem est indubitatum licere celebrare Missam solemnem, consuetudine canonici detrahente, & Missam, quae in nocte Resurrectionis Dominicae erat celebranda, retrahente ad tempus matutinum diei sabbati.

Quoad alias aliqui censent non esse derogatum antiquae consuetudini. Nau. suprà, Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 3. Vasquez disp. 232. cap. 2. & alij.

Verum alij contrarium sentiunt: Sotus §. *hic primum* annotato citato, Suarez disp. 80. sect. 2. §. *tertius dies*, & alij: quorum sententia videtur probabilior, pro qua

Dico 3. sacerdotes possunt etiam in sabbato sancto celebrare, contraria consuetudine, quoad eum diem can. citato derogante, scientibus & tacentibus Episcopis

D V B I V M III.

Utrum liceat saepius in die Missam celebrare?

S VPERNO id neque iure diuino, neque naturali esse illicitum, quod etiam à posteriori potest ostendi, cum in die Natiuitatis liceat tres Missas celebrare, & dicatur Leo Papa septem, vel etiam nouem Missas in die celebrasse, quamvis autem id ita se habeat,

Iure canonico cautum est ne plures Missae vno die ab eodem celebrentur. patet cap. *consulisti*, quod est Innocentij 3. & cap. *Tereferente*, quod est Honorij 3. de celebratione Missarum. Ab hac lege excipitur 1. dies Natiuitatis Domini, in quo licet plures Missas celebrare, ut patet tum ex cap. *consulisti* citato, tum ex Missali, in quo tres praescribuntur, non est tamen obligationis, ut singuli sacerdotes tres Missas eo die celebrent, quamuis concessum sit, ut possint celebrare, si velint.

Excipitur

129.

Non requiritur licentia ad celebrandum eo die.

Conclus. 2. Non licet Feriâ 6. hebdomadae sanctae.

Transgressio est mortalis.

Falsum est eo die per immixtionem particulae hostiae vini in sanguinem verri.

Nullâ lege vel consuetudine vetantur fideles eo die communicare.

103. Petisie.

Resp.

Excipitur 2. causa necessitatis. nam praedicto cap. consulti, dicitur, respondens quod excepto die Natiuitatis Domini, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in die unam Missam sollemnem celebrare, quia vero Pontifex illam necessitatem vltius non explicat, sed videtur reliquisse iudicio prudentis determinandam, varij auctores plures casus congerunt, quibus liceat saepius in die celebrare.

Primo, si quis tanquam pastor deseruiat duabus parochijs, potest diebus Dominicis & festis duas Missas celebrare, vt parochiani satisfaciant praepcepto de sacro audiendo. in hoc casu facile omnes Doctores conveniunt, immo aliqui eum solum admittunt, vt Vasquez disp. 232. cap. 5. in fine existimans in alijs non subesse necessitatem.

Adverte pastorem in hoc ipso casu non posse bis eodem die celebrare, si commodè possit substitutum procurare, nam quamvis subditi teneantur die Dominico, aut festo sacrum audire, nihilominus in ea circumstantia respectu pastoris nulla est necessitas secundum sacrum celebrandi, quia in re forte aliqui pastores rurales nimis liberè procedunt celebrantes promiscuè utroque loco sibi subdito, ne stipendium dare debeant substituto, quem facile habere possunt.

Praeter hunc casum aliqui consentiunt secundo sacerdotem posse iteratò celebrare si aliquo loco moris sit, vt corpora defunctorum non sepeliantur sine sacri celebratione.

Tertiò, pro benedictione nuptiarum.

Quartò, si die festo superueniant peregrini, qui aliàs sacrum audire non possent.

Quintò, si infirmus deberet aliquo carere viatico. hos ponunt Palud. in 4. dist. 12. quaest. 1. art. 4. post quartam conclusionem, Antoninus 3. parte, titulo 13. cap. 3. §. 5. Sylu. verbo *Missae*, quaest. 7. Nau. cap. 25. num. 87. Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 2. §. *sed huius occasione*, Toletus lib. 2. c. 3. sub finem.

Addunt Sylu. Nau. Sotus, Toletus sextum casum, cum scilicet superuenit persona, quam non decet sacrum omittere, qualis est Episcopus, plures casus congerit Sylu. supra, & tandem ille & Nau. docent necessitatem quae iudicio prudentis censetur vrgens, sufficere, vt secundum sacrum ab eodem sacerdote vno die celebretur. videri etiam potest Sa, verbo *Missae*, num. 24. & Viç. nu. 96. qui plures casus ex alijs refert, quamvis varios non ita probet.

Notandum i. communi consensu etiam eorum, qui casus multiplicat, non posse secundum sacrum celebrari fracto ieiunio naturali, etiam per sumptionem ablutionis in sacro, quod etiam intelligitur de sacerdote, qui in priori sacro aquam loco vini posuisset in calice, & sumpisset, nam licet hic aduertens non fuisse vinum, debeat vinum cum modica aqua in calice ponere, consecrare, & sumere, non tamen potest aliud sacrum eodem die facere, quia non est ieiunus: quamvis enim possit, & debeat sacrificium inchoatum perficere etiam non ieiunus, non potest tamen nouum inchoare.

Ex his patet varios casus enumeratos non ita esse practicos, quia si sacerdos non prouideat secundum sacrum sibi esse celebrandum, non facile relinquet ablutionem, & ita non poterit pèrgere ad secundum sacrum celebrandum. si verò prouideat se debere celebrare pro aliquo defuncto, vel pro benedictione nuptiarum, communiter potest & debet aliud sacrum omittere, quia communiter nulla est necessitas illud celebrandi, cum populus possit satisfacere praepcepto audiendi sacrum au-

diendo id, quod pro benedictione nuptiarum, aut defunctis celebratur. similiter in 4. casu non potest subesse iusta necessitas, cum sacerdos praesciens venturos peregrinos, possit sacrum in illo- rum aduentum differre, vel, si differre nequeat, longè minùs sit incommodum peregrinos sacrum non audire, quàm illud eodem die iteratò celebrari. quod etiam de 6. casu censeo. Idem sit iudicium de pluribus casibus quos congerit Sylu. qui parum inducunt necessitatem.

Notandum tamen 2. necessitatem non videri ad primum casum restringendam. Certè si Pontifex illam solum intellexisset, non ita terminis generalibus fuisset locutus, sed in specie expressisset, ne in hac re satis graui daretur errandi occasio, & multiplicandi casus contra Ecclesiae voluntatem. Cum verò necessitas in primo casu posita non sit ita vrgens (quandoquidem praepceptum de sacro audiendo non ita stricte intelligitur, quin plurimis euentis fideles excusentur ab eius obseruatione, vt passim Doctores, qui de illo tractant) facile patet necessitatem aliquam, licet non extremam, sufficientem esse causam saepius in die celebrandi, si quis ieiunus permaneat, & alius non possit facile haberi, qui sacrum possit celebrare. videri potest Azor. lib. 10. cap. 24. §. *excipiunt tamen* & sequenti 1. parte institutionum moralium.

Vnde existimo in ijs circumstantijs posse aliquem iteratò eodem die celebrare, vt si in parochia valde frequenti totus populus non posset ad vnum sacrum conuenire, & propterea necesse esset plura celebrari. nam hoc casu non videtur minùs iusta necessitas, quàm in primo supra relato, & ab omnibus admisso. quid enim refert quod populus sit in vna, vel pluribus parochijs, si, moraliter loquendo, non possit illi vnico sacro satisfaceri? 2. si in die valde solemni deberet fieri sacrum de defuncto, tunc enim posset etiam celebrari de festo, cum celebritas diei non videatur facile permittere, vt sacrum diei omittatur, nec videatur ea mens Pontificis, cum generalibus terminis id fieri concesserit, si causa necessitatis suadeat, 3. si pastor habens duas parochias debeat in vtraque exequias celebrare, nec possit iuxta morem locorum differre. 4. si finis vno loco concurrat cum benedictione nuptiarum in alio celebranda, vel duae benedictiones in diuersis parochijs eiusdem pastoris, quando non possunt commodè differri, quia etiam in his casibus est iusta necessitas, spectata locorum consuetudine, immò etiam si in vno solum loco talis occasio praebetur, si in alia parochia sit frequens populus, quem non conueniat priuari sacro, pastor possit bis celebrare, quemadmodum is, qui habet duas amplas parochias, quia est grauis causa. videri potest Suarez disp. 80. sect. 5. sub finem.

Adverte tamen pastores in his non debere se nimium extendere, nec facile debere iteratò eodem die celebrare propter causam, quae illis videatur iusta, nisi ex iudicio vel permissione Episcopi, & praesertim vbi Episcopi sibi reseruant causae cognitionem, & vt sine sua concessione nullus eodem die sacrum bis faciat.

Dices, quamvis, spectatis verbis legis, non solum primo casu possit aliquis iteratò eodem die celebrare, sed etiam quibusdam alijs, accedere praesertim consuetudine, quae olim videtur fuisse laxior, moderna tamen consuetudo contraria ita legem interpretatur, vt in solo primo casu liceat, ita Viç. & Vasquez supra.

Resp. neg. assumptum, nam si esset talis consue-

Minus est incommodum peregrinos non audire sacrum, quàm ab eodem iteratò celebrari.

Casus quibus ex sententia Auctoris licet in die possit bis celebrare.

137.

Viç. Vasq.

tudo obligans, moderni, qui contrarium sentiunt, eam non ignorarent. Dico ergo esse vñ magis receptum vt pastor, qui plures habet parochias, sæpius diebus Dominicis, & festis celebret, quia illa necessitas frequentius occurrit, inde tamen non sequi quoad alios casus consuetudinem contrariam vigere, cum in ijs, vtpote rarissimis, vix possit notari quid sit in vñ positum.

Coroll. ex casu viatici.

Ex his patet, quid dicendum in casu viatici. si enim hostiæ consecratæ feruentur in pyxide pro infirmis iuxta morem Ecclesiæ, non occurret necessitas secundi sacri faciendi. similiter, si ante sacrum referatur sacerdoti infirmum debere communicare, 3. si idem referatur ante communionem sacerdotis, cum eo casu possit particulam suæ hostiæ in illum vñm referuare, vt alibi diximus. 4. si referatur post ablutionem sacerdos non potest iteratò celebrare, cum non sit ieiunus. 5. si verò referatur ante ablutionem, poterit secundo celebrare, cum illa sit iusta necessitas, nam communio moribundi est maior necessitas, quàm auditio sacri, vt præcepto Ecclesiastico fatissiat, verum is casus est rarissimus, qui moraliter accidere non potest.

138.

Petitio.

Petes, an quando licet sæpius celebrare, liceat tantum secundo sacrum facere? ita sentit Palud. supra, & Sotus art. citato §. *Paludanus*, verum id neque iure, neque ratione probari potest, vnde dico, si occurrant eadem circumstantiæ respectu tertij sacri, posse aliquem etiam tertio celebrare.

Resp. posse etiam tertio celebrari.

DUBIVM IV.

De horâ, quâ licet Missam celebrare.

139.

PRÆSENS dubium potest intelligi de horâ, ante quam non liceat sacrum inchoare, & de horâ, post quam non liceat celebrare.

Conclus. 1. Non licet communiter ante auroram. S. Thom.

Dico 1. secluso privilegio communiter non licet celebrare ante auroram, in eâ autem licet, est communis Doctorum, S. Tho. hîc responsione ad 4. Rich. dist. 13. art. 2. quaest. 3. Dur. eadem dist. quaest. 2. Soti quaest. 2. art. 2. §. *quarto arguitur*, & communiter aliorum. Quamvis autem nulla lex scripta videatur esse, consuetudo tamen recepta hac in parte est instar legis, & ex eâ varij docent esse mortale sine causâ notabiliter tēpus præuenire.

Est mortale sine causâ notabiliter præuenire. Aurora apparet ferè sesqui-hora ante ortum solis.

Porro aurora est, cum lux solis incipit apparere supra nostrum hemisphærium; vnde licet sacrum tunc inchoare incipit verò apparere pœnè sesqui-hora ante ortum solis, vnde tunc citra privilegium licet sacrum celebrare, immò aliqui censent sacerdotem posse sacrum inchoare pœnè duabus horis ante ortum solis, quia sentiunt sufficere ita inchoari, vt non finiatur ante auroram. ita Suarez disp. 80. sect. 4. §. *secundo inquiri potest*, quam sententiam videtur probare consuetudo, quæ viget plerisque in locis, vt scilicet in hyeme sacra etiam absque privilegio, & vrgenti necessitate pœnè duabus horis ante ortum solis inchoentur.

Consuetudine ferè duabus horis ante ortum solis celebratur.

140. Licet celebrare ante auroram.

Dixi, *communiter*, quia varijs casibus licet celebrare ante auroram. primo die Natiuitatis licet Missam inchoare ab initio diei naturalis, quod aliqui intelligunt de primo sacro. Syllu. verbo *Missæ* 1. quaest. 6. Nau. cap. 25. num. 87. Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 5. & plures alij, existimantes eum, qui in die Natiuitatis duas posteriores Missas ce-

lebrat ante lucem mortaliter peccare, probantque ex can. *nocte*, & consecratione dist. 1. Verum alij probabilius censent non solum primam posse celebrari ante lucem, sed & reliquas.

Resp. itaque, licet in sacro solemnî interdictum aliquod ex consuetudine sit seruandum, quoad priuata tamen nullam temporis distinctionem necessariò seruandam, sed posse omnes, & singulas de nocte celebrari, vel etiam omnes, & singulas de die, quia contrarium neque iure, neque ratione sufficienter potest probari, & pro nostrâ sententiâ facit praxis etiam timoratorum, neque vrget canon, *nocte*, quia non dicitur solam primam Missam nocte celebrari, sed ita; *nocte Natiuitatis Domini & Missas celebrent*; ex qua non colligitur potius quòd vnicam celebrent, quàm quòd plures. Confirm. sacerdotes non tenentur eo die plures Missas celebrare, nec tenentur vllam determinatam accipere, potest igitur prætermitti primâ secundam, vel tertiam dicere, & quidem de nocte, iuxta concessionem Telephori canon. citato.

Dices: quæ dicuntur in huiusmodi Missis non satis quadrant isti tempori.

Resp. 1. posse aliquo modo singulas Missas illius diei adaptari diei & nocti, vt varij adaptant.

Resp. tamen 2. non esse necesse, vt omnia, quæ in sacro recitantur, adaptentur tempori, quò dicuntur, sufficit si adaptentur tempori, ad quò referuntur, quod in præsentî cernitur, nam quamuis prima Missa pleno die fieret, nihilominus, quæ in eâ recitantur, optimè conuenirent tempori, quò mysterium in eâ representatum est peractum.

2. Hora potest præueniri; vt possit viaticum præberi infirmo, quo casu verius est non requiri licentiam Episcopi, licet aliqui requirant.

3. Potest etiam præueniri vt opifices, & viatores possint sacrum audire, idque habet consuetudo passim in Belgio, & in alijs locis recepta.

4. Authores communiter tradunt Episcopum iter facientem posse tempus præuenire, vel dare alteri licentiam præueniendi, vt sacrum audiat; & quamvis nulla lex Episcopo huiusmodi tribuat facultatem, illi tamen patrocinatur, quod cum alijs possit dispensare, vt tempus ordinarium præueniant.

5. Idem iudico de quâlibet graui causâ, vt si sacerdotes sint valde occupati in confessionibus excipiendis, poterunt tempus præuenire, cum ea causâ non debeat censi minùs iusta, quàm iter ineundum, vel opera præstanda ab opificibus.

In conclusione dixi, *seposito privilegio*, quia aliqui religiosi habent facultatem celebrandi vñ vel alterâ horâ ante auroram, vnde aliqui iuxta privilegium amplitudinem possunt ferè duabus horis cum mediâ, vel tribus cum mediâ celebrare ante ortum solis, immò iuxta sententiam Suarez ferè tribus, vel quatuor horis.

Contra resolutionem facit prædictum decretum Telephori in quo dicitur: *Reliquis verò temporibus Missarum celebrationes ante horam diei tertiam minime sunt celebranda*. Resp. huic decreto contrariâ consuetudine hac in parte esse derogatum.

Quæ dicta sunt, intelliguntur de Missis priuatis, nam pro Missis solemnibus debet seruari tempus vñ præfixum, quod in Ecclesijs Collegiatis vel Cathedralibus aliud est diebus feriatis, aliud verò solemnibus, & ieiunijs, & hæc de priori dubij parte.

De posteriori maior est difficultas. Nauarr.

enim

enim cap. citato, num. 85. censet licere Missam celebrare usque ad nonam, id est tertiam pomeridianam, addens, se id frequenter fecisse in itinere, & privilegia hac in parte pluribus dari solita concedi ad sedandos scrupulos, & solum continere ius commune. De hora idem docuit Dur. quæst. citata, & plures antiquiores.

Sed Doctores communissimè contrarium sentiunt. Rich. suprâ, Vict. num. 97. Sotus art. citato. §. *privilegium autem*, Henriquez cap. citato num. 6. Toletus lib. 2. cap. 1. num. 8. Suarez sect. citata, conclus. 2. & plurimi alij, iuxta quorum sententiam

Dico 2. tempus legitimum intra quod sacra communiter celebrari debent, est antemeridianum, ita ut ante duodecimam, seu meridiem inchoari debeant.

Probat ex consuetudine, quæ licet superioribus sæculis fortè non fuerit uniuersalis, vel de eâ non ita constare, iam tamen non potest merito in dubium reuocari. unde licet Dur. possit excusari, nullo tamen modo sententia Nauarri uniuersum sumpta potest hoc tempore ad praxim deduci absque peccato, & ut videtur graui, quamuis Toletus suprâ, de gravitate peccati subdubitet, quod confirmari potest ex Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis in Missa, ubi dicit: *edicto & panis canonicæ* (scilicet Episcopi) *ne sacerdotes alij quam de his horis celebrent.*

Dixi, communiter, quia in aliquo casu sacrum potest inchoari etiam post meridiem. 1. si necesse sit ad præbendum infirmo viaticum. 2. ut peregrini sacrum die festo audire possint, vel si sacerdos iter faciens non possit die festo ante meridiem celebrare. 3. si aliquo festo celebri sit periculum, ne plures sacrum non audiant propter officij prolixitatem. 4. ex concessione Episcopi in casu particulari. 5. si instituat solemnem supplicatio, cui sacrum succedat. in his & similibus casibus sacrum potest post meridiem inchoari, non tamen differri usque ad horam 3. si casum viatici excipiamus.

Aduerte 1. in festis solemnibus, dedicatione templi, vel exequijs alicuius magnatis sacrum solemne facit solere proferri notabiliter ultra meridiem, quibus casibus tempore illius sacri licitum est etiam absque privilegio priuatum sacrum inchoare post meridiem. nam quamdiu durat summum sacrum, debet ceteri tempus idoneum pro alijs celebrandis, immò in festo solemnibus potest sacrum priuatum inchoari summo sacro decantato, ut dictum est.

Aduerte 2. quod plures recentiores notant, nos non debere esse magnopere anxios de meridio, sed posse paulò post meridiem sacrum celebrari, quia res hæc moralis, quæ non est lege determinata, non definitur termino indiuisibili ex ipsamet consuetudine, & parum reputatur pro nihilo.

Aduerte 3. aliquos ex privilegio posse etiam vnâ, vel alterâ horâ sacrum post meridiem inchoare.

Dubitari hæc potest, num celebrationi Missæ matutinum sit præmittendum? ita censent varij, videturque confirmari ex Missali Romano de ritibus Missæ. Sed plerique recentiores censent cum Soto art. 2. citato in fine non esse obligationem sub gravi peccato; ita Toletus cap. 1. citato. §. *alterum verbum est*, Sa verbo *Missæ*, num. 22. Suarez disp. 82. sect. 1. Lessius lib. 2. de virtutibus cap. 37. dub. 12. in fine, quia ex nullo iure, vel consue-

tudine obligante potest ostendi, quòd recitatio matutini sit dispositio necessariò prærequisita celebrationi Missæ, cum propriè non habeant inter se necessariam connexionem, sed matutinum solum requiratur tanquam tempus conueniens, ut manè recitetur, & non nimium differatur, non verò quòd celebratio faciat per se requiratur, ut prius recitetur. Confirm. plurimum sententiâ, ut peccatum mortale euitetur, sufficit officium quacumque hora diei naturalis recitare.

Hæc sententia est probabilior, secundum quam dicendum est nullum esse peccatum sacrum facere matutino non recitato, si causa subsit, ut si sacrum valde manè sit celebrandum, quòd si nulla subsit, omnium sententia est aliquod peccatum, sed horum sententia non nisi veniale propter aliquam indecentiam, & quia id non solet fieri sine dilatione ultra tempus conueniens recitationi matutini. ubi obiter

Aduerte sub matutino laudes etiam comprehendendi, quæ frequentius cum matutino legi solent, & sine rationabili causâ non debent sacro postponi. non est eadem ratio de primâ, ante cuius recitationem sacrum potest celebrari citra omne peccatum.

Ad id quod ex Missali adfertur, Resp. inde solum haberi matutinum communiter præponi, neque sacrum absque rationabili causâ solere fieri ante illius recitationem, non verò haberi commit-ti graue peccatum si matutinum postponatur.

ARTICVLVS III.

Utrum oporteat hoc Sacramentum celebrari in domo, & vasis sacris?

RESPONSIO, quæ ex solutionibus argumentorum elicitur, est affirmatiua. In solutione tertij ostendit cur templa consecrentur, de quorum erectione & dedicatione plerique docti hoc tempore scripserunt, inter quos Bell. tomo 1. lib. 3. de Ecclesia.

DVBIVM I.

Utrum sacrificium intra Ecclesiam necessarium sit celebrandum?

RESP. communiter id esse necessarium, ita S. Tho. resp. ad 1. & 2. & passim Doctores: patet ex varijs canonibus de consecratione, dist. 1. can. *sicut*, qui est Felici 4. can. *Missarum solemnium*, ex Concil. Triburien. can. *hic ergo*, ex Clemente, can. *nullus presbyter*, ex Sylu. ex quibus patet Ecclesias debere esse ab Episcopo consecratas, quod statutum est ad maiorem reuerentiam huius Sacramenti & ad maiorem fidelium deuotionem excitandam.

Aduerte 1. quamuis olim requireretur ut loca essent ab Episcopo consecrata, postea tamen consuetudine licitum fuisse celebrare in Ecclesiâ solum benedictâ, immò autoritate Pontificis, vel Episcopi sufficere loca ad celebrandum destinata, benedictâ, sine alia speciali consecratione vel benedictione. Potestas videri potest Angelus verbo *Missæ*, num. 40. Sylu. eodem verbo, quæst. 5. dicto 3. & plures alij.

Aduerte 2. potestatem Episcoporum in designandis locis non benedictis per Trid. restringi, ut patet benedictis ex sess. 22. decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione Missæ, ubi dicitur: *Nene patiantur*

privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscumque peragi. vnde, vbi Concil. Trid. est receptum, Episcopi non possunt pro sacrificio deputare loca etiam honesta, in quibus alia exerceri solent: v. g. coenaculum vel aulam, quamuis id possint, vbi non non est receptum.

147.

Difficultas
proponi-
tur.

Resoluitur
affirm.

Difficultas est, an, vbi Trid. receptum est, Episcopus nullo modo possit concedere licentiam celebrandi extra Ecclesiam vel Oratorium ad diuinum tantum cultum deputatum: negat Nauarr. cap. 25. num. 81. Plerique alij affirmant: Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 1. Suarez disp. 81. sect. 3. §. secundò obseruandum, Toletus lib. 2. cap. 2. quod est probabilius. pro quo

Notandum iure antiquo licuisse ex Episcopi licentiâ, vel concessione extra ecclesiam celebrare, vt patet ex Concil. Triburiensi, can. *Missarum solennia*, citato, vbi dicitur, *Missarum solennia non ubique sed in locis ab Episcopo consecratis, vel vbi ipse permiserit, celebranda esse censemus*; & ex can. *hic ergo*, citato, vbi Clemens ait: *in alijs locis sacrificare, & Missas celebrare non licet nisi in his, in quibus Episcopus proprius inuenerit, aut ab Episcopo regulariter ordinato &c. consecrata fuerint*. videri etiam potest can. *clericos*, eadem dist. ex quibus patet Episcopum potuisse propriâ autoritate huiusmodi facultatem concedere, non verò tantum per modum dispensationis, atque adeò potuisse concedere nullâ etiam interueniente necessitate (quod & nunc potest vbi Trid. non est receptum): Trid. autem loco citato voluit hanc potestatem ordinariam restringere; non autem videtur voluisse auferre potestatem iustâ ex causâ in aliquo casu dispensandi.

Confirm. quia Concil. non agit de potestate dispensandi Episcopis conueniente. vnde verius est, quod Episcopus ex causâ rationabili possit dispensare vt sacrum celebraretur in loco honesto domus priuata etiam alijs vîbus deputato, vt si vir valde nobilis agrotet, potest Episcopus dispensare, vt in eius cubiculo sacrum fiat, tum vt sacrum audire possit, tum vt possit communicare. potest etiam Episcopus multo magis concedere, vt occurrente necessitate sacrum fieri possit extra loca ad id peculiariter deputata, cum communi sententia id permîssum fuerit etiam sine licentiâ Episcopi, vt sentit Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 3. §. *circa hoc*, & Nauarr. num. 82. qui censet per Trid. non esse reuocatum.

Sotus,
Nauarr.

148.
In necessi-
tate licet
extra Ec-
clesiam &
loca ad id
deputata.

Vnde in conclusione dixi, communiter, quia in necessitate licet extra Ecclesiam, & loca ad id specialiter deputata, celebrare. patet ex can. *sicut*, citato, vbi licet Felix 4. summam requirat necessitatem, tamen eorundem consuetudo conformiter ad can. concedimus, qui est Concilij Triburiensis eadem dist. in longè minori permittit, vt in publicâ supplicatione, quando populus capi non potest angustijs alicuius Ecclesiae.

2. Quando appellat classis quæ diu sacro caruit.
3. In castris militum, semper tamē opus est altari saltem portatili, vt sacrum quocumque in loco fiat. requiritur etiam, vt honestati & decencie consulari, & imprimis, vt nullum subsit periculum effusionis sanguinis. vnde non licet sacrum in mari celebrare, vt Angelus suprà, Sylu. verbo *Missæ* quaest. 5. dicto 2. Nau. num. 82. citato, Suarez sect. citata §. *tertia exceptio*, Vafquez disp. 233. cap. 1. §.

Non licet
celebrare
in mari.

eternum, & alij; quia semper subest huiusmodi periculum

Præter hos casus Episcopus in itinere constitutus potest celebrare extra Ecclesiam vel facere celebrari, vt sacrum audiat, prout conceditur cap. ultimo, de priuilegijs, in 6. id verò potest pro sua commoditate sine vltiori necessitate, quia concessio non restringitur ad necessitatē, potest etiam extra suam diocēsim, cum concessio sit absoluta, immò ex textu satis pateat eam concessione extendi ad Episcopum iter facientem extra diocēsim. Neque concessio per Trid. reuocatur; vnde Episcopi etiam post Trid. vt possunt eo priuilegio, quod dignitati Episcopali congruit.

Extant etiam circa hoc varia religionum priuilegia.

Hic oritur difficultas 1. num sepositâ necessitate, vel priuilegijs, vel iustâ Episcopi concessione sit graue peccatum celebrare extra loca ad id specialiter deputata? Negat Sotus §. *circa hoc* citato, verum illius sententia nullam habet probabilitatem, cum ex canonibus citatis satis constet non licere Missas celebrare extra huiusmodi loca, materia autem huius prohibitionis non potest censeri parua, cum notabiliter faciat ad cultum & reuerentiam rebus sacris debitam, quod sacrum non nisi in locis ad id peculiariter deputatis celebratur.

2. Difficultas est vtrum priuilegia super hæc rebus religiosis ante Trid. concessa, sint reuocata? Affirmat Nauarr. suprà, Suarez sect. citatâ in fine, in quod videtur propendere Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 2. in commentario litterâ S.

Sed verius est non reuocari, quia in eo decreto nulla est clausula, quæ priuilegijs regularium antea concessis deroget, vel ea reuocet, nec refert quod in fine dicti decreti dicatur: *Non obstantibus priuilegijs, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque*, quia illa commodè possunt referri ad immediatè præcedentia, nimirum, atque ad ea inuoluntè seruanda censuris ecclesiasticis, alijsque pœnis, quæ illorum arbitrio constituuntur, fidelem populum compellant. vnde censio priuilegium datum Prædicatoribus, & Minoribus cap. *in his*, de priuilegijs, non esse reuocatum per Trid.

Confirm. canon. insertus iuri communi non debet dici reuocari nisi sufficienter constet de reuocatione, cum sit fauorabile ius commune remanere, & eius reuocatio censetur odiosa; in præsentem autem non clarè constat reuocari, vt ostendi.

D V B I V M II.

Vtrum sacrum Missæ officium in Ecclesia violata celebrari possit?

Respondetur communiter non licere ita Doctores, & infirmat S. Thomas responsione ad 2. & 3.

Potest Ecclesia varijs modis violari. 1. per homicidium, can. si motum, de consecratione, dist. 1. & can. *proposuisti*, de consecratione Ecclesiarum, ex quibus iuribus homicidium videtur debere esse voluntarium, eo modo quo homicidium voluntarium accipitur in iure, quia iura impenitentia aliquam pœnam ratione homicidij solitarie sumpti communi Doctorum sententiâ intelliguntur de homicidio voluntario.

Confirm.

Confirm. cap. proposuisti, citato agitur de homicidio per contentiones, & rixas contingente.

Nihilominus Doctores passim videntur docere sufficere homicidium iniuriolum, & in genere iniustitiae mortale, ad hoc vt Ecclesia censetur violari ratione homicidij, licet non ita distincte explicent, quod quamuis sit dictum minus conformiter ad ea, quae communius traduntur de poenis homicidij etiam solitarie sumpti, per quod dicitur intelligi iniuriolum, prout distinguitur a casu, etiam iniurioloso, nolim tamen a torrente Doctorum recedere.

Ex his deduco 1. Ecclesiam non violari, si quis amens alium occidat. 2. si occidat in iustam sui defensionem, quia haec homicidia non sunt peccata, nec censenda sunt ad sensum can. voluntaria.

Deduco 2. quod cum ad hoc, vt Ecclesia violetur, homicidium debeat in ea contingere, illa non violetur, si mors contingat in ecclesia, cuius causa extra data est, cum eo casu homicidium non contingat in Ecclesia: similiter non violetur, si causa data quidem sit in Ecclesia, mors tamen extra illam sequatur, cum neque eo casu homicidium sit dicendum in ecclesia contingere. quare requiritur vt & causa mortis sit data in ecclesia, & mors in ea sequatur, cum vtrumque requiratur, vt homicidium dicatur in ecclesia contingere. hinc ecclesia non violatur, si quis suspendatur ex parietibus templi extra ecclesiam. Sufficit tamen homicidium intra ecclesiam fieri in quavis eius parte v. g. in capella quae sit, & censetur pars ecclesiae, quamvis etiam fiat sine sanguinis effusione, vt suffocatione.

Varij Doctores idem censent de executione capitalis, sententia facta in ecclesia, quia per talem executionem saltem fit iniuria ecclesiae, quae ab huiusmodi actibus debet esse immunis. ita Sylu. verbo consecratio 2. quaest. 5. dicto 1. Nauarr. cap. 27. num. 251. Suarez disp. 81. sect. 4. in primo casu. Sa verbo ecclesia, num. 13. Azor. 1. parte moralium lib. 10. cap. 27. quaest. 13. quod licet ex iniuriis citatis non clare pateat, cum talis executio secundum iura non censetur homicidium, si respectu rei non contineat aliam iniustitiam, quam quod fiat in loco sacro, non iudico tamen ab illa Doctorum sententia recedendum, cum Ecclesia videatur tacite suam legem iuxta eorum intellectum accipere, nam eo casu ecclesia ante celebrationem reconciliaretur.

2. ecclesia polluitur, seu violatur per sanguinis effusionem, can. ecclesijs, de consecratione, dist. 1. & cap. si ecclesia, de consecratione ecclesiae.

Notandum 1. Doctores passim requirere, vt sanguis in copia emittatur, vt vox ipsa effusio denotat. 2. requirere iniuriam & quidem notabilem: si enim nulla interueniente iniuria emittatur etiam in copia, non ideo polluetur ecclesia; si militer non polluetur, si iniuria non sit notabilis. Unde deducitur quod licet per iniuriolam actum sanguis fluat in copia ex naribus, ecclesia non statim censenda sit polluta, quia sanguis facile ex naribus solet fluere etiam absque graui iniuria, quod si omnibus spectatis, iniuria censetur grauis, ecclesia polluetur etiam propter effusionem sanguinis ex naribus, vt si impingatur Episcopo &c. alapa in ecclesia, ex qua sanguis per nates copiose fluat.

Notandum 2. non requiri, vt sanguis effluat in paucum, nam ecclesia polluetur, si quis gra-

uiter ab alio percussus sanguinem in sudario recipiat, ratio est, quod etiam in eo casu sanguis effundatur in ecclesia, immo violatur Ecclesia, si quis intra eam graue vulnus accipiat, quamuis extra ecclesiam cruorem emittat, quod etiam censendum, quo casu aliquis seipsum voluntarie grauiter vulneraret. videri potest cap. proposuisti, citatum.

3. polluitur seminis emissionem, can. ecclesijs, & cap. si ecclesia, citatis. Requiritur 1. vt emissio sit peccatum mortale. 2. vt fiat intra templum, vnde non polluitur, si semen emittatur in turr, in loco sub pauidamento, in cubiculis templo coniunctis, vel quocumque alio, qui non censetur intra templum.

3. aliqui requirunt, vt semen emittatur in vigilia. Sylu. verbo consecratio 2. quaest. 5. dicto 3. Victor. num. 99. Nauarr. cap. 27. num. 252. Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 3. §. ut quarto, & proinde eorum sententia propter pollutionem contingentem in somno etiam ex praui causa data in vigilia ecclesia non violatur. videri potest Henriquez cap. 27. citato num. 5. qui littera P. varios citat, videri etiam potest Auila tract. 2. de censuris, parte 5. disp. 7. §. secundus est. Sufficit tamen emissio illi causa siue per pollutionem, siue per fornicationem, siue quolibet alio modo, etiam per actum coniugalem illicitum, in quo censetur loco sacro fieri iniuria.

Petes 1. vtrum requiratur, vt semen in copia emittatur? ita censent communiter Doctores. verum, si consideremus iura citata, id non videtur requiri. nam canone, ecclesijs citato, ita dicit Concilium Nicaenum: ecclesijs semel consecratis non debet iterum consecratio adhiberi, nisi ab igne exstiterit sanguinis effusione, aut cuiuscumque semine polluta fuerint. cap. verò, si ecclesia, citato, ita ait Gregorius 9. si ecclesia non consecrata cuiuscumque semine fuerit, aut sanguinis effusione polluta &c. ex qua loquendi diuersitate videtur colligi ius non requirere effusionem seminis, seu copiam, vt ecclesia ex eo capite polluitur. videturque posse congruentia adferri, quod emissio cruoris in parua quantitate raro sit mortalis, saltem non ita facile supponi possit esse mortalis: voluntaria verò seminis emissio peccaminosa est peccatum mortale, quamuis semen non effundatur in copia, & ecclesia in suo foro non potest facile contrarium praesumere. videtur ergo statuisse, vt ecclesia non pollueretur propter sanguinis emissionem, nisi ea esset copiosa, pollueretur verò propter mortalem emissionem seminis licet non copiosam.

In hac tamen materia odiosa non iudico recedendum a communi Doctorum sententia, praesertim cum canones possint eorum explicationem recipere, vel saltem cum ea moderatione videantur recepti.

Petes 2. vtrum propter actum coniugalem exercitum in ecclesia, ea polluitur. Simpliciter affirmat Syluest. verbo consecratio, 2. quaest. 5. dicto 3. Victor. num. 99. Nauarr. cap. 27. num. 252. Alij simpliciter negant, insinuat Sotus §. ut quarto citato. Tertia sententia distinguit, censet enim pollui, si actus sit sacrilegus, non verò, si omnibus spectatis non sit sacrilegus, tenet Suarez disp. 81. sect. 4. citata. §. tertio polluitur, Henriquez num. citato, & sequitur ex ijs quae docet Sa verbo ecclesia, num. 14.

Hac sententia videtur verior, quia pollutio Resp.

Ecclesiae ex hoc tertio capite non videtur induci, nisi intercedat peccatum, vt Doctores videntur indicare, vnde quando actus carnalis non est peccatum, & quidem mortale, non est causa pollutionis Ecclesiae.

Confir. per actum non peccaminosum non potest dici irrogari iniuria Ecclesiae, ergo Ecclesia non debet censi eo casu pollui. iuxta hanc explanationem intelligendi sunt canones citati. quod si actus sit sacrilegus sit iniuria Ecclesiae, quod sufficit vt ea censetur pollui.

Ex his sequitur quod, dum coniuges debent diutius in Ecclesia tempore belli commorari cum periculo incontinentiae si abstineant ab actu coniugali, templum non polluitur, si actum coniugalem in eo exercent; quia in tali circumstantia non potest censi templo irrogari iniuria, neque actus est sacrilegus. addo non pollui, etiam si forte nimis effrante huiusmodi actum exercent, quia ille immoderatus animus non reddit actum externum mortaliter malum, & templo iniuriam. videri potest Sylu. supra, qui in hoc casu consentit.

4. violatur Ecclesia si excommunicatus in ea sepeliatur. cap. consuluisti, de consecratione Ecclesiae, quae constitutio hoc tempore est intelligenda iuxta moderationem Concilij constantiensis de evitandis excommunicatis, scilicet ad hoc requiri vt i) sint nominatim denunciati, vel publici clericorum percussores.

Idem proportionem dicendum de cimiterio, quod scilicet non polluitur, si excommunicatus toleratus in eo sepeliatur.

5. violatur, si infidelis, seu non baptizatus in ea sepeliatur, can. Ecclesiam, r. & 2. de consecratione, dist. 1. qui canones ab Ecclesia recepti sunt: intelliguntur verò de infideli nato ex vtero; non verò de eo, qui adhuc later in vtero materno. vnde quando proles in vtero materno existens sepelitur cum matre gravida mortua, Ecclesia non debet censi polluta ex hoc capite, quamvis pollui possit ratione homicidij, si proles sit viva, quae moriatur in Ecclesia.

6. communiter Doctores asserunt Ecclesiam pollui si consecratur ab Episcopo excommunicato denunciato, sed probabilius est quod censet Suarez sect. citata §. quando violatur, scilicet non pollui, quia violatio supponit consecrationem, vel benedictionem, nam iuxta communem Doctorum sententiam Oratorium ab Episcopo deputatum sine vlla consecratione, vel benedictione non violatur, cum ergo in nostro casu non supponatur benedictio, locus non est dicendus violari, praesertim cum in materia odiosa argumentum à simili non sit validum, vnde non sequitur: Ecclesia violatur per sepulturam excommunicati in ea; ergo etiam per consecrationem illius ab excommunicato factam. praeter quam quod, vt ex dictis patet, non sit simile, nam sepultura excommunicati supponit consecrationem Ecclesiae, quae proinde potest violari, consecratio autem non supponit aliam priorem.

7. violatur Ecclesia, si eius parietes destruantur. colligitur ex cap. lignis, de consecratione Ecclesiae. Glossa in cap. proposuit citatum & quidam alij censent id esse verum, etiam si successivè destruantur, ita vt reparentur, antequam maior pars censetur destructa, sed probabilius est non violari nisi saltem maior pars simul destruat, vel maneat simul destructa. videri potest Sylu. quaest. citata in fine, & eodem verbo, quaest. 4. Nau. cap.

citato num. 250. Sa verbo Ecclesia num. 18. & alij. vnde si parietes pereant per partes, reparentur tamen antequam maior pars simul censetur perijisse, vel destructa, Ecclesia non perdit suam consecrationem.

Aduerte 1. dicta de violatione Ecclesiae consecrata, posse applicari Ecclesiae solum benedictae sine consecratione, vt communiter Doctores, excepto 6. casu; non tamen habere locum in alijs locis deputatis ad diuinum officium, vel sacrificium sine benedictione, v. g. in Oratorijs ab Episcopo ad hoc deputatis, quae nec propter sanguinis, vel seminis effusionem, nec propter homicidium in ijs perpetratum violantur.

Aduerte 2. vt Ecclesia consecrata, vel benedicta violetur, communi Doctorum sententia requirit vt factum propter quod violatur, sit publicum, & de eo constet, quod colligitur ex cap. significasti, de adulterijs, vbi id statuitur de seminis effusione. vnde nisi falsum constet de homicidio in Ecclesia perpetrato, vel de effusione sanguinis, vel seminis, Ecclesia non censetur violata. incipit tamen censi violata, quandocumque constabit idem dicendum de sepultura pagani vel excommunicati.

Aduerte 3. polluta Ecclesia pollui cimiterium coniunctum, vt communiter Doctores, quod colligitur ex cap. vnicò de consecratione Ecclesiae, vel altaris, in 6. ex quo tamen minus efficaciter videtur probari, cum cap. solum, agat de pollutione Ecclesiae, quae oritur ex sanguinis effusione, quod propter aliquam rationis paritatem non videtur ad alios modos pollutionis extendendum, cum ea forma argumentandi in odiosis parum sit efficax: si ergo ius spectemus, solum censetur pollui cimiterium coniunctum, quando Ecclesia polluitur sanguinis effusione.

Dixi, coniunctum, quia textus id expresse requirit, immò addit: *secus si remotum fuerit ab eadem*, scilicet Ecclesia, vnde sequitur, quod polluta Ecclesia non polluitur cimiterium distans, quamvis ad illam pertinet. Dixi etiam, polluta Ecclesia pollui cimiterium, non verò e contra, quia vt cap. citato, polluto cimiterio etiam coniuncto Ecclesia, ea non polluitur, ne minus dignum maius, aut accessorium principale ad contrahere videatur.

Notandum etiam ex eodem cap. quando plura sunt cimiteria sibi cohaerentia, pariete intermedio se iuncta, vno polluto non violari alterum, etiam si ex vno ad aliud pateat accessus per portam intermediam. Quod si contingat huiusmodi portam pollui, polluitur cimiterium ad quod illa censetur pertinere, si ad vtrumque pertineat, polluitur cimiterium vicinior parti ianuae pollutae. videri potest Sa supra, num. 23. si porta templi polluat in interiori parte versus Ecclesiam, polluitur Ecclesia, non verò si porta polluat in parte exteriori.

In Ecclesia consecrata, vel benedicta polluta non potest, vt dixi, communiter sacrificium celebrari, & si peccatum mortali, antequam reconcilietur, nec possunt celebrari diuina officia, vel mortui sepeliri, nullo tamen iure statutum est, vt propter hanc celebrationem incuratur irregularitas.

Quando polluitur Ecclesia, quae erat consecrata, debet per Episcopum reconciliari, cum aqua & se, vel alio Episcopo, cum vino, & cinere benedicta, vt patet ex cap. proposuit, & cap. aqua, de consecratione Ecclesiae. Dico, per Episcopum, quia, vt patet cap. aqua, citato, Episcopus non potest hanc reconciliationem simplici sacerdoti committere, cuius

contrarium

Si actus
conjugalis
sit sacrile-
gus, sit ini-
uria Eccle-
siae.

157.

Violatur
quarto, si
sepeliatur
excommuni-
catus.

158.

Violatur
quinto si
non bapti-
zatus in ea
sepeliatur.

DD: asse-
runt etiam
pollui si
consecratur
ab Epi-
scopo excom-
municato de-
nunciato.
Sed id non
placet.

159.

Violatur
septimo, si
parietes de-
struantur.

contrarium improbabiler asserit. Sa supra num. 20. Ex facultate tamen summi Pontificis potest Ecclesia consecrata per simplicem sacerdotem reconciliari, quod quibusdam religiosis concessum est, qui videntur polle reconciliare aqua, quam vocant Gregorianam, per eos benedicta, vt ex tenore privilegiorum non difficulter deduci potest.

Per cap. citata, videtur derogatum canonibus, *de motu*, & *Ecclesijs*, de consecratione dist. 1. vbi Ecclesia violata per homicidium, vel adulterium, item sanguinis, vel seminis effusione, dicitur denud consecranda.

Quod si ecclesia solum fuerit benedicta, potest reconciliari per sacerdotem cum aqua ab ipso benedicta, vt videtur patere ex cap. *si ecclesia*, de consecratione Ecclesie, vbi dicitur: *si ecclesia non consecrata, cuiuscumque semine fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aqua proxima exorcizata, lauetur, ita communiter censent Doctores*. Glossa in cap. citatum, Siluest. verbo *consecratio* 2. quaest. 8. & alij, quod etiam dicendum de reconciliatione cimiterij, quando ipsum vulgari modo fuit solitarie benedictum, non vero, cum ecclesia consecrata.

Queri potest, num sit opus licentia Episcopi. Resp. non videri, quamuis sit congruum eam petere, quando Episcopus commodè potest adiri. insinuat Siluest. supra, tenet Henricus cap. 27. citato num. 6. Auila de censuris parte 3. disput. 7. dub. 4. conclus. 1. & potest colligi ex verbis relatis cap. *si ecclesia*, nam si Pontifex vellet expectari mandatum vel licentiam Episcopi, non vteretur ea loquendi forma.

Aduerte 1. reconciliata ecclesia reconciliari etiam cimiterium ipsi coniunctum, non vero de consecratione.

Aduerte 2. quando polluitur Ecclesia, ed quod in ea sepeliatur non baptizatus, non tantum reconciliandam, sed cadauer etiam exhumandum, vt *canon ecclesiam*, de consecratione dist. 1. Idem censet Glossa in cap. *si ecclesia*, citatum, de excommunicato. Quod si ecclesia violatur, ed quod maxima pars parietum simul perierit, vel maneat destructa, postquam fuerit reedificata, noua indiget consecratione, vide Siluest. supra quaest. 4. & cap. *lignis*, de consecratione ecclesie.

Quamuis sit graue peccatum communiter in Ecclesia violata celebrare, id tamen interdum licet ex Episcopi facultate propter aliquam necessitatem, vt S. Tho. hic, resp. ad 2. & plures alij. Sortus tamen artic. citato. *si vero*, censet maiorem ad hoc requiri necessitatem, quam vt liceat extra Ecclesiam celebrare. insinuat etiam in maxima necessitate, quando non posset adiri Episcopus, posse sine expressa eius licentia sacrum fieri in Ecclesia violata, quæ extensio non videtur facile admittenda. Aliqui etiam addunt per celebrationem bona fide factam Ecclesiam sufficienter reconciliari, ita vt postmodum absque ulteriori reconciliatione liceat in ea celebrare. Sa supra num. 19. Auila supra ab. 3. *Castro respondet*, sed hæc, quæ nullo iure iuntur, vel ratione vrgente, non videntur in iis, quæ ab humano iure pendent, facile admittenda.

In fine dubij. Aduerte non posse etiam Missam fieri in loco interdicto extra casus cap. *alma Mater*, de sententia excommunicationis in 6. & celebrantes in loco interdicto contra iuris prohibitionem fieri irregulares, immo tam religiosos exemptos, quam saculares presbiteros celebrare in loco interdicto, vel habere celebrare interdicti ingressu Ecclesie, cap. *Episcoporum*, de privilegijs in 6. dico,

exemptos, quia can. de illis agit, & querela videntur de iis Pontifici expolita.

D V B I V M III.

De altari ad celebrandum necessario.

CELEBRARE sine altari est graue peccatum mortale, vt communiter Doctores. A tempore Siluestri altare debet esse lapideum, vt patet ex can. 1. *altaris*, & 2. de consecratione, dist. 1. & ex festo Dedicationis Basilicæ Saluatoris 9. Nouembris, quod ita intelligitur, vt in altari fixo ipsa mensa sit lapidea, nam reliqua pars potest esse terrea, vel lignea. debet etiam certo ritu consecrari, vt patet ex canonibus, & ex Romano Pontificali, consecratio autem fieri debet ab Episcopo, nec potest absque licentia summi Pontificis per alium fieri.

An sit de substantia consecrationis altaris, vt imponantur reliquie, dubitari potest. Negant Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 3. §. *sexto denique*, Suarez disp. 81. sect. 5. §. *tertio additur*, Valquez disp. 233. cap. 2. §. *alterum est*. Alij asserunt, Siluest. verbo *altare*, num. 1. Fumus eodem verbo num. 5. & 7. Azor 1. parte moralium lib. 10. cap. 27. quaest. 8. qui plures citat dicentes esse communem sententiam, indicat Henriquez lib. 9. cap. 28. num. 1. Sa verbo *altare*, quæ sententia videtur verior, patetque ex forma consecrationis in Romano Pontificali, neque facile ostendi potest, derogatum contraria consuetudine, quidquid sit hac de re, non iudico altare posse consecrari sine reliquijs, quando illa facile haberi possunt, & proinde Abbatem ex privilegio valentem consecrare altaria, debere apponere reliquias, nec posse sine illis consecrare, si commodè haberi possunt.

Consecratio altaris portatilis perit, si lapis ita frangatur, vt in neutra parte hostia possit commode reponi cum maiori parte calicis, alijs non, quamuis aliquo modo frangatur, vel lignum ab eo separatur (nam lapis consecratus in altare portatile, seu viaticum potest ligno circumdari) ita multi Doctores; fixum vero definit remanere consecratum, si mensa separatur a reliqua structura, v. g. a columnis, vel lapidibus eam sustentibus, non vero si totum loco moueatur, vel ab imo ad summum moueatur, vt fiat altius, ita Palud. dist. 13. quaest. 2. artic. 4. conclus. 2. Angelus verbo *altare*, num. 2. Siluest. eodem verbo, quaest. 8. Perit etiam consecratio, si lapis enormiter frangatur, videri potest cap. 1. de consecratione Ecclesie, vbi dicitur, *aut etiam diminutus*, quod explicatur cap. 3. eodem titulo, cum dicitur: *vel enormiter fracti fuerint, vt si cornua immunda frangantur*. neque enim modica diminutio tollet consecrationem etiam altaris fixi.

Ex quo obiter patet neque altare portatile, neque fixum posse componi ex pluribus lapidibus inter se coniunctis, sed debere esse vnum modo explicato integrum.

Aduerte altari fixo perdente consecrationem, Ecclesiam non debere rursus consecrari, vt respondit Alexander 3. cap. 1. citato. ad can. *si motum*, de consecratione, dist. 1. vbi Hyginus Papa contrarium videtur decernere. Dico ecclesiam moto altari iterato debere consecrari, non secundum se tota, sed secundum sui partem, scilicet altare.

164.

Mensa debet esse lapidea in altari fixo. Consecratio fieri debet ab Episcopo.

Videtur de substantia consecrationis, vt imponantur reliquie.

166.

Consecratio quando percat.

Coroll.

Edr.

Edr.

Edr.

Edr.

Edr.

D V B I V M I V.

De ornatu altaris, in quo sacrum faciendum.

167.

VT sacrum in aliquo altari licite fieri possit, in primis requiritur, vt illud instruat linteum, quod totam mensam cooperiat, insuper altero, quod saltem cooperiat eam partem altaris, quae est consecrata, & dicitur ara, quae linteum olim vocabantur palla.

Aduerte 1. non esse necesse, vt sint duo distincta linteum, sed sufficere vnum duplicatum. 2. non requiri, vt haec linteum, seu mappa sint benedicta, vt docent Toletus lib. 2. cap. 2. Suarez disp. 81. sect. 6. conclus. 1. Vasquez disp. 233. cap. 3. Azor parte 1. lib. 10. cap. 28. §. quares.

Præter hæc requiritur linteum album quod vocatur corporale, eam. consilio, de consecratione, dist. 1. ex quo can. pater debet esse linteum, non vero sericum, item debet esse album, non vero tinctum. Hoc linteum olim non solum ad hoc deferuebat, vt corpus Domini, & calix super illud poneretur, sed etiam vt aliqua eius parte calix cooperiretur, & proinde non tantum complectebatur corporale, vt communi vsui iam vsurpatur, sed etiam id, quod modò vocamus pallam, quæ calix cooperitur, ex quo patet quod & palla saltem ex ea parte, quæ tangit calicem, debet esse linea, & alba, patet etiam quod huiusmodi palla distincta à corporali non ita sit necessaria, quin eius defectus possit suppleri, partem corporalis calici superponendo.

Corporale debet esse benedictum (idem sit iudicium de parte pallæ, quæ tangit calicem) patet ex can. consilio, citato. hæc benedictio debet ab Episcopo fieri can. citato, neque potest etiam de eius licentia fieri per simplicem sacerdotem, vt constat ex cap. aqua, de consecratione. Manet vero benedictio, quamdiu linteum remanet sufficiens ad hostiam, & calicem capiendum, ita vt non perdat etiam si magnum corporale scindatur in duas partes, nam qualibet pars apta ad recipiendum Christi corpus & calicem, benedictionem retinebit.

Petes, vtrum sit graue peccatum sine huiusmodi ornamentis celebrare?

Resp. 1. esse mortale, si omnia negligantur. 2. si negligatur corporale, in quod Christi corpus recipiatur, 3. si neutra mappa adhibeatur, quod si solum altera amittatur, ob necessitatem, & deposito contemptu, & scandalo, Suarez sect. citata, §. secundum, censet fortasse non esse mortale, idem tenet Azor supra, quod non est improbabile, quia illa omisso non videtur esse ita grauis, addit, si corporale sit paulo maius, possit plicari, & alteram partem posse ferire loco secundæ mappæ, quam sufficit cooperire partem altaris consecratam, vt in eâ fiat consecratio.

Præter hæc requiritur candela accensa in altari vt habet communis consuetudo, cuiusque omisso est mortalis, vt videtur insinuari cap. litteras, de celebratione Missarum, vbi inter cætera grauiter reprehenditur sacerdos, qui sine igne celebrauerat, sufficit verò vna, ex communi consuetudine, quam debere esse ceream asserit Suarez sect. citata §. tertio requiritur, cuius sententiæ videtur praxis fauere, quamuis Toletus cap. 2. citato §. sequitur, id

neget. Saltem nullo modo videtur probandum, vt sit ex seuo; cum candela sebaea in templis non soleant deferri diuinis officiis, quamuis Azor supra censet in necessitate id esse licitum, in qua necessitate videtur licitum celebrare cum lucerna ex oleo, vt Vasquez cap. citato num. 25. quod etiam subinducit Suarez loco citato.

Requiritur etiam liber, qui saltem contineat canonem, vt communiter Doctores, ne in re tam ardua memoria hominem fallat, vnde communiter docetur eum, qui audet rem diuinam sine libro facere, peccare mortaliter, non est tamen improbabile, quod censet aliqui, non esse peccatum iusta de causâ sacrum sine libro celebrare, si ab his scandalum, & errandi periculum, videri potest. Vasquez in fine cap. citati, qui docet eos, qui propter debilitatem visus non possunt legere, possunt tamen sufficienter hostiam, & calicem videre, per mittendos celebrare, si Missam sufficienter memoriter teneant, videri etiam potest Suarez sect. citata §. quarto requiritur.

Solet etiam crux apponi, vt præscribitur in regulis Missalis, sed nullum extat ius id præcipiens & consuetudo eam apponendi non satis indicat omissionem continere graue peccatum, vnde nec Doctores id censent, modò fiat sine contemptu, vel scandalo.

D V B I V M V.

De vasis necessarijs ad Missam celebrandam.

RESP. requiri calicem cum patenâ, patet ex can. vasa, & can. vt calix, de consecratione dist. 1. qui sunt ab ecclesiâ recepti, hic calix debet esse ex auro, vel argento, vel saltem stanno, vt habetur can. vt calix, citato, vbi idem insinuat de patenâ, quod etiam vsus confirmat, vnde nullo modo licet in calice alterius materie celebrare absque peccato mortali, videri possunt prædicti canones, vbi specialiter prohibetur celebrari in calice ligneo, quod etiam valde reprehenditur cap. litteras, de celebratione Missarum, & merito, cum lignum, vt pote porosum, facile imbibet sanguinem Domini. Can. vt calix, specialiter prohibetur, ne fiat ex ære, vel aurichalco, quia hæc ob vim virtutem facile æruginem contrahunt, quæ vomitum prouocat, vt ibi dicitur, non potest etiam ex vitro fieri propter materie fragilitatem, videri potest S. Tho. ad 6. nec potest fieri ex lapide.

Dubitari potest an possit fieri ex plumbo, vt eum communiter negatur, siue enim plumbum sit eiusdem naturæ, & speciei cum stanno, siue non, mortali, & vsuali hominum estimatione censetur differre, & ex eo sequuntur incommoda quæ ex ære, vel aurichalco, saltem facile sordes contrahit. Id verò ita intelligitur, vt cuppa non possit esse plumbea, pro quo

Notandum non requiri, vt totus calix sit ex auro, argento, vel stanno, sed sufficere, si cuppa sit ex huiusmodi materia: nam pes potest esse ex ære, aurichalco, vel plumbo, consuetudine etiam Romæ permittente, vt pars inferior constet aliâ materiâ, obiter

Aduerte, quod licet propter paupertatem calix possit esse stanneus, tamen omnino debeat esse argenteus, & communiter esse illâ materiâ, ex quo aliqui docent, si ecclesiæ legetur calix, nihil

addendo,

Sufficit linteum duplicatum. Non necessarium debet linteum esse benedictum.

Corporale debet esse linteum & album.

Non perditur consecratio Corporalis, si scindatur magnum in duas partes.

Nō videtur mortale cū vnica mappa celebra- re in necessitate.

168. Omisio candelæ accensæ est mortalis. C. litteras.

addendo, intelligi legari argenteum, nec satis fieri si tradatur stanneus.

Calix hic debet esse consecratus, vt insinuat cap. vnico, de sacra vñctione §. vltimo, quod etiam vñs obtinuit. idem censendum de patenâ; esset- que graue peccatum celebrare in calice non consecrato.

Consecratio fit cum chrismate, vt patet ex §. citato, solumque fieri potest per Episcopum, vel alium ex licentiâ Pontificis, quam non videtur habere Abbas, eò quod sit mitratus; nam quæ cum vñctione chrismatis benedicuntur, difficilius aliis conceduntur, quam Episcopis, quibusdam tamen ex speciali priuilegio id est concessum. vñusquisque sua priuilegia debet attentè considerare, & pendere quantum se extendant.

Consecratio calicis perit, si frangatur, vel eius partes ab inuicem separantur, ita vt cuppa separetur a pede, quod verum est de calice fixo, pro quo

Notandum calicem duobus modis confici, vno vt partes inter se cohaereant per modum partium continui, nec facile possint à se inuicem separari, altero modo vt partes possint facile separari, & data opera fiat, vt separari possint. dictum illud de perditione cōsecrationis calicis, verum est de fixo, seu facto priori modo, de altero autem calice, qui vocatur tornatilis, probabilis est non intelligi, seu per separationem partium non perire eius consecrationem, quod docent Henriquez lib. 9. cap. 18. num. 2. Sa verbo calix num. 1. Suarez disp. 81. sect. 7. §. *versus inquiri potest*, Valquez disp. 233. cap. 4. num. 35. qui dicit vñ receptam, & alij. ratio est quod per separationem prior forma non censeatur ita perire, vt per subsequentem coniunctionem censeatur noua superuenire.

Difficultas maior est num si calix inauratus perdat inaurationem, eaque innouetur, si nūl perdat consecrationem, si que denuo consecrandus, vt possit in eo celebrari; asserunt Angelus verbo calix num. 1. Silu. eodem verbo quæst. 2. Suarez sect. citata §. *alia*, Valquez cap. citato §. *probabilis tamen* intelligunt verò quando perit inauratio partis interioris, & renouatur. ratio est quod noua superficies adueniens, quæ Christi sanguinem contingit, non sit consecrata, cum consecratio partis interioris non censeatur illi communicari, quæ sententia est probabilis; Alij tamen probabiliter asserunt calicem eo casu non perdere consecrationem. Sa supra, num. 2. Henriquez num. citato & alij. quia remanet idem calix, qui erat consecratus, ergo remanet consecratio, cum hæc non pereat re permanente.

Hic querunt varij, an pyxis, in quâ Christi corpus custoditur, debeat esse consecrata, seu benedicta?

Resp. negatiuè, quod docent multi. idem est indicium de lunâ in remonstrantiâ, de quâ expressè Sotus distinct. 13. quæst. 1. art. 3. §. *sed arguitur præterea*.

Nec refert quod in Romano Pontificali peculiaris pro eâ ponatur benedictio, quia non omnia necessaria sunt benedicenda, quorum in Pontificali ponuntur formæ benedictionis, vt patet ex pluribus, quæ ibi recensentur, neque potest aliunde ex iure colligi pyxidem necessario benedicendam. quamuis ergo id sit consulendum, non tamen est necessarium, nullo etiam iure præscribitur ex quam materia confici debeat, quamuis honestatis ratio semper sit habenda, & quantum fieri potest, sit argentea. quod si propter paupertatem sit

plumbea, omnino consulendum vt linteum benedictum intus ponatur, in quo sint hostiæ consecrata.

Pro complemento huius dubij notandum vasa sacra non nisi à sacris hominibus debere contingi, præsertim quando continent corpus, vel sanguinem Christi; quo casu non possunt contingi etiam à subdiacono. videri potest canon, non oportet, & can. non liceat, primus, dist. 23. item can. in sancta, de consecratione, dist. 1. Aliqui tamen existimant non esse mortale, si seposito scandalo & contemptu clerici inferiores tangant vasa sacra, quando corpus, vel sanguinem non continent. Suarez disp. citata sect. 8. §. *tertium exemplum*, Valquez cap. 4. citato §. *superest*, immò Sotus dist. 13. quæst. 2. art. 3. §. *sed circa*, putat ne quidem esse veniale, sed contrarium est verius. est autem mortale ea conuertere ad vñs profanos.

Monialibus etiam prohibetur corporalia, & pallas tangere, can. *sacras*, dist. 23. citata: tamen post primam lotionem, saltem delictiâ Episcopij, ea possunt tangere.

D V B I V M VI.

De vestibus necessarijs ad celebrandum.

REQVIRVNTVR etiam ad Missam faciendam certa quedam vestimenta, nimirum amictus, alba, cingulum, manipulus, stola, casula, ita vt sine his celebrare sit mortale, vt communiter Doctores, quamuis aliqui probabiliter existimant non fore mortale, si vñm, vel alterum ex minoribus omittatur in necessitate. Hæc vestimenta debent esse benedicta, vt patet ex can. *vestimenta* dist. 1. vbi obiter

Notandum quod licet prædicto can. prohibeatur, ne ea ab alijs, quàm à sacris hominibus tangantur, nullum sit peccatum, si à secularibus contrectentur, contrariâ consuetudine quoad hoc canonem derogante. esset tamen mortale illa in profanos vñs conuertere.

Vestimentorum benedictio diuersa est à benedictione corporalis, vt patet ex Pontificali Romano. debetque ab Episcopo adhiberi, neque is potest illam simplici sacerdoti committere, vt communiter Doctores, & colligitur ex cap. *aqua*, de cōsecratione Ecclesiæ, Pontifex tamen potest eam committere, & reipsa quibusdam commisit.

Hæc benedictio perit, si figura ita pereat vt vestimenta non censeantur amplius apta ad consuetum vñm, vt si manica separetur ab alba; vnde licet postmodum reparetur, indiget nouâ benedictione, quod si forma sufficiens remaneat, remanet etiam benedictio, quæ similiter remanet, si fracto cingulo pars residua sufficiat ad cingendum. possunt etiam partes neçi, antequam cingulum planè frangatur. Adde stolam duplicatam, vel casulam non perdere benedictionem per separationem, ideo enim ita benedicuntur, vt possint pro arbitrio separari.

Aliqui etiam dicunt stolam posse deferri loco cinguli, vel manipuli. Suarez disp. 82. sect. 2. in fine, Henriquez lib. 9. cap. 29. §. quinto, Sa verbo *Missæ*, num. 9. & alij. censent etiam manipulum posse deferri loco stolæ. idem tenet Nauar. cap. 25. num. 84. immò Henriquez supra & Sa num. 10. censent cingulum non necessario debere esse benedictum, quod antea docuerant Sotus dist. 13. quæst. 2. §. *primò videndum*, verbi *secundum requisitum*,

172.

Can. Non oportet. Can. non liceat.

Can. Sacras.

173.

Est mortale sine illis celebrare.

Can. Vestimenta.

Benedictio perit si figura ita pereat vt non censeantur amplius apta ad vñm consuetum.

174.

Non videtur licere
viri cingulo
non benedicto, nisi
quidam
cōtium
sentiant.
Materia
corrupta
non potest
ad vñs
profanos
conueri.
Idem di-
cendum de
materiā cē-
plorum.

Ex licentia
tamē Episcopi
proba-
biliter pos-
sunt ad
profana cō-
ueri.

175.

In Polonia
celebratur
cooperto
capite in
hyeme.

Apud Chi-
nenses po-
test totum
sacrum ce-
lebrari coo-
perto capi-
te.

Breue Apo-
stolicum vt
in China
celebratur
recto cap.

rum, & Rich. eadem dist. art. 4. quaest. 4. verum illa licentia videtur nimis magna, cum constet de precepto: can. *vestimenta*, citato nullo autem modo constet de contraria consuetudine. unde existimo non licere vti cingulo non benedicto, vt Nauar. supra, Vasquez disput. 233. cap. 4. in fine. Azor 1. parte lib. 10. cap. 28. quaest. 6.

Adverte quando haec ita corrumpuntur, vt non possint amplius sacris vsibus deservire, materiam non posse in vsus profanos conueri, vt can. *vestimenta*, citato, quod etiam dicendum de Corporalibus, & pallis. Idem dicendum de materiā templo- rum, lapidibus, & lignis. videri potest can. *ligna*, de consecratione distinct. 1. vbi dicitur quod sint iungenda ad aliam Ecclesiam, vel ad profectum fratrum in monasterio, vel igni comburenda. videri etiam potest can. *altaris palla*, eadem dist. vbi dicitur, quod palla sit comburenda, & cineres in baptisterium inferendi, aut in pariete, aut fossis pavimenti, ne introeuntium pedibus inquinetur. idem sit iudicium de vestibus sacris. Verisimile tamen ex licentia Episcopi haec posse in vsus profanos conueri, vt Sa verbo *Ecclesia*, num. 2.

Difficultas est num ita sit illicitum sine vestibus celebrare, vt nullo euentu id liceat? ita censet Caiet. 1. 2. quaest. 96. art. 4. verum vt bene notat Nauar. supra, id est valde durum: unde illi videtur licitum ad vitandum mortis periculum, quod etiam tenent Henriquez supra, Sa verbo *Missae* num. 13. Valentia 1. 2. disp. 7. quaest. 5. puncto 6. §. *unde de caput illud*, Vasquez 1. 2. tomo 2. disp. 161. cap. 3. videri etiam potest tomo 4. in 3. partem tractatu de excommunicatione dubio 7. num. 14. Suarez lib. 3. de legibus cap. 30. num. 15. & alij, quorum sententia videtur probabilior: nam Ecclesia non videtur cum tanto rigore praecipere ne quis sine vestibus celebret, vt etiam in aperto vitae periculo aliter fieri non possit.

Præter haec vestimenta nihil aliud in rigore iuris requiritur, sed solum seruanda decentia & honestas, propter quam vsu receptum est, vt sacerdos celebraturus calceos vel crepidas induat: non videtur tamen graue peccatum, seposito contemptu vel scandalo, iis carere. vsus etiam habet, vt missa detecto capite celebretur, & proinde non debet celebrari capite cooperto citra necessitatem, vel aliam iustam causam, quibus casibus aliqui censent opus esse licentia Episcopi, sed, modò tollatur scandalum, ea non videtur necessaria, vt si æger vel valde frigidus celebret in aliquo priuato sacello. unde, quia in Polonia nullum ingeneratur scandalum, sacerdotes in hyeme sacrum celebrant capite cooperto: planè tamen conuenit pro consecratione caput aperiri, nisi mos patriæ aliud requirat. quod addo quia Pater Nicolaus Trigault cum ex China ad nos venisset, mihi & aliis narrauit anno 1617.

(quod & in suam historiam retulit lib. 1. cap. 7. expeditionis christianæ apud Sinas) caput aperire apud Chineses nullo modo esse honoris, apud quos proinde totum sacrum potest capite cooperto celebrari.

Nec obstat quòd hac provincia non debeat à reliquo orbe discrepare, quia caput tegendo solum discrepat materialiter, non verò formaliter: immo si aperto capite celebraret, discreparet in cultu religioso, cum apud nos ideo caput aperiatur, quòd id sit signum honoris, & reuerentiæ, apud illos verò non sit, sed tale signum exhibeat, caput operiendo. Ad omnem tamen scrupuli occasionem tollendam Paulus 5. per breue, cuius initium, Re-

ma sedis Amstres, anno 1615. die 27. Iunii eidem Patri concessit, vt sacrum in China recto capite celebraretur, quod ex suo libro mihi communicauit 3. Martij anno 1617.

D V B I V M VII.

Virum ad missam celebrandam requiratur minister?

RESP. affirmatiuè, patet ex vniuersali Ecclesiae consuetudine, quamuis autem Soter statuerit, vt duo essent ministri, vt patet can. *hoc quoque*, de consecratione dist. 1. vniuersali tamen consuetudine vnus sufficit in missis priuatis, neque sacerdos idcirco inconuenienter dicit Dominus vobiscum, quia non tam alloquitur ministrum, quam Ecclesiam, cui precatùr pacem, unde eius oratio potest dirigi ad absentes loco, spiritu tamen praesentes. 2. illa locutio potest intelligi iuxta id quod communis accidit, communis autem accidit, vt plures missam audiant.

Dubium est num si: graue peccatum sine ministro celebrare?

Resp. esse, si fiat promiscuè sine dispensatione: ita enim ecclesiastica consuetudo videtur intelligere, & ratio decentiae videtur postulare, cum varia fiant in sacro, quæ minus commodè, & minus decenter fieri possunt à sacerdote celebrante simul supplente vicem ministri. Dixi promiscuè, quia raro & ex peculiari ratione id facere non videtur illicitum, vt si sacerdos captus ab hæreticis non possit tuto habere ministrum, & propterea deberet diu abstinere à missæ sacrificio, videretur possit interdum ad suam consolationem & peculiarem fructum spiritualem sine ministro celebrare: vel si ad ministrandum viaticum infirmo opus esset missam celebrare, nec vlus adesset minister: idem fortè licet, ne sacerdos in festo valde solemnī sacro careat. videri potest Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 5. §. *utrum verò si quis*, Henriquez lib. 9. cap. 30. Henriquez num. 1.

Dubium etiam est, num mulier possit sacro ministrare?

Resp. negatiuè, ita Sotus supra §. *nona denique*, Henriquez supra, Siluest. verbo *Missae* art. 2. Fumus eodem verbo, num. 5. patet ex cap. 1. de cohabitatione clericorum, & mulierum, vbi dicitur: *Prohibendum quoque est, vt nulla femina ad altare presumat accedere, aut presbytero ministrare*, & ipsa honestas id postulat, indecens enim est feminam sacerdoti celebranti assistere: unde licet possit ex loco remotiori respondere, nullo tamen modo tolerandum est, vt ministret, potiusque debet sacerdos sacrum omittre, quam permittere feminam etiam monialem sibi ministrare. videri potest Sotus supra, item Vasquez annotatione in art. 5. sequentem. neque videtur tolerandus abusus, qui aliquibus in locis irreperit repugnans communi Doctorum, canonibus, regulis Missalis, & praxi timoratorum, quæ praxis & communis sententia aperte ostendunt non esse canonibus hac in parte contraria consuetudine derogatum.

DVBIUM VIII.

Virum Missa, quae vocantur priuata, sint licita?

179. **I**Ta vocant haeretici Missas, ad quas conuocatus fidelium non euocantur; similiter eas, in quibus solus sacerdos communicat, quas vocant angulares. videri potest Bell. lib. 2. de Missa cap. 9.

176. Notandum licet Missa variis modis dici possit priuata si res sanè intelligatur, non tamen ita loquendum ubi subesset periculum erroris, & conueniendi cum haeticis: nam ut optime Trident. sess. 22. cap. 6. quantumcunque Missa priuata fiat, & solus in ea sacerdos communicet, semper tamen est publica, & communis, partim quod a publico Ecclesiae ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus; qui ad corpus Christi pertinent, celebretur, partim quod populus spiritualiter communicet, vel saltem possit communicare, si velit adesse.

180. Dico 1. Missa, quae in priuatis oratoriis fiunt, vel in sacellis, non euocato solemniter cetero fidelium, sunt licitae.

Probat. Soter Pontifex can. hoc quoque, de consecratione, dist. 1. censet sacrum posse celebrari, si vel duo adsint; Gregorius 1. lib. 10. epist. 12. mandat Passio Episcopo Firmiano, ut Oratorium consecraret; idem homilia 17. in euangelia narrat Cassium Narniensem Episcopum morte instante celebrasse in oratorio sui Episcopij. August. lib. 22. de ciuitate, cap. 8. narrat sacrificium oblatum in quadam domo rusticâ, quam diabolus infestabat, & domum ad huiusmodi diabolicâ infestatione liberatam. vide Concil. Agathense cap. 14. ubi permittitur Oratorium ad missam audiendam. ex quibus, & similibus tum Pontificum, & Concilio- rum decretis, tum factis sanctorum habemus, non requiri iure diuino, ut conuocentur fideles ad hoc, ut missa celebrentur.

Confir. constat in Ecclesia missas ab omni tempore celebrari solitas pro priuatis beneficiis tum accipiendis tum acceptis, item pro defunctis, ad quas non est verisimile ceterum fidelium conuocari solitum.

Nec repugnat Basil. in psal. 115. sub finem scribens: Non in latebris delitescens sacrificabo, sed publicum exhibebo tibi sacrificium, assumpta mecum vniuerso populo, tua adorationis consortio futurus quia solùm loquitur contra haeticorum, vel schismaticorum latebras, qui ab Ecclesia se segregant, & occultos conuentus agunt, non verò vult negare sacrificium posse offerri in priuatis oratoriis, patet ex eo quod dicat: Audite, qui Ecclesiam relinquitis, & in publicis domibus versati miseris facitis corporis pretiosi scissuras, audite, inquam, quod vota praecipue persolvere oporteat in medio Hierusalem, hoc est Ecclesia Dei.

Dico 2. non sunt etiam illicitae Missae, in quibus solus sacerdos communicat. hanc conclusionem tradit Trid. supra, & can. 8. eiusdem sessionis dicit anathema asserenti Missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas. Probat. nō potest solidè ostendi vnamquamque præceptum extitisse in Ecclesia, quo obligarentur communicare omnes, qui sacro interessent, quod si non omnes deberent communicare, non est, quod asseramus missas illicitas, in quibus solus sacerdos communicat. Probat. 2. Fabianus Papa

epist. 3. quæ est ad Hilarium Episcopum, & refertur can. & si non, de consecratione, dist. 2. tradit, ut Christiani saltem ter in anno communicent, aperte supponens non esse necessè, ut aliqui præter sacerdotem in singulis sacris communicent, cum ab initio Ecclesiae fideles frequentius sacro missæ sacrificio solerent interesse.

Confir. 1. si id ex diuino præcepto esset necessarium, ex prædictâ Fabiani constitutione data fuisset occasio maximi sacrilegij, cum videlicet sacerdos non posset secundum ius diuinum celebrare, nisi aliquibus saltem ex populo communicantibus, & tamen tolerarentur fideles, qui solùm communicarent in Paschate, Pentecoste, & Natali Domini.

Confir. 2. ex eo quod Chrysost. homil. 64. ad populum Antiochenum arguens populum, quod rariùs communicaret, non propterea duxerit a sacrificio quotidiano abstinendum.

Obiicitur 1. 22. Lucæ dicitur: Hoc facite in meam commemorationem, quibus verbis præcipitur celebranti, ut ea faciat, quæ constat Christum fecisse in vltimâ cenâ, qui Apostolis communionem præbuit, ergo sacerdos debet aliis communionem præbere.

Resp. neg. consequentiam, nam si quid argumentum concluderet, concluderet Missam non posse celebrari, nisi omnes præsentés communicarent.

Confir. ab absurdo, quod inde sequeretur, videlicet neminem posse iteratò sacrum eodem die audire, cum non possit secundò in die communicare. Dico ergo Christum verbis citatis noluisse omnem circumstantiam actionis suæ esse de substantiâ sacrificij, vel sacrificium sine illâ nō posse offerri, sed præcepisse Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, ut incrementum sacrificium offerrent consecrando, & ut saltem ipsi participarent de sacrificio, sumendo hostiam immolatam, & sanguinem effusum bibendo. quoad distributionem verò non obligauit eos absolute, sed solùm, si qui adessent, qui nō legitime impediti vellent communicare. neque ex Actorum 2. ubi per fractionem panis intelligitur distributio Eucharistiæ, potest quidquam colligi, quia ex eo quod in sacrificio possit dari communicatio fidelibus, non sequitur sacrificium non posse peragi sine huiusmodi distributione.

Obiicitur 2. Apostolus 1. ad Corint. 11. dicens: Iam non est Dominica cenam manducare, unusquisque enim suam cenam præsumit ad manducandum.

Resp. hunc locum nihil facere ad præsens institutum, quia ibi Apostolus non agit de Eucharistiâ, eiusque distributione, sed de agape, seu de cœniui, quod in signum charitatis Christiani Corinthij ad imitationem Cenæ Dominicæ instituebant, in qua neglectis pauperibus diuites soli epulabantur.

Obiicitur 3. quod in nostrâ liturgiâ dicatur in plurali: Quot quot ex hac altaris participatione sumpsimus, id est: sacramenta, quæ sumpsimus.

Resp. per has, & similes orationes Ecclesiam solùm velle significare, ut si qui sint communicaturi, vel communicauerint, purâ mente, & ad animæ salutem faciant, idque videtur institutum, cum frequentior esset populi accessus ad communicandum, quod tamen etiam posterioribus sæculis dicitur, quia plures saltem spiritualiter participant de sacrificio.

Obiicitur 4. varia loca, quibus videtur præcipi, ut communicent, qui missæ interfunt.

Resp. inde non licere colligere Missam esse illicitam, in qua solus sacerdos communicat, sed ut summum

Chrysost.

182.

Obiectio prima ex Luc. 22.

Resp.

Non repugnat locus. Actor. 2.

Obiectio secunda ex 1. Cor. 11.

Resp.

Obiectio tertia.

Resp.

Obiectio quarta.

Resp.

summum concludi præsentis sacrificio, & nõ communicantes peccare, qui tamen canones iam vim non habent, immo nec videtur vnquam fuisse obligatio communicandi singulis diebus, vel in singulis sacris. adde aliquos canones peculiariter agere de clero assistente sacerdoti in Missa solemnè.

Obiectio 5. Obiiciuntur 5. varij Patres, Ignatius epist. ad Smyrnenfes: *illa firma Eucharistia reputetur, quæ sub Episcopo fuerit & c. ubi Episcopus fuerit, illuc & plebs congregetur.*

Resp. id nihil ad rem facere, quia S. Ignatius solum improbat conuentus, qui sine Episcopi auctoritate & consensu aguntur, quales proprie sunt hæreticorum, & schismaticorum.

August. August. lib. 4. de Trinitate, cap. 14. verum sacrificium censet non posse ritè offerri, nisi per sacerdotem sanctum & iustum, & nisi ab eis accipiat quod offertur, pro quibus offertur.

Resp. August. nolle eos sacramentaliter participare de victimâ, pro quibus offertur, cum sciuerit hoc sacrificium posse offerri pro defunctis & pro absentibus, sed solum velle, quod cum in antiquis sacrificiis ij, pro quibus offerebantur, comederent de victimâ, quæ debebat esse sine vitio, id optimè quadret in nostrum sacrificium, in quo primarius offerens est immunis à peccato, & eius caro mundissima, quæ nos possit mundare pro nobis oblata, & à nobis sumpta.

Chrysost. Chrysost. homil. 3. in epist. ad Ephesios: *Frustra est quotidianum sacrificium, nemo est, qui participet. & infra: Quicumque enim est, qui mysterium non est participes, impudenter stat, & nimis audacter & c.* consimilia habet homil. 61. ad populum Antiochenum, sub medium.

Resp. ex dictis circa priorem conclusionem constare Chrysost. non censere Missas illicitas, in quibus solus sacerdos communicat, addo ea, quæ obiiciuntur, non dirigi ad sacerdotem celebrantem, ut patet, sed ad fideles, quorum negligentiâ arguit, quod videlicet cum etiam impure in Paschate communicent, non tamen communicent aliâs, si digni sint, eum oblatio sit quotidiana, de qua possint communicare si vellet, quod cum non faciant, videantur irrogare iniuriam conuiuatori, quæ modo oratorio dicta sunt ad redarguendam populi socordiam, & negligentiam.

Obiectio sexta ex Strabone. Obicitur 6. quod Strabo lib. de rebus Ecclesiasticis cap. 22. in fine, requirat alios, qui communicent ad hoc, ut Missa censeatur esse legitima.

Resp. posse ita dici, si finem saltem secundarium spectemus, ad quem dirigitur sacrificium, scilicet, ut in eo conficiatur cibus animarum nostrarum, cum enim etiam ad illum finem secundariò statem ordinetur, dicendum carere aliquâ suâ perfectione, si nullus præter sacerdotem communicet, ob id tamen non sequi, quod talis Missa sit illicita.

ARTICVLVS IV.

Virum conuenienter ordinentur, quæ circa hoc sacrificium dicuntur?

Resp. affir. **A**FFIRMAT, quod bene explicatur in Corpore videri possunt solutiones argumentorum: ideo verò tam multa ab Ecclesia addita sunt celebrationi huius mysterij, ut fideles ad maiorem deuotionem, & venerationem tanti Sacramenti excitentur, addita etiam sunt partim ad populi instructionem, partim ad gratiarum actionem, & ad Dei

laudes peculiariter huic sacrificio coniungendas, explicatio huiusmodi orationum videri potest apud eos, qui de ritibus ecclesiasticis scribunt, videri etiam potest Bellarm. lib. 2. de Missa, à cap. 16. vsque ad finem libri.

D V B I V M I.

Virum Missa debeat recitari lingua vulgari?

DE BERE contendunt hæretici nostri temporis.

Sed certâ fide tenendum est non esse necesse, patet ex Trid. sess. 22. can. vltimo dicente anathema ei, qui dixerit linguâ tantum vulgari Missam celebrari debere, videri potest cap. 8. eiusdem sess.

Probat, Ecclesia ab antiquo sacrum Missæ officium linguâ aliquâ doctrinali celebravit, ut facile patet ex liturgiis, ergo signum est eam iudicasse conuenientius, ut Missa non celebraretur linguâ vulgari. 2. constat nihil circa hoc statutum iure diuino, Ecclesia autem in iis, quæ in sacramentorum administratione (adde & sacrificio) statuta non sunt, potest statuere id, quod conuenientius iudicauerit, ergo potest statuere, ut Missa non celebratur linguâ vulgari, sed certis quibusdam doctrinabilibus, idque est omnino decentius.

1. Vt aliquid fixum habeatur in sacri celebratione, si enim celebraretur linguâ vulgari, quæ sæpe mutatur, maxima interueniret varietas in celebratione Missæ. 2. si in singulis regionibus celebraretur linguâ patriâ vulgari, pauci omnino sacerdotes possent in alienâ regione celebrare, & proinde tolleretur Ecclesiarum communicatio cum maximo dispendio fidelium. 3. facit ad maiestatem sacrificij, quod linguâ doctrinali celebretur: nam si celebraretur populari, multi rudes, & plebei non capientes mysteria, & varios tropos orationum, & iudicantes de rebus iuxta suam intelligentiam, sacrum Missæ officium minoris facerent, atque ita diuinum hoc officium apud illos vilesceret.

Adde quod quæ in sacro Missæ sacrificio dicuntur, non tam dicantur ad populum fidelem erudiendum, quàm ad Deum orandum, & ad gratias ei agendas, quod optimè præstari potest etiam linguâ non vulgari. Paulus 5. à Patre Trigault intelligens aliam esse linguam litteratorum apud Sinenfes & aliam vulgarem, ei concessit ut sacrum posset celebrari linguâ litteratorum, quâ linguâ possent horæ Canonice recitari, ministrari Sacramenta, verti biblia, ut constat ex breui, quod incipit: *Roma sedis Antistes*, dato 27. Iunii, anno 1615.

Dices 1. quæ in Missa leguntur, etiam recitari ad populi instructionem, cum ergo non obiter ex alio capite, quo minus Missa celebrari possit linguâ vulgari, & ex hoc capite sit necesse eâ linguâ recitari, dicendum ita fieri debere.

Resp. neg. consequentiam, quia varia incommoda Responderent si Missa celebraretur linguâ vulgari, ut ostendimus, ad id quod adfertur de eruditione.

Resp. id posse, & debere suppleri per diligentiam Pastorum, qui, ut præcipit Trident. sess. 22. cap. 8. debent populum docere de iis, quæ in hoc mysterio leguntur, aliquid vel per se, vel per alios exponendos, quo fiet, ut longè melius sint percepturi ea, quæ in sacro leguntur, quàm si linguâ vulgari recitarentur.

Dices 2. maior deuotio excitaretur, si intelligeretur ea, quæ in sacro recitantur.

Resp.

Resp. 1. non minor excitari potest, neque minus potest in Deum eleuari, etiam si plebs promiscua non intelligat ea, quae recitantur, ut patet in plerisque; qui non minori cum deuotione legunt orationem Dominicam, vel Angelicam, septem psalmos &c. etiam si non capiant verborum sensum, quam ea intelligentes.

Resp. 2. licet in quibusdam ita contingeret, in plerisque aliter euenturum, qui minoris facerent ea, quae sibi viderentur intelligere, apud quos proinde haec diuina actio vilesceret, dum ex suo sensu metiretur ea, quae in sacro recitantur, possentque improbare ea, quae in suo idiomate audita minus caperent, ut necesse esset accidere in maximam populi multitudinem, quibus in eodem modo occurrere potest accurata explicatio eorum, quae in sacro recitantur, & geruntur. sic enim potest excitari populi deuotio, & ea quae recitantur, magni fieri, & iudicari esse plena maiestate, & ad Dei cultum maximè conducere.

D V B I V M II.

Utrum omnia in Missa clarâ voce sint proferenda?

ITA sentiunt haeretici, tum quia Christus consecrans clarâ voce pronuntiauit, tum quia factum est officium publicum.

Sed de fide est, non necessariò omnia clarâ voce debere pronuntiarì. definitur in Trid. sess. 22. can. 9. ubi dicitur: *anathema afferenti Ecclesiae Romanae ritum, quae submissâ voce pars canonis & verba consecrationis proferuntur, dammandum esse.*

Probat, constat non esse iure diuino constitutum omnia clarâ voce in sacro recitari, cum neque ex scripturâ, neque ex Patribus, vel Ecclesiae sensu id habeatur: constat etiam non esse intrinsecè malum quendam in eo submissâ voce recitari, cum haec malitia neque peti possit ex naturâ orationis, neque ex ratione sacrificij, neque ex eo quod orationes sacrificio adiunctae sint publicae, cum non repugnet aliud esse, & censei publicum, quod non fiat publicè, sufficit enim fieri à publico ministro ad publicam vtilitatem, quod si neque ex diuino iure quidquam hac de re est statutum, neque ex rei naturâ est necesse omnia in sacro clarâ voce pronuntiarì, non est quod negemus Ecclesiam potuisse constituere, ut aliqua submissâ voce proferrentur: cum ergo id constituerit, constat non omnia in sacro clarâ voce proferri debere.

Dices esse quidem in Ecclesiâ potestatem id statuendi, sed deesse causam.

Resp. 1. non debere Ecclesiam dampnari etiam si forte ignoremus rationes, quae illam mouerunt ad ita statuendum: si enim lex alicuius principis non possit prudenter improbari, quamuis rationem, & causam legis non possimus penetrare, multò minus improbari potest lex ecclesiastica, quamuis non possemus peruenire rationes Ecclesiae, nam est insolentis animi nihil iustum, & honestum putare, atque adeo cōuenienter factum, nisi id, quod probamus, & cuius manifestam rationem reddere possumus.

Resp. tamen 2. Ecclesiam suae constitutionis iustas causas habuisse, scilicet ut hac ratione fideles excitarentur ad rerum caelestium meditationem, ut docet Trid. sess. 22. cap. 5. dicens: *cumque natura humanum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustollere,*

propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quaedam submissâ voce, alia uero clariores in Missâ pronuntiantur, instituit. Plures adferri solent mysticae rationes, sed haec debet sufficere, cum ex ea appareat Ecclesiam habere congruam rationem suae constitutionis. Confir. haec varietas multum potest iuuare deuotionem.

Dices in Ecclesiâ Gracâ omnia videntur clarâ voce pronuntiarì, & peculiariter verba consecrationis, ut patet ex responsione populi post verba consecrationis dicentis Amen.

Resp. 1. inde quidem sequi non esse illicitum, per se loquendo, omnia clarè pronuntiarè, & Ecclesiam Gracâ posse habere iustas causas, cur ita faciat in consecratione, non tamen sequi non posse aliter institui, seu non idcirco Ecclesiam Romanam prohiberi, quo minus iustis de causis potuerit constituere quaedam submissè proferri.

Resp. tamen 2. etiam in Ecclesiâ Gracâ quaedam submissè proferri à sacerdote, ut patet ex liturgia Chryso.

Ad ea quae initio allata sunt Resp. ad prius ex facto Christi nihil concludi: quemadmodum enim non sequitur, Missam non posse manè celebrari, eo quod ille hoc Sacramentum vesperi instituerit, & ita de multis alijs circumstantijs, ita non solidè concluditur verba consecrationis non debere submissâ voce proferri, cum possit subesse iusta causa ita statuendi. adde inter actionem Christi & nostram inueniri discrimen, & inueniri circumstantiam in Christi actione, propter quam moraliter loquendo debuerit verba consecrationis clarè proferre, quod scilicet Apostolos doceret, quâ verborum formâ deberent consecrare, quae circumstantia in nostra consecratione non reperitur. nihil ergo vetat, quo minus verba consecrationis submissè proferamus, quamuis Christus Dominus ea clarè protulerit.

Ad posterius dico officium dici posse publicum, quamuis non omnia, quae in eo recitantur clarâ voce pronuntientur, quia scilicet sit à publico ministro, & ad publicam vtilitatem.

D V B I V M III.

Utrum sacerdos teneatur in sacro recitare ea, quae in Missali praescribuntur?

RESP. affirmatiuè, quia semel constituto Missae officio non potest vnusquisque pro arbitrio aliqua omittere, & communis Doctorum sententia tenet esse graue peccatum aliquid notabile omittere. quid autem censeatur notabile, ita ut eius omissio sit mortalis pendet ex prudentis iudicio. merito debet censei graue omittere epistolam vel Euangelium, vel oblationem, vel etiam collectas, & quamuis facilius omissio eorum, quae recitantur in canone, sit grauis, non videtur tamen probanda sententia eorum, qui vniuersim censent quamlibet omissionem in canone esse mortalem, etiam vnus verbi, id enim est nimis rigidum, & etiam in illo potest inueniri paruitas materiae.

Porro non tantum voluntariè, vel etiam ex negligentia aliquid omittere est peccatum, sed etiam aliquid addere orationibus, & alijs ab Ecclesiâ praescriptis, quod declarat Trid. decreto de obseruandis in Missâ, sess. 22. dicens: *ne ritus alios aut alias caeremonias & preces in Missarum celebratione adhibeant praeter eas, quae ab Ecclesiâ probatae, ac*

Aaa

frequentis

Obiectio altera.

Resp.

Satisfactio gumentis Haereticorum.

Officiū dici potest publicū, licet non omnia clarè pronuntietur.

186.

Est graue p. omitt. ere epistolam vel Euang. &c.

Nō quēuis omissio in canone est mortalis.

Est peccatū aliquid addere. Tridens.

frequenti & laudabili usu recepta fuerint. idem statuit Pius 5. in diplomate præfixo Missali Romano, ubi mandat, ac districtè omnibus, &c. in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, vt &c. Missam iuxta ritum, modum, ac normam per Missale ab eo traditam decantent, ac legant, neque in Missæ celebratione alias ceremonias, vel preces, quàm eo in Missali continentur, addere, vel recitare præsumant.

187.

Coroll. 1.

Mortale est si notabile quid addatur.

Ex quibus patet 1. sacerdotem non posse pro sua deuotione nouas preces addere, vel alia verba, & si hoc voluntariè faciat, vel ex culpabili incuriâ, peccare, idque iuxta capacitatem eius, quod additur, scilicet mortaliter, si res addita sit notabilis. quod cum in omnibus sacri partibus locum habeat, tum peculiariter intelligendum de precibus adiectis in canone, quia grauius est aliquid ibi addere, & multò grauius erit peccatum, si id quod additur sit prophanum, & alienum à diuino cultu.

Probabiliter, qui nō intenderet addere officio, sed pro sua deuotione secretè recitaret, non peccaret mortaliter.

Aduerte aliquos censere, si sacerdos non intendat aliquid addere ipsi officio, sed tanquam priuata persona pro sua deuotione orationem secretè recitet, eum non peccaturum mortaliter, quod est satis probabile.

Patet 2. per diploma Pij 5. citatum, sacerdotes in sacri celebratione debere iuxta modum, & normam Missalis Romani recitare, nec posse quemlibet pro suo arbitrio sacrum facere secundum aliud Missale.

Coroll. 2.

Excipiuntur Ecclesiæ, quæ per ducentos annos continuò alijs Missalibus vsæ sunt, quibus permittitur, vt eorum vsum possint retinere. patet ex diplomate; illæ tamen proportionem debent secundum ritum, & normam sui Missalis (si illud retineant) sacrum celebrare, & sacerdotes secundum illum vsum celebrantes non possunt pro arbitrio aliquid precibus in tali Missali ordinatis demere, vel addere.

188.

Peritio.

Cap. Quidam, Can. Hoc.

Petes, vtrum, prætermisso sacro diei assignato, liceat aliud celebrare? Aliqui censent non licere, quod videtur probari ex cap. *quidam*, de celebratione Missarum, & ex can. *Hoc*, de consecratione, dist. 1.

Resp.

Sed dicendum id licere. patet ex praxi quotidiana timoratorum, qui Missas celebrant diei non assignatas, immò videmus sacra pro defunctis celebrari etiam festis diebus, & aliquos obligari ex fundatione ad certa sacra celebranda.

Qui obligatur ad certa sacra, potest in festis recitare sacrum diei assignatum.

Aduerte tamen eos, qui consimiles habent obligationes, posse in festis recitare sacrum diei assignatum, quia decentius est se accommodare solemnitati diei, sacrum de ea recitando, quàm aliud: verbi gratia, in die Natiuitatis &c. decentius est sacrum facere de die, quàm de defunctis, vel aliquod votiuum, & si quis tali die peteret fieri sacrum de defunctis vel votiuum, sacerdos satisfaceret, dicendo sacrum de die, vt communiter Doctores, quia huiusmodi petitiones priuatorum intelliguntur, si possint impleri in specie, saluâ decentiâ, & nisi per hoc nimium recedatur ab vsu Ecclesiæ. vnde qui ex fundatione Capellanæ tenetur speciale aliquod sacrum dicere, satisfaciit obligationi diebus festis sacrum diei recitando, vt si quis ex fundatione debeat recitare sacrum defunctorum sextâ quaque feriâ, suæ obligationi satisfaciit, si sacrum diei Natiuitatis in eam feriâ incidentis faciat, & ita de alijs festis, similiter de Dominicis.

Si sit feria, sacerdos ex promissione, vel fundatione, vel aliunde obligatus certam Missam celebrare, debet illam recitare: hinc qui debet recitare Missam de defunctis, si commodè eam possit dicere, suæ obligationi non satisfaciit aliam celebrando, quia orationes Ecclesiæ ab ea peculiariter instituta, & quæ eiusdem nomine fiunt, ad veniam defunctis impetrandam, ad hoc sunt efficaciores, quàm alia.

Ad cap. *quidam* Resp. ibi, non prohiberi simpliciter & absolute, ne quis aliud sacrum, quàm de die audiat, vel possit celebrare, sed redargui quorundam consuetudinem, qui videbantur certas Missas quouis die ex superstitione audire, & statui, vt si tales velint Missas sibi cantari, illas de die audiant. can. & hoc, nihil ad rem facit, quia in eo non prohibetur celebrari aliud sacrum, quàm de die, sed statuitur, ne Missæ peculiare, id est, priuata, quæ diebus solemnibus fiunt, impediatur, quo minùs populus possit diebus solemnibus ad publicas conuenire.

His adde, quòd nisi iusta causa subsit, consulendum sit vt sacrum conueniat officio, & celebrati diei, vt passim notant Doctores, quod longè potiori iure est intelligendum de Missâ solemnâ, quàm de priuata.

ARTICVLVS V.

Virum ea quæ in celebratione huius Sacramenti aguntur sint conuenientia?

AFFIRMAT.

Notandum hæreticos nostri temporis etiam improbare ceremonias adhiberi solitas in celebratione Missæ.

Sed de fide est eas nullo modo reiiciendas, vt patet ex Concil. Trident. sess. 22. can. 7. adde eas magnopere facere ad deuotionem, & reuerentiam populi excitandam erga hoc sacrificium, pleraque etiam adhiberi, vt hoc sacrificium peragatur cum eâ, quâ par est, modestiâ, reuerentiâ, & honestate: alias per se primò esse institutas ad exercendos exteriores actus latræ; alias ad representandam aliquo modo Christi actionem: alias denique propter mysticam significationem. videri potest S. Thomas, & plures alij, qui de ritibus ecclesiasticis scribunt, item Bell. lib. 2. de Missâ cap. 15, & Suarez disp. 85. sect. 1.

Circa hunc articulum notandum 1. dicta superiori articulo, dubio 3. de precibus, posse in præsentia quoad ceremonias applicari, scilicet ceremonias ab Ecclesiâ præscriptas non posse sine peccato voluntariè vel ex negligentia omitti, & in ea omissione inueniri graue, vel leue peccatum iuxta conditionem ceremoniæ, quæ omittitur: quòd si ceremonia solum pertineat ad ornatum, & quædam decentiam, vix erit mortale vnam vel alteram omittere: si verò specialem habeat significationem, communiùs est mortale illam omittere. Voluntaria etiam additio, aliarum ceremoniarum est peccatum. videri potest Trident. sess. 22. decreto de euitandis in Missâ, item diploma Pij 5. Missali præfixum. immò additio noui ritus faciliùs est mortalis, si enim fiat tanquam pertinens ad publicum ministerium, vix excusabitur à mortali, secùs tamen, si solum misceatur ex priuatâ deuotione non tanquam pertinens ad officium Missæ.

Notandum

Notandum 2. caeremonias in Missali Romano praescriptas, seruandas esse, vt patet ex diplomate Pij 5. exceptis Ecclesijs, quae per ducentos annos continuò alio Missali vsae sunt, quibus permittitur, vt iuxta ritum sui Missalis sacrum faciant. circa quod

Petitur 1. an sacerdotes illius Ecclesiae vti possint Missali Romano?

Resp. posse, si priuatim celebrent, patet ex praeteriti etiam beneficiariorum, qui vtuntur Romano Missali, eiusque caeremonias obseruant non solum, dum celebrant extra propriam Ecclesiam, sed etiam dum celebrant in sacellis in propria Ecclesia, cum plerique canonici habeant Romanum Missale, quo vtuntur priuatim celebrantes. quantum ergo priuati debeant vti Missali suae Ecclesiae in Missa solemni in ijs Ecclesijs, quae illud retinere possunt, non tamen ad id adstringuntur in Missis priuatis.

Petitur 2. an vtentes Missali Romano, quando absunt à domicilio, possint celebrare iuxta ritum receptum in loco, in quo versantur, etiamsi discrepet à Romano?

Resp. posse, quia possunt se conformare consuetudini loci, in quo versantur, quod non tantum intelligo de Ecclesia seculari, sed etiam de regulari, & dico religiosum, vel sacularem transeuntem per monasterium, quod vtitur alio Missali, quam Romano, posse in eo monasterio celebrare iuxta ritum ibidem receptum, neque videri hac in parte plus permittendum existenti in Ecclesia seculari, quam in loco regulari, quia non est potius priuilegium respectu religiosorum, quam respectu secularium, vt propterea sit dicendum externas personas posse celebrare in Ecclesia seculari iuxta illius ritum, non verò in regulari, cum singulae Ecclesiae non minus regulares, quam saculares relinquuntur antiquae consuetudini, si per annos ducentos proprio Missali vsae sint.

Ex quo deduco idem dicendum, si ritus celebrandi Missam in proprio loco & alieno, discrepet à Romano, scilicet aliquem foris existentem posse celebrare iuxta ritum receptum in loco, vbi celebrat.

Petitur 3. vtrum religiosus diuertens ad monasterium eiusdem ordinis, in quo seruatur ordo Romanus, teneatur secundum illum celebrare, si in loco habitationis alius ritus seruari soleat?

Resp. distinguendo. vel enim censetur domesticus in eo monasterio, ad quod diuertit, iuxta morem in illo ordine receptum, & tunc tenetur celebrare secundum ritum loci, in quo contingit illum agere, non verò secundum ritum proprii monasterij: vel iuxta morem religionis non censetur domesticus, eo quod domus, vel prouincia illius ordinis non censeatur peculiarem inter se hac in parte seruare correspondentiam; quo casu dico probabiliter non teneri celebrare iuxta ritum loci, in quo versatur iuxta probabilem sententiam asserentem peregrinos non teneri legibus & consuetudinibus locorum, per quae transiunt.

ARTICVLVS VI.

Vtrum possit sufficienter occurrere defectibus circa celebrationem huius Sacramenti occurrentibus statuta Ecclesiae obseruando?

RESPONDET posse aliquo modo, occurrere. vbi Notandum defectus contingere vel circa substantialia, vel circa accidentalia: item vel posse preuideri periculum, antequam sacrum celebretur, vel aduerti tantum post sacrum inchoatum, vel etiam post consecrationem. Quod si defectus sit circa substantiam, v.g. materiam, & aduertatur ante consecrationem, v.g. si aduertatur deesse hostiam consecrandam, vel vinum, vel non esse indubitatam materiam, & materia certa non possit facile haberi, non potest sacrum inchoari, nec licet in eo progredi, si id notetur ante consecrationem.

Quod si post consecrationem aduertatur materiam fuisse illegitimam, vel dubiam, sumatur certa, fiatque consecratio: vt si desit vera hostia, vel ea sit dubia, accipiat certa, & consecratur, incipiendo ab illis verbis: *qui pridie quam pateretur*, vsque ad finem consecrationis panis, tum sacerdos pergat in Missa, & post communionem vtriusque speciei ante ablationem sumat eam materiam, super quam pronuntiauerat verba consecrationis. idem proportione dicendum de vino, si videlicet aduertatur post consecrationem vinum defuisse, vel merito dubitetur num sit vinum, materia super qua consecratio facta fuerat, ponatur in aliquo vase, & sacerdos sumat vinum cum aqua, & consecret incipiendo ab illis: *simili modo*, & post communionem vel sumat priorem materiam, vel in piscinam mittat.

Quod si defectus notetur post sumptam hostiam, scilicet vinum defuisse, S. Th. resp. ad 4. quem communiter sequuntur Thomistae, docet vt sumatur nouus panis cum vino, cui parum aquae admisceri debet, & vtrumque consecratur, quod etiam tradit Missale §. 4. de defectibus in Missa occurrentibus, n. 5. verum sententia Scoti dist. 8. quaest. 3. §. *Respondet*, sub finem, videtur commodior, scilicet eo etiam casu solum vinum accipiendum, cui modicissima aqua misceatur consecrandum, & sumendum. quod sequitur Nauar. cap. 25. num. 91. & Sotus dist. 13. q. 2. art. 6. ad 4. censet amplectendum cum publice celebratur, tenentque varij recentiores.

Probat: eo casu id solum est faciendum, quod requiritur vt perficiatur sacrificium, ad hoc autem requiritur solius vini consecratio, & sumptio sanguinis, ergo. maior patet, eo casu totum id quod agitur, dirigitur ad sacrificium perficiendum, sen ne sacrificium in inchoatum relinquatur imperfectum. minor etiam patet, quia haec solum defunt. Confr. si consecratur alia hostia, & vinum iam erit plane nouum sacrificium, non verò perfectio prioris, igitur consecratio nouae hostiae non debet fieri ad sacrificium in nostro casu perficiendum.

Dices 1. iuxta modum Scoti non potest ex vi consecrationis distincte representari sacrificium crucis, quam tamen representationem supra art. 1. dub. 8. censuimus pertinere ad rationem nostri sacrificij, & ideo requiri vtriusque speciei consecrationem, assumptum probatur iuxta illum modum non ponetur mystice corpus separatim, & separatim sanguis, cum, antequam sanguis ponatur, corpus sumptum sit, & non sit amplius modo sacri-

191.

Resp. affir.
Defectus
sunt vel cir-
ca substan-
tialia, vel
circa acci-
dentalia.

Post sum-
ptam hostiam,
si aduertatur
defuisse
vinum, non
videtur co-
secranda no-
ua hostia.

Scot.
Nauar.
Sot.

Obiectio 1.
contra 2.
tam.

ficali, & mystico, siue remaneat in stomacho permanentibus speciebus, siue ijs desinentibus desinat secundum eam replicationem.

Resp.

neg. assumptum; ad probationem dico etiam eo casu representari corpus Christi à sanguine mysticè separatim per consecrationem calicis, nam cum calix in ijs circumstantijs consecratur, satis ostenditur consecrari, ut ex eo & hostia prius consecrata resultet vnum signum distinctè & expressè significatiuum separationis corporis Christi à sanguine in passione.

Nec refert, quod priores species non sint amplius in altari; quia, ut per vtramque speciem intelligatur designari corpus Christi, & sanguinem fuisse separata à se inuicem in passione in rigore non requiritur coexistencia vtriusque speciei in altari, sed sufficit diuersa consecratio, quarum vna dicitur habitudinem ad alteram, quod in presenti reperitur. nam eo ipso quod consecratur panis, & sub eius specie ponitur corpus Christi cum intentione ponendi etiam sanguinem sub specie vini, consecrationes sufficienter dicunt ad se ordinem, & subsequens consecratio vini, ut respicit consecrationem panis, sufficit ad constituendum vnum signum expressè significatiuum sacrificij cruenti, quamuis prior species desinat esse in altari, antequam posterius consecratur, si totum fiat in eodem mysterio, seu officio, non verò quando prius ministerium censetur absolutum.

Obiectio 2.

Dices 2. eo casu iuxta sententiam Scoti orationes, & ritus qui præscribuntur in Missali, adhiberi non possunt, cum pleraque dicenda sint & facienda etiam circa corpus.

Resp.

id non obstat, & dico non idcirco consecrationem panis videri repetendam. Confit. si aduertatur vinum defuisse immediate antequam sumatur hostia consecrata, illa omnia, quæ ordinariè dicuntur, & sunt vsque ad communionem, non videntur necessariò repetenda; ergo nec erunt repetenda in presenti casu. ratio est quod hæc solū pertineant ad quosdam ritus accidentales, qui non debent repeti, quando non possunt conuenienti modo, & ordine fieri. Regulas Missalis dico non continere strictum præceptum, sed solum esse directiones positas ex probabili aliquorum Doctorum sententia.

Regule Missalis non continent strictū præceptum, sed sunt directiones &c.

192.

SHAY.

Maiores est difficultas, si post consecrationem vtriusque speciei aduertatur hostiam non esse ex legitima materia, v. g. esse ex hordeo, an, inquam, eo casu sit repetenda consecratio vtriusque speciei? Suarez disp. 86. sect. 1. §. atque ex his, magis propendit ut fiat consecratio vtriusque speciei, eo quod ordo consecrationum videatur sacrificio essentialis, qui non seruaretur, si in eo casu non consecraretur vinum de nouo, sed neque hoc casu tam videretur perfici sacrificium inchoatum, quam nouum celebrari; vnde probabilius iudico etiam in presenti casu solam hostiam consecrandam, &

Videtur hostia sola consecranda, si consecrata vitæque specie aduertatur ipsa non esse ex legitima materia. Ordo consecrationum non videtur sacrificio essentialis.

Dico iuxta dicta supra. art. 1. dub. 8. in fine, ordinem consecrationum non videri nostro sacrificio essentialem, eo quod nostrum sacrificium solum requirat, ut mysticè representetur victima sine sanguine, seu separari corpus à sanguine, quod fit in fine totius consecrationis, quæcumque partialis præcedat.

Nec refert quod sine graui sacrilegio consecratio ita fieri ab initio non possit, quia multa non possunt fieri sine sacrilegio, si modo ordinario procedatur, seu antequam acciderit vllus defectus, quæ tamen supposito aliquo defectu fieri possunt abs-

que peccato. dicimus ergo ordinariè vinum non posse consecrari ante hostiam, si tamen inaduertenter prius sit consecratum, licere absque peccato progredi ad consecrationem hostiæ, ut perficiatur sacrificium, & hunc modum nihil continere incommodi, vel sacrificio repugnans.

Dices, Concil. Toletanum 7. cap. 1. docet sacrificium non posse videri perfectum nisi perfectionis ordine compleatur.

Obiectio 1. ex Concil. Tolet. 7.

Resp. hoc caput nihil ad præsentem casum, vel etiam ad præcedentem facere, quia Concil. id solum docet, ut ostendat sacrificium ab vno inchoatum posse ab alio perfici, non obstante personæ diuersitate, non verò determinat de ordine consecrationis, quo casu extraordinariè vinum sit consecratum ante hostiam, & per ordinem perfectionis solum vult, ut sacrificium sit perfectum, debere compleri perficiendo id, quod omisum est, quamuis id etiam ab alio perfici debeat.

Dices, ex nostra doctrinā sequitur, quod quo casu defectus fuerit in vtriusque materia, si que post consecrationem aduertatur, non sit necessariò supplendus.

Obiectio 2. ex Concil. Tolet. 7.

Resp. ita esse, si rationem sacrificij spectemus, & obligationem ortam iure diuino ad perficiendum sacrificium, quia nullum fuit sacrificij etiam inchoatum, ergo nulla est obligatio ex iure diuino illud perficiendi: inmodò, si sumpta sit hostia non consecrata videri possit sacerdotem non posse consecrare, & sumere, quia non est ieiunius, & proinde communicare non potest. Aliquorum tamen sententia poterit, quia, si sacerdos existens in altari recor detur se non esse ieiunium, potest pergere, licet id aduertat ante consecrationem. Quod si nec hostiam nec vinum sumperit debet aliam materiam accipere, consecrare & consecratam sumere, quia saltem lege ecclesiastica sacerdos existens in altari non debet communiter discedere, nisi sacrificauerit, & per consequens tenetur adhibere ea, quæ sunt necessaria ad sacrificandum. vnde in his circumstantijs potest accipere nouam materiam, consecrare, & sumere, potestque precibus, & ritibus adhibitis ommittere, si sit periculum scandali.

Sacerdos existens in altari non debet comuniter discedere, nisi sacrificauerit.

Hactenus dicta, cum materia est illegitima, vel dubia, proportionem sunt seruanda si post legitimam consecrationem materia eorum patur, quod scilicet alia sit substituenda, & modo explicato consecranda ut sumatur, & hac ratione compleatur sacrificium. idem dicendum si hostia vi venti vel aliter auferatur, nec facile possit recipi.

Quod si in his, & similibus casibus alia materia certa haberi non possit, post consecrationem etiam vnius speciei sacerdos debet pergere & sacrificium perficere eo modo, quo potest, illam speciem sumendo. videri potest Missale Romanum, de defectibus Missæ, §. 4. n. ultimo quia eo casu non tam operatur imperfectum sacrificium, quam permixtum se habet circa imperfectionem, cui non potest occurrere, de cætero illud quantum in se est perficiens per speciei consecrata summptionem.

Casus quo sacerdos habet de permixtum imperfectionem sacrificij.

Aduerte eo casu præmittendas orationes, & signa, quæ pertinent ad speciem deficientem.

Et hactenus dictum de supplendo defectu contingente circa materiam, nunc breuiter dicendum de forma, de qua

Dico, si constet sacerdoti quod formam consecrationis alicuius speciei non pronuntiar legitime, ut quia absolute non protulit, vel omisit aliquid, quod pertinet ad substantiam formæ, de-

bet

bet ipsam formam legitimè pronuntiare, siue id aduertat ante sumptionem specierum, siue post sumptionem speciei legitimè consecratæ &c. ubi idem proportione dicendum, quod iam de materia illegitimā dictum est; si enim sacerdos aduertat se non consecrasse hostiam, sed solum vinum, potest supplere consecrando solam hostiam, idem potest facere si sumplerit non consecratam. quod si sacerdos non recordetur, an consecrauerit, necne, non debet repetere consecrationem, nisi grauem habeat rationem dubitandi, vt quia solet se exponere periculo non consecrandi, vel omittendi verba necessaria ad substantiam formæ: eo enim casu debet formam saltem sub conditione repetere, alias vt dixi, non debet repetere, vt si soleat communiter formam proficere, quod contra scripturam est notandum. videri potest S. Th. ad 5. & Sotus art. 6. citato, ad 5.

Casibus de materia iam recensitis aliquo modo similes videntur varij casus, in quibus interdum repetenda erit consecratio, vt si post consecrationem aduertatur materiam fuisse veneno infectam, vel inficiatur post consecrationem, vt si venenatum animal in calicem decidat; cum enim homo eo casu non obligetur sumere species veneno infectas, & nihilominus sacrificium quantum fieri potest, non possit relinqui imperfectum, sed debeat compleri sumptione vtriusque speciei, repetenda erit consecratio illius speciei quæ sumi non potuit. vbi

Aduerte, si animal venenatum inueniatur in calice, illud esse extrahendum, lauandum, comburendum, & cineres ponendos in piscinam, vel sub altari, species verò relictas post extractionem animalis decenter esse seruandas, vel stappa vel panno imbibendas, & vbi pannus &c. fuerit exsiccat, comburendum esse, & cineres in piscinam mittendos. Idem dicendum de hostiâ veneno infectâ, hæc enim decenter est seruanda, donec corruptatur, vbi verò corrupta fuerit in piscinam mittatur. vide S. Th. ad 3. & Sotum art. 6. citato, ad 3. Quod si animal, quod in calicem decidit, non sit venenatum, & sacerdos possit species sumere sine horrore, illo extracto, non est opus nouâ consecratione, sed solum seruanda sunt circa animal extractum ea, quæ iam notauimus, immò si animalculum sine horrore sumi possit, sumatur cum sanguine.

Si sanguis planè sit effusus, vt nihil restet sumendum, de nouo fieri debet vini consecratio. hoc casu si sanguis cadat in linteam, illud debet lauari, & ablutio mitti in piscinam: si cadat in tabulam oportet illam lambere, radere, rasuram combuzere, & in piscinam mittere, quod si solum cadat in lapidem consecratum, lapis solum debet lambi. Si hostia cadat in linteam vel alium locum, lauari debet, & ablutio mitti in piscinam.

Quod si hostia à mure comedatur vel ita rodatur, vt pars aliqua solum tacta à mure haberi possit, & possit sumi, non opus est consecrationem repetere, quia sacrificium perficietur sumptione etiam partis hostiæ: si verò hostia planè sit comesta, iteranda est illius consecratio, vt sumi possit. vtrius casu si mus haberi possit, comburendus est, & cineres in piscinam mittendi. vide S. Th. ad 7.

Sed an hostia extrahenda moraliter difficilimè fieri poterit, quod si possit commodè fieri, extrahatur & decenter asseruetur, donec corrup-

patur, corrupta in piscinam mittatur.

Contingit interdum sacerdotem euomere hostiam, vel sanguinem, eo casu consecratio non est iteranda, quia sacrificium fuit perfectum, tum consecratione, tum sumptione, hoc ergo casu sufficit species decenter seruari, donec corruptantur, vt mittantur in piscinam.

Contingere etiam potest, vt sacerdos moriatur; vel ita laboret antequam perficiatur sacrificium, vt illud vel debeat relinqui imperfectum, vel ab alio perfici; hoc casu si non adsit sacerdos, perfici non potest, neque laicus potest sanguinem sumere, nisi sub sit necessitas auertenda ab eo alicuius iniuriæ &c. vt ne ab hæreticis in terram projiciatur, vel aliquid simile. quod si adsit alius sacerdos, qui possit perficere communiter tenetur, etiam si non sit ieiunus, inde inchoando vbi alter desijt, & in dubio de consecratione, saltem consecrando sub conditione.

Quod si consecratio facta non fuerit, non est necesse alterum succedere, & pergere, videri potest D. Th. ad 1. & hæc de defectu substantiali.

Quoad defectus accidentales, quamvis pro rei grauitate diligenter sint præcauendi, si tamen sint commissi, non sunt repetenda ea, quæ omissa sunt. videri potest S. Thom. ad 5. & plures alij. quia non possunt conuenienter alieno ordine, & tempore adhiberi, & de cætero non sunt necessaria ad complementum sacrificij.

Dubitari tamen potest, quid faciendum sit sacerdoti, si post consecrationem hostiæ ante consecrationem calicis aduertat se aquam non posuisse in calice, nec ea commodè haberi possit.

Resp. peragendam vini consecrationem, quia perfectio sacrificij inchoati maioris est obligationis & necessitatis, quam commixtio aquæ cum vino in calice.

Dubitari etiam potest quid sit faciendum sacerdoti qui post consecrationem aduertit sibi imminere mortis periculum, verbi gratiâ, ab hostibus.

Resp. aliis intermediis omissis statim sumat Sacramentum.

Quomodo se possit gerere is qui sacro inchoato recordatur se non esse ieiunum, vel sibi est conscius peccati mortalis, vel excommunicationis, quorum hic meminit S. Th. responsione ad 2. diximus quaest. 80.

Ad complementum huius materiæ non videtur alienum aliqua tractare de præcepto audiendi sacram. itaque

D V B I V M I.

An sit præceptum Missæ audiendi?

RESPONDEO esse ex consuetudine ecclesiasticâ, cum autem materia huius præcepti sit grauis, constat aliquos improbabiler existimare eius neglectum non esse mortalem, nisi oriatur ex contemptu formali, vel virtuali, qui tum deum censetur interuenire, cum sine legitimâ causâ aliquis assuefit omissioni sacri diebus præceptis, cuius sententiæ est Angelus verbo *seria*, numer. 42. Rosella verbo *Missæ*, num. 18. & paucialij, quos citat Azor 1. parte moralium lib. 7. cap. 1. quaest. 2. constat, inquam, eos improbabiler sentire, tum ex ipsâ grauitate materiæ, cum præcipiatur actus grauius pertinens ad cultum diuinum, tum ex communi Doctorum contrarium

Nō est iteranda consecratio si sacerdos euomit hostiâ, vel sanguinē.

195.

Difficultas proponitur.

Resp.

382.

196.

Angelus, Rosella, Improbabiler sentiunt.

Communis
sensus & v-
lus sufficit
ad grauem
obligatio-
nem indu-
cendam,
quâdo ma-
teria est ca-
pax.

sentientium, tum ex communi sensu Ecclesiæ, & confessoriorum vltimam qui vel semel sacrum neglexit die præcepto, cessante legitimo impedimento, condemnatur peccati mortalis, qui communis sensus, & vltus sufficit ad grauem obligationem inducendam, quando materia est capax.

Ex eodem principio etiam patet falli eundem Angelum verbo citato, num. 45. existimantem eum, qui die festo non potest interesse sacro, & concioni, potius debere Missam omittere, quam concionem, quod esse falsum, per se loquendo, patet ex eo quod sit præceptum audiendi Missam, non verò concionem, nisi quis ergo in ijs circumstantijs constituitur, quibus indigeat concione, vt quia aliter non potest instrui, non potest propter concionem sacrum omittere.

D V B I V M II.

Quinam obligentur eo præcepto?

197.

S V P P O N O non obligari nondum baptizatos, cum legibus ecclesiasticis non subiaceant; non etiam obligari summum Pontificem, per se loquendo: de cæteris breuiter.

Conclus.

Dicendum omnes baptizatos adultos & ratione vtentes, per se loquendo, obligari hoc præcepto. est communis Doctorum, & Ecclesiæ sensus, vnde non tantum laici, sed etiam clerici, non tantum seculares, sed etiam regulares hoc præcepto adstringuntur, quod confirmat vltus. Dico, adultos & ratione vtentes, quia carentes vltu rationis non tenentur eo præcepto, vnde pueri nondum vtentes ratione non tenentur sacrum audire; cum primum tamen rationis vltum attigerint, valentes saltem confusè honestum à malo discernere obligantur, & quamuis illi sapius possint excusari, si in his initijs sacrum non audiant, eorum tamen parentes non sunt excusandi, si negligant procurare, vt ij die Dominico, vel festo sacrum audiant: pastores etiam & confessorij debent huiusmodi obligationem illis in memoriam reducere.

D V B I V M III.

Quibus diebus sit præceptum audiendi Missam?

198.

Dies festi
partim sunt
iure intro-
ducti, par-
tim consue-
tudine vel
Episcopo-
ri statuto.

R E S P. omnibus diebus Dominicis & festis, hi autem festi dies partim sunt iure introducti, partim consuetudine vel Episcoporum statuto, & hi seruandi, quatenus & vbi lex, vel consuetudo viget, quod addo quia in iure lōgè plures festi dies decreti sunt, quæ nunc passim seruari videamus, & quibusdam locis hi seruantur, alibi alij. similiter iam ex consuetudine etiam vniuersali aliqui seruantur, qui non videntur in iure comprehendendi. videri potest canon primus de consecratione, dist. 3. & cap. vlt. de ferijs.

Dixi, *vel etiam Episcoporum*, quia hæc facultas conceditur Episcopis iuribus citatis; canone tamē citato dicitur: *& illa festiuitates quas singuli Episcopi in suis episcopatibus cum populo collaudauerint; & cap. ult. citato dicitur: ceterisque solemnitatibus, quas singuli Episcopi in suis diocesis cum clero & populo dixerint solemniter celebrandas*, quibus verbis indicatur requiri consensum cleri, & populi, vt festus dies ab Episcopo possint institui. verum quoad hoc iuri est derogatum, cum vltus obtinuerit, vt con-

sensus vel iudicium populi non requiratur, sed Episcopus cum Capituli consilio id valeat decernere. est tamen prudentiæ Episcoporum dies festos non multiplicare cum notabili grauiamine populi, & eo contradicente.

Nec solum possunt Episcopi dies festos fixos & perpetuos decernere, sed etiam pro exigentia causarum particularis possunt indicare pro vna vice celebrandos, quia eorum potestas non restringitur ad certum modum.

Ex hoc patet Concilium Prouinciale posse huiusmodi dies festos instituere.

Sed an possit abrogare festa antea constituta? Resp. si agatur de festis à se statutis id posse, cum potestas indicendi dies festos non competat Episcopo solum ex delegatione, sed potestate ordinariā, vt patet ex modo loquendi canonum, potestate autem ordinariā possit leges à se conditas abrogare. quemadmodum tamen ad statuendum requiritur consilium capituli, ita videtur requiri ad abolendum.

Resp. 2. idem videri dicendum de festis à iure, vel consuetudine statutis, saltem quoad minus principales, patet ex praxi variorum Episcoporum, qui sine scrupulo aboleuerunt festa à iure statuta, vnde licet inferior non possit communiter tollere, seu abrogare aliquid à superiore statutum, in hac tamen parte Episcopi aliquid possunt ex consuetudine, quæ illis fauet. Dixi, saltem quoad minus principales, quia non videtur posse quidquam mutare quoad principales. videtur etiam exigi grauior causa, quam requiratur vt tollant festos dies à se institutos, quia videtur ea mens tacita summi Pontificis in eam consuetudinem consentientis, qui non videtur consentire vt Episcopi cum consilio capituli possint pro arbitrio abrogare festa à iure, vel sede apostolica instituta.

Aduerte in aliquibus episcopatibus esse quosdam festos dies vsque ad meridiem, quibus etiam tenentur fideles sacro Missæ officio interesse: immo in quibusdam decerni dies, quibus teneantur Missam audire, quamuis eis concedatur, vt etiam tempore matutino possint laborare.

Hic quaeri potest, an, quando est festum particulare alicuius loci, peregrini ibi agentes teneantur sacrum audire? quaestio hæc pendet à resolutione dubij tractari soliti in materia de legibus: An peregrini teneantur legibus locorum, per quæ transeunt: in quo magis placet sententia affirmatiua, iuxta quam censéo probabilius esse peregrinos alibi agentes, vbi festus est particulare, teneri sacro Missæ officio interesse si commodè possint, quod addo, quia si tantum paruo tempore ibi hæreant, nec possint sacrum audire sine dispendio negotiorum ad quæ tractanda venerunt, non tenentur sacrum audire, similiter si quis obiter transeat per locum, in quo est festus particulare, vel si negotijs peractis discedat ex eo loco in die festi particularis, non est obligandus: quamuis enim videatur verius legislatorē posse etiam peregrinos obligare, non est censendus id velle nec rationabiliter potest, quando peregrinis morale incommodum oriretur ex legi obseruatione.

Aduerte sententiā negantem, quam tenent varij suā probabilitate non carere, iuxta quam probabile est eum, qui tanquam peregrinus in aliquo loco versatur ad paucos dies non peccare, si die festo particulari loci non interfuit sacro, seposito scandalo. Ex quo fit, vt non peccet aliquis non audiendo sacrum, etiam si in loco habitationis sit festus ex particulari constitutione, & similiter in loco, in quo degit tan-

Vltus obli-
gatur vt
confessus
populano
requiratur
ad festi in-
stitutionem.

Concilium
Prouincia-
le possit
dies festos
instituere.
199.
Diffinitio
Recip.

Nō videtur
Pontifici
consentire
vt Episcopi
cum consilio
Capituli
possint
pro arbitrio
abrogare
festa à
iure vel à
Sede apostolica
instituta.
200.

Legislator
non est
censendus
id velle
nec rationabiliter
potest, quando
peregrinis
morale incommodum
oriretur ex
legi obseruatione.
ex obligatione
consecrationis

quam

quam peregrinus, ex particulari constitutione festum celebratur, ita ut constitutiones non se habeant per modum vnus communis pro vtroque loco, sed singula tantum cōcomitanter se habeant ad alteram, ut si in Diocesi Atrebatensi sit festum particulare ex statuto Episcopi, & eodem die ex particulari etiam statuto Episcopi sit festum Tornaci, ita ut statuta nullum ordinem ad se inuicem habeant, Diocesis Atrebatensis agens Tornaci ad paucos dies non peccabit sacrum non audiēdo, quia absens non tenetur legibus domicili, ut suppono ex tractatu de legibus, rursum ex probabili sententia non adstringitur legibus loci, in quo versatur tanquam peregrinus.

Dixi, quando lex vtriusque loci non se habet per modum vnus, quia si vna lex lata sit communiter pro vtroque loco, vtrius loco existat obligatur, ut si lex feratur in Concilio provinciali, tunc enim non sunt multae leges concomitanter solum se habentes, quarum vna respiciat hanc diocesim, alia aliam, sed est vna respiciens totam prouinciam per modum vnus ampli territorij: vnde quisquis incola illius territorij intra eius limites existit, ea lege adstringitur.

Ex dictis colligi potest quod incola alicuius loci, in quo est festum particulare, recedens ex eo loco tempore habili ad audiendum sacrum, non peccet si eo die sacrum non audiat, quia praecipuum solum obligat in tali loco saltem in finetemporis habilitate, ita ut non obligetur, si antequam vigeat praecipuum, subducatur potestati legislatoris vel legis, prout in praesenti casu contingit.

Dices, qui die Dominico prauidet sub meridiē superuenturum impedimentum tenetur prauenire, ita ut peccet, si sacrum eo die non audiat, quamuis alioquin possit differre auditionem sacri usque ad ultimam horam, quā sacra eo loco celebrari solent, ergo idem dicendum in praesenti casu.

Resp. neg. consequentiam, quia in casu argumenti homo toto tempore habili ad sacrum audiendum seu ad executionem praepcepti subiicitur legi, cum sit in loco, in quo lex viget, & quā etiam illud contingit, quamuis propter causam extrinsecam possit pro aliquo tempore excusari ab executione praepcepti. vnde mirum non est si eo casu prauidens impedimentum teneatur prauenire, quia lex eum obligat, ut intra tempus habile satisfaciatur in nostro verò casu, antequam lex vigeat, subducitur eius potestati, & definit illā obligari non minus, quā alij, qui legi non subduntur.

Petes, an sit multiplex peccatum Missam omittere in Dominica, in quam festum aliquod inciderit: quaestio haec etiam pendet ex illā, num pluralitas legum inducat diuersitatem peccatorum, seu, an quando de eadem re multae sunt leges, transgressio contineat multa peccata? in quā probabilis est responsio negativa, iuxta quam Resp. hic vnum numero peccatum committi.

Dices, hic non tantum inueniri multiplicationem legum, sed etiam rei praepcepta, nam in die festo praecipitur cultus sanctorum.

Resp. neg. assumptum, quod enim praecipitur tam in Dominica, quā in festo, est auditio sacri, & cultus diuinus, atque ita res praepcepta in vtraque lege est eadem, & idem motuum proximū vtriusque legis, quia etiam in die festo praecipitur auditio sacri, prout obiectiue est cultus diuinus, non verò praecipitur cultus sancti, quamuis Ecclesia intendat, ut id etiam redundet in honorem sancti, sed est finis extrinsecus praepcepti, qui actum ip-

sum praecipuum in se non mutat, nec transfert in aliam speciem.

D V B I V M I V.

Quid praecipatur per legem de audiendo sacro?

Resp. ex communi Doctorum sententiā praecipui auditionem integri sacri, prout in Ecclesia celebrari solet, nimirum ab initio vsque ad finem inclusiue, veriusque est, postquam ordinatum est ut in fine sacri legatur Euangelium secundum Ioannem, praecipui ut etiam illud audiat.

Confirmari potest ex can. *Missas*, de consecratione, dist. 1. vbi praecipitur, ut tota Missa audiantur. videri etiam potest can. *omnes fideles*, eadem dist. & ita declarat consuetudo ecclesiastica, non tamen praecipitur, ut audiat sacrum solemne, sed sufficit audire priuatum in aliquo sacello: non etiam requiritur, ut audiat sacrum quod celebratur de die, sed sufficit quodcumque audiri, v. g. votiuum, vel de defunctis.

Dices, can. *Et hoc de consecratione*, dist. 1. dicitur: *Et hoc attendendum est, ut Missa peculiari, quae per dies solemnes à sacerdotibus sunt, non ita in publico fiant, ut propter eas populus à publicis Missarum solemnibus, quae hora 3. canonice sunt abstrahatur, sed sacerdotes, qui in circuitu urbis, aut in eadem urbe sunt, & populus in vnum ad Missarum publicam celebritatem conueniant.*

Resp. illum canonem vel nunquam habuisse vim legis, sed tantum cuiusdam consilij, vel certe contrariā consuetudine abrogatum.

Quamuis sit obligatio sub mortali Missam audiendi, ita ut qui totam negligit nullo subsistente impedimento, vel nullā causā excusante, peccet mortaliter, non tamen incurritur peccatum mortale, si aliqua parua pars sacri sine causā omittatur, ut communiter tradunt Doctores, sed solum, cum pars notabilis omittitur, quāquam autem praecise ea sit, non ita constat inter Doctores, illud omnino certum est voluntariam omissionem dimidia partis sacri esse mortalem, immo & tertiae. quoad aliam res non ita est certa, communiter traditur eum non peccare mortaliter, qui venit, antequam legatur epistola, vel etiam, cum ea incipit legi. aliqui etiam addunt non esse mortale quamuis aliquis veniat circa finem epistolae. videtur insinuare Nauarr. cap. 21. num. 2. tenet Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. §. 1. at quia Suarez disput. 88. sect. 2. §. secundo sequitur, Azor 1. parte moralium, lib. 7. cap. 3. quaest. 2. Immo Henriquez lib. 9. cap. 25. num. 7. addit Euangelium, similiter Sa verbo *Missae auditio*, num. 2.

item sentiunt esse probabile, quod is, qui venit ante finem Euangelij non peccet mortaliter, sed haec extensio est nimia & merito reiicienda, prout reiicitur à Nauarr. supra, Toledo lib. 6. cap. 7. num. 6. quia tanta pars morali iudicio censetur notabilis, & est plusquam pars quarta. vnde longè potiori ratione reiiciendum est quod refert Sa eodē num. & videtur approbare, scilicet eum non peccare mortaliter, qui audit Missam ab Euangelio vsque ad communionem. quamuis enim is, qui interfuit sacro ab initio, & discedit immediatē post communionem, excusetur à mortali, improbabile tamen est eum excusari, qui simul omittit totum vsque ad Euangelium, & ea quae communionem subsequuntur, quamuis etiam à mortali possit excusari.

Suar. Vult non peccare mortaliter qui audit totam epistolam, & dicitur post communionem.

204.

Obiectio.

Resp.

Id censetur notabile in sacro audiendo, quod censetur conficere notabile eius partem.

205.

De ijs qui occupantur circa necessaria sacrificio.

Silu. Tolet. Sa.

Azor excusat a mortali eos, qui toto tempore

qui aliqua ex initio, & ex fine relinqueret, si simul iuncta non efficerent notabilem partem. quando autem pars censetur notabilis, videtur pendere à prudenti iudicio. Suarez sect. citatà censet eum qui audit totam epistolam non peccare mortaliter si post communionem recedat, quia epistola facile æquivalet orationibus, quæ recitantur post communionem.

Aduerte 1. facilius contingere mortale, si quis diutius absit, quando actiones magis substantiales peraguntur, v.g. si quis absit ab initio canonis vsque ad orationem Dominicam vix excusari poterit à mortali, quia spectata conditione actionis, & morà censetur notabilem partem sacri omittere.

Dices, videri incurri mortale, quamuis longè minores partes omitantur: nam si sacerdos aduertens, vel saltem ex negligentia crassa omitteret omnes Collectas ante epistolam &c. vel etiam oblationem, peccaret mortaliter, ergo etiam is, qui tanto tempore sacro non interesset. consequentia probatur, ideo sacerdos mortaliter peccaret, quod censetur aliquid notabile omittere, atqui alius absens, dum hæc peraguntur, censetur abesse à re notabili, cum non sit potior ratio, cur id censetur notabile in ratione agibilis, quam in ratione audibilis.

Resp. neg. consequentiam, ad probationem dico quod ex alio capite spectetur in ministro quid sit notabile, ex alio verò in audiente. res enim censetur notabilis per ordinem ad actionem ministri, quæ grauem habet significationem, vel est peculiariter intenta ab Ecclesià ad imitationem Christi Domini, qualia sunt verba oblationis ante consecrationem, item mixtio aquæ cum vino in ordine verò ad audientem spectatur ex quantitate partis, seu actionis, & orationis, quid tanquam pars notabilis audiatur vel non audiatur. quia enim Ecclesià præcipit totum sacrum audiri, id censetur notabile in sacro audiendo, quod censetur cōflare notabilem eius partem. quod verò non censetur talem partem constituere, non censetur notabile.

Confir. nullius iudicio mortaliter peccat, qui abest dū aqua vino infunditur in calice, si tamē sacerdos omitteret aquam vino miscere in calice, omnium iudicio, per se loquendo, mortaliter peccaret.

Aduerte 2. quod dictum est mortaliter peccare eum, qui omittit notabilem partem sacri, non intelligi de ijs, qui sacro inseruiunt, & occupantur in deferendis necessarijs sacrificio, v.g. aqua, thure &c. quamuis enim hi varias sacri partes non audiant, vel percipiant, communi Doctorum sententiā, præcepto satisfaciunt, & censentur assistere toti sacro, cum toti inseruiant. videri potest Silu. verbo *Missæ*, 2. quæst. 1. Toletus cap. citato, num. 7. Sa num. 2. citato, ij tamen non debent diutius abesse, quam exigat ministerium. vnde, si cum possint commodè redire, terant tempus fabulis, vel alijs rebus inutilibus; non censentur pro eo tempore sacro assistere, 2. debent bonā fide procedere, non reseruando in illud tempus, quod alijs commodè præstari potest; si tamen negligentia in his rebus suo tempore procurandis non fuerit notabilis, excusabuntur à mortali. Suarez sect. citatà §. ex hac, in fine, censet quod si in his magna pars sacri esset impendenda, deberent aliud audire, sed quamuis sit omnino consulendum, si commodè fieri possit, non tamen videtur necessarium ad mortale peccatum euitandum, vt notauit Azor cap. 7. quæst. 1. qui censet etiam eos qui occupantur toto tempore sacri in

rebus sacrificio apparandis excusari à peccato, si non sint alij qui possint ea præstare. & indicat Silu. supra, & alij generaliter loquentes, fauetque ratio allata, quod scilicet hi suo modo sacrificio assistat, toti sacro inseruiantes.

Id verò non intelligo de ijs, qui non censentur sacro inseruire. vnde non censet eos sacro assistere, & præcepto satisfacere, qui in primarijs Ecclesijs diebus solemnibus candelas per Ecclesiam tempore summi sacri accendunt, si in hoc officio multum temporis infumant, ita vt magna pars sacri absoluat, dum in eo munere versantur.

Idem potiori iure dicendum de quæstoribus eleemosynarum, cum ij fungendo suo munere multò minùs censentur sacro inseruire. nam illud officium nullo modo ex institutione Ecclesiæ subseruit Missæ sacrificio, sed ideo tempore summi sacri exercetur, quod tunc plures conueniant, & proinde plures eleemosynæ fieri soleant, quod est admodum impertinens ad sacrificium. itaque si magnam partem sacri in hoc munere infumant, debent aliud sacrum audire, nisi fortè consuetudo sit in contrarium excusans eos qui tali publico pietatis officio tempore summi sacri destinentur, quia alijs omnino pauci inueniuntur, qui vellent illud onus subire.

Dubium est, num is, qui aliquam partem omittit, censetur satisfacere si eam legat, vel ab alio legi audiat? 2. an saltem satisfaciatur, si tantum ex alio sacro audiat?

Quoad prius Nauarr. num. 2. citato censet satisfacere. sed id videtur omnino improbabile, nam talis lectio nec est pars sacri, nec vllam cum sacro habet connexionem.

Confir. sacrum, & omnis eius pars debet fieri, & recitari à ministris ad id deputatis. 2. si quis ita posset priorem defectum supplere, ad id obligaretur, quando præstare posset, vnde qui inculpate mediam partem sacri omisisset, teneretur illam legere, vel audire legi, cum hac ratione præceptum posset adimplere, hoc autem dici nequit, præterea ea pars vbi legi debet? an in templo, an priuatim domi? postterius dici nequit, cum actio illa sacra non debeat in priuatis aedibus exerceri: prius etiam dici non debet, vel enim deberet legi in altari, vel alibi; in altari solus publicus minister legere potest, lectio alibi facta est omnino impertinens. vnde sententia Nauarr. nullo modo est sequenda, quamuis Sa num. citato illam innuat.

Quoad posterius varij censent eum satisfacere præcepto audiendi Missam, ita saltem vt non peccet mortaliter, vt si quis v.g. audiat vnā parte aliquius sacri suppleat quod reliquum est in alio sacro, vt si quis audierit vsque ad consecrationem, reliquum audiat in alio sacro. ita Nauarr. num. citato, Sotus §. *at quia*, citato, Toletus cap. citato num. 8. Henriquez cap. citato num. 8. Sa num. citato, quod licet propter Doctorum auctoritatem sit securum, tamen rem speculatiue considerando videtur longè verius non satisfacere, & teneri aliud sacrum audire, si possit, quia duæ illæ partes nullam inter se habent connexionem, neque propterea aliquis dici potest audiuisse Missam, sed partes diuersarum Missarum.

Confir. ex eā sententiā sequitur, quod possit satisfieri præcepto simul audiendo partes duarum Missarum, si vnus incipiat, cum alter versatur in medio sacro. quare speculatiue verius est talem debere de nouo Missam audire. ita Suarez sect. citatà §. *sed inquiri*, Azor lib. 7. citato cap. 3. quæst. 3.

Ex dictis

DIO.
Petissio.

Resp. neg.

Suarez.
Azor.

Petes, an saltem teneantur illas adire, vt concionem parochialem audiant?

Resp. praxim etiam timoratorum, quæ est optima legum interpretis, declarare ad id non teneri, quod docent Suarez suprà, Sa num. 1. Azor cap. 3. quæst. 7. lib. citati, qui dicit esse communem, patetque ex declaratione Cardinalium in cap. 4. citatum sess. 24. §. *monet Episcopus*.

Dices, cur ergo ita loquitur Trid.

Resp. vt inculcet obligationem audiendi Verbum Dei, & doctrinam Christianam, & ea quæ sunt ad salutem scitu necessaria, quod quia communius, & frequentius fit in parochia, illius mentionem facit, quo tamen non obstat si quis aliunde horum habere possit notitiam, per se non peccat non audiendo concionem parochialem.

Corollar.

Ex his omnibus patet Episcopos non posse statuere, vt fideles diebus festis saltem aliquibus sacrum in parocia audiant, quod tenent Silu. & Nauarr. suprà, Suarez sect. citatâ §. *sed imprimis quid sit*, Azor cap. 6. quæst. 6. & alij, atque adeo, si ferant excommunicationem in eos, qui non audiunt sacrum in parocia, eam esse nullam, tum quia non possunt quidquam statuere contra priuilegia à Pontificibus concessa, tum quia non possunt etiam vniuersales consuetudines abrogare. videri potest declaratio Cardinalium in cap. 4. citatum, qui censent Episcopum non posse pœnis propositis ad id adigere.

Episcopi nihil possunt statuere contra priuilegia à Pontificibus concessa &c.

211.

Petissio.

Resp. affir.

Qui per priuilegiū redditur habilis ad præceptum implendum, tenetur vi.

Petes, an qui habet priuilegium tempore interdicti audiendi sacrum, teneatur illud audire, vt satisfaciatur præcepto audiendi sacrum? Quidam negant, quia nemo tenetur vt priuilegio, sed alij longè probabilius existimant obligari, quamuis enim, per se loquendo, nemo teneatur vt priuilegio, qui tamen per priuilegium redditur habilis ad præceptum implendum, tenebitur eo vt, quia præceptum obligat, vt adimpleatur ab eo, qui potest sine indecentia adimplere, prout in præfenti fieri potest.

Confir. si cui in carcere constituto daretur libertas diebus Dominicis sacrum audiendi, is non minus teneretur sacro interesse, quam ceteri, & quibus diebus festis tempore interdicti licet fidelibus per moderationem Ecclesiæ sacrum audire, hi tenentur sacro interesse, vt præcepto satisficiant, igitur in nostro casu aliquis tenetur sacro interesse vt satisfaciatur præcepto, quod potest adimplere sine indecentia.

212.

Petissio.

Petes, vtrum aliquis ad satisfaciendum præcepto de audiendo sacro, teneatur audire sacrum publici concubinarij, vt si in aliquo pago sit solus pastor publicus concubinarj, qui nihil opus celebrare solet, an parociani non valentes commode aliud sacrum audire, teneantur die Dominico, aut festo eius sacro interesse vt præcepto satisficiant?

Can. Præter

hoc.

C. a. Nul-

lus.

Cap. V. infra.

Suppono 1. publicum concubinarij per Ecclesiam prohiberi sacrum facere, vt patet ex constitutione Alexandri 2. dist. 32. can. *præter hoc*, quo canone & can. *nullus*, qui est Nicolai Pontificis, eadem dist. fideles districtè prohibentur talis Presbyteri Missam audire, quod etiam prohibetur cap. *vestra* & cap. ultimo de cohabitatione clericorum, & mulierum.

Suppono tamen 2. post Concilium Constantiense nos non teneri huiusmodi publicos concubinarjos evitare, nisi sint per sententiam specialem condemnati, seu denunciati, ita vt, per se loquendo, non peccemus si audiamus Missam con-

cubinarj non denunciati, vt patet Extrau. ad enitanda.

Ex quo oritur ratio dubitandi; non peccamus audiendo Missam talis concubinarj, & per huiusmodi auditionem possumus præcepto Ecclesiastico satisfacere, ergo iuxta ratiocinationem paulo ante à nobis factam tenemur eam die Dominico, vel festo audire, & ita sentit Suarez disp. citatâ, sect. 6. §. *ultimum caput*.

Verum videtur probabilis nos non teneri, licet enim non teneamur vitare huiusmodi concubinarj, vel eius Missam non audire, spectatâ tamen prohibitionem Ecclesiæ, quâ vetatur celebrare, est minus decens, vt audiatur sacrum talis concubinarj, non dico id culpam continere, sed esse minus congruum.

Confir. 1. Ecclesia non videtur nos velle obligare ad audiendam Missam illius, qui contra eiusdem prohibitionem celebrat.

Confir. 2. ex ijs quæ ipsemet Suarez tradit eadem sect. §. *secundum caput*, docet enim habentem priuilegium, vt domi suæ in Oratorio sacrum audiat, non teneri ibi audire, vt præcepto satisficiat, si forte alibi audire non possit, quia audire Missam in domo priuatâ minus decet reuerentiam debitam huic Sacramento, quæ ratio moralis longè potiori iure locum habet in nostro casu. Idem propter eandem rationem dico de excommunicato, suspensio diuinis, interdicto, quorum Missas non tenemur audire, vt satisficiamus præcepto Ecclesiastico, quamuis, si non sint specialiter denunciati, non teneamur eos fugere.

Ad rationem in contrarium Resp. ratiocinationem à nobis factam valere, quando spectatâ Ecclesiæ constitutione, vsus priuilegij nihil continet minus congruum, quod hic non cernitur.

De illo casu Suarez dubitari posset, & fortè propter contrariam consuetudinem eius doctrina varijs in locis non videtur admittenda.

DVBIUM V.

Quid sit necessarium vt hoc præceptum censeatur adimpleri, seu, qui actus ad hoc requirantur?

VARIA in hoc titulo possunt comprehendere. 1. an quælibet præsentia sufficiat ad hoc, vt aliquis sacrum censeatur audire? 2. an requiratur voluntas præcepto satisfaciendi? 3. an requiratur interior attentio ad res diuinas.

De primo constat inter Doctores non sufficere quamlibet corporale præsentiam, sed requiri eam, quâ censeatur aliquis modo humano esse præsens Missæ; nullus enim censetur implere legem attentionis, nisi actum lege præceptum morali modo ponat, cum leges dentur de actibus moralibus, vt de qui dormit tempore sacri non satisficit præcepto de audiendo sacro, similiter qui alia plane negotia pertractat, qui scribit, negotiatur &c. quia talis nullo modo dici potest moraliter præsens actioni sacri, cum etiam posteriores exterioris exteant actiones impossibiles exteriori præsentia religiosa respectu sacri.

Ex quo deducitur eum, qui magnâ parte sacri confiteretur, non satisfacere huic præcepto; vt expressè docent plures, & ratio est, quod hæc actio religiosa moraliter etiam exterioris impedit morallem præsentiam, quam aliquis debet adhibere respectu ipsius.

Itu ipsius sacri. videri potest Azor tomo 1. moralium institutionum lib. 7. cap. 7. q. 8. qui censet etiam confessionem praecipiam, quae in aliud tempus commodè differri potest, non posse institui tempore sacri, si nullum aliud sit faciendum, quod audiiri possit institui verò posse, si non possit, in aliud tempus differri. sacrum verò debere potius audiri, quàm institui voluntaria confessionem. Suar. tom. 3. in tertiam partem disp. 88. sect. 6. §. septimū caput, qui cum retulisset aliquos excusantes eum, qui tempore Missae confiteretur peccata sua, maxime si eo tempore habeat copiam confessionis, quam postea cum difficultate obtineat, addit: sed huiusmodi excusationes, et similes, per se, ac moraliter loquendo, insufficientes sunt, quia opus praecipi non est omittendum propter huiusmodi voluntaria opera, etiam si viliora fingantur, &c. Igitur huiusmodi casus solum habent locum, quando

urget aliqua moralis necessitas. Cū quibus censo ex tra casum moralis necessitatis eū, qui magnā parte sacri sua peccata confitetur die Dominico vel festo, obligari ad aliud sacrum audiendum.

Neque praxis, quae in contrarium afferri posset, videtur excusare, cū ea non sit ita indubitata, ut possit censeri praualere praecipto, cū neque Doctores, neque docti & timorati confessarii, iudicet talem esse praxim, quae confitentem magnā parte sacri excuset ab alterius sacri auditione.

Hinc etiam est; quod aliquis non possit simul sacrum audire & concioni interesse, & proinde eum, qui exterius ita se habet, ut exterius censeatur concionem audire non satisfacere, si forte eo tempore sacrum celebretur.

Non etiam satisfacit, qui magnā parte sacri fabulatur, ita ut non attendat ad ea, quae sūt. si interdum solum cum aliquo colloquatur, non peccat mortaliter, non peccat etiam mortaliter quando colloquium non impedit attentionem sufficientem, videri potest Sotus dist. 13. quaest. 2. art. 1. §. hinc colligitur.

Notandum tamen non requiri, ut quis audiat ea, quae legit sacerdotes, vel videat quae agit, quia sine his actibus potest aliquis dici morali & communi iudicio sacro interesse, aliis surdus, & caecus non possit dici sacrum audire, similiter nec is, qui remotus est à sacerdote.

De secunda quaestione est sententiarum varietas, qui enim censent ad hoc, ut fiat satis praecipto affirmatiuo requiri voluntatem saltem confusam illud implendi, hi consequenter requirunt voluntatem satisfaciendi praecipto Ecclesiae per sacri auditionem.

Sed multi alij id negant, quorum sententia est verior, quia superior praecipiens, ut sacrum diebus festis audiat, pro obiecto sui praecipi solum habet moralem actum audiendi sacrum, qui actus poni potest sine voluntate satisfaciendi, ut patet. & Confir. moralis auditio sacri non necessarīo pendet à voluntate satisfaciendi, tanquam à principio morali, ergo sine tali voluntate potest poni. Vnde qui nihil sciens de die festo audit sacrum ex devotione, satisfacit praecipto de Missa audienda, quamvis non intendat satisfacere, nec postmodum tempore habili ad sacrum audiendum id referat ad praecipi impletionem.

Sed quid si per talem auditionem nolit satisfacere? plures in hoc casu negant satisfacere, nisi tempore habili mutet voluntatem, & opus praetertitum referat ad praecipi impletionem. ita Suárez disp. 88. sect. 3. §. circa posteriorem partem. Sed plures, quibus ipse subscribit tomo 2. de religione,

lib. 4. de oratione cap. 26. num. 8. censent absolute etiam in hoc casu praecipto satisfieri, quod videtur omnino verius, quia non obstante tali voluntate verè moraliter ponitur opus lege praescriptum, quod solum intendit legislator.

Dices, talis non vult legem implere, & proinde non potest dici legi obedire.

Resp. solum non velle voluntate inefficaci, & Resp.

quae per realem moralem operis positionem destruitur, & dico illum verè legi obedire. cū ea solum requiratur opus à se praescriptum moraliter poni, quod hic praestat, non obstante illa voluntate, quae apud se statuit legem non implere per hunc actum. vnde qui die festo cum tali proposito sacrum audiuit, non tenetur aliud audire.

Dices, qui audiret sacrum, nolens satisfacere voto quo promissit Deo sacrum audire, non satisfaceret, ergo nec satisfacit in nostro casu.

Resp. neg. consequentiam, quia qui aliquid promissit, potest suā voluntate in antiquo debito permanere, quod facit, dum non vult per aliquem actum voto satisfacere; lex verò, quae vim suam non habet à voluntate priuati, sed à superiore decernente aliquid fieri, non potest particularium voluntate vim suam retinere, si ponant opus à superiore praescriptum, vnde quacumque intentione illud ponatur satisficit legi.

De tertia etiā quaestione est varietas opinionum. Quaest. 3.

Notandum triplicem à Doctoribus in praesenti materia attentionem distinguere. vna est ad verba, vel actionem sub ratione saltem confusae rei sacrae, & cultus religiosi, altera est attentio ad sensum, & significationem verborum vel actionum. tertia est ad Deum per considerationem rerum caelestium, vel diuinorum mysteriorum. secunda non requiritur, cū multis sit impossibilis. tertia, quamvis sit excellentissima, non etiam exigitur. Quaestio ergo est de primā; vtrum, si quis non possit, vel nolit alias adhibere, teneatur illam saltem praebere? Hae communis exigunt Doctores saltem virtualiter remanentem, ita ut homo non distrahat interius voluntariè, quia aliter non potest dici morali, & religiosa sacri auditio. Hae sententia est pia, & omnino suadenda, ut scilicet homo accedat ad sacrum ex animo saltem confuso, Deum colendi, & ad ea quae in sacro geruntur attendendi, quae voluntas non mutetur per voluntariam ad res alienas euagationem.

Non est tamen improbabile, quod censent aliter sufficere moralem exteriori praesentiam quā aliquis saltem confusè initio velit se praesentem sacro sistere ad Deum colendum, quia talis moralis praesentia orta ex hac, vel confusè simili voluntate est obiectiue Dei cultus, & ratio ne illius aliquis sufficienter dicitur moraliter sacro interesse, & sacrum audire. Vnde is, qui magnā parte sacri interius voluntariè distraheretur, non videretur mortaliter peccare, si nihil exterius lendum. ageret impossibile praesentiae morali descriptae. videri potest Silu. verbo Missa, 2. quaest. vltima, & Azor lib. 7. cap. 5. quaest. 2. qui plures citat pro secunda sententiā quamvis adhæreat priori.

Dices, ea, quae diximus, arguunt interiori attentionem requiri.

Resp. neg. assumptum, & dico requiri, ut nihil

agatur exterius impossibile, ut exterior praesentia censeatur moralis, & cultus remans ex praecedente voluntate. qui enim exterius voluntariè occupatur in rebus à sacro reuocantibus, non

potest

Obiectio.

Resp.

Quaest. 3.

215.

Triplex à

DD. assi-

gnatur at-

tentio in-

terna.

Probabili-

ter sufficit

moralis ex-

terna pra-

sentia, quā

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

quis saltem

potest dici etiam exteriori Deum colere, & remanere virtute in priori voluntate sacro moraliter assistendi, qui verò remanet in exteriori compositione à nobis descripta, potest dici exhibere externum cultum ex priori voluntate ortum, qui cultus ex sua specie bonus est, nec excludit internum, quem ponit alia sententia, quamvis illum non necessario exigit.

Ex his patere potest resolutio questionis, quam varij proponunt, vtrum aliquis satisfaciat precepto de audiendo sacro, qui tempore sacri legit horas, ad quas obligatur, v.g. horas canonicas? Negant Angelus verbo *serm.* num. 46. Silu. verbo *Missa* 2. quæst. vltima, Fumus eodem verbo num. 39. & alij.

Satisfacere affirmant Sotus dist. 13. quæst. 2. art. 1. §. ex *his*. Toletus lib. 6. cap. 6. in fine, Suarez sect. citata in fine, Henriquez cap. 25. num. 2. Azor lib. 7. cap. 5. quæst. 3. & alij, tum quia id non impedit externam moralem presentiam necessariam auditioni sacri, tum quia lectio horarum tendit ad eundem finem, scilicet ad mentem in Deum eleuandam, & non obstat, quò minus homo sufficientem attentionem præbere possit ad sacra mysteria.

Confr. libera recitatio rosarii communi sententia non impedit, & communissimo vsu vnusquisque censetur adimplere præceptum, qui tempore sacri legit rosarium: quod autem oratio sit præcepta, vel non præcepta est impertinens ad hoc, vt impediatur, vel non impediatur attentionem; ergo.

Vnde infero initiatum sacris ordinibus, item beneficiatum, obligatum ex voto, vel ex iniuncta à sacerdote penitentia satisfacere præcepto audiendi sacrum, si in eo legat preces, quas legere tenetur; quia executio vnus præcepti non impedit executionem alterius.

D V B I V M VI.

Vtrum sint aliqua causa excusantes à præcepto audiendi sacrum?

216.

ESS E, & quidem plurimas patet ex summissis, & passim alijs authoribus, qui de hac re tractant. ex quibus facile perspicitur plurimis euentibus aliquem posse absque omni culpa sacrum die Dominico, vel festo omittere, & hoc præceptum non ita rigide obligare, quin iusta de causa licet non vsque adeo graui liceat sacrum die Dominico, vel festo omittere. immò tot causa à Doctoribus multiplicatur, vt videatur prudētis iudicio relinquendū quænam causa sufficiat ad hoc, vt quis non teneatur sacro interesse die præcepto, & t omittat ignorantia inuincibilem præcepti, quæ inter Christianos paulò grandiores vix potest præsumi.

1. Inadvertentia inculpabilis dici festi excusat ab omni peccato.

Excusant impotentia physica adimplendi præceptum. vnde æger, constitutus in carcere, vel obfessus ita vt templum adire non possit, excusatur. Neque tantum excusatur is, qui inculpate ad has angustias est reductus, sed etiam is, qui sua culpa, vt qui ex ebrietate morbum contraxit, qui propter homicidium in carcerem est coniectus &c. quod etiam verum est, quauis præuiderit, quòd sacrum diebus Dominicis, & festis audire non posset. nec etiam peccat contra hoc præceptum, quamuis negligat morbi curationem, liberationem ex carcere. Ad hoc genus pertinent, qui in mari versantur, nec

sacrum audire possunt, qui non tenentur Missam quam vocant siccam, audire. Ad idem pertinet ij, qui ita distant ab omni templo, in quo solet celebrari, vt illud adire non possint. Censura etiam consimili ratione excusat, vnde non peccat excommunicatus sacrum non audiendo die Dominico, vel festo, quia in excommunicatione maiori (de qua est sermo) audire non potest. similiter non potest interdictus, qui non peccat, licet aduerterint se per censuram impediendos ab auditione sacri, neque etiam peccant ex hoc capite, quamuis negligant petere absolutionem à censura, quia præceptum de audienda Missa non censetur ita rigide obligare, vt etiam intuitu illius peccet quisquis peccatum committit, ex quo sequetur illum non posse audire sacrum, vel si non disponit se etiam remotè, vt possit sacrum die præcepto audire. id enim spectat hominum moribus esset nimis graue, & ita expresse docent Nauarr. cap. 21. num. 3. Henriquez lib. 9. cap. 25. num. 11. & alij.

3. Excusat graueni alicuius momenti, quod incurritur Missam audiendo, eò quòd communi iudicio hoc præceptum non obliget cum aliquo detrimento. vnde qui timet probabile mortis periculum sibi imminere ex sacri auditione, excusatur ab audiendo sacro, vnde cumque illud accidat, siue ab hostibus, siue ab aëre infecto, similiter is, qui merito timet, ne in morbum incidat, ne retardetur recuperatio valetudinis, vel ne reincident in morbum. hinc ægroti varijs casibus excusari possunt ab audiendo sacro, item debiles, qui facile patiuntur ab aëre, similiter potest quis facile excusari tempore pestis, quia sæpe subest periculum grauioris morbi, præsertim quando pestis periculosa late grassatur. Item, qui magnas difficultates deberet subire in itinere propter prolixitatem viæ &c. quod spectata conditione personæ debet iudicari.

Ad hoc etiam caput pertinet iactura bonorum, quia nemo tenetur cum suarum rerum iactura sacrum audire. vnde quado est iustus metus, ne fures tempore sacri sint venturi, non peccat, qui omisso sacro domi remanet ad rerum domesticarum custodiam. hinc excusantur opiliones, qui gregi suo inuigilant, quibus tamen consilium esset interdum alium ab hero substitui, ne semper priuentur sacro cum magno suo spirituali detrimento. Excusatur etiam, qui per viam à latronibus infestam debet iter facere, nec potest sacrum audire sine committatis necessarij ad sui, & rerum suarum securitatem amissione.

Ex eodem capite excusantur, qui habent negotia alicuius momenti, quæ differri commodè non possunt, nec possunt commodè expediri, si sacrum audiatur. Item, qui perdet occasionem alicuius commodi notabilis, vt si pauper in itinere ab alijs mutriatur, quos cogetur relinquere, si sacrum audiat. Idem est iudicium de quouis commodo, quod prudenti iudicio censeretur possit alicuius momenti respectu personæ, de qua agitur. Excusantur etiam ij, qui timent rixas ratione loci, & ordinis: item qui merito timent aliquam honorem, vel famam iacturam, vel aliquam ab inimico iniuriam, similiter, qui non possunt audire sacrum cum decentia sui status, vt si vir honestus, vel honesta mulier non habeat vestes suo statui conuenientes.

Notandum si in varijs casibus ex recētis commodè possit occurrere incommodo, quod timetur, sacrum esse audiendum, vt si vir vel mulier possit notari euitare sacrum manē audiēdo, si hostis possit declinari, aliud templum adeundo, si sacrum

manē

Angel.

Silu.

Fumus.

Negant satisfacere

præcepto

de sacro,

quitépore

sacri legit

horas.

Affirmant

probabilius

Sot.

Tolet.

Suar.

Henriq.

Azor.

Causæ excusantes a sacro audiendo.

217.

Comit.

manè possit audiri sine iactura itineris quod quis vult ingredi

4. Excusatur aliquis ratione officij, quod præstare non potest sine sacri omissione, vnde Præfati areum, milites præsidarij, & similes sæpè excusantur ab auditione sacri.

5. Potest charitas excusare, vt si quis non possit infirmum, cui inseruit, sine periculo valetudinis deferere, item nutrix, vel mater, quæ non potest paruulos deferere sine periculo, & ita de similibus.

6. Obedientia, vnde excusantur famuli, vxor, proles, quos heri, maritus, parentes impediunt, quo minus sacrum audiant, qui tamen eos sine causâ impediunt, grauiter peccant contra hoc præceptum, & proinde seriò sunt monendi, vt suis permittant sacrum audire, immò illorum est inuigilare, vt audiant, nec possunt pro arbitrio sine iustâ causâ à sacro impedire.

7. Excusantur & ex, quæ iuxta patriæ consuetudinem tempore luctus, vel partus foras non prodeunt, quâ in re spectanda est loci consuetudo, & curandum vt extra eum non extendatur, quod si ad alia negotia foras prodeant, non excusantur ab audiendo sacro.

Hæc & similia passim à Doctores congeruntur, ex quibus facillè licet iudicare quando hoc præceptum non censeatur obligare.

His varij addunt, quando timetur alterius ruina, sed hoc caput alij reiciunt, eò quod non debeat negligi præceptum propter scandalum passuum seu acceptum, quod communis verum est, licet in aliquo casu propter proximi fragilitatem prior sententia locum habere possit.

QVÆSTIO LXXXIV.

De Sacramento Pœnitentie.

VAMVIS inter Sacramenta pœnitentia neque ordine dignitatis, neque institutionis quantum locum obtineat: conuenienter tamen D. Tho. quarto loco tractationem de eâ instituit, cum post considerationem sacramentorum, quibus homo in bono promouetur per spiritualem generationem, accretionem, & nutritionem, commodè subsequatur Sacramentum, quo vitam spiritualem, & perfectionem per peccatum deperditam recuperamus, quam ob causam etiam Concilia Sacramentum pœnitentiæ quarto loco recensent.

Quia verò pœnitentia non tantum est Sacramentum, sed etiam virtus, S. Tho. de illâ sub vtraque consideratione pertractat. & quamvis præsentî quæstione agat de illâ sub priori consideratione, quia tamen ratio virtutis est communior, cum in omni lege virtus pœnitentiæ fuerit, & quia ordo variâ eorundem repetitione turbaretur, commodius visum est prius de virtute pœnitentiæ iuxta naturæ, & doctrinæ ordinem agere, & examen eorum, quæ S. Doctor tradit præsentî quæstione, in additiones reicere, vbi ex professo de pœnitentiæ Sacramento est agendum.

QVÆSTIO LXXXV.

De Sacramento Pœnitentie secundum quod est virtus.

ARTICVLVS I.

Verum Pœnitentia sit virtus?

NOTANDVM S. Tho. non velle quærere, num omnis pœnitentia sit virtutis actus, & num omnis habitus inclinans ad actum pœnitentiæ sit virtus: sed num saltem aliquis habitus inclinans ad pœnitentiam de peccatis agendam sit virtus, & actus illi respondens sit actus virtutis?

Cum enim peccatum non tantum possit considerari, vt Dei iniuria, vel vt repugnans eius bonitati, item, prout impedit hominem à gloria cælesti, vel iuxta varias alias rationes, de quibus in sequentibus; sed sint aliqua peccata, quæ causant infamiam apud homines, vel damna temporalia, sub quibus rationibus homo possit dolere de peccato, quamuis de cætero ipsum peccatum secundum se placeat, satis constat huiusmodi pœnitentiam non esse actum virtutis. talis fuit pœnitentia Antiochi, de qua 2. Machabæorum 9. constat etiam eam pœnitentiam nec esse laudabilem, nec virtutis actum, vel habitum, ex quâ homo ad desperationem moueatur, qualis fuit pœnitentia Iudæ Matth. 27. hoc prænotato

Conclusio S. Tho. est affirmatiua, quam probat in argumento, sed contra, ex eo quod præcepta (adde & consilia) dentur de actibus virtutum, scripturæ autem passim nos hortentur ad agendam pœnitentiam, eamque præcipiant, vt Matth. 4. Pœnitentiam agite. Lucæ 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ. cap. 13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, & alibi.

Probatur etiam ratione: honestum est, & rationi consentaneum dolere de peccato, illudque detestari, siue spectetur vt contrarium rationi, siue secundum suam deformitatem specificam, siue vt est Dei offensa &c. igitur habitus ad illam inclinans est honestus & habitus virtutis. vbi

Aduerte ex S. Tho. responsione ad 3. hominem per pœnitentiam non eò tendere, vel conari, vt peccatum non sit commissum, vel vt reddatur infectum; id enim esset insulsum, vt optimè Dignus Tho. cum factum infectum reddi nequeat: sed ad hoc dolere de peccato, illudque detestari, & pœnas de eo sumere, vt ostendat illud sibi displicere, & quantum in se est, velle illud retractare: atque adeo, si in eius situm esset potestate, velle illud infectum.

Porrò hæc nullam dicunt indecentiam, sed sunt rationi maximè consentanea, quæ patent in eo, qui principem offendit, qui prudentum iudicio laudabiliter dolet de huiusmodi offensâ, eamque per sui humiliationem, & petitionem veniæ cœsetur moraliter retractare.

Ex his sequitur 1. nomen pœnitentiæ nullo modo esse reiiciendum.

Sequitur 2. pœnitentiam non esse nudam reformationem, seu mentis mutationem, vtrumque